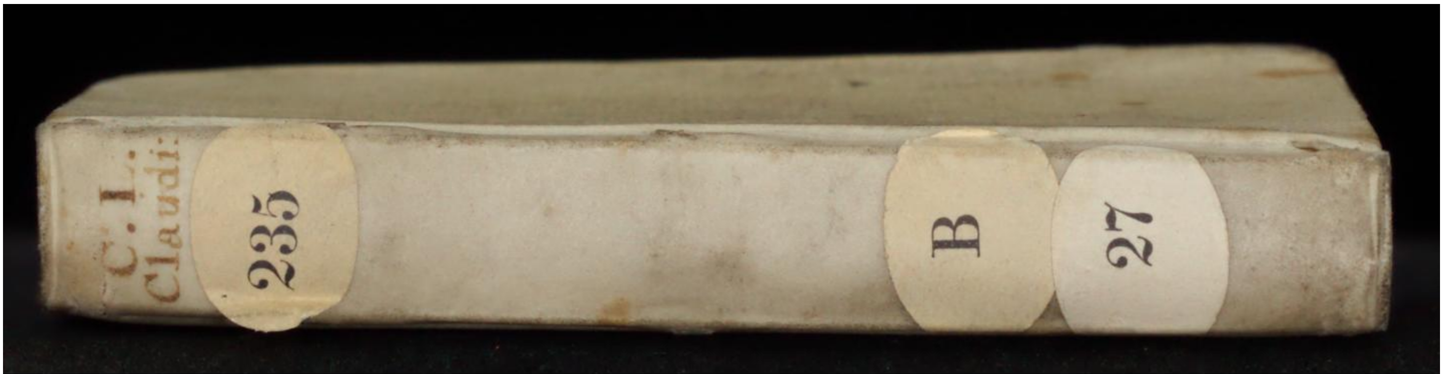
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

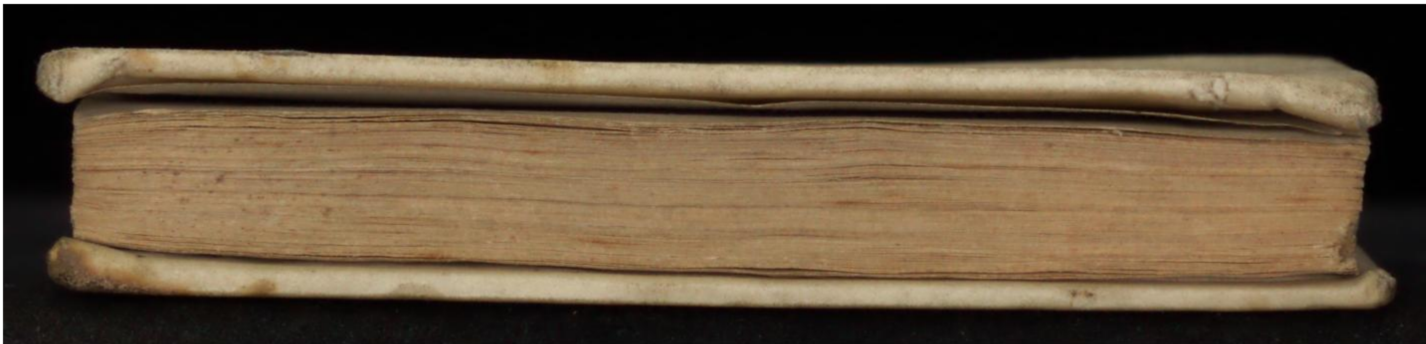
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

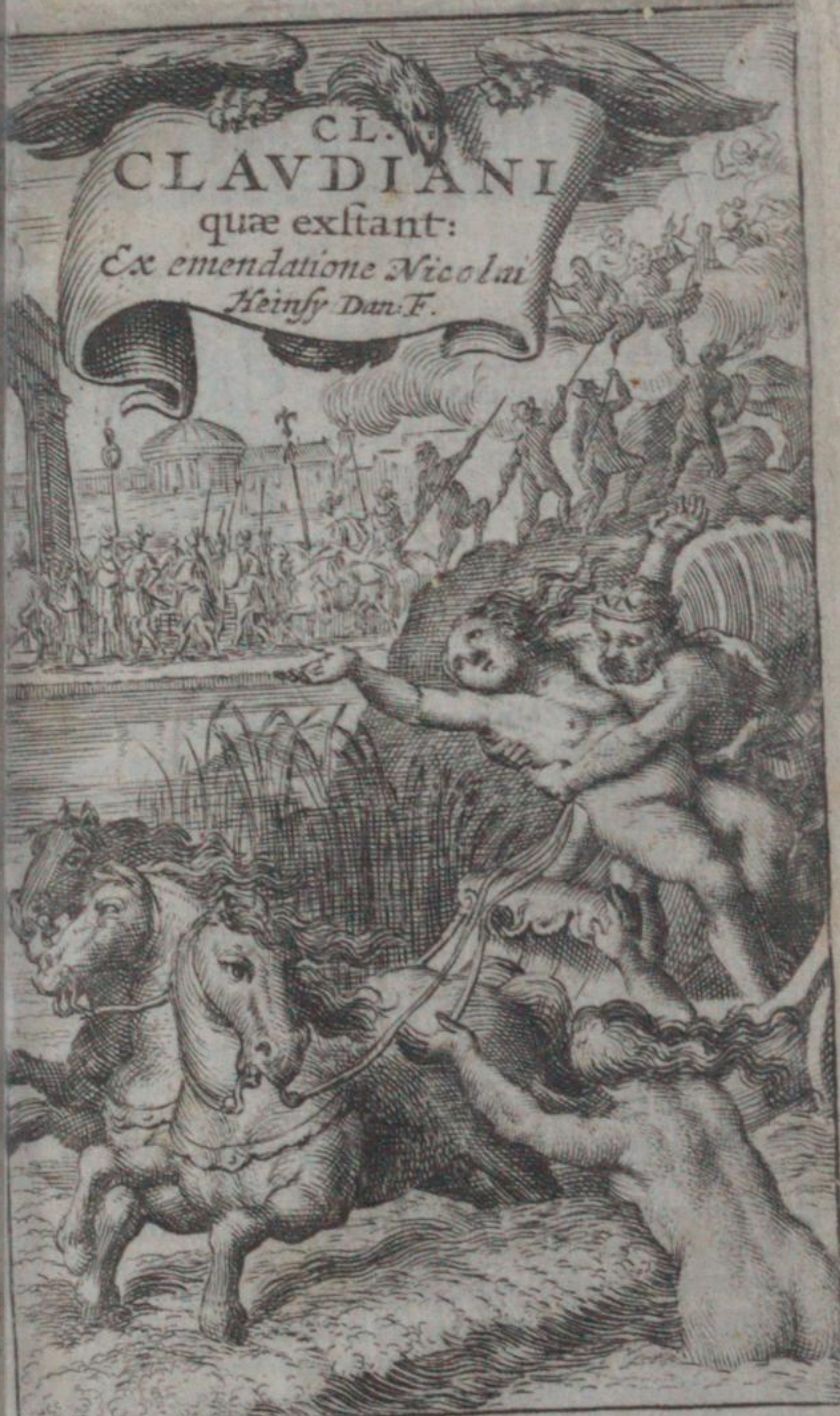
Poet 995
KA
KW
235 ~~E...~~
B 27 ~~A 7~~

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

AMSTELODAMI,
Apud Danielem Elzevirium. 1677.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Koninklijke
Bibliotheek
's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

LECTORI.

CLAUDIANUM publico daturus dubitaſſe me aliquamdiu fateor, notaſne editioni quam molibar additurus eſſem, quod ſatis operæ ſuperque navatum à me arbitrarer, ſi auctorem ipſum ad veterum librorum fidem, quanta quidem fieri poſſet cura, caſtigatum exhiberem. Sed vicit demum importuna quorumdam ſuperſtitio, qui aut nihil omnino in antiquis auctoribus mutari ſinunt, aut ſi quid mutetur, ejus rei rationem operoſis animadverſionibus reddendam accurate contendunt, quas tamen ipſi plerumque nec intelligant, nec legant. Iis dum ſatisfactum cupio, atque ea in cogitatione totus ſum, ecce præter expectationem ultimus Septentrio adeundus. Quo quidem itinere curæ iſtæ penitus interruptæ videbantur, niſi hortati mox eſſent ut in propoſito pergerem, quorum ſumma apud me erat auctoritas. Notas igitur quanta poteram feſtinatione abſolvi, non ad oſtentationem ſcriptas, ut qui nihil eruditionis in me agnoſcerem, ſed vocatis tantummodo ad partes iis ſcriptoribus, aut eorum pleriſque (nam ne omnes poſſem, librorum inopia factum) qui, aut ad ævum Claudiani proxime accederent; aut, quos familiares atque in deliciis illi præcipue fuiſſe ex ipſa imitatione liquido appareret. Iis enim ſubſidiis fore confidebam, ut obſervationes magna ex parte meas auribus non nimium ſeveris approbarem, qui ſcriptorum codicum potiſſimam ubique rationem habuiſſem, conjecturis rarius indulgerem. Accedebat huc aliud incommodum, quod moram notis elimandis nullam operæ permitterent typographicæ, quæ in auctore edendo jam occupabantur. Summa itaque

cum celeritate animadverſionibus deſcriptis atque in Bataviam miſſis, neſcio quo caſu factum ſit, ut alio interea animum applicarent typographi, Claudiano noſtro in menſes ſex ſeptemve valere juſſo, cum abſentiâ meâ fieret, ut operas urgere atque incitare non poſſem. Moram equidem hanc moleſtiſſimam mihi accidiſſe diffiteri non poſſum, cum alias ob cauſſas, tum hoc præſertim nomine, quod interea temporis ingens in eundem auctorem commentarius viri celeberrimi Gaſparis Barthii in lucem protractus ſit, à quo non præventum me fuiſſe mallem. Sancte tamen hic teſtor, ac typographorum conſcientiam appello, Notas meas neque inſpectas mihi ab eo tempore quo Barthianum opus prodiit, neque iis quidquam poſt additum. Barthii quoque commentarium non niſi in tranſcurſu à me viſum. Publice id profitendum exiſtimavi, ne rei ignarus eſſes, Lector, neve, ſi in obſervationibus correctionibuſve nonnullis cum illo concurram, (quod acciderit facillime, cum & is codices ſcriptos ſatis multos inſpexerit, quibus ſubſidiis priores illius curæ mihi non ſemel perlectæ deſtituebantur) ejus à me ſcrinia compilata fuiſſe homines maligni argutentur. Quamquam confido, infinita prope à me reſtituta, quæ illius diligentiam effugerint, cum & plures quam ille & meliores libros conſuluerim: quorum indicem exhibendum tibi duxi, ut ſcias, nec præſidia defuiſſe mihi nec curam in Claudiano emendando, ſi ingenium atque eruditio, quæ requirebantur ad rem tam arduam cum laude perficiendam defuerunt. Primo exemplaria duo ex Leidenſi deprompta Bibliotheca evolvi, quorum prius inter optima cenſendum. Duo ſuppeditavit Oxonienſis Bodleiana. Unum vir humaniſſimus Patricius Junius, quod Guilielmi Cambdeni olim fuerat. Duos ſubminiſtravit codices typographorum decus Balthaſar Moretus, quorum altero C littera in Plantiniana editione notato Pulmannus uſus fuerat, ſed adeo negligenter, ut præſtantiores plerumque lectiones omiſerit. Unum Patres Societatis Jeſu Lovanienſes. Unum item Buſſidianum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

in eadem urbe Collegium, ſed quo ob temporis anguſtias non diu licuit frui. Tres communicavit mecum Lutetiæ Ampliſſimus Senator Alexander Petavius. Tres Puteani fratres commendatiſſima famæ nomina. quorum primum ex Regia, ſecundum ex Thuani, tertium ex ſua Bibliotheca deprompſerant. Mazariniani libri copiam fecit clariſſimus Gabriel Naudæus. aliud etiam exemplar, quod poſſidebat, utendum obtulit, illuſtriſſimus vir, ac tanto faſtigio digniſſimus Carolus Monſcallus Tholoſanæ ſedis Archiepiſcopus. Quinque codices Medicea Florentiæ ſuggeſſit Bibliotheca, unum in eadem civitate Monaſterium S. Marci. Tres Ambroſiana Mediolani, procurante Franciſco Bernardino Ferrario optimo doctiſſimoque ſene; unum S. Salvatoris Bononiæ. Patavii duobus uſus ſum exemplaribus, quorum alterum Cathedralis Eccleſiæ erat, alterum, quod Celtis Protacii & Antonii poſtea Quærengi fuerat, eximius atque amiciſſimus Rhodius obtulit. Ceterum in tanta ſcriptorum codicum copia, pauci omnino reperti, qui Claudiani omnia exhiberent, nulli magnopere à vetuſtate commendandi, quive quingentorum annorum ætatem excederènt. Editiones vulgatas diligenter etiam excuſſi. Florentiæ in Medicea principem Vicetinam anni M CCCC LXXXII videre contigit, cujus ad marginem vir doctus diverſas lectiones ex optimo veterrimoque codice, quem Lucenſem ipſe nuncupabat, adnotarat, poëmatiaque ac epigrammata, quæ in illa editione deſiderabantur, manu ſua deſcripta addiderat. A Puteanis fratribus Parmenſem accepi, cum ſcriptis itidem libris à viro erudito commiſſam. Aldinam poſteriorem à Patribus Societatis Jeſu Antverpianis, quam Lilius Gregorius Gyraldus ad vetuſtiſſimum, cujus in vita Claudiani ipſe meminit; exemplar caſtigarat, quodque præcipuo mihi uſui fuit. adſcriptæ erant etiam margini ejuſdem codicis ex præſtantiſſimo Vaticanæ Bibliothecæ libro diverſæ lectiones manu Johannis Livinei. Rhemenſis codicis vir ſummus Dionyſius Petavius, Vaticani alterius politiſſimus Albertus Rubenius, Pricæa-

ni Iſaacus Voſſius noſter, alterius incerti Gevartius ac Gronovius excerpta communicarunt. Baſileenſem Iſingrini editionem, ex antiquiſſimo libro caſtigatam, ſæpe adhibui, cujus fidem immerito ſuſpectam olim habebat Barthius. Aldinam quoque priorem, Claverianam, ac Lugdunenſes non unas. Raphelingianam omnium quotquot vidi optimam, quam Scaligerum recenſuiſſe volunt, exprimendam curavi, ſublatis tantum conjecturis viri maximi nonnullis, quas in contextum temere admiſerat typographus. Atque hæc de Claudiani editione, quam emendatiorem aliquando ac majori cum cura adornabimus, ſi intelligamus, labores hoſce perfunctorios tibi non diſpliсuiſſe. Vale.

CL. CLAU-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

CL. CLAUDIANI
VITA,
EX
LILII GREGORII GYRALDI
De Latinis Poëtis Dialogo IV.

CL. Claudianus, Theodoſii & filiorum Arcadii & Honorii temporibus floruit. Patria ei fuit Alexandria Ægyptia. id quod & Suidæ, & aliorum teſtimonio facile cognoſcimus. idem & ſuis ipſe carminibus comprobat, ut cum cecinit:

--- & noſtro cognite Nilo.

Quidam tamen inſulſe eum Hiſpanum, alii Florentinum exiſtimavere. Franc. Petrarcha, & Landinus, nullâ, ut reor, auctoritate nixi, ut in ejuſmodi re opus erat, Florentinum Claudianum arbitrantur fuiſſe, patre natum mercatore, qui ob Italiæ bella, quæ tum forte erant, in Ægyptum ſeceſſit, quo in loco, ducta uxore, Claudianum filium genuit. Quibus & Politianus, amore, ut puto, regionis, his verſibus aſſentitur:

Aut Peluſiaci miſſum de plebe Canopi,
Pulcra ſuum quem nunc Florentia jactat alumnũ,
Gaudentem Stygio dominam junxiſſe marito.

Idem & Florentinorum olim ſcriba P. Collutius.

Ægypto genitum nova me Florentia civem
Legibus agnovit, magnis jam digna Poëtis:
Infernos raptus Cereris, pugnaſque Deorum,
Cæſareas laudes nec non Stilichonis honores.

& reliqua. Et ex Ægypto illum ſcribit his Verſiculis Sidonius Apollinarius:

Non Peluſiaco ſatus Canopo
Qui ferrugineos toros mariti,
Et Muſa canit Inferos ſuperna.

Florentino, viro clariſſimo, & inſigni in litterarum omne genus gratiſſimus fuit. Cujus quidem Florentini apud Græcos quædam in re ruſtica leguntur, quæ ab Herone & Conſtantino afferuntur. ejus & inter legum ſcriptores non rara mentio. Ad hunc eundem Florentinum & Claudiani extat elegia, cujus eſt hoc principium:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Otia ſopitis ageret cum cantibus Orpheus,
Neglectumque diu depoſuiſſet opus.

Non multis adhuc annis, Romæ, in ruinis vetuſtum marmor repertum fuit, quod ſtatuæ Claudiani ſuppoſitum fuiſſe Pomponius Lætus, aliique viri antiquitatis periti credidere, cum hujuſmodi inſcriptione CL. CLAUDIANO V.C. *Cl. Claudiano v.c. Tribuno, & Notario, inter ceteras ingentes artes prægloriosiſſimo Poëtarum, licet ad memoriam ſempiternam carmina ab eodem ſcripta ſufficiant: attamen teſtimonii gratia, ob judicii ſui fidem DD. NN. Arcadius & Honorius, feliciſſ. & doctiſſ. Impp. Senatu petente, ſtatuam in foro Divi Trajani erigi, collocarique juſſerunt.*

Εἶν ἑνὶ Βιργιλίοιο νόον ϗ μοῦσαν Ὁμήρου
Κλαυδιανὸν, Ῥώμη ϗ βασιλῆες ἔθεσαν.

Cognoſcite quanto in pretio fuerit Claudianus, cum in eo uno & Virgilii mentem, & Homeri Muſam fuiſſe teſtentur doctiſſimi Imperatores. Hujus quidem ſtatuæ & epigrammatis meminit ipſe idem Claudianus in quadam præfatione, cum inquit:

Sed prior effigiem tribuit ſucceſſus aënam,
Oraque patricius noſtra dicavit honos.
Annuit his princeps, titulum poſcente Senatu.

& reliqua. Chriſtophorus Landinus Claudianum Chriſtianæ pietati addictum affirmat fuiſſe; illum enim ſcribit, primo quidem tempore Diis gentium initiatum, verum mox mutata in melius ſententia, Chriſtianum factum, ob illud videlicet, ut reor, ipſius epigramma ad Chriſtum Deum:

Chriſte potens rerum, redeuntis conditor ævi,
Vox ſummi ſenſuſque Dei: quem fudit ab alta
Mente Pater, &c.

Idem & alii nonnulli aſſerunt, qui & alia Claudiani poëmata ad Chriſtum afferunt, ut illud:

Proles vera Dei, cunctiſque antiquior annis,
Nunc genitus, qui ſemper eras.

Et item alia, quæ paulo ante ſunt in Germania publicata. Sed enim qui eadem ferme Claudiani ætate claruerunt, Aurel. Auguſtinus, & P. Oroſius, id ex toto falſum eſſe docent. Ab illo enim in V. De Civitate Dei, Claudianus à Chriſti nomine alienus dicitur; ab hoc in Hiſtoriis, paganus, ut ejus verbis utar, & quidem pervicaciſſimus: cum quibus & hac in re Pau-

lus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

*lus Diaconus convenit. Quibus uſque adeo major eſt
fides habenda, quam Landino, & noſtræ tempeſtatis
ceteris. Illa etiam ego carmina vel alterius Claudia-
ni putem, vel potius in Chriſtianiſſimi Imperatoris
gratiam compoſita. nam & Trebonianus, ſi Suidæ fla-
mus, à Chriſti religione alienus, ex Juſtiniani Impe-
ratoris ſententia in Pandectis, de Chriſto & Trinita-
te admiranda ſcripſit. Compoſuit vero multa Clau-
dianus, quæ in manibus habentur, inter quæ & non-
nulla Græca, ut Gigantomachiam, ex qua & Græcos
verſus legimus, ut hi ſunt quos Arſenius in ſuis apo-
phthegmatis adducit. quod argumentum & Latine
tractavit, vel potius inchoavit. Extant & Claudia-
ni, in Græcorum epigrammatum volumine, de cryſtallo
verſus, qua de re ejuſdem & Latini leguntur. Extat
item poëma de Ætna monte, quod an ipſius legiti-
mum ſit, nec probare, nec refellere auſim. ex anti-
quiſſimo certe & caſtigato codice, qui Franciſci Pe-
trarchæ fuiſſe creditur, illud ego ipſe exſcripſi. Hæc
cum dixiſſem, ratus de Claudiano haud me plura dictu-
rum, ſic Piſo ait: Iſtius ego Poëtæ à primis uſque an-
nis ſtudioſus fui: ejus enim mihi carmen non ſonorum
modo, & elegans, ſed & floridum ſemper viſum eſt.
Idem dicere velle videbatur puer Picus: cum ego:
Nec equidem, puer, ego unquam Claudiani verſus
contempſi: ſed cum minime numeros & lineamenta
variet, idemque ſit ubique, ab aliquibus eo nomine in or-
dinem redigitur. At ſi cui forte illius numeri ſatis pla-
ceant, ejus certe flacceſcit inventio. Nam cum pri-
mo animi impetu, ut videmus, pulchre materiam ap-
paret, & animoſius feratur, mox tanquam ventus
hominem deficit, nec principiis ſatis poſtrema reſpon-
dent. Omnino tamen, ut Piſo dicebat, eſt poëta ca-
norus, volubilis, & valde dulcis: ſed certe parum
idoneus, dignuſque, ut tantopere illum imitari ſtudea-
tis. Sunt quidem in eo, ſi cum delectu decerpantur,
flores, qui mirum dictu eſt, quam vobis prodeſſe poſ-
ſint. Sed de his ſatis, ne viribus majora tractemus.*

*Fuit & alter Claudianus Mamercus Viennenſis
ex Gallia, quem miris laudibus effert Sidonius Apol-
linaris. eum enim excelluiſſe ait cum in omni poëtica,
tum etiam in omni philoſophia, & Theologia. De quo
haud mihi in præſentia ſunt vobis plura dicenda, cum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

ſi Sidonii epiſtolarum librum quartum legeritis, tertiam invenietis totam in laudes ipſius Claudiani eſſe compoſitam: undecimam vero in ejus jam defuncti commendationem, ejuſque epitaphium. Ejuſdem præterea Gennadius in libro illuſtrium virorum meminit. Legi ego hujus Claudiani librum de ſtatu animæ, in quo multa bonæ frugis documenta, ac doctrinæ reconditæ reperi. Sunt & qui ea, quæ de Chriſto carmina leguntur, non prioris Claudiani: ſed hujus poſterioris eſſe affirment, ea in primis ratione perſuaſi, quod & varius ſit ſtylus, & quod ille, ut diximus, a Chriſtiana pietate fuerit alienus. Doctiorum tamen eſto hæc cenſura. Et huc uſque de utroque Claudiano.

Julius Cæſar Scaliger, Poëtices Lib. VI.

Maximus Poëta Claudianus, ſolo argumento ignobiliore oppreſſus, addit de ingenio quantum deeſt materiæ. Felix in eo calor, cultus non inviſus, temperatum judicium, dictio candida, numeri non affectati, acute dicta multa ſine ambitione.

Suidas.

Κλαυδιανὸς Ἀλεξανδρεὺς ἐποποιὸς νεώτερος, γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀρκαδίου καὶ Ὁνωρίου τῶν βασιλέων.

Auguſtinus de Civit. lib. v. cap. XXVI.

Unde & Poëta Claudianus, quamvis à Chriſti nomine alienus, in ejus tamen (Theodoſii) *laudibus dixit:*

O nimium dilecte Deo, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad claſſica venti.

Idem Paulus Oroſ. lib. VII. cap. XXXV.

Sidonius Apollinaris ad Valerianum.

Non Peluſiaco ſatus Canopo,
Qui ferruginei toros Tyranni,
Et Muſa canit inferos ſuperna.

Proſper in Chronico Conſulari.

OLYBRIO ET PROBINO COSS.

Hoc tempore Claudianus Poëta inſignis moritur. Error Proſperi; niſi ſcribendum floruit.

INDEX

INDEX OPERUM CL. CLAUDIANI.

CONSULATUS OLYBRII ET PROBINI.
IN RUFINUM LIBRI DUO.
TERTIUS CONSULATUS HONORII AUG.
QUARTUS CONSULATUS HONORII.
EPITHALAMIUM IN NUPTIAS HONORII.
FESCENINA.
BELLUM GILDONICUM.
CONSULATUS MANLII THEODORI.
IN EUTROPIUM LIBRI DUO.
CONSULATUS STILICONIS LIBRI TRES.
BELLUM GETICUM.
SEXTUS CONSULATUS HONORII AUG.
PANEGYRIS SERENÆ DICTA.
EPITHALAMIUM IN NUPTIAS PALLADII.
RAPTUS PROSERPINÆ LIB. TRES.
GIGANTOMACHIA, *cum fragmento Græco.*

EPISTOLÆ.

AD Hadrianum.
Ad Serenam.
Ad Olybrium.
Ad Probinum.
Ad Gennadium.

EIDYLLIA.

Phœnix.
Hyſtrix.
Torpedo.
Nilus.
Magnes.
Aponus.
Pii fratres.

EPI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

EPIGRAMMATA.

De mulabus Gallicis.
De ſene Veronenſi.
De apro & Leone.
Deſcriptio armenti.
De Concha.
De Cryſtallo.
De Cryſtallo Græca.
Εἰς μιμάδα γηράσκουσαν.
Εἰς δοῦλον τυπηθέντα παρ᾽ αὐτοῦ.
In ſphæram Archimedis.
De Polycaſte & Perdicca.
De zona equi regii miſſa Honorio.
De zona miſſa Arcadio.
De chlamyde & frenis.
De phaleris & cingulo.
Deprecatio ad Alethium.
In Curetium.
In eundem.
In Iacobum magiſtrum equitum.
De Theodoro & Hadriano.

ALIA, QUÆ CLAUDIANI NON VIDENTUR.

In Podagram.
Rimanti telum ira facit.
Ad Æternalem.
Ad Maximum.
De locuſta.
Deſcriptio portus Smyrnenſis.
Eſt in conſpectu longo locus.
De quadriga marmorea.
Fragmentum.
De paupere amante.
De ſepulcro ſpecioſæ.
De birro caſtoreo.
Carmen Paſchale.
Laus Chriſti.
Miracula Chriſti.
In Sirenas.
Laus Herculis.

CL. CLAU-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

CL. CLAUDIANI
IN
PROBINI ET OLYBRII
Fratrum
CONSULATUM, PANEGYRIS.

SOL, qui flammigeris mundum complexus habenis
Volvis inexhauſto redeuntia ſecula motu,
Sparge diem meliore coma, crinemque repexi
Blandius elato ſurgant temone jugales,
Efflantes roſeum frenis ſpumantibus ignem.
Jam nova germanis veſtigia torqueat annus
Conſulibus, lætique petant exordia menſes.
Scis genus Auchenium, nec te latuere potentes
Anniadæ: nam ſæpe ſoles ductoribus illis
Inſtaurare vias, & curſibus addere nomen.
His neque per dubium pendet Fortuna favorem,
Nec novit mutare vices; ſed fixus in omnes
Cognatos procedit honos. quemcumque requires
Hac de ſtirpe virum, certum eſt de Conſule naſci.
Per faſces numerantur avi, ſemperque renata
Nobilitate virent, & prolem fata ſequuntur,
Continuum ſimili ſervantia lege tenorem:
Nec quiſquam procerum tentat, licet ære vetuſto
Floreat, & claro cingatur Roma Senatu,
Se jactare parem: ſed, prima ſede relicta
Aucheniis, de jure licet certare ſecundo.
Haud ſecus ac tacitam Luna regnante per Arcton
Sidereæ cedunt acies, cum fratre retuſo
Æmulus adverſis flagraverit ignibus orbis.
Tunc jubar Arcturi languet: tunc fulva Leonis
Ira perit: Plauſtro jam rara intermicat Arctos
Indignata tegi: jam caligantibus armis

Debilis Orion dextram miratur inermem.
Quem prius aggrediar? veteris quis facta Probini
Neſciat, aut nimias laudes ignoret Olybri?
Vivit adhuc, completque vagis ſermonibus aures
Gloria fuſa Probi, quam nec ventura ſilebunt
Luſtra, nec ignota rapiet ſub nube vetuſtas.
Illum fama vehit trans æquora, tranſque remotas
Tethyos ambages, Atlanteoſque receſſus.
Audiit &, gelido ſi quem Mæotica paſcit
Sub Jove, vel calido ſi quis conjunctus in axe
Naſcentem te, Nile, bibit. virtutibus ille
Fortunam domuit: numquamque levantibus alte
Intumuit rebus: ſed mens circumflua luxu
Noverat intactum vitio ſervare rigorem.
Hic non divitias nigrantibus abdidit antris,
Nec tenebris damnavit opes: ſed largior imbre
Sueverat innumeras hominum ditare catervas.
Quippe velut denſos currentia munera nimbos
Cernere ſemper erat: populis undare Penates:
Aſſiduos intrare inopes: remeare beatos.
Præceps illa manus fluvios ſuperabat Iberos
Aurea dona vomens. ſic quis tellure revulſa
Sollicitis fodiens rimatur collibus aurum:
Quantum ſtagna Tagi rudibus ſtillantia venis
Effluxere decus: quanto pretioſa metallo
Hermi ripa micat: quantas per Lydia culta
Deſpumat rutilas dives Pactolus arenas.
Non, mihi centenis reſonent ſi vocibus ora,
Multifiduſque ruat centum per pectora Phœbus,
Acta Probi narrare queam, quot in ordine gentes
Rexerit, ad ſummi quoties faſtigia juris
Venerit, Italiæ late cum frena teneret,
Illyricoſque ſinus, & quos arat Africa campos.
Sed nati vicere patrem, ſolique merentur
Victores audire Probi. non contigit illi
Talis honor, prima cum parte vireſceret ævi.
Non conſul cum fratre fuit. vos nulla fatigat
Cura, diu majora petens: non anxia mentem
Spes agit, & longo tendit præcordia voto.
Cœpiſtis, qua finis erat. primordia veſtra
Vix pauci meruere ſenes: metaſque tenetis
Ante, genas dulces quam flos juvenilis inumbret,
Oraque ridenti lanugine veſtiat ætas.

Tu,

Tu, precor, ignarum doceas, Parnaſſia, vatem,
Quis Deus ambobus tanti ſit muneris auctor.
Poſtquam fulmineis impellens viribus hoſtem
Belliger Auguſtus trepidas laxaverat Alpes,
Roma Probo cupiens dignas perſolvere grates,
Sedula pro natis dominum flexura rogando
Ire parat. famuli currum junxere volantem
Impetus, horribiliſque Metus, qui ſemper agentes
Prælia cum fremitu Romam, comitantur anhelo,
Sive petat Parthos, ſeu cuſpide turbet Hydaſpen.
Hic ligat axe rotas: hic ſub juga ferrea mittit
Cornipedes, rigidiſque docet ſervire lupatis.
Ipſa, triumphatis qua poſſidet æthera regnis,
Aſſilit, innuptæ ritus imitata Minervæ.
Nam neque cæſariem crinali ſtringere cultu,
Colla nec ornatu patitur mollire retorto;
Dextrum nuda latus, niveos exſerta lacertos,
Audacem retegit mammam, laxumque coërcens
Mordet gemma ſinum. nodus, qui ſublevat enſem,
Album puniceo pectus diſcriminat oſtro.
Miſcetur decori virtus, pulcerque ſevero
Armatur terrore pudor, galeæque minaci
Flava cruentarum prætenditur umbra jubarum,
Et formidato clipeus Titana laceſſit
Lumine, quem tota variarat Mulciber arte.
Hic, patrius Mavortis amor, fetuſque notantur
Romulei, pius amnis ineſt, & bellua nutrix.
Electro Tiberis, pueri formantur in auro.
Fingunt æra lupam. Mavors adamante coruſcat.
Jam ſimul emiſſis rapido velocior Euro
Fertur equis. ſtridunt Zephyri, curſuque rotarum
Saucia dividuis clareſcunt nubila ſulcis:
Nec traxere moras, ſed lapſu protinus uno,
Quem poſcunt, tetigere locum; qua fine ſub imo
Anguſtant aditum curvis anfractibus Alpes,
Clauſtraque conjectis ſcopulis duriſſima tendunt,
Non alia reſeranda manu, ſed pervia tantum
Auguſto, geminiſque fidem mentita tyrannis.
Semirutæ turres, avulſaque mœnia fumant.
Creſcunt in cumulum ſtrages, vallemque profundam
Æquavere jugis. ſtagnant immerſa cruore
Corpora. turbantur permiſto funere manes.
Haud procul exacto lætus certamine victor

Ceſpite

Ceſpite gramineo conſederat, arbore fultus
Acclines humeros. dominum gaviſa coronat
Terra ſuum, ſurguntque toris majoribus herbæ.
Sudor adhuc per membra calet, creberque recurrit
Halitus, & placidi radiant in caſſide vultus.
Qualis letifera populatus cæde Gelonos
Procubat horrendum Getico Gradivus in Hæmo.
Exuvias Bellona levat, Bellona tepentes
Pulvere ſolvit equos, immenſaque cornus in haſtam
Porrigitur, tremuliſque ferit ſplendoribus Hebrum.
Ut ſtetit ante ducem diſcuſſas Roma per auras,
Conſcia ter ſonuit rupes, & inhorruit atrum
Majeſtate nemus. prior hic, O numen amicum,
Dux ait, & legum genitrix, longeque regendo
Circumfuſa polo, conſors adjuncta Tonanti,
Dic agedum, quæ cauſſa viæ? cur deſeris arces
Auſonias, cælumque tuum? dic, maxima rerum.
Non ego vel Libycos ceſſem tolerare vapores,
Sarmaticoſve pati medio ſub frigore Coros,
Si tu, Roma, velis. pro te quaſcumque per oras
Ibimus, & nulla ſub tempeſtate timentes
Solſtitio Meroën, bruma tentabimus Iſtrum.
Tum regina refert; Non me latet, inclite rector,
Quam tua pro Latio victricia caſtra laborent,
Nec quod ſervitium rurſus, Furiæque rebelles
Edomitæ paribus ſub te cecidere triumphis.
Sed precor hoc donum cum libertate recenti
Adjicias, ſi vera manet reverentia noſtri.
Sunt mihi pubentes alto de ſemine fratres
Pignora cara Probi, feſta quos luce creatos
Ipſa meo fovi gremio. cunabula parvis
Ipſa dedi, cum matris onus Lucina beatum
Solveret, & magnos proferrent ſidera partus.
His ego nec Decios pulcros, fortesve Metellos
Prætulerim: non qui Pœnum domuere ferocem
Scipiadas, Galliſque genus fatale Camillos.
Pieriis pollent ſtudiis, multoque redundant
Eloquio. nec deſidiis, dapibuſque paratis
Indulgere juvat: nec tanta licentia vitæ
Abripit, aut mores ætas laſciva relaxat:
Sed gravibus curis animum ſortita ſenilem
Ignea longævo frenatur corde juventus.
Illis, quam propriam ducunt ab origine, ſortem
Ora-

Oramus præbere velis, annique futurum
Devoveas venientis iter. non improba poſco.
Non inſueta dabis. domus hoc de more requirit.
Annue. ſic nobis Scythicus famuletur Araxes,
Sic Rhenus per utrumque latus: Mediſque ſubactis
Noſtra Semiramiæ timeant inſignia turres;
Sic fluat attonitus Romana per oppida Ganges.
Ductor ad hæc: Optata jubes, ultroque volentem,
Diva, rogas: non hæc precibus tentanda fuiſſet.
Uſqueadeone meam condunt oblivia mentem,
Ut pigeat meminiſſe Probi, quo vindice totam
Vidimus Heſperiam feſſaſque reſurgere gentes?
Ante dabunt hiemes Nilum; per flumina damæ
Errabunt, glacieque niger damnabitur Indus;
Ante Thyeſteis iterum conterrita menſis
Interciſa dies refugos vertetur in ortus,
Quam Probus à noſtro poſſit diſcedere ſenſu.
Dixerat, & velox jam nuntius advolat urbem.
Extemplo ſtrepuere chori, colleſque canoris
Plauſibus impulſi ſeptena voce reſultant.
Lætatur veneranda parens, & pollice docto
Jam parat auratas trabeas, cinctuſque micantes
Stamine: quod molli tondent de ſtipite Seres,
Frondea lanigeræ carpentes vellera ſilvæ:
Et longum tenues tractus producit in aurum.
Filaque concreto cogit ſqualere metallo.
Qualia purpureas præbebat candida veſtes
Numinibus Latona ſuis, cum ſacra redirent
Ad loca nutricis jam non errantia Deli.
Illa feros ſaltus & deſolata relinquens
Mænala, laſſato certis venatibus arcu,
Phœbus adhuc nigris rorantia tela venenis
Exſtincto Pythone ferens. tunc inſula notos
Lambit amica pedes, ridetque Ægæus alumnis
Lenior, & blando teſtatur gaudia fluctu.
Sic Proba præcipuo natos exornat amictu;
Quæ decorat mundum: cujus Romana poteſtas
Fetibus augetur. credas ex æthere lapſam
Stare pudicitiam, vel ſacro ture vocatam
Junonem Inachiis oculos advertere templis.
Talem nulla refert antiquis pagina libris,
Nec Latiæ cecinere tubæ, nec Græca vetuſtas:
Conjuge digna Probo: nam tantum cœtibus exſtat

Femineis, quantum ſupereminet ille maritos:
Ceu ſibi certantes ſexus quid poſſit uterque
Hunc legere torum. taceat Nereida nuptam
Pelion, duplici ſecundam Conſule matrem,
Felicemque uterum, qui nomina parturit annis:
Ut ſceptrum geſſere manu, membriſque rigentes
Aptavere togas, ſignum dat ſummus hiulca
Nube pater, gratamque facem per inane rotantes
Proſpera vibrati tonuerunt omnia nimbi.
Accepit ſonitus curvis Tiberinus in antris,
Ima valle ſedens, arrectiſque auribus hæſit,
Unde repentinus cæli fragor. ilicet herbis
Pallentes thalamos, & ſtructa cubilia muſco
Deſerit. ac Nymphis urnam commendat herilem.
Illi glauca nitent hirſuto lumina vultu,
Cæruleis infecta notis, reddentia patrem
Oceanum: criſpo denſatur gramine colla.
Vertice luxuriat toto crinalis arundo:
Quam neque fas Zephyris frangi, nec ſole peruſtam
Æſtivo candore mori: ſed vivida frondet
Æquævum complexa caput. taurina levantur
Cornua temporibus raucos ſudantia rivos.
Diſtillant per pectus aquæ. frons hiſpida manat
Imbribus. in liquidos fontes ſe barba repectit.
Palla graves humeros velat, quam neverat uxor
Ilia, percurrens vitreas ſub gurgite telas.
Eſt in Romuleo procumbens inſula Tibri,
Qua medius geminas interfluit alveus urbes
Diſcretas ſubeunte freto, pariterque minantes
Ardua turrigeræ ſurgunt in culmina ripæ.
Hic ſtetit, & ſubitum proſpexit ab aggere votum
Unanimes fratres, juncto ſtipante Senatu
Ire forum, ſtrictaſque procul radiare ſecures,
Atque uno bijuges tolli de limine faſces.
Obſtupuit viſu, ſuſpenſaque gaudia vocem
Oppreſſam tenuere diu; mox inchoat ore.
Reſpice, ſi tales jactas aluiſſe fluentis,
Eurota Spartane, tuis. quid protulit æquum
Fallax olor, valido quemvis decernere cæſtu
Norint, aut ratibus ſævas arcere procellas?
En nova Ledæis ſoboles fulgentior aſtris.
Ecce mei cives: quorum jam Signifer optat
Adventum, ſtelliſque parat convexa futuris.
Jam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Jam per noctivagos dominetur Olybrius axes
Pro Polluce rubens, pro Caſtore flamma Probini.
Ipſi vela regent. ipſis donantibus auras
Navita tranquillo moderabitur æquore pinum.
Nunc pateras libare Deis, nunc ſolvere multo
Nectare corda libet. niveos jam pandite cœtus,
Naïdes, & totum violis prætexite fontem.
Mella ferant ſilvæ. jam profluat ebrius amnis
Mutatis in vina vadis. jam ſponte per agros
Sudent irriguæ ſpirantia balſama venæ.
Currat, qui ſociæ roget in convivia menſæ
Indigenas fluvios, Italis quicumque ſuberrant
Montibus, Alpinaſque bibunt de more pruinas:
Vulturnuſque rapax, & Nar vitiatus odoro
Sulfure, tardatuſque ſuis erroribus Ufens:
Et Phaëthonteæ perpeſſus damna ruinæ
Eridanus, flavæque terens querceta Maricæ
Liris, & OEbaliæ qui temperat arva Galeſus.]
Semper honoratus noſtris celebrabitur undis
Iſte dies: ſemper dapibus recoletur opimis.
Sic ait, & Nymphæ patris præcepta ſecutæ
Tecta parant peplis: oſtroque infecta coruſco
Humida gemmiferis illuxit regia menſis.
O bene ſignatum fraterno nomine tempus!
O conſanguineis felix auctoribus anne!
Incipe quadrifidum Phœbi torquere laborem
Prima tibi procedat hiems, non frigore torpens,
Non canas veſtita nives, non aſpera ventis,
Sed tepido calefacta Noto. ver inde ſerenum
Protinus, & liquidi clementior aura Favoni
Pratis te croceis pingat. te meſſibus æſtas
Induat, autumnuſque madentibus ambiat uvis.
Omni nobilior luſtro, tibi gloria ſoli
Contigit, exactum numquam memorata per ævum,
Germanos habuiſſe duces; te cuncta loquetur
Tellus, te variis ſcribent in floribus Horæ,
Longaque perpetui ducent in ſecula faſti.

CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM
LIBER I.

Præfatio.

PHœbeo domitus Python cum decidit arcu,
Membraque Cirrhæo fudit anhela jugo:
Qui ſpiris tegeret montes, hauriret hiatu
Flumina, ſanguineis tangeret aſtra jubis:
Jam liber Parnaſſus erat, nexuque ſoluto
Cœperat erecta ſurgere fronde nemus.
Concuſſitque diu ſpatioſis tractibus orni
Securas ventis explicuere comas.
Et qui vipereo ſpumavit ſæpe veneno
Cephiſſos liquidis purior ibat aquis.
Omnis, Io Pæan, regio ſonat: omnia Phœbum
Rura canunt. Tripodas plenior aura rotat.
Auditoque procul Muſarum carmine ducti,
Ad Themidis coëunt antra ſevera Dei.
Nunc alio Domini telis Pythone peremto
Convenit ad noſtram ſacra caterva lyram.
Qui ſtabilem ſervant Auguſtis fratribus orbem,
Juſtitia pacem, viribus arma tegunt.

SÆpe mihi dubiam traxit ſententia mentem;
Curarent Superi terras, an nullus ineſſet
Rector, & incerto fluerent mortalia caſu.
Nam cum diſpoſiti quæſiſſem fœdera mundi,
Præſcriptoſque mari fines, anniſque meatus,
Et lucis noctiſque vices: tunc omnia rebar
Conſilio firmata Dei, qui lege moveri
Sidera, qui fruges diverſo tempore naſci,
Qui variam Phœben alieno juſſerit igni
Compleri, Solemque ſuo: porrexerit undis
Litora: tellurem medio libraverit axe.
Sed cum res hominum tanta caligine volvi
Adſpicerem, lætoſque diu florere nocentes,
Vexarique pios: rurſus labefacta cadebat
Religio, cauſſæque viam non ſponte ſequebar
Alterius, vacuo quæ currere ſemina motu
Affirmat, magnumque novas per inane figuras

For-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Fortuna, non arte, regi: quæ Numina ſenſu
Ambiguo vel nulla putat, vel neſcia noſtri.
Abſtulit hunc tandem Rufini pœna tumultum,
Abſolvitque Deos. jam non ad culmina rerum
Injuſtos creviſſe queror, tolluntur in altum,
Ut lapſu graviore ruant. vos pandite vati
Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
Invidiæ quondam ſtimulis incanduit atrox
Alecto, placidas late cum cerneret urbes.
Protinus infernas ad limina terra ſorores
Conſilium deforme vocat. glomerantur in unum
Innumeræ peſtes Erebi, quaſcumque ſiniſtro
Nox genuit fetu: nutrix Diſcordia belli,
Imperioſa Fames, leto vicina Senectus,
Impatienſque ſui Morbus, Livorque ſecundis
Anxius, & ſciſſo mœrens velamine Luctus,
Et Timor, & cæco præceps Audacia vultu,
Et luxus populator opum, quem ſemper adhærens
Infelix humili greſſu comitatur Egeſtas,
Fœdaque Avaritiæ complexæ pectora matris
Inſomnes longo veniunt examine Curæ.
Complentur vario ferrata ſedilia cœtu,
Torvaque collectis ſtipatur Curia monſtris.
Alecto ſtetit in mediis. vulguſque tacere
Juſſit, & obſtantes in tergum reppulit hydros,
Perque humeros errare dedit: tum corde ſub imo
Incluſam rabidis patefecit vocibus iram.
  Siccine tranquillo produci ſecula curſu,
Sic fortunatas patiemur vivere gentes?
Quo nova corrumpit noſtros clementia mores?
Quo rabies innata perit? quid inania proſunt
Verbera? quid facibus nequicquam cingimur atris?
Heu nimis ignavè, quas cælo Jupiter arcet,
Theudoſius terris. en aurea naſcitur ætas.
En proles antiqua redit. Concordia, Virtus,
Cumque Fide Pietas alta cervice vagantur,
Inſignemque canunt de noſtra plebe triumphum.
Proh dolor, ipſa mihi liquidas delapſa per auras
Juſtitia inſultat, vitiiſque à ſtirpe reciſis
Elicit oppreſſas tenebroſo carcere leges.
At nos indecores longo torpebimus ævo,
Omnibus ejectæ regnis? agnoſcite tandem
Quid furias deceat, conſuetas ſumite vires;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Conventuque nefas tanto decernite dignum.
Jam cupio Stygiis invadere nubibus aſtra,
Jam flatu violare diem, laxare profundo
Frena mari, ruptis fluvios immittere ripis,
Et rerum vexare fidem. ſic fata cruentum
Mugiit, & tortos ſerpentum erexit hiatus,
Noxiaque effudit concuſſo crine venena.
Anceps motus erat, vulgi pars maxima bellum
Indicit Superis: pars Ditis jura tuentur.
Diſſenſuque alitur rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi, cum flamine fracto
Durat adhuc ſævitque tumor, dubiumque per æſtum
Laſſa recedentis fluitant veſtigia venti.
Improba mox ſurgit triſti de ſede Megæra,
Quam penes inſani fremitus, animique profanus
Error, & undantes ſpumis furialibus iræ.
Non niſi quæſitum cognata cæde cruorem,
Illicitumve bibit, patrius quem fuderit enſis,
Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora,
Et defenſores terrarum polluit arcus:
Hæc Athamantheæ direxit ſpicula dextræ:
Hæc Agamemnonios inter bacchata penates
Alternis luſit jugulis: hac auſpice tedæ
OEdipodem matri, natæ junxere Thyeſten.
Quæ tunc horriſonis effatur talia dictis.
Signa quidem, ô ſociæ, Divos attollere contra
Nec fas eſt, nec poſſe reor: ſed lædere mundum
Si libet, & populis commune intendere letum,
Eſt mihi prodigium cunctis immanius hydris,
Tigride mobilius feta, violentius Auſtris
Acribus, Euripi refluis incertius undis
Rufinus. quem prima meo de matre cadentem
Suſcepi gremio. reptavit parvus in iſto
Sæpe ſinu, teneroque per ardua colla volutus
Ubera quæſivit fletu, linguiſque triſulcis
Mollia lambentes finxerunt ora ceraſtæ.
Meque etiam tradente dolos, artemque nocendi
Et didicit ſimulare fidem, ſenſuſque minaces
Protegere, & blando fraudem prætexere riſu,
Plenus ſævitiæ, lucrique cupidine fervens.
Non Tarteſſiacis illum ſatiarit arenis
Tempeſtas pretioſa Tagi, non ſtagna rubentis
Aurea Pactoli: totumque exhauſerit Hermum,
Arde-

Ardebit majore ſiti, quam fallere mentes
Doctus, & unanimos odiis turbare ſodales!
Talem progenies hominum ſi priſca tuliſſet;
Pirithoum fugeret Theſeus; offenſus Oreſtem
Desereret Pylades; odiſſet Caſtora Pollux.
Ipſa quidem fateor vinci rabidoque magiſtram
Prævenit ingenio: nec plus ſermone morabor.
Solus habet quidquid ſcelerum poſſedimus omnes.
Hunc ego, ſi veſtræ res eſt accommoda turbæ,
Regalem ad ſummi producam principis aulam.
Sit licet ille Numa gravior, ſit denique Minos;
Cedet, & inſidiis noſtri flectetur alumni.
  Orantem ſequitur clamor, cunctæque profanas
Porrexere manus, inventaque triſtia laudant.
Illa, ubi cæruleo veſtes connexuit angue,
Nodavitque adamante comas, Phlegethonta ſonorum
Poſcit, & ambuſto flagrantis ab aggere ripæ
Ingentem piceo ſuccendit gurgite pinum,
Pigraque veloces per Tartara concutit alas.
  Eſt locus, extremum qua pandit Gallia litus,
Oceani prætentus aquis, ubi fertur Ulyſſes
Sanguine libato populum moviſſe ſilentem.
Illic umbrarum tenui ſtridore volantum
Flebilis auditur queſtus. ſimulacra coloni
Pallida defunctaſque vident migrare figuras.
Hinc Dea proſiliit, Phœbique egreſſa ſerenos
Infecit radios, ululatuque æthera rupit
Terrifico. ſenſit ferale Britannia murmur,
Et Senonum quatit arva fragor, revolutaque Tethys
Subſtitit, & Rhenus projecta torpuit urna.
Tunc in canitiem mutatis ſponte colubris
Longævum mentita ſenem, rugiſque ſeveras
Perſulcata genas, & ficto languida paſſu,
Invadit muros Eluſæ, notiſſima dudum
Tecta petens, oculiſque diu liventibus hæſit,
Pejorem mirata virum. tunc talia fatur.
  Otia te, Rufine, juvant? fruſtraque juventæ
Conſumis florem patriis inglorius arvis?
Heu neſcis quid fata tibi, quid ſidera donent,
Quid fortuna paret. toti dominabere mundo,
Si parere velis. artus ne ſperne ſeniles.
Namque mihi magicæ vires, ævique futuri
Præſcius ardor ineſt. novi quo Theſſala cantu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Eripiat lunare jubar, quid ſigna ſagacis
Ægypti valeant, qua gens Chaldæa vocatis
Imperet arte Deis. nec me latuere fluentes
Arboribus ſucci, funeſtarumque poteſtas
Herbarum. quidquid letali gramine pollens
Caucaſus, & Scythicæ vernant in carmina rupes;
Quas legit Medea ferox, & callida Circe.
Sæpius horrendos Manes ſacriſque citavi
Nocturnis Hecaten, & condita funera traxi
Carminibus victura meis, multoſque canendo,
Quamvis Parcarum reſtarent fila, peremi.
Ire vagas quercus, & fulmen ſtare coëgi,
Verſaque non prono curvavi flumina lapſu
In fontes reditura ſuos. neu vana locutum
Me fortaſſe putes, mutatos cerne Penates.
Dixerat: & niveæ (mirum) cœpere columnæ
Ditari, ſubitoque trabes lucere metallo.
Illecebris capitur, nimiumque elatus avaro
Paſcitur intuitu. ſic Rex ad prima tumebat
Mæonius, pulcro cum verteret omnia tactu.
Sed poſtquam riguiſſe dapes, fulvamque revinctos
In glaciem vidit latices; tum munus acerbum
Senſit, & inviſo votum damnavit in auro.
Ergo animi victus, Sequimur quocumque vocaris
Seu tu vir, ſeu Numen, ait: patriaque relicta
Eoas juſſu Furiæ tendebat ad arces,
Inſtabileſque olim Symplegadas, & freta remis
Inclita Theſſalicis qua celſa Boſporus urbe
Splendet, & Odryſiis Aſiam diſterminat oris.
Ut longum permenſus iter, ductuſque maligno
Stamine fatorum claram ſubrepſit in aulam,
Ilicet ambitio naſci; diſcedere rectum;
Venum cuncta dari. profert arcana, clientes
Fallit & ambitos à principe vendit honores.
Ingeminat crimen, commoti pectoris ignem
Nutrit, & exiguum ſtimulando vulnus acerbat.
Ac velut innumeros amnes accedere Nereus
Neſcit, & undantem quamvis hinc hauriat Iſtrum;
Hinc bibat æſtivum ſepteno gurgite Nilum,
Par ſemper, ſimiliſque meat: ſic fluctibus auri
Expleri calor ille nequit. Cuicunque monile
Contextum gemmis, aut prædia culta fuiſſent,
Rufino populandus erat, dominoque parabat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Exitium fecundus ager; metuenda colonis
Fertilitas. Laribus pellit, detrudit avitis
Finibus, aut aufert vivis, aut occupat heres.
Congeſtæ cumulantur opes, opibuſque rapinas
Accipit una domus. populi ſervire coacti,
Plenaque privato ſuccumbunt oppida regno.
Quo veſane ruis? teneas utrumque licebit
Oceanum, laxet rutilos tibi Lydia fontes,
Jungantur ſolium Crœſi, Cyrique tiara:
Numquam dives eris, numquam ſatiabere quæſtu.
Semper inops, quicumque cupit. contentus honeſto
Fabricius parvo ſpernebat munera Regum,
Sudabatque gravi Conſul Serranus aratro,
Et caſa pugnaces Curios anguſta tegebat.
Hæc mihi paupertas opulentior: hæc mihi tecta
Culminibus majora tuis. tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos. mihi donat inemtas
Terra dapes. rapiunt Tyrios ibi vellera fucos,
Et picturatæ ſaturantur murice veſtes:
Hic radiant flores, & prati viva voluptas
Ingenio variata ſuo. fulgentibus illic
Surgunt ſtrata toris: hic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura ſoporem.
Turba ſalutantum latas ibi perſtrepit ædes:
Hic avium cantus, labentis numera rivi.
Vivitur exiguo melius. natura beatis
Omnibus eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti.
Hæc ſi nota forent, frueremur ſimplice cultu:
Claſſica non fremerent: non ſtridula fraxinus iret:
Non ventus quateret puppes, non machina muros.
Creſcebat ſcelerata ſitis, prædæque recentis
Inceſtus flagrabat amor, nulluſque petendi
Cogendive pudor, crebris perjuria nectit
Blanditiis: ſociat perituro fœdere dextras.
Si ſemel è tantis poſcenti quiſque negaſſet,
Effera prætumido quatiebat corda furore.
Quæ ſic Gætuli jaculo percuſſa leæna,
Aut Hyrcana premens raptorem bellua Parthum,
Aut ſerpens calcata furit? jurata Deorum
Majeſtas teritur: nuſquam reverentia menſæ,
Non conjux, non ipſe ſimul, non pignora cæſa
Sufficiunt odiis: non exſtinxiſſe propinquos,
Non notos egiſſe ſat eſt. exſcindere cives

Fun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Funditus, & nomen gentis delere laborat.
Nec celeri mittit leto: crudelibus ante
Suppliciis fruitur. cruciatus, vincla, tenebras
Dilato mucrone parat. proh ſævior enſe
Parcendi rabies, conceſſaque vita dolori!
Mors adeone parum? cauſſis fallacibus inſtat:
Arguit attonitos ſe judice. cætera ſegnis,
Ad facinus velox: penitus regione remotas
Impiger ire vias. non illum Sirius ardens,
Brumave Rhipæo ſtridens Aquilone retardat.
Effera torquebant avidæ præcordia curæ,
Effugeret ne quis gladios, neu perderet ullum.
Auguſto miſerante nefas. non flectitur annis:
Non ætate labat. juvenum rorantia colla
Ante patrum vultus ſtricta cecidere ſecuri.
Ibat grandævus nato moriente ſuperſtes
Poſt trabeas exſul. quis prodere tanta relatu
Funera, quis cædes poſſit deflere nefandas?
Quid tale immanes umquam geſſiſſe feruntur
Vel Sinis Iſthmiaca pinu, vel rupe profunda
Sciron, vel Phalaris tauro, vel carcere Sulla?
O mites Diomedis equi: Buſiridis aræ
Clementes. jam Cinna pius, jam Sparthace lenis
Rufino collatus eris. dejecerat amens
Occultis odiis terror, tacitique ſepultos
Suſpirant gemitus, indignarique verentur.
At non magnanimi virtus Stiliconis eodem
Fracta metu: medio ſolus ſed turbine rerum
Contra letiferos rictus, contraque rapacem
Movit tela feram, volucris non præpete curſu
Vectus equi, non Pegaſeis adjutus habenis.
Hic cunctis optata quies, hic ſola pericli
Turris erat, clipeuſque trucem porrectus in hoſtem.
Hic profugis ſedes, adverſaque ſigna furori,
Servandis hic caſtra bonis: hucuſque minatus
Hærebat, retroque fuga cedebat inerti.
Haud ſecus hiberno tumidus cum vortice torrens
Saxa rotat volvitque nemus, ponteſque revellit,
Frangitur objectu ſcopuli, quærenſque meatum
Spumat, & illiſa montem circumtonat unda.
Qua dignum te laude feram, qui pene ruenti,
Lapſuroque tuos humeros objeceris orbi?
Te nobis trepidæ ceu ſidus dulce carinæ

Oſtendere Dei, geminis quæ laſſa procellis
Tunditur, & victo trahitur jam cæca magiſtro.
Inachius rubro perhibetur in æquore Perſeus
Neptuni domuiſſe pecus; ſed tutior alis.
Te non penna vehit. rigida cum Gorgone Perſeus:
Tu non vipereæ defenſus crine Meduſæ.
Illum vilis amor ſuſpenſæ virginis egit;
Te Romana ſalus. taceat ſuperata vetuſtas:
Herculeos conferre tuis jam deſinat actus.
Una Cleonæum paſcebat ſilva leonem.
Arcadiæ ſaltum vaſtabat dentibus unum
Sævus aper: tuque ô compreſſa matre rebellis
Non ultra Libyæ fines, Antæe, nocebas:
Solaque fulmineo reſonabat Creta juvenco,
Lernæamque virens obſederat Hydra paludem.
Hoc monſtrum non una palus, non una tremebat
Inſula: ſed Latia quidquid ditione ſubactum
Vivit, & à primis Ganges horrebat Iberis.
Hoc neque Geryones triplex, nec turbidus Orci
Janitor æquabunt, nec ſi concurrat in unum
Vis Hydræ, Scyllæque fames, & flamma Chimæræ.
Certamen ſublime diu, ſed moribus impar
Virtutum, ſcelerumque fuit. jugulare minatur:
Tu prohibes. ditem ſpoliat: tu reddis egenti.
Eruit: inſtauras. accendit prælia: vincis.
Ac velut infecto morbus crudeſcere cælo
Incipiens primos pecudum depaſcitur artus;
Mox populos urbeſque rapit, ventiſque peruſtis
Corruptos Stygiam peſtem deſudat in amnes:
Sic avidus prædo jam non per ſingula ſævit;
Sed ſceptris inferre minas, omnique peremto
Milite, Romanas ardet proſternere vires.
Jam gentes Iſtrumque movet, Scythiamque receptat
Auxilio, traditque ſuas hoſtilibus armis
Relliquias. miſtis deſcendit Sarmata Dacis,
Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax
Maſſagetes, cæſamque bibens Mæotida Alanus,
Membraque qui ferro gaudet pinxiſſe Gelonus,
Rufino collecta manus. vetat ille domari,
Innectitque moras, & congrua tempora differt.
Nam tua cum Geticas ſtraviſſet dextra catervas,
Ulta Ducis ſocii letum, parſque una maneret
Debilior, facilisque capi: tunc impius ille

Proditor imperii conjuratuſque Getarum
Diſtulit inſtantes eluſo principe pugnas,
Hunnorum laturus opem: quos affore bello
Norat, & inviſis mox ſe conjungere caſtris.
Eſt genus extremos Scythiæ vergentis in ortus
Trans gelidum Tanaïn: quo non famoſius ullum
Arctos alit. turpes habitus, obſcenaque viſu
Corpora; mens duro numquam ceſſura labori.
Præda cibus, vitanda Ceres; frontemque ſecari
Ludus, & occiſos pulcrum jurare parentes.
Nec plus nubigenas duplex natura biformes
Cognatis optavit equis. acerrima nullo
Ordine mobilitas, inſperatique recurſus.
Quos tamen impavidus contra ſpumantis ad Hebri
Tendis aquas, ſic ante tubas ferrumque precatus:
Mavors, pubifero ſeu tu procumbis in Æmo,
Seu te cana gelu Rhodope, ſeu remige Medo
Sollicitatus Athos, ſeu caligantia nigris
Ilicibus Pangæa tenent, accingere mecum
Et Thracas defende tuos: ſi lætior adſit
Gloria, veſtita ſpoliis donabere quercu.
Audiit illa pater, ſcopuliſque nivalibus Æmi
Surgit, & hortatur celeres clamore miniſtros.
Fer galeam, Bellona, mihi, nexuſque rotarum
Tende, Pavor: frena rapidos Formido jugales.
Feſtinas urgete manus. meus ecce paratur
Ad bellum Stilico, qui me de more tropæis
Ditat, & hoſtiles ſuſpendit in arbore criſtas.
Communes ſemper litui, communia nobis
Signa canunt, junctoque ſequor tentoria curru.
Sic fatus campo inſiliit, lateque fugatas
Hinc Stilico turmas, illinc Gradivus agebant,
Et clipeis & mole pares. ſtat caſſis utrique
Sidereis hirſuta jubis, loricaque curſu
Æſtuat, & largo ſatiatur vulnere cornus.
Acrior interea voto, multoque Megæra
Luxuriata malo, mœſta deprendit in arce
Juſtitiam, diroque prior ſic ore laceſſit.
En tibi priſca quies, revocataque ſecula rurſus,
Ut rebare, vigent. en noſtra potentia ceſſit,
Nec locus eſt uſquam Furiis. huc lumina flecte.
Adſpice barbaricis jaceant quot mœnia flammis,
Quas mihi Rufinus ſtrages, quantumque cruoris

Præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Præbeat, & quantis epulentur cædibus hydri.
Linque homines, ſortemque meam: pete ſidera: notis
Autumni te redde plagis, qua vergit in Auſtrum
Signifer. æſtivo ſedes vicina Leoni
Jam pridem geminæque vacant confinia Libræ,
Atque utinam per magna ſequi convexa liceret.
Diva refert; Non ulterius bacchabere demens.
Jam pœnas tuus iſte dabit: jam debitus ultor
Imminet, & terras qui nunc, ipſumque fatigat
Æthera; nec vili moriens condetur arena.
Jamque aderit læto promiſſus Honorius ævo.
Nec forti genitore minor, nec fratre coruſco:
Qui ſubigat Medos, qui cuſpide proterat Indos,
Sub juga venturi reges. calcabitur aſper
Phaſis equo, pontemque pati cogetur Araxes.
Tuque ſimul gravibus ferri religata catenis
Expellere die, debellataſque draconum
Tonſa jubas imo Barathri condere receſſu.
Tum tellus communis erit: tum limite nullo
Diſcernetur ager: nec vomere ſulcus adunco
Findetur. ſubitis meſſor gaudebit ariſtis.
Rorabunt querceta favis: ſtagnantia paſſim
Vina fluent, oleique lacus: nec murice tinctis
Velleribus quæretur honos: ſed ſponte rubebunt
Attonito paſtore greges, pontumque per omnem
Ridebunt virides gemmis naſcentibus algæ.

CL. CLAUDIANI
IN RUFINUM
LIBER II.

Præfatio.

PAndite defenſum reduces Helicona ſorores,
  Pandite, permiſſis jam licet ire choris.
Nulla per Aonios hoſtilis buccina campos
  Carmina mugitu deteriore vetat.
Tu quoque ſecuris pulſa formidine Delphis,
  Floribus ultorem Delie cinge tuum.
Nullus Caſtalios latices, & præſcia fati
  Flumina polluto Barbarus ore bibit,

Alpheus

Alpheus late rubuit, Siculumque per æquor
Sanguineas belli rettulit unda notas.
Agnovitque novos abſens Arethuſa triumphos,
Et Geticam ſenſit teſte cruore necem.
Immenſis, Stilico, ſuccedant otia curis,
Et noſtræ patiens corda remitte lyræ.
Nec pudeat longos interrupiſſe labores,
Et tenuem Muſis conſtituiſſe moram.
Fertur & indomitus tandem poſt prælia Mavors
Laſſa per Odryſias fundere membra nives,
Oblituſque ſui, poſita clementior haſta,
Pieriis aures pacificare modis.

JAm poſt edomitas Alpes, defenſaque regna
Heſperiæ, merita complexus ſede parentem
Auctior adjecto fulgebat ſidere mundus,
Jamque tuis, Stilico, Romana potentia curis,
Et rerum commiſſus apex. tibi credita fratrum
Utraque majeſtas, geminæque exercitus aulæ.
Rufinus (neque enim patiuntur ſæva quietem
Crimina, pollutæque negant areſcere fauces)
Infandis iterum terras accendere bellis
Inchoat, & ſolito pacem vexare tumultu.
Hæc etiam ſecum: Quanam ratione tuebor
Spem vitæ fragilem? qua tot depellere fluctus
Arte queam? premor hinc odiis: hinc milite cingor.
Heu quid agam? non arma mihi, non principis ullus
Auxiliatur amor. matura pericula ſurgunt
Undique, & impoſiti radiant cervicibus enſes.
Quid reſtat, niſi cuncta novo confundere luctu,
Inſonteſque meæ populos miſcere ruinæ?
Everſo juvat orbe mori. ſolatia leto
Exitium commune dabit: nec territus ante
Decedam. cum luce ſimul linquenda poteſtas.
Hæc fatus, ventis veluti ſi frena remittat
Æolus, abrupto gentes ſic objice fudit,
Laxavitque viam bellis, &, ne qua maneret
Immunis regio, cladem diviſit in urbes,
Diſpoſuitque nefas. alii per terga ferocis
Danubii ſolidata ruunt, expertaque remos
Frangunt ſtagna rotis. alii per Caſpia clauſtra,
Armeniaſque nives inopino tramite ducti
Invadunt Orientis opes. jam paſcua fumant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Cappadocum, volucrumque parens Argeus equorum.
Jam rubet altus Halys: nec ſe defendit iniquo
Monte Cilix. Syriæ tractus vaſtantur amœni:
Aſſuetumque choris, & læta plebe canorum
Proterit imbellem ſonipes hoſtilis Orontem.
Hinc planctus Aſiæ: Geticis Europa catervis
Ludibrio prædæque datur, frondentis adusque
Dalmatiæ fines: omnis qua mobile Ponti
Æquor, & Hadriacas tellus interjacet undas,
Squalet inops pecudum, nullis habitata colonis,
Inſtar anhelantis Libyæ, quæ, torrida ſemper
Solibus, humano neſcit manſueſcere cultu.
Theſſalus ardet ager. reticet paſtore fugato
Pelion. Emathias ignis populatur ariſtas.
Jam plaga Pannoniæ, miſerandaq; mœnia Thracum,
Arvaque Myſorum. jam nulli flebile damnum,
Sed curſus ſolennis erat, campuſque furori
Expoſitus, ſenſumque malis detraxerat uſus.
Eheu quam brevibus pereunt ingentia fatis!
Imperium tanto quæſitum ſanguine, tanto
Servatum, quod mille ducum peperere labores,
Quod tantis Romana manus contexuit annis,
Proditor unus iners anguſto tempore vertit.
Urbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ,
Et Chalcedonias contra deſpectat arenas,
Jam non finitimo Martis terrore movetur;
Sed propius lucere faces, & rauca ſonare
Cornua, vibratiſque peti faſtigia telis
Adſpicit. hi vigili muros ſtatione tueri,
Hi junctis properant portus munire carinis.
Obſeſſa tamen ille ferus lætatur in urbe,
Exſultatque malis. ſummoque è culmine turris
Impia vicini cernit ſpectacula campi.
Vinctas ire nurus, hunc in vada proxima mergi
Seminecem, hunc ſubito percuſſum vulnere labi,
Dum fugit, hunc animam portis efflare ſub ipſis,
Nec canos prodeſſe ſeni, puerique cruore
Maternos undare ſinus. immenſa voluptas,
Et riſus plerumque ſubit. dolor afficit unus,
Quod feriat non ipſe manu. videt omnia late
Exceptis incenſa ſuis, & crimine tanto
Luxuriat, carumque ſibi non abnuit hoſtem.
Jactabatque ultro, quod ſoli caſtra paterent,

Sermonumque foret vicibus permiſſa poteſtas;
Egregii quoties exiſſet fœderis auctor.
Stipatur ſociis, circumque armata clientum
Agmina privatis ibant famulantia ſignis.
Ipſe inter medios, ne qua de parte relinquat
Barbariem, revocat fulvas in pectora pelles,
Frenaque, & immanes pharetras, arcuſque ſonoros
Aſſimulat, mentemque palam teſtatur amictu.
Nec pudet Auſonios currus & jura regentem
Sumere deformes ritus, veſtemque Getarum:
Inſignemque habitum Latii mutare coactæ
Mœrent captivæ pellito judice leges.
Quis populi tunc vultus erat? quæ murmura furtim?
Nam miſeris nec flere quidem, aut lenire dolorem
Colloquiis impune licet. quonam uſque feremus
Exitiale jugum? diræ quis terminus umquam
Sortis erit? quis nos funeſto turbine rerum
Aut tantis ſolvet lacrimis? quos Barbarus illinc,
Hinc Rufinus agit: quibus arva fretumque negantur.
Magna quidem per rura lues; ſed major oberrat
Intra tecta timor. tandem ſuccurre ruenti
Heu patriæ, Stilico. dilecta hic pignora certe,
Hic domus: hic thalamis primum genialibus omen;
Hic tibi felices erexit regia tedas.
Vel ſolus ſperate veni. te prælia viſo
Langueſcent, avidique cadet dementia monſtri.
Talibus urgetur diſcors Aurora procellis.
At Stilico, Zephyris cum primum bruma remitti
Et juga diffuſis nudari cœpta pruinis,
Partibus Italiæ tranquilla in pace locatis,
Utraque caſtra movens, Phœbi properabat ad ortus,
Gallica diſcretis Eoaque robora turmis
Complexus. numquam tantæ ditione ſub una
Convenere manus, nec tot diſcrimina vocum.
Illinc Armeniæ vibratis crinibus alæ
Herbida collectæ facili velamina nodo.
Inde truces flavo comitantur vertice Galli,
Quos Rhodanus velox, Araris quos tardior ambit,
Et quos naſcentes explorat gurgite Rhenus,
Quoſque rigat retro pernicior unda Garumnæ,
Oceani pleno quoties impellitur æſtu.
Mens eadem cunctis, animique recentia ponunt
Vulnera. non odit victus, victorve ſuperbit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Et quamvis præſens tumor, & civilia nuper
Claſſica, bellatrixque etiam nunc ira caleret,
In ducis eximium conſpiravere favorem.
Haud aliter Xerxen toto ſimul orbe ſecutus
Narratur rapuiſſe vagos exercitus amnes,
Et telis umbraſſe diem, cum claſſibus iret
Per ſcopulos, tectumque pedes contemneret æquor.
Vix Alpes tranſgreſſus erat, nec jam amplius errat
Barbarus, adventumque tremens, ſe cogit in unam
Planitiem, tutoque includit paſcua gyro.
Tum duplicem foſſam non exſuperabile vallum
Aſperat alternis ſudibus, murique locata
In ſpeciem cæſis obtendit plauſtra juvencis.
At procul exſanguis Rufinum perculit horror:
Infectæ pallore genæ. ſtetit ore gelato
Incertus peteretne fugam, veniamne ſubactus
Poſceret, an fidos ſeſe transferret in hoſtes.
Quid nunc divitiæ, quid fulvi vaſta metalli
Congeries, quid purpureis effulta columnis
Atria, prolatæve juvant ad ſidera moles?
Audit iter, numeratque dies, ſpatioque viarum
Metitur vitam. torquetur pace futura,
Nec recipit ſomnos, & ſæpe cubilibus amens
Excutitur, pœnamque luit formidine pœnæ.
Sed redit in rabiem ſcelerumque immane reſumit
Ingenium, ſacraſque fores prædivitis aulæ
Intrat, & Arcadium miſto terrore precatur.
Per fratris regale jubar, per facta parentis
Ætherii, floremque tui te deprecor ævi,
Eripe me gladiis. liceat Stiliconis iniquas
Evitare minas. in noſtram Gallia cædem
Conjurata venit. quidquid ligat ultima Tethys,
Extremos ultra volitat gens ſi qua Britannos,
Mota mihi. tantis capiendi credimur armis?
Tot ſignis unum petitur caput? unde cruoris
Iſta ſitis? geminum cæli ſibi vindicat axem,
Et nullum vult eſſe parem. ſuccumbere poſcit
Cuncta ſibi. regit Italiam, Libyenque coërcet;
Hiſpanis Galliſque jubet. non orbita Solis,
Non illum natura capit. quaſcumque paravit
Hic Auguſtus opes, &, quas poſt bella recepit,
Solus habet. poſſeſſa ſemel non reddere curat.
Scilicet ille quidem tranquilla pace fruatur:

Nos premat obſidio? quid partem invadere tentat?
Deſerat Illyricos fines; Eoa remittat
Agmina; fraternas ex æquo dividat haſtas;
Nec ſceptri tantum fueris, ſed militis, heres.
Quod ſi diſſimulas noſtræ ſuccurrere morti,
Nec prohibere paras: Manes & ſidera teſtor,
Hæc cervix non ſola cadet. miſcebitur alter
Sanguis, nec Stygias ferar incomitatus ad umbras,
Nec mea ſecurus ridebit funera victor.
Hæc ubi: dictatur facinus, miſſuſque repente
Qui ferat extortas invito principe voces.
Interea Stilico jam lætior hoſte propinquo,
Nec multo ſpatii diſtantibus æquore vallis,
Pugnandi cupidas accendit voce cohortes.
Armeniis frons læva datur; per cornua Gallos
Dexteriora locat. ſpumis igneſcere frena,
Pulveris extolli nimbos, lateque videres
Surgere purpureis undantes anguibus haſtas,
Serpentumque vago cælum ſævire volatu.
Implet Theſſaliam ferri nitor, antraque docti
Cornipedis, teneroque amnis raptatus Achilli,
Et nemus OEtæum radiat, clamore nivalis
Oſſa tonat, pulſoque fragor geminatur Olympo.
Intumuit virtus, & lucis prodigus arſit
Impetus. haud illos rupes, haud alta vetarent
Flumina. præcipiti ſtraviſſent omnia curſu.
His ſi tunc animis acies collata fuiſſet,
Prodita non tantas vidiſſet Græcia clades:
Oppida ſemoto Pelopeia Marte vigerent:
Starent Arcadiæ, ſtarent Lacedæmonis, arces:
Non mare fumaſſet geminum flagrante Corintho,
Nec fera Cecropias traxiſſent vincula matres.
Illa dies potuit noſtris imponere finem
Cladibus, & ſceleris cauſſas auferre futuri.
Invida, proh, quantum rapuit Fortuna triumphum!
Inter equos, interque tubas mandata feruntur
Regia, & armati veniunt ductoris ad aures.
Obſtupuit. ſimul ira virum, ſimul obruit ingens
Mœror, & ignavo tantum licuiſſe nocenti
Miratur. dubios anceps ſententia volvit
Eventus: peragat pugnas, an fortia cœpta
Deſerat? Illyricis ardet ſuccurrere damnis:
Præceptis obſtare timet. reverentia frangit
Virtu-

Virtutis ſtimulos. hinc publica commoda ſuadent,
Hinc metus invidiæ. tandem indignatus ad aſtra
Extollit palmas, & ab imo pectore fatur:
Numina Romanis necdum ſatiata ruinis,
Si juvat imperium penitus de ſtirpe revelli,
Uno ſi placuit deleri ſæcula lapſu,
Sic piget humani generis; prorumpat in arva
Libertas effrena maris, vel limite juſto
Devius errantes Phaëthon confundat habenas.
Cur per Rufinum geritur? procumbere mundum
Hoc auctore pudet. mediis revocamur ab armis,
Proh dolor, & strictos deponere cogimur enſes.
Vos arſuræ urbes, perituraque mœnia teſtor.
Cedo equidem, & miſerum permitto caſibus orbem,
Flectite ſigna, duces. redeat jam miles Eois.
Parendum. taceant litui. prohibete ſagittas.
Parcite contiguo, Rufinus præcipit, hoſti.
His dictis, omnes una fremuere manipli:
Quantum non Italo percuſſa Ceraunia fluctu:
Quantum non madidis eliſa tonitrua Coris.
Secernique negant, ereptaque prælia poſcunt;
Inſignemque ducem populus defendit uterque,
Et ſibi quiſque trahit. magno certatur amore,
Alternamque fidem non illaudata laceſſit
Seditio, talique ſimul clamore queruntur:
Quis mihi nudatos enſes, quis tela lacertis
Excutit, & ſolvi curvatos imperat arcus?
Quisnam audet leges vibrato imponere ferro?
Inflammata ſemel neſcit miteſcere virtus.
Jam mihi barbaricos ſitientia pila cruores
Sponte volant, ultrixque manus mucrone ruente
Ducitur, & ſiccum gladium vagina recuſat.
Num patiar? ſemperne Getis diſcordia noſtra
Proderit? en iterum belli civilis imago.
Quid conſanguineas acies, quid dividis olim
Concordes aquilas? non diſſociabile corpus,
Conjunctumque ſumus. te, quo libet ire, ſequemur,
Te vel Hyperboreo damnatam ſidere Thulen,
Te vel ad incenſas Libyæ comitabor arenas.
Indorum ſi ſtagna petas, rubrique receſſus
Litoris, auriferum veniam poturus Hydaſpen.
Si calcare Notum, ſecretaque litora Nili
Naſcentis jubeas, mundum poſt terga relinquam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Et quocumque loco Stilico tentoria figet.
Hic patria eſt. Dux inde vetat: Deſiſtite, quæſo,
Atque avidam differte manum. cadat iſte minacis
Invidiæ cumulus. non eſt victoria tanti,
Ut videar viciſſe mihi. vos, fida juventus,
Ite mei quondam ſocii. nec plura locutus
Flexit iter; vacuo qualis diſcedit hiatu
Impatiens remeare leo, quem plurima cuſpis,
Et paſtorales pepulerunt igne catervæ,
Inclinatque jubas, dimiſſaque lumina velat,
Et trepidas mœſto rimatur murmure ſilvas.
Ut ſeſe legio vidit disjuncta relinqui,
Ingentem tollit gemitum, galeaſque ſolutis
Humectat lacrimis, preſſamque morantia vocem
Thoracum validos pulſant ſuſpiria nexus.
Tradimur, heu, tantumque ſequi prohibemur amorē,
Exclamant, ſperniſque tuas Dux optime dextras,
Quas tibi victrices toties Bellona probavit?
Nos adeo viles? adeo felicior axis
Heſperius, meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam, quid cara reviſere tandem
Pignora, dilectoſve juvat coluiſſe penates?
Te ſine dulce nihil. jam formidata tyranni
Tempeſtas ſubeunda mihi: qui forte nefandas
Jam parat inſidias: qui nos aut turpibus Hunnis,
Aut impacatis famulos præſtabit Alanis.
Quamquam non adeo robur defecerit omne,
Tantave geſtandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneas ſub cardine Solis,
Tu mihi dux ſemper, Stilico, noſtramque vel abſens
Experiere fidem. dabitur tibi debita pridem
Victima. promiſſis longum placabere ſacris.
Triſtior Æmoniis miles digreſſus ab oris
Tangebat Macetum fines, muroſque ſubibat
Theſſalonica tuos. ſenſu dolor hæret in alto
Abditus, & tacitas vindictæ præſtruit iras,
Spectaturque favens odiis locus, aptaque leto
Tempora, nec quiſquam tanta de pube repertus,
Proderet incautis qui corda minantia verbis.
Quæ non poſteritas, quæ non mirabitur ætas
Tanti conſilium vulgi potuiſſe taceri,
Aut facinus tam grande tegi? mentiſque calorem
Non ſermone viæ, non inter pocula rumpi?

Æqua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Æqualis tantam tenuit conſtantia turbam,
Et fuit arcanum populo. percurritur Hebrus,
Deſeritur Rhodope, Thracumque per ardua tendunt,
Donec ad Herculei perventum nominis urbem.
Ut ceſſiſſe ducem, propius veniſſe cohortes,
Cognita Rufino: magna cervice triumphat,
Omnia tuta ratus, ſceptrumque capeſſere fervet,
Et conjuratos accendit voce clientes:
Vicimus: expulimus. facilis jam copia regni.
Nullus ab hoſte timor, quis enim quem poſcere ſolū
Horruit, hunc tanto munitum milite vincat?
Quis ferat armatum, quem non ſuperavit inermem?
I nunc, exitium nobis meditare remotus
Incaſſum, Stilico. dum nos longiſſima tellus
Dividat, & mediis Nereus interſtrepat undis,
Alpinas tranſire tibi me ſoſpite rupes
Haud dabitur. jaculis illinc me figère tenta.
Quære ferox enſem, qui noſtra ad mœnia tendì
Poſſit ab Italia. non te documenta priorum,
Non exempla vetant? quis par conatus adire
His jactat vitaſſe manus? detruſimus orbe
Te medio, tantiſque ſimul ſpoliavimus armis.
Nunc epulas tempus, ſocii, nunc larga parare
Munera, donandumque novis legionibus aurum.
Opportuna meis oritur lux craſtina votis.
Quod nolit, Rex ipſe velit, jubeatque coactus
In partem mihi regna dari. contingat in uno
Privati fugiſſe modum, crimenque tyranni.
Talibus acclamant dictis infame nocentum
Concilium, qui perpetuis crevere rapinis,
Et quos una facit Rufino cauſſa ſodales,
Illicitum duxiſſe nihil. delicta fuêre
Nexus amicitiæ. jam jam connubia læti
Deſpondent aliena ſibi, fruſtraque viciſſim
Promittunt quas quiſque petat, quas devoret urbes.
Cœperat humanos alto ſopire labores
Nox gremio, pigraſque ſopor diffuderat alas.
Ille diu curis animum ſtimulantibus ægrum
Labitur in ſomnos. vix toto corde quierat,
Ecce videt diras alludere protinus umbras,
Quas dedit ipſe neci: quarum, quæ clarior, una
Viſa loqui: proh ſurge toro: quid plurima volvis
Anxius? hæc requiem rebus finemque labori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Allatura dies. omni jam plebe redibis
Altior, & læti manibus portabere vulgi.
Has canit ambages: occulto fallitur ille
Omine, nec capitis ſentit præſagia fixi.
Jam ſummum radiis ſtringebat Lucifer Æmum,
Feſtinamque rotam ſolito properantior urget,
Tandem Rufini viſurus funera Titan.
Deſiluit ſtratis, denſæque capacia turbæ
Atria regifico juſſit ſplendere paratu
Exceptura dapes, &, quod poſt vota daretur,
Inſcribi propriis aurum fatale figuris.
Ipſe ſalutatum reduces poſt prælia turmas
Jam regale tumens, & principe celſior, ibat,
Collaque femineo jactabat mollia geſtu,
Imperii certus: tegeret ceu purpura dudum
Corpus, & ambirent ardentes tempora gemmæ.
Urbis ab anguſto tractu, qua vergit in Auſtrum,
Planities vicina patet. nam cetera Pontus
Circuit, exiguo dirimi ſe tramite paſſus.
Hic ultrix acies ornatu fulgida Martis
Explicuit cuneos. pedites in parte ſiniſtra
Conſiſtunt: equites illic poſcentia curſum
Ora reluctantur preſſis ſedare lupatis.
Hic alii ſævum criſtato vertice nutant,
Et tremulos humeris gaudent vibrare colores,
Quos operit, formatq; chalybs. conjuncta per artem
Flexilis inductis animatur lamina membris,
Horribilis viſu. credas ſimulacra moveri
Ferrea, cognatoque viros ſpirare metallo.
Par veſtitus equis. ferrata fronte minantur,
Ferratoſque levant ſecuri vulneris armos,
Diviſo ſtat quiſque loco. metuenda voluptas
Cernenti, pulcerque timor; ſpiriſque remiſſis
Manſueſcunt varii vento ceſſante dracones.
Auguſtus veneranda prior vexilla ſalutat.
Rufinus ſequitur, quo fallere cuncta ſolebat
Callidus affatu, devotaque brachia laudat
Nomine quemque vocans: natoſque patreſq; reverſis
Nuntiat incolumes. illi, dum plurima ficto
Certatim ſermone petunt, extendere longos
A tergo flexus inſperatoque ſuprema
Circuitu ſociare parant: decreſcere campus
Incipit, & clipeis in ſe redeuntia junctis

Curvo

Curvo paulatim ſinuantur cornua ductu.
Sic ligat immenſa virides indagine ſaltus
Venator. ſic attonitos ad litora piſces
Æquoreus populator agit, raroſque plagarum
Contrahit anfractus, & hiantes colligit oras.
Excludunt alios. cingi ſe fervidus ille
Neſcit adhuc, graviterque apprenſa veſte morantem
Increpat Auguſtum: ſcandat ſublime tribunal:
Participem ſceptri, ſocium declaret honoris.
Cum ſubito ſtringunt gladios, vox deſuper ingens
Infremuit: Nobis etiam, deterrime, nobis
Speraſti famulas imponere poſſe catenas?
Unde redi neſcis? patiarne audire ſatelles,
Qui leges aliis, libertatemque reduxi?
Bis domitum civile nefas, bis rupimus Alpes.
Tot nos bella docent nulli ſervire tyranno.
Diriguit. ſpes nulla fugæ. ſeges undique ferri
Circumfuſa micat. dextra lævaque revinctus
Hæſit, & enſiferæ ſtupuit mucrone coronæ.
Ut fera, quæ montes nuper dimiſit avitos,
Altorumque exul nemorum, damnatur arenæ
Muneribus, commota ruit: vir murmure contra
Hortatur, nixuſque genu venabula tendit.
Illa pavet ſtrepitus, cuneoſque erecta theatri
Reſpicit, & tanti miratur ſibila vulgi.
Unus per medios audendi pronior enſe
Proſilit exerto, dictiſque, & vulnere torvus
Hac petit, hac Stilico, quem jactas pellere, dextra
Te ferit: hoc abſens invadit viſcera ferro.
Sic fatur, meritoque latus tranſverberat ictu.
Felix illa manus, talem quæ prima cruorem
Hauſerit, & feſſi pœnam libaverit orbis.
Mox omnes fodiunt haſtis, artuſque trementes
Dilaniant, uno tot corpore pila tepeſcunt,
Et non infecto puduit mucrone reverti.
Hi vultus avidos, & adhuc ſpirantia vellunt
Lumina: truncatos alii rapuere lacertos.
Amputat ille pedes, humerum quatit ille ſolutis
Nexibus: hic fracti reſecat curvamina dorſi.
Hic jecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
Pulmonis latebras. ſpatium non invenit ira,
Nec locus eſt odiis. conſumpto funere vix tum
Deſeritur, ſparſumque perit per tela cadaver.

Sic mons Aonius rubuit, cum Penthea ferrent
Mænades, aut ſubito mutatum Actæona cornu
Traderet inſanis Latonia viſa Moloſſis.
Criminibuſne tuis ſperas fortuna mederi?
Et male donatum certas æquare favorem
Suppliciis? una tot millia morte rependis?
Everſis agedum Rufinum divide terris.
Da caput Odryſiis, truncum mereantur Achivi
Quid reliquis dabitur? nec ſingula membra peremtis
Sufficiunt populis. vacuo plebs obvia muro,
Jam ſecura, ruit. ſenibus non obſtitit ætas,
Virginibuſve pudor. viduæ, quibus ille maritos
Abſtulit, orbatæque ruunt ad gaudia matres,
Inſultantque alacres. laceros juvat ire per artus,
Preſſaque calcato veſtigia ſanguine tingi.
Nec minus aſſiduis flagrant elidere ſaxis
Prodigiale caput, quod jam de cuſpide ſumma
Nutabat, digna rediens ad mœnia pompa.
Dextera quinetiam ludo conceſſa vagatur
Æra petens, fraudeſque animi perſolvit avari
Terribili lucro, vivoſque imitata retentus
Cogitur adductis digitos inflectere nervis.
Deſinat elatis quiſquam confidere rebus,
Inſtabileſque Deos, ac lubrica Numina diſcat.
Illa manus, quæ ſceptra ſibi geſtanda parabat,
Cujus ſe toties ſubmiſit ad oſcula ſupplex
Nobilitas, inhumata diu, miſeroque revulſa
Corpore feralem quæſtum poſt fata popoſcit.
Adſpiciat quiſquis nimium ſublata ſecundis
Colla gerit. triviis calcandus ſpargitur ecce,
Qui ſibi pyramidas, qui non cedentia templis
Ornatura ſuos extruxit culmina Manes,
Et, qui Sidonio velari creditus oſtro,
Nudus paſcit aves. jacet en, qui poſſidet orbem,
Exiguæ telluris inops, & pulvere raro
Per partes tegitur, nuſquam totieſque ſepultus.
Senſerunt convexa necem, telluſque nefandum
Amolitur onus. jam reſpirantibus aſtris,
Infernos gravat umbra lacus. pater Æacus horret,
Intrantemque etiam latratu Cerberus urget.
Tunc animæ, quas ille fero ſub jure peremit,
Circumſtant, nigrique trahunt ad judicis urnam,
Infeſto fremitu. veluti paſtoris in ora

Com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Commotæ glomerantur apes, qui dulcia raptu
Mella trahit, pennaſque cient, & ſpicula tendunt,
Et tenuis ſaxi per propugnacula cinctæ
Rimoſam patriam, dilectaque pumicis antra
Defendunt, pronoque favos examine velant.
Eſt locus, infauſtis quo conciliantur in unum
Cocytos Phlegethonque vadis: inamœnus uterque
Alveus. hic volvit lacrimas; hic igne redundat.
Turris per geminos flammis vicinior amnes
Porrigitur, ſolitoque rigens adamante ſiniſtrum
Proluit igne latus. dextra Cocytia findit
Æquora, triſte gemens, & fletu concita plangit.
Huc poſt emeritam mortalia ſecula vitam
Deveniunt. ibi nulla manent diſcrimina fati,
Nullus honos, vanoque exutum nomine Regem
Proturbat plebejus egens. quæſitor in alto
Conſpicuus ſolio pertentat crimina Minos,
Et juſtis dirimit ſontes: quos nolle fateri
Viderit, ad rigidi tranſmittit verbera fratris.
Nam juxta Rhadamantus agit. cum geſta superni
Curriculi, totoſque diu perſpexerit actus;
Exæquat damnum meritis, & muta ferarum
Cogit vincla pati. truculentos ingerit urſis,
Prædoneſque lupis: fallaces vulpibus addit.
At qui deſidia ſemper vinoque gravatus
Indulgens Veneri voluit torpeſcere luxu,
Hunc ſuis immundi pingues detrudit in artus.
Qui juſto plus eſſe loquax, arcanaque ſuevit
Prodere, piſcoſas fertur victurus in undas,
Ut nimiam penſent æterna ſilentia vocem.
Quos ubi per varias annis ter mille figuras
Egit Lethæo purgatos flumine; tandem
Rurſus ad humanæ revocat primordia formæ.
Tum quoque, dum lites, Stygiique negotia ſolvit
Dura fori, vetereſque reos ex ordine quærit,
Rufinum procul ecce notat: viſuque ſevero
Luſtrat, & ex imo concuſſa ſede profatur.
Huc ſuperûm labes, huc inſatiabilis auri
Proluvies, pretioque nihil non auſe parato.
Quodque mihi ſummum ſcelus eſt, huc improbe legũ
Venditor, Arctoi ſtimulator perfide Martis,
Cujus ob innumeras ſtrages anguſtus Averni
Jam ſinus, & plena laſſatur portitor alno.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Quid demens manifeſta negas? en pectus inuſtæ
Deformant maculæ, vitiiſque inolevit imago,
Nec ſeſe commiſſa tegunt. genus omne dolorum
In te ferre lubet. dubio tibi pendula rupes
Immineat lapſu. volucer te torqueat axis.
Te refugi fallant latices, atque ore natanti
Areſcat decepta ſitis, dapibuſque relictis
In tua manſurus migret præcordia vultur.
Quamquam omnes alii, quos hæc tormenta fatigant,
Pars quota ſint, Rufine, tui; quid tale vel audax
Fulmine Salmoneus, vel lingua Tantalus egit,
Aut inconceſſo Tityos deliquit amore?
Cunctorum ſi facta ſimul jungantur in unum,
Præcedes numero. cui tanta piacula quiſquam
Supplicio conferre valet? quid denique dignum
Omnibus inveniam, vincant cum ſingula pœnas?
Tollite de mediis animarum dedecus umbris.
Adſpexiſſe ſat eſt. oculis jam parcite noſtris,
Et ditis purgate domos. agitate flagellis
Trans Styga, trans Erebum. vacuo mandate Barathro
Infra Titanum tenebras, infraque receſſus
Tartareos, noſtrumque Chaos. qua noctis opacæ
Fundamenta latent, penituſque immerſus anhelet,
Dum rotet aſtra polus, feriant dum littora venti.

CL. CLAUDIANI
DE
Tertio Conſulatu
HONORII AUGUSTI
PANEGYRIS.

Præfatio.

Parvos non aquilis fas eſt educere fetus
 Ante fidem Solis, judiciumque poli.
Nam pater, excuſſo ſaliit cum tegmine proles,
 Ovaque maternus rupit hiulca tepor,
Protinus implumes convertit ad æthera nidos,
 Et recto flammas imperat ore pati.

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Conſulit ardentes radios, & luce magiſtra
  Natorum vires ingeniumque probat.
Degeneres refugo torſit qui lumine viſus,
  Unguibus hunc ſævis ira paterna ferit.
Exploratores oculis qui pertulit ignes,
  Suſtinuitque acie nobiliore diem;
Nutritur volucrumque potens & fulminis heres,
  Geſturus ſummo tela triſulca Jovi.
Me quoque Pieriis tentatum ſæpius antris
  Audet magna ſuo mittere Roma Deo.
Jam dominas aures, jam regia tecta meremur,
  Et chelys Auguſto judice noſtra ſonat.

TErtia Romulei ſumant exordia faſces,
Terque ſuas ducat bellatrix pompa curules.
Feſtior annus eat, cinctuſq; imitata Gabinos
Dives Hydaſpeis augeſcat purpura gemmis.
Succedant armis trabeæ: tentoria lictor
Ambiat, & Latiæ redeant ad ſigna ſecures.
Tuque, ô, qui patrium curis æqualibus orbem
Eoo cum fratre regis, procede ſecundis
Alitibus, Phœbique novos ordire meatus,
Spes votumque poli, quem primo à limine vitæ
Nutrix aula fovet: ſtrictis quem fulgida telis
Inter laurigeros aluerunt caſtra triumphos.
Ardua privatos neſcit fortuna penates,
Et regnum cum luce dedit cognata poteſtas.
Excepit Tyrio venerabile pignus in oſtro,
Luſtravitque tuos aquilis victricibus ortus
Miles, & in mediis cunabula præbuit haſtis.
Te naſcente ferox toto Germania Rheno
Intremuit, movitque ſuas formidine ſilvas
Caucaſus, & poſitis numen confeſſa pharetris
Ignavas Meroë traxit de crine ſagittas.
Reptaſti per ſcuta puer, regumque recentes
Exuviæ tibi ludus erant, primuſque ſolebas
Aſpera complecti torvum poſt prælia patrem,
Signa triumphato quoties flexiſſet ab Iſtro
Arctoa de ſtrage calens, & poſcere partem
De ſpoliis, Scythicoſve arcus, aut rapta Gelonis
Cingula, vel jaculum Daci, vel frena Suëvi.
Ille coruſcanti clipeo te ſæpe volentem
Suſtulit arridens, & pectore preſſit anhelo

Intre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Intrepidum ferri, galeæ nec triſte timentem
Fulgur, & ad ſummas tendentem brachia criſtas.
Tum ſic lætus ait: Rex ô ſtellantis Olympi,
Talis perdomito redeat mihi filius hoſte,
Hyrcanas populatus opes, aut cæde ſuperbus
Aſſyria. ſic enſe rubens, ſic flamine crebro
Turbidus, & grato reſperſus pulvere belli,
Armaque gaviſo referat captiva parenti.
  Mox ubi firmaſti recto veſtigia greſſu,
Non tibi deſidias molles, nec marcida luxu
Otia, nec ſomnos genitor permiſit inertes:
Sed nova per duros inſtruxit membra labores,
Et cruda teneros exercuit indole vires:
Frigora ſæva pati, gravibus non cedere nimbis,
Æſtivum tolerare jubar, tranare ſonoras
Torrentum furias, adſcenſu vincere montes,
Planitiem curſu, valles & concava ſaltu.
Nec non in clipeo vigiles producere noctes,
In galea potare nives; nunc ſpicula cornu
Tendere, nunc glandes Baleari ſpargere funda.
Quoque magis nimium pugnæ inflammaret amorē,
Facta tui numerabat avi, quem littus aduſtæ
Horreſcit Lybiæ, ratibuſque impervia Thule.
Ille leves Mauros, nec falſo nomine Pictos
Edomuit, Scotumque vago mucrone ſecutus,
Fregit Hyperboreas remis audacibus undas,
Et geminis fulgens utroque ſub axe tropæis
Tethyos alternæ refluas calcavit arenas.
Hos tibi virtutum ſtimulos, hæc ſemina laudum,
Hæc exempla dabat. non ocius hauſit Achilles
Semiferi præcepta ſenis, ſeu cuſpidis artes,
Sive lyræ cantus, medicas ſeu diſceret herbas.
  Interea turbata fides, civilia rurſus
Bella tonant, dubiumque quatit diſcordia mundum.
Proh crimen ſuperum, longi proh dedecus ævi,
Barbarus Heſperias exul poſſederat urbes,
Sceptraque dejecto dederat Romana clienti.
Jam Princeps molitur iter, genteſque remotas
Colligit Auroræ, tumidus quaſcunque pererrat
Euphrates, quas luſtrat Halys, quas ditat Orontes.
Turiferos Arabes ſaltus, vada Caſpia Medi,
Armenii Phaſin, Parthi liquere Niphaten.
  Quæ tibi tunc Martis rabies, quantuſque ſequendi
Ardor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Ardor erat? quanto flagrabant pectora voto,
Optatas audire tubas, campique cruenta
Tempeſtate frui, truncíſque immergere plantas?
Ut Leo, quem fulvæ matris ſpelunca tegebat
Uberibus ſolitum paſci, cum creſcere ſenſit
Ungue pedes, & terga jubis, & dentibus ora;
Jam negat imbelles epulas, & rupe relicta
Gætulo comes ire patri, ſtabuliſque minari
Æſtuat, & celſi tabo ſordere juvenci.
Ille vetat, rerumque tibi commendat habenas,
Et ſacro meritos ornat diademate crines.
Tantaque ſe rudibus pietas oſtendit in annis,
Sic ætas animo ceſſit, quererentur ut omnes
Imperium tibi ſero datum. victoria velox
Auſpiciis effecta tuis. pugnaſtis uterque:
Tu fatis, genitorque manu. te propter & Alpes
Invadi faciles. cauto nec profuit hoſti
Munitis hæſiſſe locis. ſpes irrita valli
Concidit, & ſcopulis patuerunt clauſtra revulſis.
Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
Obruit adverſas acies, revolutaque tela
Vertit in auctores, & turbine reppulit haſtas.
O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Æolus armatas hyemes; cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad claſſica venti.
Alpinæ rubuere nives, & frigidus amnis
Mutatis fumavit aquis, turbaque cadentum
Staret, ni rapidus paviſſet flumina ſanguis.
At ferus inventor ſcelerum trajecerat altum
Non uno mucrone latus, duplexque tepebat
Enſis, & ultrices in ſe converterat iras,
Tandem juſta manus. jam libertate reducta,
Quamvis emeritum peteret natura reverti
Numen, & auratas aſtrorum panderet arces,
Nutaretque oneri venturo conſcius Atlas,
Diſtulit Auguſtus cupido ſe credere cœlo,
Dum tibi pacatum præſenti traderet orbem:
Nec mora; Biſtoniis alacer conſurgis ab oris,
Inter Barbaricas auſus tranſire cohortes
Impavido vultu. linquis Rhodopeïa ſaxa
Orpheis animata modis: juga deſeris Oetes
Herculeo damnata rogo: poſt Pelion intras
Nereis illuſtre toris. te pulcer Enipeus

Celſaque Dodone ſtupuit, rurſuſque locutæ
In te Chaoniæ moverunt carmina quercus.
Illyrici legitur plaga littoris: arva teruntur
Dalmatiæ: Phrygii numerantur ſtagna Timavi.
Gaudent Italiæ ſublimibus oppida muris
Adventu ſacrata tuo. ſubmiſſus adorat
Eridanus, blandoſque jubet miteſcere fluctus,
Et Phaëthonteas ſolitæ deflere ruinas
Roſcida frondoſæ revocant electra ſorores.
Quanti tum juvenes, quantæ ſprevere pudorem
Spectandi ſtudio matres, puerique ſeveri
Certavere ſenes, cum tu genitoris amico
Exceptus gremio mediam veherere per urbem,
Velaretque pios communis laurea currus.
Quis non Luciferum roſeo cum Sole videri
Credidit, aut junctum Bromio radiare Tonantem?
Floret criſtatis exercitus undique turmis,
Quiſque ſua te voce canens. præſtringit aëna
Lux oculos, nudique ſeges Mavortia ferri
Ingeminat ſplendore diem. pars nobilis arcu,
Pars longe jaculis, pars cominus horrida contis.
Hi volucres tollunt aquilas, hi picta draconum
Colla levant, multuſque tumet per nubila ſerpens
Iratus ſtimulante Noto; vivitque receptis
Flatibus, & vario mentitur ſibila tractu.
Ut ventum ad ſedes; cunctos diſcedere tectis
Dux jubet, & generum compellat talibus ultro:
Bellipotens Stilico, cujus mihi robur in armis,
Pace probata fides. quid enim per prælia geſſi
Te ſine? quem merui te non ſudante triumphum?
Odryſium pariter Getico fœdavimus Hebrum
Sanguine, Sarmaticas pariter proſtravimus alas,
Rhipæaque ſimul feſſos porreximus artus
In glacie, ſtantemque rota ſulcavimus Iſtrum.
Ergo age, me quoniam cœleſtis regia poſcit,
Tu curis ſuccede meis, tu pignora ſolus
Noſtra fove, geminos dextra tu protege fratres.
Per conſanguineos thalamos, noctemque beatam,
Per tedas, quas ipſa tuo Regina levavit
Conjugio, ſociaque nurum produxit ab aula,
Indue mente patrem, creſcentes dilige fetus,
Ut ducis, ut ſoceri. jam jam ſecurus ad aſtra
Te cuſtode ferar, rupta ſi mole Typhœus

Vin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Vinclis proſiliat, Tityos ſi membra reſolvat,
Si furor Enceladi projecta mugiat Ætna,
Oppoſito Stilicone cadant. nec plura locutus,
Sicut erat, liquido ſignavit tramite nubes,
Ingrediturque globum Lunæ, limenque reliquit
Arcados, & Veneris clementes advolat auras.
Hinc Phœbi permenſus iter, flammamque nocentem
Gradivi, placidumque Jovem, ſtetit arce ſuprema,
Algenti qua zona riget Saturnia tractu.
Machina laxatur cæli, rutilæque pateſcunt
Sponte fores. Arctoa parat convexa Bootes.
Auſtrales reſerat portas ſuccinctus Orion,
Invitantque novum ſidus, pendentque viciſſim,
Quas partes velit ille ſequi, quibus eſſe ſodalis
Dignetur ſtellis, aut qua regione morari.
O decus ætherium, terrarum gloria quondam?
Te tuus Oceanus natali gurgite laſſum
Excipit, & notis Hiſpania proluit undis.
Fortunate parens, primos cum detegis ortus,
Adſpicis Arcadium: cum te proclivior urges,
Occiduum viſus remoratur Honorius ignem.
Et quocunque vagos flectas ſub cardine curſus,
Natorum per regna venis, qui mente ſerena,
Maturoque regunt victas moderamine gentes;
Secula qui rurſus forment meliore metallo.
Luget avarities Stygiis innexa catenis,
Cumque ſuo demens expellitur ambitus auro.
Non dominantur opes: non corrumpentia ſenſus
Dona valent. emitur ſola virtute poteſtas.
Unanimi fratres, quorum mare terraque fatis
Debentur, quodcumque manus evaſit avitas,
Quod ſupereſt patri. vobis jam Mulciber arma
Præparat, & Sicula Cyclops incude laborat.
Brontes innumeris exaſperat ægida ſignis:
Altum fulminea criſpare in cuſpide conum
Feſtinat Steropes: nectit thoraca Pyracmon;
Ignifluiſque gemit Lipare fumoſa cavernis.
Vobis Ionia virides Neptunus in alga
Nutrit equos, qui ſumma freti per cærula poſſint
Ferre viam, ſegetemque levi percurrere motu,
Neſciat ut ſpumas, nec proterat ungula culmos.
Jam video Babylona rapi, Parthumque coactum
Non ficta trepidare fuga: jam Bactra teneri

Legi-

Legibus, & famulis Gangem palleſcere ripis,
Gemmatoſque humilem diſpergere Perſida cultus.
Ite per extremum Tanaïn, pigroſque Triones
Ite per ardentem Libyam: ſuperate vapores
Solis, & arcanos Nili deprendite fontes.
Herculeum finem, Bacchi tranſcurrite metas.
Veſtri juris erit quidquid complectitur axis.
Vobis rubra dabunt pretioſas æquora conchas,
Indus ebur, ramos Panchaia, vellera Seres.

CL. CLAUDIANI
DE
Quarto Conſulatu
HONORII AUGUSTI
PANEGYRIS.

AUſpiciis iterum ſeſe regalibus annus
Induit, & nota fruitur jactantior aula.
Limina nec paſſi circum privata morari
Exultant reduces Auguſto Conſule faſces.
Cernis ut armorum proceres, legumque potentes
Patricios ſumunt habitus, & more Gabino
Diſcolor incedit legio, poſitiſque parumper
Bellorum ſignis ſequitur vexilla Quirini?
Lictori cedunt aquilæ, ridetque togatus
Miles, & in mediis effulget Curia caſtris?
Ipſa Palatino circumvallata Senatu
Jam trabeam Bellona gerit, parmamque removit
Et galeam, ſacras humeris vectura curules.
Nec te laurigeras pudeat, Gradive, ſecures
Facata geſtare manu, Latiaque micantem
Loricam mutare toga, dum ferreus hæret
Currus, & Eridani ludunt per prata jugales.
Haud indigna coli, nec nuper cognita Marti
Ulpia progenies, &, quæ diademata mundo
Sparſit, Ibera domus: nec tantæ vilior unda
Promeruit gentis ſeriem. cunabula fovit
Oceanus. terræ dominos, pelagique futuros
Immenſo decuit rerum de principe naſci.
Hinc proceſſit avus; cui, poſt Arctoa frementi

Claſſica, Maſſylas annexuit Africa lauros.
Ille, Caledoniis poſuit qui caſtra pruinis,
Qui medios Libyæ ſub caſſide pertulit æſtus,
Terribilis Mauro, debellatorque Britanni
Litoris, ac pariter Boreæ vaſtator & Auſtri.
Quid rigor æternus cæli, quid frigora proſunt,
Ignotumque fretum? maduerunt Saxone fuſo
Orcades. incaluit Pictorum ſanguine Thule.
Scotorum cumulos flevit glacialis Ierne.
Quis calor obſiſtat forti? per vaſta cucurrit
Æthiopum, cinxitque novis Atlanta maniplis.
Virgineum Tritona bibit, ſparſoſque venenis
Gorgoneis vidit thalamos, & vile virentes
Heſperidum riſit, quos ditat fabula, ramos.
Arx incenſa Jubæ, rabies Mauruſia ferro
Ceſſit, & antiqui penetralia diruta Bocchi.
Sed laudes genitor longe tranſgreſſus avitas
Subdidit Oceanum ſceptris, & margine cæli
Clauſit opes: quantum diſtant à Tigride Gades,
Inter ſe Tanaïs quantum Niluſque relinquunt.
Hæc tamen innumeris per ſe quæſita tropæis:
Non generis dono, non ambitione potitus.
Digna legi virtus. ultro ſe purpura ſupplex
Obtulit, & ſolus meruit regnare rogatus.
Nam cum barbaries penitus commota gementem
Irrueret Rhodopen, & miſto turbine gentis
Jam deſerta ſuas in nos transfunderet Arctos,
Danubii totæ vomerent cum prœlia ripæ,
Cum Geticis ingens premeretur Myſia plauſtris,
Flavaque Biſtonios operirent agmina campos:
Omnibus afflictis, & vel labentibus ictu,
Vel prope caſuris, unus tot funera contra
Reſtitit, extinxitque faces, agroſque colonis
Reddidit, & leti rapuit de faucibus urbes.
Nulla relicta foret Romani nominis umbra,
Ni pater ille tuus jam jam ruitura ſubiſſet
Pondera, turbatamque ratem; certaque levaſſet
Naufragium commune manu. velut ordine rupto
Cum procul inſanæ traherent Phaëthonta quadrigæ,
Sæviretque dies, terramque & ſtagna propinqui
Haurirent radii, ſolito cum murmure torvis
Sol occurrit equis: qui poſtquam rurſus heriles
Agnovere ſonos; rediit meliore magiſtro

Machina concentuſque poli, curruſque recepit
Imperium, flammæque modum. ſic traditus illi,
Servatuſque Oriens. at non pars altera rerum
Tradita, bis poſſeſſa manu, bis parta periclis.
Per varium gemini ſcelus erupere tyranni
Tractibus occiduis. hunc ſæva Britannia fudit:
Hunc ſibi Germanus famulum delegerat exul:
Auſus uterque nefas, domini reſperſus uterque
Inſontis jugulo. novitas audere priori
Suadebat, cautumque dabant exempla ſequentem.
Hic nova moliri præceps: hic quærere tuta
Providus. hic fuſis, collectis viribus ille.
Hic vagus excurrens: hic intra clauſtra reductus.
Diſſimiles; ſed morte pares. evadere neutri
Dedecus, aut miſtis licuit procumbere telis.
Amiſſa ſpecie, raptis inſignibus, ambo
In vultus rediêre ſuos, manibuſque revinctis
Oblati gladiis ſubmittunt colla paratis.
Et vitam veniamque rogant. proh damna pudoris!
Qui modo tam denſas nutu movere cohortes,
In quos jam dubius ſeſe libraverat orbis,
Non hoſtes victore cadunt; ſed judice ſontes.
Damnat voce reos, petiit quos Marte tyrannos.
Amborum periere duces. hic ſponte carina
Decidit in fluctus; illum ſuus abſtulit enſis.
Hunc Alpes, hunc pontus, habet. ſolatia cæſis
Fratribus hæc ultor tribuit. necis auctor uterque
Labitur. Auguſtas par victima mitigat umbras.
Has dedit inferias tumulis, juvenumque duorum
Purpureos merito placavit ſanguine Manes.
Illi juſtitiam confirmavere triumphi;
Præſentes docuere Deos. hinc ſecula diſcant
Indomitum nihil eſſe pio, tutumve nocenti.
Nuntius ipſe ſui longas incognitus egit
Prævento rumore vias. inopinus utrumque
Percolit, & clauſos montes, ut plana, reliquit.
   Extruite immanes ſcopulos, attollite turres,
Cingite vos fluviis, vaſtas opponite ſilvas,
Garganum Alpinis, Apenninumque nivalem
Permiſtis ſociate jugis, & rupibus Æmum
Addite Caucaſiis, involvite Pelion Oſſæ.
Non dabitis murum ſceleri. qui vindicet, ibit.
Omnia ſubſident meliori pervia cauſæ.

Nec tamen oblitus civem cedentibus atrox
Partibus infremuit. non inſultare jacenti
Malebat, mitis precibus, pietatis abundans,
Pœnæ parcus erat. paci non intulit iram
Poſt acies. odiis idem, qui terminus armis.
Profuit hoc vincente capi, multoſque ſubactos
Proſpera laturæ commendavere catenæ.
Magnarum largitor opum, largitor honorum:
Pronus & in melius gaudens convertere fata.
Hinc amor, hinc validum devoto milite robur.
Hinc natis manſura fides. hoc nobilis ortu
Naſceris, æquæva cum majeſtate creatus,
Nullaque privatæ paſſus contagia ſortis.
Omnibus acceptis ultro te regia ſolum
Protulit, & patrio felix adoleſcis in oſtro,
Membraque veſtitu numquam temerata profano
In ſacros cecidêre ſinus. Hiſpania patrem
Auriferis eduxit aquis. te gaudet alumno
Boſporus. Heſperio de limite ſurgit origo:
Sed nutrix Aurora tibi. pro pignore tanto
Certatur. geminus te civem vindicat axis.
Herculis, & Bromii ſuſtentat gloria Thebas.
Hæſit Apollineo Delos Latonia partu;
Cretaque ſe jactat tenero reptata Tonanti.
Sed melior Delo, Dictæis clarior oris,
Quæ dedit hoc numen regio. non litora noſtro
Sufficerent anguſta Deo. nec inhoſpita Cynthi
Saxa tuos artus duro læſere cubili.
Acclinis genitrix auro, circumflua gemmis,
In Tyrios enixa toros. ululata verendis
Aula puerperiis. quæ tunc documenta futuri?
Quæ voces avium? quanti per inane volatus?
Quis vatum diſcurſus erat? tibi corniger Ammon,
Et dudum taciti rupere ſilentia Delphi.
Te Perſæ cecinere Magi. te ſenſit Etruſcus
Augur, & inſpectis Babylonius horruit aſtris.
Chaldæi ſtupuere ſenes, Cumanaque rurſus
Intonuit rupes, rabidæ delubra Sibyllæ.
Nec te progenitum Cybeleïus ære ſonoro
Luſtrabat Corybas. exercitus undique fulgens
Adſtitit. ambitus ſignis auguſtior infans
Sentit adorantes galeas, redditque ferocem
Vagitum lituis. vitam tibi contulit idem

Imperiumque dies. inter cunabula Conſul
Proveheris. ſignas poſito modo nomine faſtos;
Donaturque tibi, qui te produxerat, annus.
Ipſa Quirinali parvum te cinxit amictu
Mater, & ad primas docuit reptare curules.
Uberibus ſanctis, immortalique Dearum
Creſcis adoratus gremio. tibi ſæpe Diana
Mænalios arcus venatriceſque pharetras
Suſpendit, puerile decus. tu ſæpe Minervæ
Luſiſti clipeo, fulvamque impune pererrans
Ægida, tractaſti blandos interritus angues.
Sæpe tuas etiam jam nunc gaudente marito
Velavit Regina comas, feſtinaque voti
Præſumptum diadema dedit. tum lævibus ulnis
Suſtulit, & magno porrexit ad oſcula patri.
Nec dilatus honos. mutatus principe Cæſar
Protinus æquari fratri: nec certius umquam
Hortati Superi. nullis præſentior æther
Affuit ominibus. tenebris involverat atra
Lumen hiems, denſoſque Notus collegerat imbres.
Sed mox, cum ſolita miles te voce levaſſet,
Nubila diſſolvit Phœbus, pariterque dabantur
Sceptra tibi mundoque dies. caligine liber
Boſporus adverſam patitur Chalcedona cerni.
Nec tantum vicina nitent: ſed tota repulſis
Nubibus exuitur Thrace. Pangæa renident,
Inſuetoſque palus radios Mæotia vibrat.
Non Boreas nimbos, non Sol ardentior egit.
Imperii lux illa fuit. præſagus obibat
Cuncta nitor: riſitque tuo Natura ſereno.
Viſa etiam medio populis mirantibus audax
Stella die, dubitanda nihil, nec crine retuſo
Languida, ſed quantus numeratur nocte Bootes.
Emicuitque plagis alieni temporis hoſpes
Ignis, & agnoſci potuit, cum Luna lateret.
Sive parens Auguſta fuit, ſeu forte reluxit
Divi ſidus avi, ſeu te properantibus aſtris
Cernere Sol patiens cælum commune remiſit.
Apparet quid ſigna ferant. ventura poteſtas
Claruit Aſcanio, ſubita cum luce comarum
Innocuus flagraret apex, Phrygioque volutus
Vertice, fatalis redimiret tempora candor.
At tua cæleſtes illuſtrant omina flammæ.

Talis

Talis ab Idæis primævus Jupiter antris
Poſſeſſi ſtetit arce poli, famuloſque recepit
Natura tradente Deos. lanugine nondum
Vernabant vultus, nec adhuc per colla fluebant
Moturæ convexa comæ. tum ſcindere nubes
Diſcebat, fulmenque rudi torquere lacerto.
Lætior augurio genitor, natiſque ſuperbus
Jam paribus, duplici fultus conſorte redibat,
Splendebatque pio complexus pignora curru.
Haud aliter ſummo gemini cum patre Lacones
Progenies Ledæa ſedent: in utroque relucent
Frater, utroque ſoror. ſimili chlamys effluit auro.
Stellati pariter crines. juvat ipſe Tonantem
Error, & ambiguæ placet ignorantia Matri.
Eurotas proprios diſcernere neſcit alumnos.
Ut domus excepit reduces, ibi talia tecum
Pro rerum ſtabili fertur ditione locutus.
Si tibi Parthorum ſolium fortuna dediſſet,
Care puer, terriſque procul venerandus Eois
Barbarus Arſacio conſurgeret ore tiaras:
Sufficeret ſublime genus, luxuque fluentem
Deſide nobilitas poſſet te ſola tueri.
Altera Romanæ longe rectoribus aulæ
Conditio. virtute decet, non ſanguine niti:
Major & utilior fato conjuncta potenti,
Vile latens virtus, quid enim ſubmerſa tenebris
Proderit obſcuro? veluti ſine remige puppis.
Vel lyra, quæ reticet; vel, qui non tenditur, arcus.
Hanc tamen haud quiſquam, qui non agnoverit ante
Semet, & incertos animi pacaverit æſtus,
Inveniet. longis illuc ambagibus itur.
Diſce orbi, quod quiſque ſibi. Cum conderet artus
Noſtros, ætheriis miſcens terrena Prometheus,
Sinceram patrio mentem furatus Olympo
Continuit clauſtris, indignantemque revinxit.
Et, cum non aliter poſſent mortalia fingi,
Adjunxit geminas. illæ cum corpore lapſæ
Intereunt: hæc ſola manet, buſtoque ſuperſtes
Evolat. hanc alta capitis fundavit in arce
Mandatricem operum, proſpecturamque labori.
Illas inferius collo, præceptaque ſummæ
Paſſuras dominæ digna ſtatione locavit.
Quippe opifex, veritus confundere ſacra profanis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Diſtribuit partes animæ, ſedeſque removit.
Iram ſanguinei regio ſub pectore cordis
Protegit imbutam flammis, avidamque nocendi,
Præcipitemque ſui. rabie ſuccenſa tumeſcit.
Contrahitur ſtupefacta metu. cumque omnia ſecum
Duceret, & requiem membris veſana negaret;
Invenit pulmonis opem, madidumque furenti
Præbuit, ut tumidæ ruerent in mollia fibræ.
At ſibi cuncta petens, nil collatura cupido
In jecur, & tractus imos compulſa receſſit.
Quæ velut immanes reſerat dum bellua rictus.
Expleri paſcique nequit: nunc verbere curas
Torquet avaritiæ, ſtimulis nunc flagrat amorum,
Nunc gaudet, nunc mœſta dolet. ſatiataque rurſus
Exoritur, cæſaque redit pollentius Hydra.
Hos igitur ſi quis potuit ſedare tumultus,
Inconcuſſa dabit puræ ſacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per Indos,
Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent:
Si metui, ſi prava cupis, ſi duceris ira,
Servitii patiere jugum: tolerabis iniquas
Interius leges. tunc omnia jure tenebis,
Cum poteris rex eſſe tui. proclivior uſus
In pejora datur, ſuadetque licentia luxum,
Illecebriſque effrena favet. tum vivere caſte
Aſperius, cum prompta Venus, tum durius iræ
Conſulitur, cum pœna patet. ſed comprime motus:
Nec tibi quid liceat, ſed quid feciſſe decebit,
Occurrat, mentemque domet reſpectus honeſti.
Hoc te præterea crebro ſermone monebo,
Ut te totius medio telluris in ore
Vivere cognoſcas, cunctis tua gentibus eſſe
Facta palam; nec poſſe dari regalibus uſquam
Secretum vitiis. nam lux altiſſima fati
Occultum nihil eſſe ſinit, latebraſque per omnes
Intrat, & abſtruſos explorat fama receſſus.
Sis prius in primis. nam cum vincamur in omni
Munere, ſola Deos æquat clementia nobis.
Neu dubie ſuſpectus agas: neu falſus amicis,
Rumorumve avidus. qui talia curat, inanes
Horrebit ſtrepitus nulla non anxius hora.
Non ſic excubiæ, non circumſtantia pila,
Quam tutatur amor. non extorquebis amari.

Hoc

Hoc alterna fides, hoc ſimplex gratia donat.
Nonne vides, operum quo ſe pulcerrimus ille
Mundus amore liget, nec vi connexa per ævum
Conſpirent elementa ſibi? quod limite Phœbus
Contentus medio, contentus litore pontus?
Et qui perpetuo terras ambitque vehitque,
Nec premat incumbens, oneri nec ceſſerit aër?
Qui terret, plus ipſe timet. ſors iſta tyrannis
Convenit. invideant claris, forteſque trucident,
Muniti gladiis vivant ſeptique venenis,
Ancipites habeant arces, trepidique minentur.
Tu civem, patremque geras. tu conſule cunctis,
Non tibi. nec tua te moveant, ſed publica vota.
In commune jubes ſi quid, cenſeſve tenendum,
Primus juſſa ſubi, tunc obſervantior æqui
Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipſum
Auctorem parere ſibi. componitur orbis
Regis ad exemplum. nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent, ut vita regentis.
Mobile mutatur ſemper cum principe vulgus.
His tamen effectis, neu faſtidire minores,
Neu pete præſcriptos homini tranſcendere fines.
Inquinat egregios adjuncta ſuperbia mores.
Non tibi tradidimus dociles ſervire Sabæos.
Armeniæ dominum non te præfecimus oræ;
Non damus Aſſyriam, tenuit quam femina gentem;
Romani, qui cuncta diu rexere, regendi:
Qui nec Tarquinii faſtus, nec jura tulere
Cæſaris. annales veterum delicta loquentur.
Hærebunt maculæ quis non per ſecula damnet
Cæſareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera, quem rupes Caprearum tetra latebit
Inceſto poſſeſſa ſeni? victura feretur
Gloria Trajani: non tam quod Tigride victo,
Noſtra triumphati fuerint provincia Parthi,
Alta quod invectus fractis Capitolia Dacis;
Quam patriæ quod mitis erat. ne deſine tales,
Nate, ſequi, ſi bella tonant, prius agmina duris
Exerce ſtudiis; & ſævo præſtrue Marti.
Non brumæ requies, non hibernacula ſegnes
Enervent torpore manus. ponenda ſalubri
Caſtra loco: præbenda vigil cuſtodia vallo.
Diſce ubi denſari cuneos, ubi cornua tendi

Æquius, aut iterum flecti: quæ montibus aptæ,
Quæ campis acies, quæ fraudi accommoda vallis:
Quæ via difficilis. fidit ſi mœnibus hoſtis,
Tum tibi murali libretur machina pulſu.
Saxa rota. præceps aries protectaque portas
Teſtudo feriat. ruat emerſura juventus
Effoſſi per operta ſoli. ſi longa moretur
Obſidio; tum vota cave ſecura remittas,
Incluſumve putes. multis damnoſa fuere
Gaudia. diſperſi pereunt, ſomnove ſoluti.
Sæpius incautæ nocuit victoria turbæ.
Neu tibi regificis tentoria larga redundent
Deliciis, neve imbelles ad ſigna maniplos
Luxuries armata trahat: neu flantibus Auſtris,
Neu pluviis cedas: neu defenſura calorem
Aurea ſummoveant rapidos umbracula Soles.
Inventis utere cibis: ſolabere partes
Æquali ſudore tuas. ſi collis iniquus,
Primus ini. ſilvam ſi cedere provocat uſus,
Sumpta ne pudeat quercum ſtraviſſe bipenni.
Calcatur ſi pigra palus, tuus ante profundum
Prætentet ſonipes. fluvios tu protere curſu
Hærentes glacie, liquidos tu ſcinde natatu.
Nunc eques in medias equitum te conſere turmas:
Nunc pedes aſſiſtas pediti. tum promptius ibunt
Te ſocio: tum conſpicuus, gratuſque feretur
Sub te teſte labor. dicturum plura parentem
Voce ſubis: Equidem, faveant modo Numina cœptis,
Hæc effecta dabo: nec me fratrique, tibique
Diſſimilem populi commiſſaque regna videbunt.
Sed cur non potius, verbis quæ diſſeris, uſu
Experior? gelidas certe nunc tendis in Alpes.
Duc tecum comitem. figant ſine noſtra tyrannum
Spicula. palleſcat noſtro ſine barbarus arcu.
Italiamne feram furiis prædonis acerbi
Subjectam. patiar Romam ſervire clienti?
Uſqueadeone puer? nec me polluta poteſtas,
Nec pia cognati tanget vindicta cruoris?
Per ſtrages equitare libet. da protinus arma.
Cur annos obicis? pugnæ cur arguor impar?
Æqualis mihi Pyrrhus erat, cum Pergama ſolus
Verteret, & patri non degeneraret Achilli.
Denique ſi princeps caſtris hærere nequibo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Vel miles veniam. delibat dulcia nati
Oſcula, miratuſque refert; Laudanda petiſti:
Sed feſtinus amor. veniet robuſtior ætas.
Ne propera. necdum decimas emenſus ariſtas
Aggrederis metuenda viris. veſtigia magnæ
Indolis agnoſco. fertur Pellæus Eoum
Qui domuit Porum, cum proſpera ſæpe Philippi
Audiret, lætos inter fleviſſe ſodales,
Nil ſibi vincendum patris virtute relinqui.
Hos video motus. fas ſit promittere patri.
Tantus eris: noſtro nec debes regna favori,
Quæ tibi jam natura dedit. ſic mollibus olim
Stridula ductarum pratis examina regem
Naſcentem venerantur apes, & publica mellis
Jura petunt, traduntque favos. ſic paſcua parvus
Vindicat, & necdum firmatis cornibus audax
Jam regit armentum vitulus. ſed prælia differ
In juvenem, patienſque meum cum fratre tuere
Me bellante locum. vos impacatus Araxes,
Vos celer Euphrates timeat. ſit Nilus ubique
Veſter, & emiſſo quidquid Sol imbuit ortu.
Si pateant Alpes, habeat ſi cauſſa ſecundos
Juſtior eventus, aderis, parteſque receptas
Suſcipies, animoſa tuas ut Gallia leges
Audiat, & noſtros æquus modereris Iberos.
Tunc ego ſecurus fati, lætuſque laborum
Diſcedam, vobis utrumque regentibus axem.
Interea Muſis, animus dum mollior, inſta,
Et, quæ mox imitere, legas: nec deſinat unquam
Tecum Graja loqui, tecum Romana vetuſtas.
Antiquos evolve duces. aſſueſce futuræ
Militiæ. Latium retro te confer in ævum.
Libertas quæſita placet? mirabere Brutum.
Perfidiam damnas? Metî ſatiabere pœnis.
Triſte rigor nimius? Torquati deſpue mores.
Mors impenſa bonum? Decios venerare ruentes.
Vel ſolus quid fortis agat, te ponte ſoluto
Oppoſitus Cocles, Mucii te flamma docebit.
Quid mora perfringat, Fabius: quid rebus in arctis
Dux gerat, oſtendat Gallorum ſtrage Camillus.
Diſcitur hinc nullos meritis obſiſtere caſus:
Prorogat æternam feritas tibi Punica famam,
Regule. ſucceſſus ſuperant adverſa Catonis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Diſcitur hinc quantum paupertas ſobria poſſit:
Pauper erat Curius, cum Reges vinceret armis.
Pauper Fabricius, Pyrrhi cum ſperneret aurum.
Sordida Serranus flexit Dictator aratra.
Luſtratæ lictore caſæ, faſceſque ſalignis
Poſtibus affixi. collectæ Conſule meſſes,
Et ſulcata diu trabeato rura colona.
Hæc genitor præcepta dabat. velut ille carinæ
Longævus rector, variis quem ſæpe procellis
Exploravit hyems. ponto jam feſſus & annis
Æquoreas alni nato commendat habenas,
Et caſus arteſque docet, quo dextra regatur
Sidere, quo fluctus poſſint moderamine falli:
Quæ nota nimborum: quæ fraus infida ſereni:
Quid Sol occiduus prodat: quo ſaucia vento
Decolor iratos attollat Cynthia vultus.
Adſpice nunc, quacunque micas, ſeu circulus Auſtri,
Magne parens, gelidi ſeu te meruere Triones:
Adſpice, completur votum. jam natus adæquat
Te meritis, &, quod magis eſt optabile, vincit,
Subnixus Stilicone tuo: quem fratribus ipſe
Diſcedens clipeum defenſoremque dediſti.
Pro nobis nihil ille pati, nullumque recuſat
Diſcrimen tentare ſui: non dura viarum,
Non incerta maris. Libyæ ſqualentis arenas
Audebit ſuperare pedes, madidaque cadente
Pleiade Gætulas intrabit navita Syrtes.
Hunc tamen in primis populos levitate feroces,
Et Rhenum pacare jubes. volat ille citatis
Vectus equis, nullaque latus ſtipante caterva,
Aſpera nubiferas qua Rhetia porrigit Alpes,
Pergit, & hoſtiles, tanta eſt fiducia, ripas
Incomitatus adit. totum properare per amnem
Attonitos humili Reges cervice videres.
Ante ducem noſtrum flavam ſparſere Sicambri
Cæſariem, pavidoque orantes murmure Franci
Procubuere ſolo. juratur Honorius abſens,
Imploratque tuum ſupplex Alamania nomen.
Baſtarnæ venere truces. venit accola ſilvæ
Bructerus Hercyniæ. latiſque paludibus exit
Cimber, & ingentes Albin liquere Cheruſci.
Accipit ille preces varias, tardeque rogatus
Annuit, & magno pacem pro munere donat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Nobilitant veteres Germanica fœdera Druſos,
Marte ſed ancipiti, ſed multis cladibus empta.
Quis victum meminit ſola formidine Rhenum?
Quod longis alii bellis potuere mereri,
Hoc tibi dat Stiliconis iter. poſt otia Galli
Limitis, hortaris Graias fulcire ruinas.
Ionium tegitur velis, ventique laborant
Tot curvare ſinus, ſervaturaſque Corinthum
Proſequitur facili Neptunus gurgite claſſes.
Et puer Iſthmiaci jam pridem littoris exul
Secura repetit portus cum matre Palæmon.
Plauſtra cruore natant: metitur pellita juventus.
Pars morbo, pars enſe perit. non luſtra Lycæi,
Non Erymantheæ jam copia ſufficit umbræ
Innumeris exuſta rogis, nudataque ferro
Sic flagraſſe ſuas lætantur Mænala ſilvas.
Excutiat cineres Ephyre; Spartanus & Arcas
Tutior exangues pedibus proculcat acervos;
Feſſaque penſatis reſpiret Græcia pœnis.
Gens, qua non Scythicos diffuſior ulla Triones
Incoluit, cui parvus Athos, anguſtaque Thrace,
Cum tranſiret, erat; per te, vireſque tuorum
Fracta Ducum, lugetque ſibi jam rara ſuperſtes,
Et, quorum turbæ ſpatium vix præbuit orbis,
Uno colle latent. ſitiens, incluſaque vallo
Ereptas quæſivit aquas, quas hoſtibus ante
Irriguas alio Stilico deflexerat actu,
Mirantemque novas ignota per avia valles
Juſſeras averſo fluvium migrare meatu.
Obvia quid mirum vinci, cum Barbarus ultro
Jam cupiat ſervire tibi? tua Sarmata diſcors
Sacramenta petit. projecta pelle Gelonus
Militat: in Latios ritus tranſiſtis Alani.
Ut fortes in Marte viros, animiſque paratos,
Sic juſtos in pace legis, longumque tueris
Electos, crebris nec ſuccedentibus urges.
Judicibus notis regimur, fruimurque quietis
Militiæque bonis; ceu bellatore Quirino,
Ceu placido moderante Numa. non imminet enſis,
Nullæ nobilium cædes: non crimina vulgo
Texuntur: patria mœſtus non truditur exul:
Impia continui ceſſant augmenta tributi:
Non infelices tabulæ: non haſta refixas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Vendit opes: avida ſector non voce citatur:
Nec tua privatis creſcunt æraria damnis.
Munificus largi, ſed non & prodigus, auri.
Perdurat non empta fides, nec pectora merces
Alligat. ipſa ſuo pro pignore caſtra laborant.
Te miles nutritor amat. quæ denique Romæ
Cura tibi? quam fixa manet reverentia patrum?
Firmatur ſenium juris, priſcamque reſumunt
Canitiem leges, emendanturque vetuſtæ,
Acceduntque novæ. talem ſenſere Solonem
Res Pandioniæ. ſic armipotens Lacedæmon
Deſpexit muros rigido munita Lycurgo.
Quæ ſub te vel cauſſa gravis, vel judicis error
Negligitur? dubiis quis litibus addere finem
Juſtior, & merſum latebris educere verum?
Quæ pietas, quantuſque rigor, tranquillaque magni
Vis animi, nulloque levis terrore moveri;
Nec nova mirari facilis! quam docta facultas
Ingenii, linguæque modus! reſponſa verentur
Legati, gravibuſque latet ſub moribus ætas.
Quantus in ore pater radiat! quam torva voluptas
Frontis, & anguſti majeſtas grata pudoris!
Jam patrias imples galeas: jam cornus avita
Tentatur vibranda tibi. promittitur ingens
Dextra rudimentis, Romanaque vota moratur.
Quis decor, incedis quoties clipeatus, & auro
Squameus, & rutilus criſtis, & caſſide major!
Sic cum Threïcia primum ſudaret in haſta,
Flumina laverunt puerum Rhodopeïa Martem.
Quæ vires jaculis! vel cum Gortynia tendis
Spicula, quam felix arcus, certique petitor
Vulneris, & juſſum mentiri neſcius ictum!
Scis quo more Cydon, qua dirigat arte ſagittas
Armenius, refugo quæ ſit fiducia Partho.
Sic Amphioniæ pulcer ſudore palæſtræ
Alcides pharetras, Dircæaque tela ſolebat
Prætentare feris, olim domitura Gigantas,
Et pacem latura polo: ſemperque cruentus
Ibat, & Alcmenæ prædam referebat ovanti.
Cæruleus tali proſtratus Apolline Python
Implicuit fractis moritura volumina ſilvis.
Cum vectaris equo, ſimulacraque Martia ludis,
Quis mollus ſinuare fugas, quis tendere contum
Acrior,

Acrior, aut ſubitos melior flexiſſe recurſus?
Non te Maſſagetæ, non gens exercita campo
Theſſala, non ipſi poterunt æquare bimembres.
Vix comites alæ, vix te ſuſpenſa ſequuntur
Agmina, ferventeſque tument poſt terga dracones.
Utque tuis primum ſonipes calcaribus arſit,
Ignéſcunt patulæ nares. non ſentit arenas
Ungula, diſcuſſæque jubæ ſparguntur in armos.
Turbantur phaleræ. ſpumoſis morſibus aurum
Fumat. anhelantes exundant ſanguine gemmæ.
Ipſe labor pulviſque decet, confuſaque motu
Cæſaries. veſtis radiato murice Solem
Combibit. ingeſto criſpatur purpura vento.
Si dominus legeretur equis, tua poſceret ultro
Verbera Nereidum ſtabulis nutritus Arion,
Serviretque tuis contempto Caſtore frenis
Cyllarus, & flavum Xantus ſpreviſſet Achillem.
Ipſe tibi famulas præberet Pegaſus alas,
Portaretque libens, melioraque pondera paſſus
Bellerophonteas indignaretur habenas.
Quin etiam velox Auroræ nuntius Æthon,
Qui fugat hinnitu ſtellas, roſeoque domatur
Lucifero, quoties equitem te cernit ab aſtris,
Invidet, inque tuis mavult ſpumare lupatis.
Nunc quoq; quos habitus, quantæ miracula pompæ
Vidimus, Auſonio cum jam ſuccinctus amictu
Per Ligurum populos ſolito conſpectior ires,
Atque inter niveas alte veherere cohortes,
Obnixiſque ſimul pubes electa lacertis
Sidereum geſtaret onus! ſic numina Memphis
In vulgus proferre ſolet. penetralibus exit
Effigies; brevis illa quidem: ſed plurimus infra
Liniger impoſito ſuſpirat vecte ſacerdos
Teſtatus ſudore Deum. Nilotica ſiſtris
Ripa ſonat, Pharioſque modos Ægyptia ducit
Tibia. ſubmiſſis admugit cornibus Apis.
Omnis nobilitas, omnis tua ſacra frequentant
Tibridis & Latii ſoboles. convenit in unum
Quidquid in orbe fuit procerũ, quibus auctor hono-(ris
Vel tu, vel genitor. numeroſo Conſule Conſul
Cingeris, & ſocios gaudes admittere patres.
Illuſtri te prole Tagus, te Gallia doctis
Civibus, & toto ſtipavit Roma Senatu.

Portatur juvenum cervicibus aurea ſedes,
Ornatuque novo gravior Deus. aſperat Indus
Velamenta lapis, pretioſaque fila ſmaragdis
Ducta virent. amethyſtus ineſt, & fulgor Iberus
Temperat arcanis hyacinthi cærula flammis.
Nec rudis in tali ſuffecit gratia textu:
Auget acus meritum, picturatumque metallis
Vivit opus, multaque ornantur iaſpide cultus,
Et variis ſpirat Nereïa bacca figuris.
Quæ tantum potuit digitis mollire rigorem
Ambitioſa colus? vel cujus pectinis arte
Traxerunt ſolidæ gemmarum ſtamina telæ?
Invia quis calidi ſcrutatus ſtagna profundi
Tethyos invaſit gremium? quis divitis algæ
Germina flagrantes inter quæſivit arenas?
Quis junxit lapides oſtro? quis miſcuit ignes
Sidonii rubrique maris? tribuere colorem
Phœnices, Seres ſubtemina, pondus Hydaſpes.
Hoc ſi Mæonias cinctu graderere per urbes,
In te pampineos transferret Lydia thyrſos,
In te Nyſa choros. dubitaſſent Orgia Bacchi
Cui furerent. irent blandæ ſub vincula tigres.
Talis Erythræis intextus nebrida gemmis
Liber agit currus, & Caſpia flectit eburnis
Colla jugis: Satyri circum, crinemque ſolutæ
Mænades adſtringunt ederis victricibus Indos.
Ebrius hoſtili velatur palmite Ganges.
Auſpice mox lætum ſonuit clamore tribunal,
Te faſtos ineunte quater ſollennia ludit
Omina libertas. deductum Vindice morem
Lex celebrat, famuluſque jugo laxatus herili
Ducitur, & grato remeat ſecurior ictu.
Triſtis conditio pulſata fronte recedit.
In civem rubuere genæ, tergoque removit
Verbera permiſſi felix injuria voti.
Proſpera Romuleis ſperantur tempora rebus
In nomen ventura tuum. præmiſſa futuris
Dant exempla fidem. quoties te curſibus ævi
Præfecit, toties acceſſit laurea patri.
Auſi Danubium quondam tranare Gruthungi
In lintres fregere nemus. ter mille ruebant
Per fluvium plenæ cuneis immanibus alni.
Dux Odothæus erat. tantæ conamina claſſis

Inci-

Incipiens ætas & primus contudit annus.
Submerſæ ſedere rates. fluitantia numquam
Largius Arctoos pavere cadavera piſces.
Corporibus premitur Peuce. per quinque recurrens
Oſtia Barbaricos vix egerit unda cruores.
Confeſſuſque parens Odothæi regis opima
Rettulit, exuviaſque tibi. civile ſecundis
Conficis auſpiciis bellum. tibi debeat orbis
Fata Gruthungorum, debellatumque tyrannum.
Iſter ſanguineos egit te Conſule montes.
Sed patriis olim fueras ſucceſſibus auctor,
Nunc eris ipſe tuis. ſemper venere triumphi
Cum trabeis, ſequiturque tuos victoria faſces.
Sis precor aſſiduus Conſul, Mariique relinquas,
Et ſenis Auguſti numerum. quæ gaudia mundo,
Per tua lanugo cum ſerpere cœperit ora,
Cum tibi prodiderit feſtas nox pronuba tedas!
Quæ tali devota toro, quæ murice fulgens
Ibit in amplexus tanti Regina mariti?
Quænam tot Divis veniet nurus, omnibus arvis,
Et toto dotanda mari? quantuſque feretur
Idem per Zephyri metas Hymenæus & Euri!
O mihi ſi liceat thalamis intendere carmen
Connubiale tuis, ſi te jam dicere patrem!
Tempus erit, cum tu trans Rheni cornua victor,
Arcadius captæ ſpoliis Babylonos onuſtus,
Communem majore toga ſignabitis annum,
Crinituſque tuo ſudabit faſce Suëvus:
Ultima fraternas horrebunt Bactra ſecures.

CL. CLAUDIANI
IN NUPTIAS
HONORII ET MARIÆ.

Præfatio.

SUrgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu,
  Nec caperet tantos hoſpita terra Deos;
Cum ſocer æquoreus, numeroſaque turba ſororum
  Certarent epulis continuare dies,
Præberetque Jovi communia pocula Chiron,
  Molliter obliqua parte refuſus equi;

Pe-

Penëus gelidos mutaret nectare fontes,
OEtæis fluerent ſpumea vina jugis;
Terpſichore facilem laſcivo pollice movit
Barbiton, & molles duxit in antra choros.
Carmina nec ſuperis, nec diſplicuere Tonanti,
Cum teneris noſſent congrua vota modis.
Centauri, Faunique negant, quæ flectere Rhœton,
Quæ rigidum poterant plectra movere Pholum.
Septima lux aderat cælo, totieſque renatus
Viderat exactos Heſperus igne choros.
Tum Phœbus, quo ſaxa domat, quo pertrahit ornos,
Pectine tentavit nobiliore lyram.
Venturumque ſacris fidibus jam ſpondet Achillem.
Jam Phrygias cædes, jam Simoënta canit.
Frondoſo ſtrepuit felix Hymenæus Olympo.
Reginam reſonant Othrys & Oſſa Thetin.

HAuſerat inſolitos promiſſæ virginis ignes
Auguſtus, pronoque rudis flagraverat æſtu.
Nec novus unde calor, nec quid ſuſpiria vel-
Noverat incipiens, & adhuc ignarus amandi. (lent
Non illi venator equus, non ſpicula curæ:
Non jaculum torquere libet. mens omnis aberrat
In vultus, quos fixit Amor. quam ſæpe medullis
Erupit gemitus! quoties incanduit ore
Confeſſus ſecreta rubor! nomenque beatum
Injuſſæ ſcripſere manus! jam munera nuptæ
Præparat, & pulcros, Mariæ ſed luce minores,
Eligit ornatus, quidquid venerabilis olim
Livia, Divorumque nurus geſſere ſuperbæ.
Incuſat ſpes ægra moras, longique videntur
Stare dies, ſegnemque rotam non flectere Phœbe.
Scyria ſic tenerum virgo flammabat Achillem,
Fraudis adhuc expers, bellatriceſque docebat
Ducere fila manus, & mox, quos horruit Ide,
Theſſalicos roſeo pectebat pollice crines.
Hæc etiam queritur ſecum: Quonam uſque verendus
Cunctatur mea vota ſocer? quid jungere differt
Quam pepigit, caſtaſque preces implere recuſat?
Non ego, luxuriem Regum, moremve ſecutus,
Quæſivi vultum tabulis, ut nuntia formæ
Lena per innumeros iret pictura penates:
Nec variis dubium thalamis lecturus amorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Ardua commiſi falſæ connubia ceræ.
Non rapio præceps alienæ fœdera tedæ,
Sed quæ ſponſa mihi pridem: patriiſque relicta
Mandatis uno materni ſanguinis ortu
Communem partitur avum. faſtigia ſupplex
Depoſui, geſſique procum. de limine ſacro
Oratum miſſi proceres, qui proxima nobis
Jura tenent. fateor, Stilico, non parva popoſci:
Sed certe mereor princeps, hoc principe natus,
Qui ſibi te generum fraterna prole revinxit,
Cui Mariam debes. fœnus mihi ſolve paternum.
Redde ſuos aulæ. mater fortaſſe rogari
Mollior. ô patrui germen, cui nominis heres
Succeſſi, ſublime decus torrentis Iberi,
Stirpe ſoror, pietate parens, tibi creditus infans,
Inque tuo crevi gremio, partuque remoto
Tu potius Flaccilla mihi. quid dividis ergo
Pignora? quid juveni natam non tradis alumno?
Optatuſne dies aderit? dabiturne jugalis
Nox unquam? tali ſolatur vulnera queſtu.
Riſit Amor, placideque volat trans æquora matri
Nuntius, & totas jactantior explicat alas.
Mons latus Ionium Cypri præruptus obumbrat,
Invius humano greſſu, Phariumque cubile
Proteos, & ſeptem diſpectat cornua Nili.
Hunc neque candentes audent veſtire pruinæ;
Hunc venti pulſare timent; hunc lædere nimbi.
Luxuriæ Venerique vacat. pars acrior anni
Exulat. æterni patet indulgentia veris.
In campum ſe fundit apex. hunc aurea ſepes
Circuit, & fulvo defendit prata metallo.
Mulciber, ut perhibent, his oſcula conjugis emit
Mœnibus, & tales uxorius obtulit arces.
Intus rura micant manibus quæ ſubdita nullis
Perpetuum florent Zephyro contenta colono:
Umbroſumque nemus, quo non admittitur ales,
Ni probet ante ſuos Diva ſub judice cantus.
Quæ placuit, fruitur ramis: quæ victa, recedit.
Vivunt in Venerem frondes, omniſque viciſſim
Felix arbor amat. nutant ad mutua palmæ
Fœdera. populeo ſuſpirat populus ictu;
Et platani platanis, almoque aſſibilat alnus.
Labuntur gemini fontes. hic dulcis, amarus

Alter, & infuſis corrumpunt mella venenis,
Unde Cupidineas armavit fama ſagittas.
Mille pharetrati ludunt in margine fratres,
Ore pares, habitu ſimiles, gens mollis Amorum.
Hos Nymphæ pariunt, illum Venus Aurea ſolum
Edidit. ille Deos cælumque & ſidera cornu
Temperat, & ſummos dignatur figere reges.
Hi plebem feriunt. nec cætera numina deſunt.
Hic habitat nullo conſtricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ, lacrymæque rudes, & gratus amantum
Pallor, & in primis titubans audacia furtis,
Jucundique metus, & non ſecura voluptas;
Et laſciva volant levibus perjuria pennis.
Hos inter petulans alta cervice Juventas
Excludit Senium luco. procul atria Divæ
Permutant radios, ſilvaque obſtante vireſcunt.
Lemnius hæc etiam gemmis extruxit & auro,
Admiſcens artem pretio, trabibuſque ſmaragdis
Suppoſuit cæſas hyacinthi rupe columnas.
Beryllo paries, & iaſpide lubrica ſurgunt
Limina, deſpectuſque ſolo calcatur achates.
In medio glebis redolentibus area dives
Præbet odoratas meſſes. hic mitis amomi,
Hic caſiæ matura ſeges, Panchaïa turgent
Cinnama, nec ſicca frondeſcunt vimina coſto,
Tardaque ſudanti prorepunt balſama ligno.
Quo poſtquam dilapſus Amor, longaſque peregit
Penna vias; alacer, paſſuque ſuperbior intrat.
Cæſariem tunc forte Venus ſubnixa coruſco
Fingebat ſolio. dextra lævaque ſorores
Stabant Idaliæ. largos hæc nectaris imbres
Irrigat: hæc morſu numeroſi dentis eburno
Multifidum diſcrimen arat: ſed tertia retro
Dat varios nexus, & juſto dividit orbes
Ordine, neglectam partem ſtudioſa relinquens.
Plus error decuit: ſpeculi nec vultus egebat
Judicio. ſimilis tecto monſtratur in omni,
Et rapitur, quocunque videt, dum ſingula cernit,
Seque probat, nati venientis conſpicit umbram;
Ambroſioque ſinu puerum complexa ferocem,
Quid tantum gaviſus, ait? quæ prælia ſudas,
Improbe? quis jacuit telis? iterumne Tonantem

Inter Sidonias cogis mugire juvencas?
An Titana domas? an paſtor alia Lunam
Rurſus in antra vocas? durum magnumque videris
Debellaſſe Deum. ſuſpenſus in oſcula matris
Ille refert: Lætare, parens. immane tropæum
Rettulimus. noſtrum jam ſentit Honorius arcum.
Scis Mariam, patremque ducem, qui cuſpide Gallos
Italiamque fovet: nec te præclara Serenæ
Fama latet. propera. regalibus annue votis.
Junge toros. gremio natum Cytherea removit:
Et crines feſtina ligat, peplumque fluentem
Allevat, & blando ſpirantem numine ceſton
Cingitur, impulſos pluviis quo mitigat amnes,
Quo mare, quo ventos, irataque fulmina ſolvit.
Ut ſtetit ad litus, parvis hæc fatur alumnis:
Ecquis erit, pueri, vitreas qui lapſus in undas
Huc rapidum Tritona vocet, quo vecta per altum
Deferar? haud unquam tanto mihi venerit uſu.
Sacri, quos petimus, thalami. pernicius omnes
Quærite, ſeu concha Lybicum circumtonat æquor,
Ogygias ſeu frangit aquas. quicunque repertum
Duxerit, aurata donabitur ille pharetra.
Dixerat, & ſparſa diverſi plebe feruntur
Exploratores. pelagi ſub fluctibus ibat
Carpathii Triton, obluctantemque petebat
Cymothoën. timet illa ferum, ſeſeque ſequenti
Surripit, & duris elabitur uda lacertis.
Heus, inquit ſpeculatus Amor, num veſtra ſub imis
Furta tegi potuere vadis? accingere noſtram
Vecturus dominam. pretium non vile laboris
Cymothoën facilem, quæ nunc detrectat, habebis.
Hac mercede veni. prorupit gurgite torvus
Semifer. undoſi verrebant brachia crines.
Hiſpida tendebat bifido veſtigia cornu,
Qua priſtis commiſſa viro. ter pectora movit.
Jam quarto Paphias tractu ſulcabat arenas.
Umbratura Deam retro ſinuatur in arcum
Bellua. tum vivo ſqualentia murice terga
Purpureis mollita toris. hoc navigat oſtro
Fulta Venus. niveæ delibant æquora plantæ.
Proſequitur volucrum late comitatus Amorum,
Tranquillumq; choris quatitur mare. ſerta per omnē
Neptuni diſperſa domum. Cadmeia ludit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Leucothoë, frenatque roſis delphina Palæmon.
Alternas violis Nereus interſerit algas.
Canitiem Glaucus ligat immortalibus herbis.
Nec non & variis vectæ Nereides ibant
Audito rumore feris. hanc piſce volutam
Sublevat Oceani monſtrum Tarteſſia tigris.
Hanc timor Ægæi rupturus fronte carinas
Trux aries. hæc cærulea ſuſpenſa leæna
Innatat. hæc viridem trahitur complexa juvencum.
Certatimque novis ornant connubia donis.
Cingula Cymothoë, rarum Galathea monile,
Et gravibus Spatale baccis diadema ferebat
Intextum, rubro quas legerat ipſa profundo.
Mergit ſe ſubito, vellitque coralia Doto.
Vimen erat, dum ſtagna ſubit. progreſſerat undis:
Gemma fuit. nuda Venerem cinxere corona,
Plaudenteſque ſimul tali cum voce ſequuntur.
Hos Mariæ cultus, hæc munera noſtra precamur
Reginæ Regina feras. dic talia numquam
Promeruiſſe Thetin, nec cum ſoror Amphitrite
Noſtro nupta Jovi. devotum ſentiat æquor,
Agnoſcat famulum virgo Stiliconia pontum.
Victrices nos ſæpe rates, claſſemque paternam
Veximus, attritis cum tenderet ultor Achivis.
Jam Ligurum terris, ſpumantia pectora Triton
Appulerat laſſoſque fretis extenderat orbes.
Continuo ſublime volans ad mœnia Gallis
Condita, lanigeri ſuis oſtentantia pellem
Pervenit. adventu Veneris pulſata recedunt
Nubila. clareſcunt puris Aquilonibus Alpes.
Lætitiæ cauſſas ignorat dicere miles.
Lætaturque tamen. Mavortia ſigna rubeſcunt
Floribus, & ſubitis animantur frondibus haſtæ.
Illa ſuum dictis affatur talibus agmen:
Gradivum, noſtri comites, arcete parumper,
Ut ſoli vacet aula mihi. procul igneus horror
Thoracum, gladioſque tegat vagina minaces.
Stent bellatrices aquilæ, ſævique dracones.
Fas ſit caſtra meis hodie ſuccumbere ſignis.
Tibia pro lituis, & pro clangore tubarum
Molle lyræ, fauſtumque canant. epulentur ad ipſas
Excubias. mediis ſpirent crateres in armis.
Laxet terribiles Majeſtas regia faſtus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Et ſociam plebem non indignata poteſtas
Confundat turbæ proceres. ſolvantur habenis
Gaudia: nec leges pudeat ridere ſeveras.
Tu feſtas, Hymenæe, faces; tu, Gratia, flores
Elige; tu geminas, Concordia, necte coronas.
Vos, pennata cohors, quocumque vocaverit uſus,
Diviſa properate manu, neu marceat ulla
Segnities, alii funalibus ordine ductis
Plurima venturæ ſuſpendite lumina nocti.
Hi noſtra nitidos poſtes obducere myrto
Contendant: pars nectareis adſpergere tecta
Fontibus, & flamma lucos adolere Sabæos.
Pars infecta croco velamina lutea Serum
Pandite, Sidoniaſque ſolo proſternite veſtes.
Aſt alii thalamum docto componite textu.
Stamine gemmato, picturatiſque columnis
Ædificetur apex: qualem non Lydia dives
Erexit Pelopi: nec quem ſtruxere Lyæo
Indorum ſpoliis & opaco palmite Bacchæ.
Illic exuvias omnes cumulate parentum:
Quidquid avus ſenior Mauro vel Saxone victis,
Quidquid ab innumeris ſocio Stilicone tremendus
Quæſivit genitor bellis: quodcumque Gelonus
Armeniuſve dedit: quantum crinita ſagittis
Attulit extremo Meroë circumflua Nilo:
Miſit Achæmenio quidquid de Tigride Medus,
Cum ſupplex emeret Romanam Parthia pacem.
Nobilibus gazis opibuſque cubilia ſurgant
Barbaricis. omnes thalamo conferte triumphos.
Sic ait, & ſponſæ petit improviſa penates.
Illa autem ſecura tori, tedaſque parari
Neſcia, divinæ fruitur ſermone parentis,
Maternoſque bibit mores, exemplaque diſcit
Priſca pudicitiæ: Latios nec volvere libros
Deſinit aut Graios, ipſa genitrice magiſtra,
Mæonius quæcumque ſenex, aut Thracius Orpheus,
Aut Mitylenæo modulatur pectine Sappho.
Sic Triviam Latona manet: ſic mitis in antro
Mnemoſyne docili tradit præcepta Thaliæ.
Cum procul augeri nitor, & jucundior aër
Attonitam luſtrare domum, fundique comarum
Gratus odor. mox vera fides, numenque refulſit.
Cunctatur ſtupefacta Venus. nunc ora puellæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Nunc flavam niveo miratur vertice matrem.
Hæc modo creſcenti, plenæ par altera Lunæ,
Aſſurgit ceu forte minor ſub matre virenti
Laurus, & ingentes ramos, olimque futuras
Promittit jam parva comas: vel flore ſub uno
Ceu geminæ Præſtana roſæ per jugera regnant.
Hæc jam longo matura die, ſaturataque vernis
Roribus indulget ſpatio: latet altera nodo,
Nec teneris audet foliis admittere ſoles.
Adſtitit, & blande Mariam Cytherea ſalutat.
Salve ſidereæ proles Auguſta Serenæ,
Magnorum ſoboles Regum, parituraque Reges.
Te propter Paphias ſedes, Cyprumque reliqui,
Te propter libuit tantos explere labores,
Et tantum tranaſſe maris, ne vilior ultra
Privatos paterere lares, neu tempore longo
Dilatos juvenis nutriret Honorius ignes.
Accipe fortunam generis, diadema reſume,
Quod tribuas natis. & in hæc penetralia rurſus,
Unde parens progreſſa, redi. fac nulla ſubeſſe
Vincula cognatæ: quamvis aliena fuiſſes.
Principibus, regnum poteras hoc ore mereri.
Quæ potior ſceptris facies? quis dignior aula
Vultus erit? non labra roſæ, non colla pruinæ,
Non crines æquant violæ, non lumina flammæ,
Quam juncto leviter ſeſe diſcrimine confert
Umbra ſupercilii! miſcet quam juſta pudorem
Temperies! nimio nec ſanguine candor abundat.
Auroræ vincis digitos, humeroſque Dianæ.
Ipſam jam ſuperas matrem. ſi Bacchus amator
Dotali potuit cælum ſignare Corona,
Cur nullis virgo redimitur pulcrior aſtris?
Jam tibi molitur ſtellantia ſerta Bootes,
Inque decus Mariæ jam ſidera parturit æther.
I digno nectenda viro, tantique per orbem
Conſors imperii! jam te venerabitur Iſter.
Nomen adorabunt populi. Jam Rhenus & Albis
Serviet. in medios ibis Regina Sicambros.
Quid numerem gentes, Atlanteoſque receſſus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.
Dixit, & ornatus, dederant quos nuper ovantes
Nereides, collo membriſque micantibus aptat.
Ipſa caput diſtinguit acu, ſubſtringit amictus:
Flam-

Flammea virgineis accommodat ipſa capillis.
Ante fores jam pompa ſonat, pilentaque ſacram
Præradiant ductura nurum. calet obvius ire
Jam princeps, tardumque cupit diſcedere ſolem.
Nobilis haud aliter ſonipes, quem primus amoris
Sollicitavit odor, tumidus quatienſque decoras
Turbata cervice jubas Pharſalia rura
Pervolat, & notos hinnitu flagitat amnes,
Naribus accenſis. mulcet fecunda magiſtrum
Spes gregis, & pulcro gaudent armenta marito.
Candidus interea poſitis exercitus armis
Exultat ſocerum circa: nec ſignifier ullus,
Nec miles pluviæ flores diſpergere ritu
Ceſſat, purpureoque ducem perfundere nimbo.
Hæc quoque velati lauro myrtoque canebant:
Dive parens, ſeu te complectitur axis Olympi:
Seu colis Elyſias animarum præmia valles,
En promiſſa tibi Stilico jam vota peregit.
Jam gratæ rediere vices. cunabula penſat,
Acceptum reddit thalamum, natoque reponit
Quod dederas, genitor. numquam te, ſancte, pigebit
Judicii. nec te pietas ſuprema fefellit.
Dignus quem legeres, dignus cui pignora tanti
Principis, & rerum commendarentur habenæ.
Dicere nunc poſſem quæ prælia geſta ſub Æmo,
Quæque cruentarent fumantem Strymona pugnæ.
Quam notus clypeo, quanta vi fulminet hoſtem,
Ni prohiberet Hymen: quæ tempeſtiva relatu
Nunc canimus. quis conſilio, quis juris & æqui
Noſſe modum melior? quod ſemper diſſidet, in te
Convenit: ingenio robur, prudentia forti.
Fronte quis æquali! quem ſic Romana decerent
Culmina? ſufficerent quæ tantis pectora curis?
Stes licet in populo, clamet, quicunque videbit,
Hic eſt, hic Stilico. ſic te teſtatur, & offert
Celſa poteſtatis ſpecies non voce feroci,
Non alto ſimulata gradu, non improba geſtu.
Affectant alii quidquid, fingique laborant,
Hoc donat natura tibi. pudor emicat una,
Formoſuſque rigor, vultuſque auctura verendos
Canities feſtina venit conſorte remota.
Contingunt gravitaſque ſeni, vireſque juventæ.
Utraque te cingit propriis inſignibus ætas.

Ornatur fortuna viro. non ulla nocendi
Tela, nec infecti jugulis civilibus enſes.
Non odium terrore moves, nec frena reſolvit
Gratia. diligimus pariter, pariterque timemus.
Ipſe metus te noſter amat, juſtiſſime legum
Arbiter, egregiæ cuſtos fidiſſime pacis,
Optime ductorum, fortunatiſſime patrum,
Plus jam plus domino cuncti debere fatemur,
Quod gener eſt, invicte, tuus. vincire corona:
Inſere te noſtris contemto jure choreis.
Sic puer Eucherius ſuperet virtute parentem:
Aurea ſic videat ſimiles Thermantia tedas:
Sic uterus creſcat Mariæ: ſic natus in oſtro
Parvus Honoriades genibus conſidat avitis.

CL. CLAUDIANI
IN NUPTIAS
HONORII AUGUSTI
ET
MARIÆ,
FESCENINA.
ALCAICUM.

PRINCEPS coruſco ſidere pulcrior
Parthis ſagittas tendere certior,
Eques Gelonis imperioſior,
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Quæ digna formæ laus erit igneæ?
Te Leda mallet quam dare Caſtorem.
Præfert Achilli te proprio Thetis.
Victum fatetur Delos Apollinem.
Credit minorem Lydia Liberum.
Tu cum per altas impiger ilices
Præda citatum cornipedem regas,
Ludantque ventis inſtabiles comæ;
Telis jacebunt ſponte tuis feræ,
Gaudenſque ſacris vulneribus leo
Admittet haſtam morte ſuperbior.
Venus reverſum ſpernat Adonidem,
Damnet reductum Cynthia Virbium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Cum poſt labores ſub platani voles
Virentis umbra, vel gelido ſpecu
Torrentiorem fallere Sirium,
Et membra ſomno feſſa reſolveris:
O quantus uret tum Dryadas calor?
Quot æſtuantes ancipiti gradu
Furtiva carpent oſcula Naïdes?
Quis vero acerbis horridior Scythis?
Quis belluarum corde furentior?
Quis, cum micantem te prope viderit,
Non optet ultro ſervitium pati?
Quis non catenas arripiat libens,
Colloque poſcat vincula libero?
Tu ſi nivalis per juga Caucaſi
Sævas petiſſes pulcer Amazonas,
Peltata pugnas deſereret cohors,
Sexu recepto: patris & immemor
Inter frementes Hippolyte tubas
Strictam ſecurim languida poneret,
Et ſeminudo pectore cingulum
Forti negatum ſolveret Herculi,
Bellumque ſolus conficeret decor.
Beata, quæ te nox faciet virum,
Primiſque ſeſe junget amoribus.

AGe cuncta nuptiali
Redimita vere tellus
Celebra toros heriles.
Omne nemus cum fluviis
Omne canat profundum.
Ligures favete campi,
Veneti favete montes;
Subitiſque ſe roſetis
Veſtiat Alpinus apex,
Et rubeant pruinæ.
Atheſis ſtrepat choreis,
Calamiſque flexuoſus
Leve Mincius ſuſurret,
Et Padus electriferis
Admoduletur alnis.
Epuliſque jam repleto
Reſonet Quirite Tibris,
Dominique læta votis

Aurea ſeptemgeminas
Roma coronet arces.
Procul audiant Iberi;
Fluit unde ſemen aulæ:
Ubi plena laurearum,
Imperio feta domus,
Vix numerat triumphos.
Habet hinc patrem maritus,
Habet hinc puella matrem,
Geminaque parte ductum
Cæſareum flumineo
Stemma recurrit ortu.
Decorent vireta Bætin,
Tagus intumeſcat auro,
Generiſque procreator
Sub vitreis Oceanus
Luxurietur antris.
Orienſque regna fratrum,
Simul Occidenſque plaudat.
Placidæ jocentur urbes,
Quæque novo, quæque nitent
Deficiente Phœbo.
Aquiloniæ procellæ,
Rapidi tacete Cori.
Taceat ſonorus Auſter.
Solus ovantem Zephyrus
Perdominetur annum.

SOlita galea fulgere comas
Stilico molli necte corona.
Ceſſent litui, ſævumque procul
Martem felix teda releget.
Tractus ab aula rurſus in aulam
Redeat ſanguis patris officiis.
Junge potenti pignora dextra.
Gener Auguſti pridem fueras,
Nunc rurſus eris ſocer Auguſti.
Quæ jam rabies livoris erit?
Vel quis dabitur color invidiæ?
Stilico ſocer eſt, pater eſt Stilico.

ATtollens thalamis Idalium jubar
Dilectus Veneri naſcitur Heſperus.

Jam nuptæ trepidat ſollicitus pudor.
Jam produnt lacrymas flammea ſimplices.
Ne ceſſa, juvenis, cominus aggredi,
Impacata licet ſæviat unguibus.
Non quiſquam fruitur veris odoribus,
Hyblæos latebris nec ſpoliat favos,
Si fronti caveat, ſi timeat rubos.
Armat ſpina roſas, mella tegunt apes.
Creſcunt difficili gaudia jurgio,
Accenditque magis, quæ refugit, Venus.
Quod flenti tuleris, plus ſapit, oſculum.
Dices ô quoties, Hoc mihi dulcius,
Quam flavos decies vincere Sarmatas!
Adſpirate novam pectoribus fidem,
Manſuramque facem tradite ſenſibus.
Tam junctis manibus nectite vincula,
Quam frondens edera ſtringitur æſculus,
Quam lento premitur palmite populus.
Et murmur querula blandius alite
Linguis aſſiduo reddite mutuis.
Et labris animam conciliantibus,
Alternum rapiat ſomnus anhelitum.
Amplexu caleat purpura regio,
Et veſtes Tyrio ſanguine fulgidas
Alter virgineus nobilitet cruor.
Tum victor madido proſilias toro,
Nocturni referens vulnera prælii.
Ducant pervigiles carmina tibiæ,
Permiſſiſque jocis turba licentior,
Exultet tetricis libera legibus.
Paſſim cum ducibus ludite milites.
Paſſim cum pueris ludite virgines.
Hæc vox ætheriis intonet axibus.
Hæc vox per populos, per mare tranſeat:
Formoſus Mariam ducit Honorius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

CL. CLAUDIANI *DE* BELLO GILDONICO *LIBER.*

REdditus imperiis Auſter, ſubjectaq; rurſum
Alterni convexa poli. rectore ſub uno
Conſpirat geminus frenis cõmunibus orbis,
Junximus Europen Libyæ. cõcordia fratrum
Plena redit. patriis quod ſolum defuit armis,
Tertius occubuit nati virtute tyrannus.
Horret adhuc animus, manifeſtaque gaudia differt,
Dum ſtupet, & tanto cunctatur credere voto.
Nec dum Cinyphias exercitus attigit oras,
Jam domitus Gildon. nullis victoria nodis
Hæſit, non terræ ſpatio, non objice ponti.
Congreſſum, profugum, captum vox nuntiat una
Rumoremque ſui prævenit laurea belli.
Quo, precor, hæc effecta Deo? robuſta vetuſque
Tempore tam parvo potuit dementia vinci?
Quem veniens indixit hyems, ver perculit, hoſtem.
  Exitii jam Roma timens, & feſſa negatis
Frugibus, ad rapidi limen tendebat Olympi,
Non ſolito viſu, nec qualis jura Britannis
Dividit, aut trepidos ſubmittit faſcibus Indos.
Vox tenuis, tardique gradus, oculique jacentes:
Interius fugere genæ. jejuna lacertos
Exedit macies. humeris vix ſuſtinet ægris
Squalentem clipeum. laxata caſſide prodit
Canitiem, plenamque trahit rubiginis haſtam.
Attigit ut tandem cælum, genibuſque Tonantis
Procubuit, tales orditur mœſta querelas:
  Si mea manſuris meruerunt mœnia naſci,
Jupiter, auguriis; ſi ſtant immota Sibyllæ
Carmina; Tarpeias ſi necdum reſpuis arces:
Advenio ſupplex, non ut proculcet Araxem
Conſul ovans, noſtræve premant pharetrata ſecures
Suſa, nec ut rubris aquilas figamus arenis.
Hæc nobis, hæc ante dabas. nunc pabula tantum
Roma precor. miſerere tuæ, pater optime, gentis.

Extre-

Extremam defende famem. ſatiavimus iram,
Siqua fuit. lugenda Getis, & flenda Suëvis,
Hauſimus. ipſa meos exhorret Parthia caſus.
Quid referam morbive luem cumuloſve repletos
Stragibus, & crebras corrupto ſidere mortes?
Aut fluvium, per tecta vagum, ſummiſque minantem
Collibus? ingentes vexi ſubmerſa carinas,
Remorumque ſonos, & Pyrrhæ ſecula ſenſi.
Hei mihi, quo Latiæ vires, Urbiſque poteſtas
Decidit? in qualem paullatim fluximus umbram?
Armato quondam populo patriiſque vigebam
Conſiliis. domui terras, urbeſque revinxi
Legibus. ad Solem victrix utrumque cucurri.
Poſtquam jura ferox in ſe communia Cæſar
Tranſtulit, & lapſi mores, deſuetaque priſcis
Artibus in gremium pacis ſervile receſſi,
Tot mihi pro meritis Libyam Nilumque dedere,
Ut dominam plebem, bellatoremque ſenatum
Claſſibus æſtivis alerent, geminoque viciſſim
Littore diverſi complerent horrea venti.
Stabat certa ſalus. Memphis ſi forte negaſſet,
Penſabam Pharium Gætulis meſſibus annum.
Frugiferas certare rates, lateque videbam
Punica Niliacis concurrere carbaſa velis.
Cum ſubiit par Roma mihi, diviſaque ſumpſit
Æquales Aurora togas, Ægyptia rura
In partem ceſſere novam. ſpes unica nobis
Reſtabat Libyæ, quæ vix ægreque fovebat
Solo ducta Noto, nunquam ſecura futuri.
Semper inops ventique fidem poſcebat, & anni.
Hanc quoque nunc Gildon rapuit ſub fine cadentis
Autumni. pavido metimur cærula voto,
Puppis ſi qua venit, ſi quid fortaſſe potenti
Vel pudor extorſit domino, vel prædo reliquit.
Paſcimur arbitrio Mauri, nec debita reddi,
Sed ſua concedi jactat, gaudetque diurnos,
Ut famulæ, præbere cibos, vitamque famemque
Librat barbarico faſtu, vulgique ſuperbit
Fletibus, & tantæ ſuſpendit fata ruinæ.
Romuleas vendit ſegetes, & poſſidet arva
Vulneribus quæſita meis. ideone tot annos
Flebile cum tumida bellum Carthagine geſſi?
Idcirco voluit contempta luce reverti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Regulus? hoc damnis, genitor, Cannenſibus emi?
Incaſſum toties lituis navalibus arſit
Hiſpanum Siculumque fretum? vaſtataque tellus,
Totque duces cæſi, ruptaque emiſſus ab Alpe
Pœnus, & attonitæ jam proximus Hannibal urbi?
Scilicet, ut domitis frueretur Barbarus Afris,
Muro ſuſtinui Martem, noctesque cruentas
Collina pro turre tuli? Gildonis ad uſum
Carthago ter victa ruit? hoc mille gementis
Italiæ clades, impenſaque ſecula bellis,
Hoc Fabius fortiſque mihi Marcellus agebant,
Ut Gildo cumularet opes? haurire venena
Compulimus dirum Syphacem, fractumque Metello
Traximus immanem Marii ſub vincla Jugurtham,
Et Numidæ Gildonis erunt? proh funera tanta,
Proh labor! in Bocchi regnum ſudavit uterque
Scipio. Romano viciſtis ſanguine Mauri.
Ille diu miles populus, qui præfuit orbi,
Qui trabeas, & ſceptra dabat, quem ſemper in armis
Horribilem gentes, placidum ſenſere ſubactæ,
Nunc inhonorus, egens, perfert miſerabile pacis
Supplicium, nulloque palam circumdatus hoſte,
Obſeſſi diſcrimen habet. per ſingula letum
Impendet momenta mihi, dubitandaque pauci
Præſcribunt alimenta dies. heu proſpera fata,
Quid mihi ſeptenos montes, turbamque dediſti
Quæ parvo non poſſet ali? felicior eſſem
Anguſtis opibus. mallem tolerare Sabinos,
Et Vejos. brevior duxi ſecurius ævum.
Ipſa nocet moles. utinam remeare liceret
Ad veteres fines, & mœnia pauperis Anci.
Sufficerent Etruſca mihi, Campanaque culta,
Et Quincti, Curiique ſeges, patriæque petenti
Ruſticus inferret proprias Dictator ariſtas.
Nunc quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilum;
Aſt ego, quæ terras humeris, Pontumque ſubegi,
Deſeror. emeritæ jam præmia nulla ſenectæ.
Dii, quibus iratis crevi, ſuccurrite tandem,
Exorate patrem: tuque ô, ſi ſponte per altum
Vecta Palatinis mutaſti collibus Idam,
Prælatoque lavas Phrygios Almone leones,
Maternis natum precibus jam flecte Cybelle.
Sin prohibent Parcæ, falſiſque eluſa vetuſtas
Auſpi-

Auſpiciis, alio ſaltem proſternite caſu,
Et pœnæ mutate genus. Porſenna reducat
Tarquinios. renovet ferales Allia pugnas.
Me potius ſævi manibus permittite Pyrrhi.
Me Senonum furiis, Brenni me reddite flammis.
Cuncta fame leviora mihi. Sic fata, refuſis
Obticuit lacrymis. mater Cytherea, parenſque
Flet Mavors, ſanctæque memor Tritonia Veſtæ.
Nec ſicco Cybele nec ſtabat lumine Juno.
Mœrent indigetes, & ſi quos Roma recepit
Aut dedit ipſa Deos. genitor jam corda remitti
Cœperat, & ſacrum dextra ſedare tumultum,
Cum procul inſanis quatiens ululatibus axem,
Et contuſa genas, mediis apparet in aſtris
Africa. reſciſſæ veſtes, & ſpicea paſſim
Serta jacent. lacero crinales vertice dentes,
Effractum pendebat ebur. talique ſupernas
Irrupit clamore fores. quid magne moraris
Jupiter, avulſo nexu, pelagique ſolutis
Legibus, iratum populis immittere fratrem?
Mergi prima peto. veniant prærupta Pachyno
Æquora. laxatis ſubſidant Syrtibus urbes.
Si mihi Gildonem nequeunt abducere fata,
Me rape Gildoni. felicior illa peruſtæ
Pars Libyæ, nimio quæ ſe munita calore
Defendit, tantique vacat ſecura tyranni.
Creſcat zona rubens. medius flagrantis Olympi
Me quoque limes agat. melius deſerta jacebo
Vomeris impatiens. pulſis dominentur ariſtis
Dipſades, & ſitiens attollat gleba ceraſtas.
Quid me temperies juvit? quid mitior æther?
Gildoni fecunda fui. jam Solis habenæ
Bis ſenas torquent hyemes, cervicibus ex quo
Hæret triſte jugum: noſtris jam luctibus ille
Conſenuit, regnumque ſibi tot vindicat annos:
Atque utinam regnum! privato jure tenetur,
Exigui ſpecie fundi, quod Nilus & Atlas
Diſſidet. occiduis quod Gadibus arida Barce,
Quodque Paretonio ſecedit littore Ganges,
Hoc ſibi tranſcripſit proprium. pars tertia mundi
Unius prædonis ager. diſtantibus idem
Inter ſe vitiis cinctus: quodcumque profunda
Traxit avaritia, luxu pejore refundit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Inſtat terribilis vivis, morientibus heres,
Virginibus raptor, thalamis obſcœnus adulter.
Nulla quies. oritur præda ceſſante libido,
Divitibuſque dies, & nox metuenda maritis.
Quiſquis vel locuples, vel pulcra conjuge notus,
Crimine pulſatur falſo. ſi crimina deſint,
Accitus conviva perit. mors nulla refugit
Artificem. varios ſuccos ſpumaſque requirit
Serpentum virides, & adhuc ignota novercis
Gramina. ſi quiſquam vultu præſentia damnet,
Liberiuſve gemat, dapibus crudelis in ipſis
Emicat ad nutum ſtricto mucrone miniſter.
Fixus quiſque toro tacita formidine libat
Carnifices epulas, incertaque pocula pallens
Haurit, & intentos capiti circumſpicit enſes.
Splendet Tartareo furialis menſa paratu,
Cæde madens, atrox gladio, ſuſpecta veneno.
Ut vino calefacta Venus, tum ſævior ardet
Luxuries: miſtis redolent unguenta coronis,
Crinitos inter famulos pubemque canoram
Orbatas jubet ire nurus, nuperque peremtis
Arridere viris. Phalarin, tormentaque flammæ
Profuit, & Siculi mugitus ferre juvenci,
Quam tales audire choros. nec damna pudoris.
Turpia ſufficiunt. Mauris clariſſima quæque
Faſtidita datur. media Carthagine ductæ
Barbara Sidoniæ ſubeunt connubia matres.
Æthiopem nobis generum, Naſamona maritum
Ingerit. exterret cunabula degener infans.
His fretus ſociis, ipſo jam principe major
Incedit. peditum præcurrunt agmina longe.
Circumdant equitum turmæ, Regeſque clientes,
Quos noſtris ditat ſpoliis. proturbat avita
Quemque domo, veteres detrudit rure colonos.
Exiliis diſperſa feror. nunquamne reverti
Fas erit, erranteſque ſolo jam reddere cives?
Iret adhuc in verba dolor, niſi Jupiter alto
Cœpiſſet ſolio. voces adamante notabat
Atropos, & Lacheſis jungebat ſtamina dictis.
Nec te, Roma, diu, nec te patiemur inultam
Africa. communem proſternet Honorius hoſtem.
Pergite ſecuræ. veſtrum vis nulla tenorem
Separat: & ſoli famulabitur Africa Romæ.

Dixit,

Dixit, & afflavit Romam meliore juventa.
Continuo redit ille vigor, ſeniique colorem
Mutavere comæ, ſolidatam criſta reſurgens
Erexit galeam, clipeique recanduit orbis,
Et levis excuſſa micuit rubigine cornus.
Humentes jam noctis equos, Letæaque Somnus
Frena regens, tacito volvebat ſidera curru.
Jam duo Divorum proceres, majorque minorque
Theudoſii pacem laturi gentibus ibant:
Qui Jovis arcanos monitus, mandataque ferrent
Fratribus, & geminis ſancirent federa regnis.
Sic cum præcipites artem vicere procellæ,
Aſſiduoque gemens undarum verbere nutat
Deſcenſura ratis, cæca ſub nocte vocati
Naufraga Ledæi ſuſtentant vela Lacones.
Circulus ut patuit Lunæ, ſecuere meatus
Diverſos. Italas ſenior tendebat in oras.
At pater, intrantem Pontum qua Boſporus arctat,
Arcadii thalamis, urbique illapſus Eoæ.
Quem ſimul ac vidit natus (nam clara nitebat
Cynthia) permiſto tremuerunt gaudia fletu,
Complexuque fovens, quos non ſperaverat, artus
O mihi poſt Alpes nunc primum reddite, dixit
Unde tuis optatus ades? da tangere dextram,
Qua gentes cecidere feræ. quis tale removit
Præſidium terris? ut te mortalia pridem
Implorant, lugentque pium, fortemque requirunt
Cui pater in tales rupit ſuſpiria voces.
Hoc erat? in fratres medio diſcordia Mauro
Naſcitur, & mundus germanaque diſſidet aula?
Gildoniſne ſalus tanti ſit palma furoris?
Scilicet egregius morum, magnoque tuendus,
Et cujus meritis pietas à fratre recedat.
In primo genitore, vide, civile calebat
Diſſidium. dubio ſtabant Romana ſub ictu.
Quis procul Armenius, vel quis Mæotide ripa
Rex ignotus agit, qui me non juvit euntem?
Auxilio fovere Getæ, venere Geloni.
Solus at hic non puppe data, non milite miſſo
Subſedit fluitante fide. ſi ſigna petiſſet
Obvia, detecto ſubmiſſius hoſte dolerem.
Reſtitit in ſpeculis fati, turbaque reductus
Libravit geminas eventu judice vires,

Ad rerum momenta cliens, ſeſeque daturus
Victori. fortuna ſimul cum Marte pependit.
Et ſi non cupidis eſſem præreptus ab aſtris,
Exemplum ſequerer Tulli, laniandaque dumis
Impia diverſis raptarem membra quadrigis.
Germani nunc uſque tui reſponſa colebat.
En iterum calcat. tali te credere monſtro
Poſt patrem fratremque paras? ſed magna rependit,
Inque tuam ſortem numeroſas tranſtulit urbes.
Ergo fas pretio cedet? mercede placebit
Proditio? tacito, læſi quod transfuga fratris,
Quod levis ingenio. quamvis diſcrimine ſummo
Proditor apportet ſuſpenſam morte ſalutem,
Nuſquam gratus erit. damnamus luce reperta
Perfidiam: nec nos patimur committere tali
Hoc genus emptori. cives cum mœnibus offert?
Hoc vendit patriam. plerique in tempus abuſi
Mox odere tamen. tenuit ſic Graia Philippus
Oppida, Pellæo libertas concidit auro.
Romani ſcelerum ſemper ſprevere miniſtros.
Noxia pollicitum domino miſcere venena
Fabricius Regi nudata fraude remiſit,
Infeſto quem Marte petit, bellumque negavit
Per famuli patrare nefas. ductoſque Camillus
Trans murum pueros obſeſſæ reddidit urbi.
Traduntur pœnis alii, cum prælia ſolvant;
Hic manet,ut moveat? quem reſpuit alter in hoſtem,
Suſcipis in fratrem? longi proh dedecus ævi!
Cui placet, auſtrales Gildo condonat habenas,
Tantaque mutatos ſequitur provincia mores.
Quaſlibet ad partes animus nutaverit anceps:
Transfundit ſecum Libyam, refluumque malignus
Commodat imperium. Mauri fuit Africa munus.
Tollite Maſſylas fraudes. removete bilingues
Inſidias, & verba ſoli ſpirantia virus.
Ne conſanguineis certetur cominus armis,
Ne,precor.hæc trucibus Thebis,hæc digna Mycenis;
In Mauros hoc crimen eat. quid noſter iniquum
Molitur Stilico? quando non ille jubenti
Paruit? an quiſquam nobis devotior extat?
Ut ſileam varios, quos mecum geſſerit, actus,
Quæ vidi poſt fata, loquar. cum Divus abirem,
Res incompoſitas, fateor, tumidaſque reliqui.

Stringebat vetitos etiamnum exercitus enſes
Alpinis odiis, alternaque jurgia victi
Victoreſque dabant. vix hæc amentia noſtris
Excubiis, nedum puero rectore, quieſſet.
Heu quantum timui vobis, quid libera tanti
Militis auderet moles, cum cæca remoto
Ferveret jam læta metu. diſſenſus acerbus,
Sed gravior conſenſus erat. tunc ipſe paterna
Succeſſit pietate mihi, tenerumque rudemque
Fovit, & in veros eduxit principis annos:
Rufinumque tibi, quem tu tremuiſſe fateris,
Depulit. hunc ſolum memorem ſolumque fidelem
Experior. volui ſi quid, dum vita maneret,
Aut viſus voluiſſe, gerit: venerabilis illi
Ceu numenque vocor præſens. ſi tanta recuſas,
At ſoceri reverere faces, at reſpice fratris
Connubium, pignuſque meæ regale Serenæ.
Debueras etiam fraternis obvius ire
Hoſtibus, ille tuis. quæ gens, quis Rhenus & Iſter
Vos opibus junctos, conſpiranteſque tuliſſent?
Sed tantum permitte, cadat. nil poſcimus ultra.
Ille licet ſeſe prætentis Syrtibus armet,
Oppoſitoque Atlante tegat: licet arva referta
Anguibus, & Solis medios objecerit æſtus:
Novi conſilium, novi Stiliconis in omnes
Æqualem caſus animum. penetrabit arenas:
Inveniet virtute viam. ſic Divus, & inde
Sic natus. juſſis genitor parebitur ultro.
Amplector præcepta lubens. nec carior alter
Cognato Stilicone mihi. commiſſa profanus
Ille luat. redeat jam tutior Africa fratri.
Talia dum longo ſecum ſermone retexunt,
Heſperiam pervenit avus, caſtumque cubile
Ingreditur, Tyrio quo fuſus Honorius oſtro
Carpebat teneros Maria cum conjuge ſomnos.
Aſſiſtit capiti. tunc ſic per ſomnia fatur.
Tantane devictos tenuit fiducia Mauros
Care nepos? iterum poſt me conjurat in arma
Progenies veſana Jubæ, bellumque reſumit
Victoris cum ſtirpe ſui? Firmumne jacentem
Obliti? Libyam noſtro ſudore receptam
Rurſus habent? auſus Latio contendere Gildo?
Germani nec fata timet? nunc ire profecto

Nunc vellem, notoſque ſenex oſtendere vultus.
Nonne meam fugiet Maurus, cum viderit,umbram?
Quid dubitas? exurge toris. invade rebellem.
Captivum mihi redde meum. deſiſte morari.
Hoc generi fatale tuo. dum ſanguis in orbe
Noſter erit, ſemper pallebit Regia Bocchi.
Jungantur ſpoliis Firmi Gildonis opima.
Exornet geminos Mauruſia laurea currus.
Una domus toties una de gente triumphet.
Dii, bene, quod tantis interlabentibus annis
Servati Firmuſque mihi, fraterque nepoti.
Dixit, & afflatus vicino Sole refugit.
At juvenem ſtimulis immanibus æmula virtus
Exacuit. jam puppe vehi, jam ſtagna ſecare
Fervet, & abſentes invadere cuſpide Mauros.
Tum jubet acciri ſocerum, dextramque vocato
Conſerit, & quæ ſit potior ſententia, quærit.
Per ſomnos mihi, ſancte pater, jam ſæpe futura
Panduntur, multæque canunt præſagia noctes.
Namque procul Libycos venatu cingere ſaltus,
Et juga rimari canibus Gætula videbar.
Mœrebat regio ſævi vaſtata leonis
Incurſu. pecudum ſtrages, paſſimque juvenci
Semineces, & adhuc infecta mapalia tabo,
Sparſaque ſanguineis paſtorum funera campis.
Aggredior latebras monſtri, mirumque relatu
Conſpicio. dilapſus honos. cervice minaces
Defluxere jubæ. fractos inglorius armos
Suppoſuit ſervile gemens, ingeſtaque vincla
Unguibus, & ſubitæ collo ſonuere catenæ.
Nunc etiam paribus ſecum certare tropæis
Hortator me cogit avus. quonam uſque morati
Cunctamur? decuit pridem complere biremes,
Et pelagi ſuperare minas. tranſmittere primus
Ipſe paro. quæcumque meo gens barbara nutu
Stringitur, adveniat. Germania cuncta feratur
Navibus, & ſocia comitentur claſſe Sicambri.
Pallida tranſlatum jam ſentiat Africa Rhenum.
An patiar tot probra ſedens, juveniſque relinquam
Quæ tenui rexique puer? bis noſter ad Alpes
Alterius genitor defenſum regna cucurrit.
Nos prædæ faciles inſultandique jacemus?
Finierat Stilico contra cui talia reddit:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Adverſine tubam Princeps dignabere Mauri?
An feret ignavus clari ſolatia fati
Te bellante mori? decernet Honorius inde,
Hinc Gildo? prius aſtra Chaos miſcebit Averno.
Vindictam mandaſſe ſat eſt. plus nominis horror,
Quam tuus enſis, aget. minuit præſentia famam.
Qui ſtetit, æquatur campo, collataque neſcit
Majeſtatem acies. ſed quod magis utile factu,
Atque hoſti gravius, ſenſus adverte, docebo.
Eſt illi patribus, ſed non & moribus iiſdem,
Maſcezel; fugiens qui dira piacula fratris
Speſque ſuas, vitamque tuo commiſit aſylo.
Hunc ubi tentatis fruſtra mactare nequivit
Inſidiis, patrias in pignora contulit iras;
Et quos ipſe ſinu parvos geſtaverat, una
Obtruncat juvenes, inhumataque corpora vulgo
Diſpulit, & tumulo cognatas arcuit umbras:
Naturamque ſimul, fratremque, hominemq; cruentus
Exuit, & tenuem cæſis invidit arenam.
Hoc facinus refugo damnavit Sole Mycenas,
Avertitque diem. ſceleri ſed reddidit Atreus
Crimen, & infandas excuſat conjuge menſas.
Hic odium, non pœna fuit. te prodita jura,
Te pater ultorem, te nudi pulvere Manes,
Te pietas polluta rogat. ſi flentibus aram,
Et proprium miſeris numen ſtatuiſtis Athenæ:
Si Pandionias planctu traxere phalanges
Inachides, belloque rogos meruere maritis:
Si mœſtæ ſqualore comæ, lacrimiſque Senatum
In Numidas pulſus ſolio commovit Adherbal:
Hunc quoque nunc, Gildo tanto quem funere merſit,
Hunc doleat veniſſe ducem, ſeſeque minorem
Supplicibus ſciat eſſe tuis. quem ſede fugavit,
Hunc præceps fugiat: fregit quem clade, tremiſcat;
Agnoſcatque ſuum, trahitur dum victima, fratrem.

Hæc ubi ſederunt genero; notiſſima Marti
Robora, præcipuos electa pube maniplos
Diſponit, portuque rates inſtaurat Etruſco.
Herculeam ſuus Alcides, Joviamque cohortem
Rex ducit Superum: premitur nec ſignifer ullo
Pondere: feſtinant adeo vexilla moveri.
Nervius inſequitur, merituſque vocabula Felix,
Dictaque ab Auguſto legio, nomenque probantes

Invicti clipeoque animoſi teſte Leones.
Dictis ante tamen princeps confirmat ituros
Aggere conſpicuus. ſtat circumfuſa juventus
Nixa haſtis, pronaſque ferox accommodat aures:
Gildonem domitura manus, promiſſa minaſque
Tempus agi. ſi quid pro me doluiſtis in armis,
Oſtentate mihi. juſto magnoque triumpho
Civiles abolete notas. ſciat orbis Eous,
Sitque palam, Gallos cauſſa, non robore, vinci.
Nec vos, barbariem quamvis collegerit omnem,
Terreat. an Mauri fremitus raucoſque repulſus
Umbonum, & veſtros paſſuri cominus enſes?
Non contra clipeis tectos, galeiſve micantes
Ibitis. in ſolis longe fiducia telis.
Exarmatus erit, cum miſſile torſerit, hoſtis.
Dextra movet jaculum. prætentat pallia læva.
Cetera nudus eques. ſonipes ignarus habenæ.
Virga regit. non ulla fides, non agminis ordo.
Arma oneri, fuga præſidio; connubia mille.
Non ulli generis nexus, non pignora curæ;
Sed numero languet pietas. hæc copia vulgi.
Umbratus dux ipſe roſis, & marcidus ibit
Unguentis, cruduſque cibo; titubanſque Lyæo,
Confectus ſenio, morbis, ſtupriſque ſolutus.
Excitet inceſtos turmalis buccina ſomnos,
Imploret citharas, cantatriceſque choreas
Offenſus ſtridore tubæ, diſcatque coactus
Quas vigilat Veneri, caſtris impendere noctes.
Nonne mori ſatius, quam vitæ ferre pudorem?
Nam quæ jam regio reſtat. ſi dedita Mauris
Regibus, Illyricis acceſſerit Africa damnis?
Jus Latium, quod tunc Meroë, rubroque ſolebat
Oceano cingi, Tyrrhena clauditur unda.
Et cui non Nilus, non intulit India metas,
Romani jam finis erit Trinacria regni?
Ite recepturi, prædo, quem ſuſtulit, axem,
Ereptumque Notum. caput inſuperabile rerum
Aut ruet in veſtris, aut ſtabit Roma lacertis.
Tot mihi debetis populos, tot rura, tot urbes
Amiſſas. uno Libyam defendite bello.
Veſtros imperium remos, & veſtra ſequatur
Carbaſa. deſpectas trans æquora ducite leges.
Tertia jam ſolito cervix mucrone rotetur,

Tandem funereis finem poſitura tyrannis.
Omina conveniunt dicto, fulvuſque Tonantis
Armiger ad liquidam cunctis ſpectantibus æthram
Correptum pedibus curvis innexuit hydrum.
Dumque reluctantem morſu partitur obunco,
Hæſit in ungue caput. truncatus decidit anguis.
Ilicet auguriis alacres per ſaxa citati,
Torrenteſque ruunt. non mons, non ſilva retardat
Pendula. ceu parvis moturæ bella colonis
Ingenti clangore grues æſtiva relinquunt
Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo,
Ordinibus variis per nubila texitur ales
Littera, pennarumque notis inſcribitur aër.
Ut fluctus tetigere maris, tunc acrior arſit
Impetus. arripiunt naves, ipſique rudentes
Expediunt, & vela legunt, & cornua ſummis
Aſſociant malis. quatitur Tyrrhena tumultu
Ora, nec Alpheæ capiunt navalia Piſæ.
Sic Agamemnoniam vindex cum Græcia claſſem
Solveret, innumeris fervebat vocibus Aulis.
Non illos ſtrepitus, impendentiſque procellæ
Signa, nec adventus dubii deterruit Auſtri.
Vellite proclamant, ſocii, jam vellite funem.
Per vada Gildonem quamvis adverſa petamus.
Ad bellum nos trudat hyems. per devia Ponti
Quaſſatis cupio tellurem figere roſtris.
Heu nimium ſegnes, cauta qui mente notatis,
Si revolant mergi, graditur ſi litore cornix.
Ora licet maculis adſperſerit occiduus Sol,
Lunaque conceptis liveſcat turbida Coris,
Et contuſa vagos jaculentur ſidera crines,
Imbribus humeſcant Hædi, nimboſaque Taurum
Ducat Hyas, totuſque fretis deſcendat Orion:
Certa fides cæli, ſed major Honorius auctor.
Illius auſpiciis immenſa per æquora miles,
Non Plauſtris, Arctove regor. contemne Booten
Navita. turbinibus mediis permitte carinas.
Si mihi tempeſtas Libyam ventique negabunt,
Auguſti Fortuna dabit. jam claſſis in altum
Provehitur. dextra Ligures, Hetruria læva
Linquitur, & cæcis vitatur Corſica ſaxis.
Humanæ in ſpeciem plantæ ſe magna figurat
Inſula. Sardoam veteres dixere coloni.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Dives ager frugum. Pœnos Italoſve petenti
Opportuna ſitu. quæ pars vicinior Afris,
Plana ſolo, ratibus clemens. quæ reſpicit Arcton,
Immitis, ſcopuloſa, procax, ſubitiſque ſonora
Fluctibus. Inſanos infamat navita montes.
Hinc hominum, pecudumque lues, hinc peſtifer aër
Sævit, & excluſis regnant Aquilonibus Auſtri.
Quos ubi luctatis procul effugere carinis;
Per diverſa ruunt ſinuoſæ litora terræ.
Pars adit antiqua ductos Carthagine Sulcos:
Partem litoreo complectitur Olbia muro.
Urbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
Tenditur in longum Caralis, tenuemque per undam
Obvia dimittit fracturum flamina collem.
Efficitur portus medium mare, tutaque ventis
Omnibus ingenti manſueſcunt ſtagna receſſu.
Hanc omni petiere manu, proriſque reductis
Suſpenſa Zephyros expectant claſſe faventes.

CL. CLAUDIANI DE CONSULATU MALLII THEODORI PANEGYRIS.

Prologus.

AUdebiſne, precor, doctæ ſubjecta catervæ
Inter tot proceres, noſtra Thalia, loqui?
Nec te fama vetat, vero quam celſius actam
Vel ſervaſſe labor, vel minuiſſe pudor.
An tibi continuis crevit fiducia caſtris?
Totaque jam vatis pectora miles habet?
Culmina Romani majeſtatemque Senatus,
Et, quibus exultat Gallia, cerne viros.
Omnibus audimur terris, mundique per aures
Ibimus. ah nimius Conſulis urget amor.
Jupiter, ut perhibent, ſpatium cum diſcere vellet
Naturæ, regni neſcius ipſe ſui,
Armigeros utrimque duos æqualibus alis
Miſit ab Eois Occiduiſque plagis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Parnaſſus geminos fertur junxiſſe volatus ;
Contulit alternas Pythius axis aves.
Princeps non aquilis terram cognoſcere curat.
Certius in nobis æſtimat imperium,
Hoc ego conſilio collectum metior orbem ,
Hoc video cœtu quidquid ubique micat.

IPſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaque late
Fortunæ ſecura nitet, nec faſtibus ullis
Erigitur, plauſuve petit clareſcere vulgi.
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis ,
Divitiis animoſa ſuis, immotaque cunctis
Caſibus ex alta mortalia deſpicit arce.
Attamen invitam blande veſtigat, & ultro
Ambit Honos. docuit toties à rure profectus
Lictor, & in mediis quæſitus Conſul aratris.
Te quoque naturæ ſacris mundique vacantem ,
Emeritum pridem, deſudatiſque remotum
Judiciis, eadem rurſum complexa poteſtas
Evehit, & reducem notis imponit habenis.
Accedunt trabeæ. nil jam, Theodore, relictum ,
Quo virtus animo creſcat, vel ſplendor honore.
Culmen utrumque tenes. talem te protinus anni
Formavere rudes, & dignum vita curuli
Traxit iter, primæque ſenes ceſſere juventæ.
Jam nunc canicies animi, jam dulce loquendi
Pondus, & attonitas ſermo qui duceret aures.
Mox undare foro victrix opulentia linguæ ,
Tutarique reos. ipſa hæc ampliſſima ſedes
Orantem ſtupuit, bis laudatura regentem.
Hinc te pars Libyæ moderantem jura probavit ,
Quæ nunc tota probat. longi ſed pignus amoris
Exiguæ peperere moræ. populumque clientem
Publica manſuris teſtantur vocibus æra.
Inde tibi Macetum tellus, & credita Pellæ
Mœnia, quæ famulus quondam ditavit Hydaſpes.
Tantaque commiſſæ revocaſti gaudia genti
Mitibus arbitriis, quantum bellante Philippo
Floruit, aut nigri cecidit cum regia Pori.
Sed non ulterius te præbuit urbibus aula :
Maluit eſſe ſuum. terris edicta daturus ,
Supplicibus reſponſa, venis. oracula Regis
Eloquio crevere tuo. nec dignius unquam

Majeſtas meminit ſeſe Romana locutam.
Hinc ſacræ mandantur opes, orbiſque tributa
Poſſeſſi; quidquid fluviis evolvitur auri:
Quidquid luce procul venas rimata ſequaces
Abdita pallentis fodit ſollertia Beſſi.
Ac velut exertus lentandis navita tonſis
Præficitur lateri cuſtos; hinc ardua proræ
Temperat, & fluctus tempeſtateſque futuras
Edocet, aſſiduo cum Dorida vicerit uſu:
Jam clavum totamque ſubit torquere carinam.
Sic cum clara diu rerum documenta dediſſes,
Non te parte ſui, ſed in omni corpore, ſumpſit
Imperium, cunctaque dedit tellure regendos
Rectores. Hiſpana tibi Germanaque Tethys
Paruit, & noſtro deducta Britannia mundo:
Diverſoque tuas coluerunt gurgite voces
Lentus Arar, Rhodanuſque ferox, & dives Iberus.
O quoties doluit Rhenus, qua barbarus ibat,
Quod te non geminis frueretur judice ripis!
Unius fit cura viri, quodcumque rubeſcit
Occaſu, quodcumque dies devexior ambit.
Tam celer aſſiduos explevit curſus honores.
Una poteſtatum ſpatiis interfuit ætas,
Totque gradus fati juvenilibus intulit annis.
Poſtquam parta quies, & ſummum nacta cacumen,
Jam ſecura petit privatum gloria portum;
Ingenii redeunt fructus, aliique labores,
Et vitæ pars nulla perit. quodcumque recedit
Litibus, incumbit ſtudiis, animuſque viciſſim
Aut curam imponit populis, aut otia Muſis.
Omnia Cecropiæ relegis ſecreta ſenectæ,
Diſcutiens quod quiſque novum mandaverit ævo,
Quantaque diverſæ producant agmina ſectæ.
Namque aliis princeps rerum diſponitur aër:
Hic confidit aquis: hic procreat omnia flammis.
Alter in Ætnæas caſurus ſponte favillas
Diſpergit revocatque Deum, rurſumque receptis
Nectit amicitiis quidquid diſcordia ſolvit.
Corporis hic damnat ſenſus, verumque videri
Pernegat. hic ſemper lapſuræ pondera terræ
Conatur rapido cæli fulcire rotatu,
Accenditque diem prærupti turbine ſaxi.
Ille ferox unoque tegi non paſſus Olympo,

Immen-

Immenſum per inane volat, finemque peroſus
Parturit innumeros anguſto pectore mundos.
Hi vaga collidunt cæcis primordia plagis.
Numina conſtituunt alii, caſuſque relegant.
Graiorum obſcuras Romanis floribus artes
Irradias, vicibus gratis formare loquentes
Suetus, & alterno verum contexere nodo.
Quidquid Socratico manavit ab ordine, quidquid
Docta Cleantheæ ſonuerunt atria turbæ,
Inventum quodcumque tuo, Chryſippe, receſſu;
Quidquid Democritus riſit, dixitque tacendo
Pythagoras, uno ſe pectore cuncta vetuſtas
Condidit, & major collectis viribus exit.
Ornantur veteres, & nobiliore magiſtro
In Latium ſpretis Academia migrat Athenis,
Ut tandem propius diſcat, quo fine beatum
Dirigitur; quæ norma boni, qui limes honeſti;
Quænam membra ſui virtus diviſa domandis
Objectet vitiis, quæ pars injuſta recidat,
Quæ vincat ratione metus, quæ frænet amores.
Aut quoties elementa doces, ſemperque fluentis
Materiæ cauſſas: quæ vis animaverit aſtra,
Impuleritque choros: quo vivat machina motu.
Sidera cur ſeptem retro nitantur in ortus
Obluctata polo: variiſne meatibus idem
Arbiter, an geminæ convertant æthera mentes:
Sitne color proprius rerum, luciſque repulſu
Eludant aciem. tumidos quæ Luna recurſus
Nutriat Oceani: quo fracta tonitrua vento.
Quid trahat imbriferas nubes; quo ſaxa creentur
Grandinis. unde rigor nivibus: quæ flabra per auras
Excutiant rutilos tractus: aut fulmina velox
Torqueat, aut triſtem figat crinita cometen.
Jam tibi compoſitam fundaverat ancora puppim.
Telluris jam certus eras. fecunda placebant
Otia. naſcentes ibant in ſecula libri.
Cum ſubito liquida ceſſantem vidit ab æthra
Juſtitia, & tanto viduatas judice leges:
Continuo frontem limbo velata pudicam
Deſerit Autumni portas, qua vergit in Auſtrum
Signifer, & noctis reparant diſpendia Chelæ.
Pax avibus, quacumque volat; rabiemque frementes
Depoſuere feræ. lætatur terra reverſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Numine, quod priſci poſt tempora perdidit auri.
Illa per occultum Ligurum ſe mœnibus infert,
Et caſtos levibus plantis ingreſſa Penates
Invenit ætherios ſignantem pulvere curſus;
Quos pia ſollicito deprendit pollice Memphis:
Quæ moveant momenta polum, quam certus in aſtris
Error. quis tenebras Soli cauſiſque meantem
Defectum indicat numerus. quæ linea Phœben
Damnet, & excluſo pallentem fratre relinquat.
Ut procul adſpexit fulgentia virginis ora,
Cognovitque Deam: vultus veneratus amicos
Occurrit, ſcriptæque notas confundit arenæ.
Tunc ſic Diva prior: Malli, ſincera bonorum
Congeries, in quo veteris veſtigia recti,
Et ductos video mores meliore metallo:
Jam ſatis indultum ſtudiis; Muſæque tot annos
Eripuere mihi. pridem te jura repoſcunt.
Aggredere, & noſtro rurſum te redde labori.
Nec tibi ſufficiat tranſmiſſæ gloria vitæ.
Humanum curare genus quis terminus unquam
Præſcripſit? nullas recipit prudentia metas.
Adde, quod hæc multis potuit contingere ſedes.
Sed meriti tantum redeunt, actuſque priores
Commendat repetitus honos, virtuſque reducit,
Quos fortuna legit. melius magnoque petendum
Credis, in abſtruſa rerum ratione morari?
Scilicet illa tui patriam præcepta Platonis
Erexere magis, quam qui reſponſa ſecutus
Obruit Eoas claſſes, urbemque carinis
Vexit, & arſuras Medo ſubduxit Athenas?
Spartanis potuit robur præſtare Lycurgus
Matribus, & ſexum leges vicere ſeveræ:
Civibus & vetitis ignavo credere muro
Tutius objecit nudam Lacedæmona bellis.
At non Pythagoræ monitus, annique ſilentes,
Famoſum OEbalii luxum preſſere Tarenti.
Quis vero inſignem tanto ſub principe curam
Reſpuat? aut quando meritis majora patebunt
Præmia? quis demens adeo, qui jungere ſenſus
Cum Stilicone neget? ſimilem quæ protulit ætas
Conſilio vel Marte virum? nunc Brutus amaret
Vivere ſub regno. tali ſuccumberet aulæ
Fabricius. cuperent ipſi ſervire Catones.

Nonne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Nonne vides, ut noſtra ſoror Clementia triſtes
Obtundat gladios: fratreſque amplexa ſerenos
Aſſurgat Pietas. fractis ut lugeat armis
Perfidia, & laceris morientes crinibus hydri
Lambant invalido Furiarum vincla veneno?
Exultat cum Pace fides, jam ſidera cunctæ
Liquimus, & placidas inter diſcurrimus urbes.
Nobiſcum, Theodore, redi. ſubit ille loquentem
Talibus. agreſtem dudum me, Diva, reverti
Cogis; & infectum longi rubigine ruris
Ad tua ſigna vocas? nam quæ mihi cura tot annos
Altera, quam duras ſulcis mollire novales?
Noſſe ſoli vires, nemori quæ commoda rupes,
Quis felix oleæ tractus, quæ gleba faveret
Frugibus, aut quales tegeret vindemia colles?
Terribiles rurſum lituos veteranus adibo,
Et deſueta vetus tentabo cærula vector?
Collectamque diu, & certis utcumque locatam
Sedibus, in dubium patiar deponere famam?
Nec me, quid valeat natura fortior uſus,
Præterit, aut quantum neglectæ defluat arti.
Deſidis aurigæ non audit verbera currus:
Nec manus agnoſcit, quem non exercuit, arcum.
Eſſe ſed injuſtum fateor, quodcumque negatur
Juſtitiæ. tu prima hominem ſilveſtribus antris
Elicis, & fœdo detergis ſecula victu.
Te propter colimus leges, animoſque ferarum
Exuimus. nitidis quiſquis te ſenſibus hauſit,
Irruet intrepidus flammis, hiberna ſecabit
Æquora: confertos hoſtes ſuperabit inermis.
Ille vel Æthiopum pluviis ſolabitur æſtus:
Illum trans Scythiam vernus comitabitur aër.
Sic fatus tradente Dea ſuſcepit habenas
Quatuor ingenti Juris temone refuſas.
Prima Padum Tiberimq; ligat, crebriſque micantem
Urbibus Italiam: Libyas Pœnoſque ſecunda
Temperat: Illyrico ſe tertia porrigit orbi:
Ultima Sardiniam, Cyrnon, trifidamque retentat
Sicaniam, & quidquid Tyrrhena tunditur unda,
Vel gemit Ionia. nec te tot limina rerum,
Aut tantum turbavit onus. ſed ut altus Olympi
Vertex, qui ſpatio ventos hyemeſque relinquit,
Perpetuum nulla temeratus nube ſerenum,

Celſior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Celſior exurgit pluviis, auditque ruentes
Sub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcat:
Sic patiens animi per tanta negotia liber
Emergit, ſimiliſque ſui; juſtique tenorem
Flectere non odium cogit, non gratia ſuadet.
Nam ſpretas quis opes, intactaque pectora lucro
Commemoret? fuerint aliis hæc forte decora:
Nulla poteſt laus eſſe tibi, quæ crimina purget.
Servat inoffenſam divina modeſtia vocem.
Temperiem ſervant oculi. nec lumina fervor
Aſperat, aut rabidas ſuffundit ſanguine venas.
Nullaque mutati tempeſtas proditur oris.
Quin etiam ſontes expulſa corrigis ira,
Et placidus delicta domas. nec dentibus unquam
Inſtrepis horrendum, fremitu nec verbera poſcis.
Qui fruitur pœna, ferus eſt, legumque videtur
Vindictam præſtare ſibi: cum viſcera felle
Canduerint; ardet ſtimulis, ferturque nocendi
Prodigus, ignarus cauſſæ. Diis proximus ille,
Quem ratio, non ira, movet; qui facta rependens,
Conſilio punire poteſt. mucrone cruento
Se jactent alii, ſtudeant feritate timeri,
Addictoque hominum cumulent æraria cenſu.
Lene fluit Nilus, ſed cunctis amnibus extat
Utilior, nullas confeſſus murmure vires.
Acrior ac rapidus tacitas prætermeat ingens
Danubius ripas. eadem clementia ſani
Gurgitis immenſum diducit in oſtia Gangen.
Torrentes immane fremant, laſſiſque minentur
Pontibus: involvant ſpumoſo vortice ſilvas.
Pax majora decet. peragit tranquilla poteſtas
Quod violenta nequit; mandataque fortius urget
Imperioſa quies. idem prædurus iniquas
Accepiſſe preces: rurſus quæ digna petitu,
Largiri facilis: nec, quæ comitatur honores,
Auſa tuam leviter tentare ſuperbia mentem.
Frons privata manet. nec ſe meruiſſe fatetur,
Qui creviſſe putat: rigidi ſed plena pudoris
Elucet gravitas faſtu jucunda modeſto.
Quæ non ſeditio, quæ non inſania vulgi
Te viſo lenita cadat? quæ diſſona ritu
Barbaries, medii quam non reverentia frangat?
Vel quis non ſitiens ſermonis mella politi

Deſerat Orpheos blanda teſtudine cantus?
Qualem te legimus teneri primordia mundi
Scribentem, aut partes animæ per ſingula, talem
Cernimus, & ſimiles agnoſcit pagina mores.
Nec dilata tuis Auguſto judice merces
Officiis. illumque habitum, quo jungitur aulæ
Curia, qui ſocio proceres cum principe nectit,
Quem quater ipſe gerit, perfecto detulit anno:
Depoſuitque ſuas te ſuccedente curules.
  Creſcite virtutes, fecundaque floreat ætas
Ingeniis. patuit campus, certuſque merenti
Stat favor. ornatur propriis induſtria donis.
Surgite ſopitæ, quas obruit ambitus, artes.
Nil licet invidiæ, Stilico dum proſpicit orbi,
Sidereuſque gener, non hic violata curulis,
Turpia non Latios inceſtant nomina faſtos.
Fortibus hæc conceſſa viris, ſoliſque gerenda
Patribus, & Romæ nunquam latura pudorem.
  Nuntia votorum celeri jam fama volatu
Moverat Aonios audito Conſule lucos.
Concinuit felix Helicon, fluxitque Aganippe
Largior, & docti riſerunt floribus amnes.
Uranie redimita comas, qua ſæpe magiſtra
Mallius igniferos radio deſcripſerat axes,
Sic alias hortata Deas: Patimurne, ſorores,
Optato procul eſſe die? nec limina noſtri
Conſulis, & ſemper dilectas viſimus ædes?
[Notior eſt Stilicone domus. geſtare curules,]
Et faſces ſubiiſſe libet. miracula plebi
Colligite, & claris nomen celebrate theatris.
Tu Jovis æquorei ſubmerſam fluctibus aulam
Oratum volucres, Erato, jam perge quadrigas,
A quibus haud unquam palmam rapturus Arion.
Illuſtret circum ſonipes, quicumque ſuperbo
Perſtrepit hinnitu Bætin, qui ſplendida potat
Stagna Tagi, madidoque jubas adſpergitur auro.
Calliope liquidas Alciden poſce palæſtras.
Cuncta Palæmoniis manus explorata coronis
Adſit, & Eleo pubes laudata Tonanti.
Tu juga Taygeti, frondoſaque Mænala, Clio,
I Triviæ ſupplex. non aſpernata rogantem
Amphitheatrali faveat Latonia pompæ.
Audaces legat ipſa viros, qui colla ferarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Arte ligent, certoque premant venabula niſu.
Ipſa truces fetus, captivaque ducat ab antris
Prodigia, & cædis ſitientem differat arcum.
Conveniant urſi, magna quos mole rudentes
Torva Lycaoniis Helice miretur ab aſtris:
Perfoſſique ruant populo pallente leones,
Quales Mygdonio curru frenare Cybelle
Optet, & Herculei malint fregiſſe lacerti.
Obvia fulminei properent ad vulnera pardi
Semine permiſto geniti, cum forte leænæ,
Nobiliorem uterum viridis corrupit adulter;
Hi maculis patres referunt, & robore matres.
Quidquid monſtriferis nutrit Gætulia campis,
Alpina quidquid tegitur nive, Gallica quicquid
Silva timet, jaceat. largo diteſcat arena
Sanguine. conſumant totos ſpectacula montes.
Nec molles egeant noſtra dulcedine ludi.
Qui lætis riſum ſalibus moviſſe facetus,
Qui nutu manibuſque loquax; cui tibia flatu,
Cui plectro pulſanda chelys; qui pulpita ſocco
Perſonat, aut alte graditur majore cothurno:
Et qui magna levi detrudens murmura tactu
Innumeras voces ſegetis moderatus aënæ
Intonet erranti digito, penituſque trabali
Vecte laborantes in carmina concitet undas.
Vel qui more avium ſeſe jaculentur in auras,
Corporaque ædificent celeri creſcentia nexu,
Quorum compoſitam puer amentatus in arcem
Emicet, &, vinctus planta vel cruribus hærens,
Pendula librato figat veſtigia ſaltu.
Mobile ponderibus deſcendat pegma reductis,
Inque chori ſpeciem ſpargentes ardua flammas
Scena rotet. varios effingat Mulciber orbes
Per tabulas impune vagus, pictæque citato
Ludant igne trabes, & non permiſſa morari
Fida per innocuas errent incendia turres.
Laſcivæ ſubito confligant æquore lembi,
Stagnaque remigibus ſpument immiſſa canoris.
Conſul per populos, idemque graviſſimus auctor
Eloquii, duplici vita ſubnixus in ævum
Procedat libris pariter faſtiſque legendus.
Accipiat patris exemplum, tribuatque nepoti
Filius, & cœptis ne deſit faſcibus heres.

Decur-

Decurrat trabeata domus, tradatque ſecures
Mutua poſteritas, ſervatoque ordine fati
Mallia continuo numeretur Conſule proles.

CL. CLAUDIANI
IN EUTROPIUM
LIBER I.

SEmiferos partus, metuendaq; pignora matri,
Mœnibus e mediis auditum nocte luporum
Murmur, & attonito pecudes paſtore locutas,
Et lapidum diras hyemes, nimboque minacem
Sanguineo rubuiſſe Jovem, puteoſque cruore
Mutatos, viſaſque polo concurrere Lunas,
Et geminos Soles mirari deſinat orbis.
Omnia ceſſerunt eunucho Conſule monſtra.
Heu cæli terræque pudor! trabeata per urbes
Oſtentatur anus, titulumque effeminat anni.
Pandite Pontifices Cumanæ carmina vatis,
Fulmineos ſollers Etruria conſulat ignes,
Immerſumque nefas fibris exploret haruſpex.
Quæ nova portendunt Superi! Niluſne meatu
Devius, & noſtri tentat jam transfuga mundi
Se rubro miſcere mari? ruptone Niphate
Rurſum barbaricis Oriens vaſtabitur armis!
An morbi ventura lues? an nulla colono
Reſponſura ſeges? quæ tantas expiet iras
Victima? quo diras jugulo placabimus aras?
Conſule luſtrandi faſces, ipſoque litandum
Prodigio: quodcumque parant hoc omine fata,
Eutropius cervice luat. ſic omnia volvis?
Hoc regni fortuna tenes? quænam iſta jocandi
Sævitia? humanis quantum bacchabere rebus?
Si tibi ſervili placuit fœdare curules
Crimine, procedat laxata compede Conſul.
Rupta Quirinales ſumant ergaſtula cinctus.
Da ſaltem quemcumque virum. diſcrimina quædam
Sunt famulis ſplendorque ſuus; maculamq; minorem
Conditionis habet, domino qui vixerit uni.

Si pelagi fluctus, Libyæ ſi diſcis arenas,
Eutropii numerabis heros. quot jura, quot ille
Mutavit tabulas, vel quanta vocabula vertit!
Nudatus quoties, medicum dum conſulit emtor,
Ne qua per occultum lateat jactura dolorem?
Omnes pœnituit pretii, venumque redibat,
Dum vendi potuit. poſtquam deforme cadaver
Manſit, & in rugas totus defluxit aniles;
Jam ſpecie doni certatim limine pellunt,
Et fœdum ignaris properant obtrudere munus.
Tot tranſlata jugis ſummiſit colla vetuſtum
Servitium, ſemperque novum, nec deſtitit umquam.
Sæpe tamen cœpit. cunabula prima cruentis
Dedita ſuppliciis. rapitur caſtrandus ab ipſo
Ubere. ſuſcipiunt, matris poſt viſcera, pœnæ.
Advolat Armenius certo mucrone reciſos
Edoctus mollire mares, damnoque nefandum
Aucturus pretium, fecundum corporis ignem
Sedibus exhaurit geminis, unoqu ſub ictu
Eripit officiumque patris nomenque mariti.
Ambiguus vitæ jacuit, penituſque ſupremum
In cerebrum ſecti traxerunt frigora nervi.
Laudemuſne manum, quæ vires abſtulit hoſti?
An potius fato cauſſam tribuiſſe queramur?
Profuerat manſiſſe virum. felicior extat
Opprobrio. ſerviret adhuc, ſi fortior eſſet.
Inde per Aſſyriæ trahitur commercia ripæ.
Hinc fora venalis Galata ductore frequentat,
Permutatque domos varias. quis nomina poſſit
Tanta ſequi? miles tabulis Ptolemæus in illis
Notior. hic longo laſſatus pellicis uſu
Donat Arinthæo. neque enim jam dignus haberi,
Nec maturus emi. cum faſtiditus abiret,
Quam gemuit, quanto planxit divortia luctu!
Hæc erat heu, Ptolemæe, fides? hoc profuit ætas,
In gremio conſumpta tuo, lectuſque jugalis,
Et ducti toties inter præſepia ſomni?
Libertas promiſſa perit, viduumne relinquis
Eutropium? tantaſque premunt oblivia noctes,
Crudelis? generis proh ſors duriſſima noſtri!
Femina cum ſenuit, retinet connubia partu,
Uxoriſque decus matris reverentia penſat.
Nos Lucina fugit, nec pignore nitimur ullo,
Cum

Cum forma dilapſus amor. defloruit oris
Gratia. qua miſeri ſcapulas tutabimur arte?
Qua placeam ratione ſenex? ſic fatus acutum
Aggreditur lenonis opus. nec ſegnis ad artem
Mens erat, officiique capax, omneſque pudoris
Hauſerat inſidias. cuſtodia nulla tuendo
Fida toro. nulli poterant excludere vectes.
Ille vel ærata Danaen in turre latentem
Eliceret. fletus domini fingebat amantis.
Indomitaſque mora, pretio lenibat avaras,
Laſcivaſque jocis. non blandior ullus euntis
Ancillæ tetigiſſe latus, leviterque reductis
Veſtibus occulto crimen mandare ſuſurro.
Nec furtis quæſiſſe locum, nec fraude reperta
Cautior eluſi fremitus vitare mariti.
   Haud aliter juvenum flammis Epyreia Laïs
Et gemino dotata mari cum ſerta refundit
Canities, jam turba procax, noctiſque recedit
Ambitus, & raro pulſatur janua tactu,
Seque reformidat ſpeculo damnare ſenectus:
Stat tamen, atque alias ſuccingit lena miniſtras,
Dilectumque diu quamvis longæva lupanar
Circuit, & retinent mores, quod perdidit ætas.
Hinc honor Eutropio. cumque omnibus unica virtus
Eſſet in eunuchis, thalamos ſervare pudicos,
Solus adulteriis crevit. nec verbera tergo
Ceſſavere tamen, quoties decepta libido
Irati caluiſſet heri. fruſtraque rogantem,
Jactantemque ſuos tot jam per luſtra labores,
Dotalem genero nutritoremque puellæ
Tradidit. Eous rector Conſulque futurus
Pectebat dominæ crines, & ſæpe lavanti
Nudus in argento lympham geſtabat alumnæ.
Et cum ſe rapido feſſam projecerat æſtu,
Patricius roſeis pavonum ventilat alis.
   Jamque ævo laxata cutis, ſulciſque genarum
Corruerat paſſa facies rugoſior uva.
Flava minus preſſo ſinduntur vomere rura:
Nec vento ſic vela tremunt. miſerabile turpes
Exedere caput tineæ. deſerta patebant
Intervalla comæ: qualis ſitientibus arvis
Arida jejunæ ſeges interlucet ariſtæ:
Vel qualis gelidis pluma labente pruinis

Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis injuria creſceret olim,
Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris
Luxuriæ Fortuna ſuæ; cum pallida nudis
Oſſibus horrorem dominis præberet imago,
Decolor & macies occurſu læderet omnes,
Aut pueris latura metus, aut tædia menſis,
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen,
Et nihil exhauſto caperent in ſtipite lucri.
Sternere quippe toros, vel cædere ligna culinæ,
Membra negant. aurum, veſtes, arcana tueri
Mens infida vetat. quis enim committere vellet
Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum,
Infauſtamque ſuis truſere penatibus umbram.
Contemptu jam liber erat. ſic paſtor obeſum
Lacte canem ferroque ligat, paſcitque revinctum,
Dum validus ſervare gregem, vigilique rapaces
Latratu terrere lupos. cum tardior idem
Jam ſcabie laceras dejecit ſordidus aures,
Solvit, & exuto lucratur vincula collo.
Eſt ubi deſpectus nimius juvat. undique pulſo
Per cunctas licuit fraudes impune vagari,
Et fatis aperire viam. proh, quiſquis Olympi
Summa tenes, tantone libet mortalia riſu
Vertere? qui ſervi non eſt admiſſus in uſum
Suſcipitur regnis, &, quem privata miniſtrum
Dedignata domus, moderantem ſuſtinet aula.
Ut primum vetulam traxere palatia vulpem,
Quis non ingemuit? quis non irrepere ſacris
Obſequiis doluit toties venale cadaver?
Ipſi quin etiam tali conſorte fremebant
Regales famuli, quibus eſt illuſtrior ordo
Servitii, ſociumque ſibi ſprevere ſuperbi.
Cernite, quem Latiis poſcant annectere faſtis:
Cujus & eunuchos puduit. ſed vilior ante
Obſcuræ latuit pars ignotiſſima turbæ,
Donec abundanti furiis, qui rebus Eois
Exitium, primoque ſibi produxit, ab imis
Evectus thalamis ſummos invaſit honores.
Quam bene diſpoſitum terris, ut dignus iniqui
Fructus conſilii primis auctoribus inſtet.
Sic multos fluvio vates arente per annos,
Hoſpite qui cæſo monuit placare Tonantem,
Inven-

Inventas primus Buſiridis imbuit aras,
Et cecidit ſævi, quod dixerat, hoſtia ſacri.
Sic opifex tauri, tormentorumque repertor,
Qui funeſta novo fabricaverat æra dolori,
Primus inexpertum Siculo cogente tyranno
Senſit opus, docuitque ſuum mugire juvencum.
Nullius Eutropius, quam qui ſe protulit, ante
Direptas poſſedit opes, nullumque priorem
Perculit exilio, ſolumque hoc rite peregit,
Auctorem damnare ſuum. poſtquam obſitus ævo
Semivir excelſam rerum ſublatus in arcem,
Quod nec vota pati, nec fingere ſomnia poſſent,
Vidit ſub pedibus leges, ſubjectaque colla
Nobilium, tantumque ſibi permittere fata,
Qui nihil optaſſet plus libertate mereri;
Jam jam diſſimulat dominos, alteque tumeſcunt
Serviles animi. procerum ſqualore repletus
Carcer, & exulibus Meroë campique gemiſcunt
Æthiopum. pœnis hominum plaga perſonat ardens.
Marmaricus claris violatur cædibus Ammon.
Aſperius nihil eſt humili, cum ſurgit in altum:
Cuncta ferit, dum cuncta timet: deſævit in omnes,
Ut ſe poſſe putent. nec bellua tetrior ulla
Quam ſervi rabies in libera terga furentis.
Agnoſcit gemitus, & pœnæ parcere neſcit
Quam ſubiit, dominique memor, quem verberat, odit.
Adde, quod eunuchus nulla pietate movetur,
Nec generi natiſve cavet. clementia cunctis
In ſimiles, animoſque ligant conſortia damni.
Ille nec eunuchis placidus: ſed pejus in aurum
Æſtuat. hoc uno fruitur ſucciſa libido.
Quid nervos ſecuiſſe juvat? vis nulla cruentam
Caſtrat avaritiam. parvis exercita furtis
Quæ vaſtare penum, neglectaque ſueverat arcæ
Clauſtra remoliri, nunc uberiore rapina
Peccat in orbe manus. quidquid ſe Tigris ab Æmo
Dividit, hoc certa proponit merce locandum
Inſtitor imperii, caupo famoſus honorum.
Hic Aſiam villa pactus regit. ille redemit
Conjugis ornatu Syriam. dolet ille paterna
Bithynos mutaſſe domo. ſuffixa patenti
Veſtibulo pretiis diſtinguit regula gentes.
Tot Galatæ, tot Pontus eat, tot Lydia nummis.

Si Lyciam tenuiſſe velis, tot millia ponas:
Si Phrygas, adde parum. propriæ ſolatia ſorti
Communes vult eſſe notas; & venditus ipſe
Vendere cuncta cupit. certantum ſæpe duorum
Diverſum ſuſpendit onus: cum pondere judex
Vergit, & in geminas nutat provincia lances.
Num pudet heu, Superi, populos vænire ſub haſta?
Vendentis certe pudeat. quid jure ſepultum
Mancipium tot regna tenet, tot diſtrahit urbes?
Pollentem ſolio Crœſum victoria Cyri
Fregit, ut Eunucho fluerent Pactolus & Hermus?
Attalus heredem voluit te Roma relinqui,
Reſtitit Antiochus præſcripto margine Tauri,
Indomitos curru Servilius egit Iſauros,
Et Pharos Auguſto jacuit, vel Creta Metello,
Ne non Eutropio quæſtus numeroſior eſſet?
In mercem veniunt Cilices, Judæa, Sophene,
Romanuſque labor, Pompeianique triumphi.
Quo ſtruis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
Succedunt opibus? nubas ducaſve licebit:
Nunquam mater eris, nunquam pater. hoc tibi ferro,
Hoc natura negat. te grandibus India gemmis,
Te foliis Arabes ditent, te vellere Seres:
Nullus inops adeo, nullum ſic urget egeſtas,
Ut velit Eutropii fortunam & membra paciſci.
Jamque oblita ſui, nec ſobria divitiis mens,
In miſeras leges, hominumque negotia ludit.
Indicat eunuchus. quid jam de Conſule miror?
Prodigium quodcumque gerit. quæ pagina lites
Femineas meminit? quibus umquam ſecula terris
Eunuchi videre forum? ſed ne qua vacaret
Pars ignominia, neu quid reſtaret inauſum
Arma etiam violare parat, portentaque monſtris
Aggerat, & ſecum petulans amentia certat.
Erubuit Mavors, averſaque riſit Enyo,
Dedecus Eoum: quoties intenta ſagittis
Et pharetra fulgens anus exercetur Amazon:
Arbiter aut quoties belli, paciſque recurrit,
Alloquiturque Getas. gaudet, cum viderit, hoſtis,
Et ſentit jam deeſſe viros. incendia fumant.
Muris nulla fides. ſqualent populatibus agri,
Et medio ſpes ſola mari. trans Phaſin aguntur
Cappadocum matres, ſtabuliſque abducta paternis
Cauca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Caucaſias captiva bibunt armenta pruinas,
Et Scythicis mutant Argei pabula ſilvis.
Extra Cimmerias Taurorum clauſtra paludes
Flos Syriæ ſervit: ſpoliis nec ſufficit atrox
Barbarus. in cædem vertunt faſtidia prædæ.
Ille tamen (quid enim ſervum, mollemque pudebit?
Aut quid in hoc poterit vultu flagrare ruboris?)
Pro victore redit. peditum vexilla ſequuntur,
Et turmæ ſimiles Eunuchorumque manipli,
Helleſpontiacis legio digniſſima ſignis.
Obvius ire cliens, defenſoremque reverſum
Complecti. placet ipſe ſibi, laxaſque laborat
Diſtendiſſe genas, fictumque inflatus anhelat,
Pulvere reſperſus tineas, & ſolibus ora
Pallidior, verbiſque ſonat plorabile quiddam
Ultra nequitiam fractis, & prælia narrat,
Perque ſuam tremula teſtatur voce ſororem,
Defeciſſe vagas ad publica commoda vires:
Cedere livori nec ſuſtentare procellas
Invidiæ, mergique fretis ſpumantibus orat.
Exoretque utinam. dum talia fatur, ineptas
Detergit lacrymas, atque inter ſingula dicta
Flebile ſuſpirat. qualis venit arida ſocrus
Longinquam viſura nurum. vix laſſa reſedit,
Et jam vina petit. quid te, turpiſſima, bellis
Inſeris, aut ſævi pertentas Pallada campi?
Tu potes alterius ſtudiis hærere Minervæ;
Tu telas, non tela, pati; tu ſtamina neſſe;
Tu ſegnes operum ſollers urgere puellas,
Et niveam dominæ penſis involvere lanam.
Vel, ſi ſacra placent, habeas pro Marte Cybellen,
Rauca Celænæos ad tympana diſce furores.
Cymbala ferre licet, pectuſque illidere pinu,
Inguinis & reliquum Phrygiis abſcindere cultris.
Arma relinque viris. geminam quid dividis aulam,
Conariſque pios odiis committere fratres?
Te magis, ah demens, veterem, ſi reſpicis, artem,
Conciliare decet. geſtis pro talibus annum
Flagitet Eutropius, ne quid non polluat unus;
Dux acies, judex prætoria, tempora Conſul.
Nil adeo fœdum quod non exacta vetuſtas
Ediderit, longique labor commiſerit ævi.
OEdipodes matrem, natam duxiſſe Thyeſtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Cantantur. peperit fratres Jocaſta marito,
Et Pelopea ſibi. Thebas ac funera Troiæ
Triſtis Erechthei deplorat ſcena theatri.
In volucrem Tereus, Cadmus ſe vertit in anguem.
Scylla novos mirata canes. hunc arbore figit,
Elevat hanc plumâ, ſquamis hanc fabula veſtit,
Hanc ſolvit fluvio. nuſquam ſpado Conſul in orbe,
Nec judex ductorve fuit. quodcumque virorum
Eſt decus, eunuchis ſcelus eſt. exempla creantur
Quæ ſocci ſuperent riſus, luctuſque cothurni.
Quam pulcre conſpectus erat, cum tenderet artus
Exangues onerare toga cinctumque gravatos,
Indutoque ſenex obſcenior iret in auro!
Humani qualis ſimulator ſimius oris,
Quem puer arridens pretioſo ſtamine Serum
Velavit, nudaſque nates ac terga reliquit,
Ludibrium menſis; erecto pectore dives
Ambulat, & claro ſeſe deformat amictu.
Candida pollutos comitatur Curia faſces.
Forſitan & dominis præbet miracula lictor
Conſule nobilior, libertatemque daturus,
Quam necdum meruit, ſcandit ſublime tribunal;
Atque inter proprias laudes Ægyptia jactat
Somnia, proſtratoſque canit ſe vate tyrannos.
Scilicet in dubio vindex Bellona pependit,
Dum ſpado Tireſias, enervatuſque Melampus
Reptet, ab extremo referens oracula Nilo.
Obſtrepuere avium voces. exhorruit annus
Nomen, & inſanum gemino proclamat ab ore;
Eunuchumque vetat faſtis accedere Janus.
Sumeret illicitos etenim ſi femina faſces,
Eſſet turpe minus. Medis levibuſque Sabæis
Imperat hic ſexus, reginarumque ſub armis
Barbariæ pars magna jacet. gens nulla probatur,
Eunuchi quæ ſceptra ferat. Tritonia, Phœbe,
Veſta, Ceres, Cybele, Juno, Latona coluntur.
Eunuchi quæ templa Dei? quas vidimus aras?
Inde ſacerdotes: hæc intrat pectora Phœbus:
Inde canunt Delphi. Trojanam ſola Minervam
Virginitas Veſtalis adit, flammaſque tuetur.
Hi nullas meriti vittas, ſemperque profani.
Naſcitur ad fructum mulier, prolemque futuram.
Hoc genus inventum eſt, ut ſerviat. Herculis arcu
Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Concidit Hippolyte. Danai fugere bipennem
Pentheſilea tuam. claras Carthaginis arces
Creditur, & centum portis Babylona ſuperbam
Femineus ſtruxiſſe labor. quid nobile geſſit
Eunuchus? quæ bella tulit? quas condidit urbes?
Illas præterea rerum natura creavit:
Hos fecere manus. ſeu prima Semiramis aſtu
Aſſyriis mentita virum, ne vocis acutæ
Mollities, leveſve genæ ſe prodere poſſent,
Hos ſibi conjunxit ſimiles: ſeu Parthica ferro
Luxuries vetuit naſci lanuginis umbram,
Servatoque diu puerili flore coëgit
Arte retardatam Veneri ſervire juventam.
Fama prius falſo ſimilis, vanoque videri
Ficta joco. levior volitare per oppida rumor.
Riderique nefas: veluti nigrantibus alis
Audiretur olor, corvo certante liguſtris.
Atque aliquis gravior morum, Si talibus, inquit,
Creditur, & nimiis turgent mendacia monſtris:
Jam teſtudo volat, profert jam cornua vultur:
Prona petunt retro fluvii juga: Gadibus ortum
Carmani texere diem: jam frugibus aptum
Æquor, & advectum ſilvis delphina videbo:
Jam cochleis homines junctos, & quidquid inane
Nutrit, Judaïcis quæ pingitur India velis.
Subjicit & miſtis ſalibus laſcivior alter:
Miraris? nihil eſt, quod non in pectore magnum
Concipit Eutropius. ſemper nova, grandia ſemper
Diligit, & celeri deguſtat ſingula ſenſu.
Nil timet à tergo: vigilantibus undique curis
Nocte dieque patet: lenis faciliſque moveri
Supplicibus, mediaque tamen molliſſimus ira.
Nil negat, & ſeſe vel non poſcentibus offert.
Quidlibet ingenio ſubigit, traditque fruendum.
Quidquid amas, dabit illa manus. communiter omni
Fungitur officio, gaudetque potentia flecti.
Hoc quoque conſiliis peperit meritoque laborum:
Accipit & trabeas argutæ præmia dextræ.
Poſtquam vera fides facinus vulgavit Eoum
Gentibus, & Romæ jam certius impulit aures:
Eutropiumne etiam noſtra dignabimur ira?
Hic quoque Romani meruit pars eſſe doloris?
Sic effata rapit cæli per inania curſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Diva potens, unoque Padum tranſlapſa volatu
Caſtra ſui rectoris adit. tum forte decorus
Cum Stilicone gener pacem implorantibus ultro
Germanis reſponſa dabat, legeſque Caücis
Arduus, & flavis ſignabat jura Suëvis.
His tribuit reges, his obſide fœdera ſancit
Indicto: bellorum alios tranſcribit in uſus,
Militet ut noſtris detonſa Sicambria ſignis.
Læta ſubit Romam pietas, & gaudia pæne
Moverunt lacrymas, tantoque exultat alumno.
Sic armenta ſuo jam defenſante juvenco
Celſius aſſurgunt erectæ cornua matri.
Sic jam terribilem ſtabulis dominumque ferarum
Creſcere miratur genitrix Maſſyla leonem.
Dimovit nebulam, juvenique apparuit ingens
Tum ſic orſa loqui: Quantum te principe poſſim,
Non longinqua docent, domito quod Saxone Tethys
Mitior, aut fracto ſecura Britannia Picto.
Ante pedes humili Franco triſtique Suëvo
Perfruor, & noſtrum video, Germanice, Rhenum.
Sed quid agam? diſcors Oriens felicibus actis
Invidet, atque alio Phœbi de cardine ſurgunt
Crimina, ne toto conſpiret corpore regnum.
Gildonis taceo magna cum laude receptam
Perfidiam, & fretos Eoo robore Mauros.
Quam ſuſpecta fames, quantum diſcriminis urbi!
Ni tua vel ſoceri nunquam non provida virtus
Auſtralem Arctois penſaſſet frugibus annum.
Invectæ Rhodano Tiberina per oſtia claſſes,
Cinyphiiſque ferax Araris ſucceſſit ariſtis.
Teutonicus vomer. Pyrenæique juvenci
Sudavere mihi. ſegetes mirantur Iberas
Horrea: nec Libyæ ſenſerunt damna rebellis
Jam Tranſalpina contenti meſſe Quirites.
Ille quidem ſolvit meritas, ſcit Tabraca, pœnas,
Ut pereat quicumque tuis conflixerit armis.
Ecce recens clades ab eiſdem partibus exit,
Terroriſque minus, ſed plus habitura pudoris,
Eutropius Conſul. pridem tolerare fatemur
Hoc genus, Arſacio poſtquam ſe regia faſtu
Suſtulit, & noſtros corrupit Parthia mores.
Præfecti ſed adhuc gemmis, veſtique dabantur
Cuſtodes, ſacroque adhibere ſilentia ſomno.

Mili-

Militia eunuchi nunquam tranſgreſſa cubile,
Non vita ſpondente fidem, ſed inertia tutum
Mentis pignus erat. ſecreta monilia ſervent,
Ornatus curent Tyrios: à fronte recedant
Imperii, tenero tractari pectore neſcit
Publica Majeſtas. numquam vel in æquore puppim
Vidimus eunuchi clavo parere magiſtri.
Nos adeo ſperni faciles? orbiſque carina
Vilior? Auroram certe, quæ talia ferre
Gaudet, & aſſuetas ſceptris muliebribus urbes
Poſſideant. quid belliferam communibus urunt
Italiam maculis, nocituraque probra ſeveris
Admiſcent populis? peregrina piacula forti
Pellantur longe Latio, nec tranſeat Alpes
Dedecus. in ſolis, quibus extitit, hæreat arvis.
Scribat Halys, famæ ſcribat contemtor Orontes
Per te, perque tuos obteſtor, Roma, triumphos,
Neſciat hoc Tibris, numquam poſcentibus olim
Qui dare Dentatis annos Fabiiſque ſolebat.
Martius eunuchi repetet ſuffragia campus?
Æmilios inter, ſervatoreſque Camillos
Eutropius? jam Chryſogonis tua, Brute, poteſtas,
Narciſſiſque datur? natos hoc dedere pœnæ
Profuit, & miſero civem præponere patri?
Hoc mihi Janiculo poſitis Etruria caſtris
Quæſiit, & tantum fluvio Porſenna remotus?
Hoc meruit vel ponte Cocles, vel Mucius igne?
Viſceribus fruſtra caſtum Lucretia ferrum
Merſit, & attonitum tranavit Clœlia Tibrim?
Eutropio faſces adſervabantur ademti
Tarquiniis? quemcumque meæ vexere curules,
Laxato veniat ſocium averſatus Averno.
Impenſi ſacris Decii prorumpite buſtis,
Torquatique truces, animoſaque pauperis umbra
Fabricii, tuque ô ſi forte inferna piorum
Jugera & Elyſias ſcindis, Serrane, novales,
Pœno Scipiadæ, Pœno præclare Lutati,
Sicania Marcelle ferox, gens Claudia ſurgat.
Et Curii ſeries; & qui ſub jure negaſti
Vivere Cæſareo, parvo procede ſepulcro
Eutropium paſſure Cato. remeate tenebris
Agmina Brutorum, Corvinorumque catervæ.
Eunuchi veſtros habitus, inſignia ſumunt

Ambi-

Ambigui Romana mares. rapuere tremendas
Hannibali Pyrrhoque togas. flabella peroſi
Adſpirant trabeis. jam non umbracula geſtant
Virginibus, Latias auſi vibrare ſecures.
Linquite femineas infelix turba latebras,
Alter quos pepulit ſexus, nec ſuſcipit alter.
Exečti Veneris ſtimulos, & vulnere caſti.
Miſta duplex ætas. inter puerumque ſenemque
Nil medium. falſi complete ſedilia patres.
Ite novi proceres, infecundoque ſenatu
Eutropium ſtipate ducem celebrate tribunal
Pro thalamis. verſo jam diſcite more curules,
Non matrum pilenta ſequi, neu priſca revolvam,
Neu numerem quantis injuria mille per annos
Sit retro ducibus: quanti fœdabitur ævi
Canities? unam ſubeant quot ſecula culpam?
Inter Arinthæi faſtus, & nomen herile,
Servus erit, dominoque ſuos æqualis honores
Inſeret. heu, ſemper Ptolemæi noxia mundo
Mancipia! en alio lædor graviore Pothino,
Et patior majus Phario ſcelus. ille cruorem
Conſulis unius Pellæis enſibus hauſit.
Inquinat hic omnes. ſi nil privata movebunt,
At tu principibus, noſtræ tu proſpice cauſſæ,
Regaleſque averte notas. hunc aſpicit unum
Aula magiſtratum. vobis patribuſque recurrit
Hic alternus honos. in crimen euntibus annis
Parce, quater Conſul. contagia faſcibus oro
Defendas ignava tuis, neu tradita libris
Nomina, veſtituſque meos, quibus omne, quod ambit
Oceanus, domui, tanta caligine mergi
Calcarique ſinas. nam quæ jam bella geramus
Mollibus auſpiciis? quæ jam connubia prolem,
Vel frugem latura ſeges? quid fertile terris,
Quid plenum ſterili poſſit ſub Conſule naſci?
Eunuchi ſi jura dabunt, legeſque tenebunt,
Ducant penſa viri, mutatoque ordine rerum
Vivat Amazonio confuſa licentia ritu.
Quid trahor ulterius? Stilico, quid vincere differs,
Dum certare pudet? neſcis quod turpior hoſtis
Lætitia majore cadit: piratica Magnum
Erigit: illuſtrat ſervilis laurea Craſſum.
Agnuis. agnoſco fremitum, quo palluit Eurus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Quo Mauri Gildoque ruit. quid Martia ſigna
Sollicitas? non eſt jaculis, haſtiſve petendus.
Conſcia ſuccumbent audito verbere terga.
Ut Scytha poſt multos rediens exercitus annos,
Cum ſibi ſervilis pro finibus obvia pubes
Iret, & arceret dominos tellure reverſos,
Armatam oſtenſis aciem fudere flagellis.
Notus ab inceptis ignobile reppulit horror
Vulgus, & adductus ſub verbera torpuit enſis.

CL. CLAUDIANI
IN EUTROPIUM
LIBER II.

Prologus.

QUi modo ſublimes rerum flectebat habenas
  Patricius, rurſum verbera nota timet;
Et ſolitos tardæ paſſurus compedis orbes,
  In dominos vanas luget abiſſe minas.
Culmine dejectum vitæ fortuna priori
  Reddidit, inſano jam ſatiata joco.
Scindere nunc alia meditatur ligna ſecuri,
  Faſcibus & tandem vapulat ille ſuis.
Illatas Conſul pœnas ſe Conſule ſolvit.
  Annus qui trabeas, hic dedit exilium.
Infauſtum populis in ſe quoque vertitur omen.
  Sævit in auctorem prodigioſus honos.
Ablato penitus reſpirant nomine faſti,
  Maturamque luem ſanior aula vomit.
Diſſimulant ſocii, conjuratique recedunt.
  Procumbunt pariter cum duce tota cohors,
Non acie victi, non obſidione ſubacti,
  Ne pereant ritu, quo periere viri.
Concidit exiguæ dementia vulnere chartæ,
  Confecit ſævum littera Martis opus.
Mollis feminea detruditur arce tyrannus,
  Et thalamo pulſus perdidit imperium.
Sic juvenis nutante fide, veterique reducta
  Pellice, deſletam linquit amica domum.

Cani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Canitiem largo raram de pulvere turpat,
  Et lacrymis rugas implet anile gemens.
Suppliciterque pias humilis proſtratus ad aras
  Mitigat iratas voce tremente nurus.
Innumeri glomerantur heri, ſibi quiſque petentes
  Mancipium ſolis utile ſuppliciis.
Quamvis fœdus enim, menteṁque obſcenior ore,
  Ira dabit pretium. pœna meretur emi.
Quas, ſpado, nunc terras, aut quem tranſibis in axem?
  Cingeris hinc odiis, inde receſſit amor.
Utraque te gemino ſub ſidere regia damnat.
  Heſperius numquam, jam nec Eous eris.
Miror cur, aliis qui pandere fata ſolebas,
  Ad propriam cladem, cæca Sibylla, taces?
Jam tibi nulla videt fallax inſomnia Nilus.
  Pervigilant vates nec, miſerande, tui.
Quid ſoror? audebit tecum conſcendere puppem,
  Et veniet longum per mare fida comes?
An fortaſſe toros eunuchi pauperis odit,
  Et te nunc inopem dives amare negat?
Eunuchi jugulum primus ſecuiſſe fateris.
  Sed tamen exemplo non feriere tuo.
Vive pudor fatis. en quem tremuere tot urbes!
  En cujus populi ſuſtinuere jugum!
Direptas quid plangis opes, quas natus habebit?
  Non aliter poteras principis eſſe pater.
Improbe quid pulſas muliebribus aſtra querelis,
  Quod tibi ſub Cypri litore parta quies?
Omnia barbarico per te concuſſa tumultu.
  Crede mihi, terris tutius æquor erat.
Jam non Armenios jaculis terrebis & arcu.
  Per campos volucrem non agitabis equum.
Dilecto caruit Byzantius ore ſenatus.
  Curia conſiliis æſtuat orba tuis.
Emeritam ſuſpende togam, ſuſpende pharetram.
  Ad Veneris partes ingeniumque redi.
Non bene Gradivo lenonia dextera ſervit.
  Suſcipiet famulum te Cytherea libens.
Inſula læta choris, blandorum mater amorum.
  Nulla pudicitiæ cura placere poteſt.
Proſpectant Paphiæ celſa de rupe puellæ,
  Sollicitæ, ſalvam dum ferat unda ratem.

Sed

Sed vereor ne te teneant Tritones in alto
  Laſcivas doctum fallere Nereidas:
Aut iidem cupiant pelago te mergere venti,
  Gildonis nuper qui tenuere fugam.
Inclita captivo memoratur Tabraca Mauro.
  Naufragio Cyprus ſit memoranda tuo.
Vecturum moriens fruſtra delphina vocabis.
  Ad terram ſolos devehit ille viros.
Quiſquis adhuc ſimiles eunuchus tendit in actus,
  Reſpiciens Cyprum deſinat eſſe ferox.

MYgdonii cineres, & ſi quid reſtat Eoi,
Quod pereat, regni, certæ non augure falſo
Prodigii patuere minæ, fruſtraque peracto
Vulnere monſtriferi præſagia diſcitis anni.
Cautior ante tamen violentum navita Corum
Proſpicit, & tumidæ ſubducit vela procellæ.
Quid juvat errorem merſa jam puppe fateri?
Quid lacrymæ delicta levant? ſtant omina veſtri
Conſulis. immotis hæſere piacula fatis.
Tunc decuit ſentire nefas, tunc ire recentes
Deterſum maculas. veteri poſt obruta morbo
Corpora, Pæonias nequidquam admoveris herbas.
Ulcera poſſeſſis alte ſuffuſa medullis,
Non leviore manu, ferro ſanantur, & igni,
Ne coëat fruſtra mox eruptura cicatrix.
Ad vivum penetrant flammæ, quo funditus humor
Defluat, & vacuis corrupto ſanguine venis
Exundet fons ille mali. truncantur & artus,
Ut liceat reliquis ſecurum degere membris.
At vos egregie purgatam creditis aulam,
Eutropium ſi Cypros habet, vindictaque mundi
Semivir exul erit. quis vos luſtrare valebit
Oceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?
  Induerat necdum trabeas: mugitus ab alto
Redditus. infernas rabies arcana cavernas
Vibrat, & alterno confligunt culmina lapſu.
Bacchatus per operta tremor Chalcedona movit,
Pronus & in geminas nutavit Boſporus urbes.
Concurrere freti fauces. radice revulſa
Vitant inſtabilem rurſum Symplegada nautæ.

Scil-

Scilicet hæc Stygiæ præmittunt ſigna ſorores.
Et ſibi jam tradi populos hoc conſule gaudent.
Mox oritur diverſa lues. hinc Mulciber ignes
Sparſerat. hinc victa proruperat objice Nereus.
Hæc flagrant, hæc tecta natant. quam, Numina, pœnâ
Servatis ſceleri, cujus tot cladibus omen
Conſtitit? incumbas utinam, Neptune, tridenti:
Pollutumque ſolum toto cum crimine mergas.
Unam pro mundo Furiis concedimus urbem.
Utque ſemel patuit monſtris iter, omina tempus
Nacta ſuum properant. naſci tum decolor imber,
Infantumque novi vultus, & diſſona partu
Semina. tum lapidum fletus, armentaque vulgo
Auſa loqui, mediiſque feræ ſe credere muris.
Tum vates ſine more rapi, lymphataque paſſim
Pectora terrifici ſtimulis igneſcere Phœbi.
Fac nullos ceciniſſe Deos. adeone retuſi
Quiſquam cordis erit, dubitet qui partibus illis
Affore fatalem caſtrati Conſulis annum?
Sed quam cæcus ineſt vitiis amor! omne futurum
Deſpicitur, ſuadentque brevem præſentia fructum,
Et ruit in vetitum damni ſecura libido.
Dum mora ſupplicii lucro, ſerumque, quod inſtat,
Creditur. haud equidem contra tot ſigna Camillo
Detulerim faſces; ne dum, proh ſexus! inerti
Mancipio, cui cuncta licet reſponſa juberent,
Hortanteſque licet ſponderent proſpera Divi,
Turpe fuit ceſſiſſe viros. exquirite retro
Crimina continui lectis annalibus ævi,
Priſca recenſitis evolvite ſecula faſtis.
Quid ſenis infandi Capreæ, quid ſcena Neronis
Tale ferunt? ſpado Romuleo ſuccinctus amictu
Sedit in Auguſtis laribus. vulgata patebat
Aula ſalutantum ſtudiis. huc plebe ſenatus
Permiſta, trepidique duces, omniſque poteſtas
Confluit. advolvi genibus, contingere dextram
Ambitus; & votum deformibus oſcula rugis
Figere. præſidium legum, genitorque vocatur
Principis, & famulum dignatur regia patrem.
Poſteritas, admitte fidem. monumenta petuntur
Dedecoris multiſque gemunt incudibus æra
Formatura nefas. hæc judicis, illa togati.
Hic nitet armati ſpecies: numeroſus ubique

Ful-

Fulget eques: præfert eunuchi Curia vultus.
Ac veluti caveant, ne quo conſiſtere virtus
Poſſit pura loco, cunctas hoc ore laborant
Inceſtare vias. maneant immota precamur,
Certaque perpetui ſint argumenta pudoris.
Subter adulantes tituli, nimiæque leguntur
Vel maribus laudes: claro quod nobilis ortu
Cum vivant domini? quod maxima prælia ſolus
Impleat, & patitur miles? quod tertius urbis
Conditor, hoc Byzas, Conſtantinuſque videbunt?
Inter quæ tumidus leno producere cœnas
In lucem, fœtere mero, diſpergere plauſum
Emturas in vulgus opes, totoſque theatris
Indulgere dies alieni prodigus auri.
At ſoror, &, ſi quid portentis creditur, uxor
Mulcebat matres epulis, & more pudicæ
Conjugis eunuchi celebrabat vota mariti.
Hanc amat, hanc ſummâ de re, vel pace vel armis,
Conſulit, huic curas & clauſa palatia mandat,
Ceu ſtabulum vacuamque domum. ſic magna tueri
Regna nihil? patienſque jugi deluditur orbis?
Mitior alternum Zephyri jam bruma teporem
Senſerat, & primi laxabant germina flores.
Jamque iter in gremio pacis ſolenne parabant
Ad muros, Ancyra, tuos, auctore repertum
Eutropio, pelagi ne tædia longa ſubirent,
Sed vaga laſcivis flueret diſcurſibus æſtas:
Unde tamen tanta ſublimes mole redibant,
Ceu vinctos traherent Medos, Indumque bibiſſent.
Ecce autem flavis Gradivus ab uſque Gelonis
Arva cruentato repetebat Thracia curru.
Subſidunt Pangæa rotis, altæque ſonoro
Stridunt axe nives, ut vertice conſtitit Æmi,
Femineaſque togas preſſis conſpexit habenis.
Subriſit crudele pater, criſtiſque micantem
Quaſſabat galeam. tunc implacabile numen
Bellonam alloquitur, quæ ſanguine ſordida veſtem
Illyricis pingues pectebat ſtragibus hydros.
Nec dum mollitiæ, nec dum, germana, mederi
Poſſumus Eoæ? numquam corrupta rigeſcent
Secula? Cappadocum tepidis Argeus acervis
Æſtuat, infelix etiamnum pallet Orontes.
Dum pereunt, meminere mali. ſi corda parumper

Reſpirare ſinas, nullo tot funera ſenſu
Prætereunt, tantique levis jactura cruoris.
Adſpicis obſcenum facinus? quid crinibus ora
Protegis? en quales ſeſe diffundat in actus
Parva quies! quantum nocuerunt otia ferri!
Qui caruit bellis, eunucho traditur annus.
Actum de trabeis eſſet, ſi partibus una
Mens foret Heſperiis: rueret deriſa vetuſtas,
Nullaque calcati ſtarent veſtigia juris,
Ni memor imperii Stilico, morumve priorum
Turpe relegaſſet defenſo Tibride nomen,
Intactamque novo ſervaſſet crimine Romam.
Ille dedit portum, quo ſe pulſata referrent
Majeſtas Latii deformatæque ſecures.
Ille dedit faſtos, ad quos Oriente relicto
Confugeret ſparſum maculis ſervilibus ævum.
Quam ſimiles hæc aula viros! ad mœnia viſus
Dirige. Num ſaltem tacita formidine muſſant?
Num damnant animo? plaudentem cerne Senatum,
Et Byzantinos proceres Graioſque Quirites.
O patribus plebes, ô digni Conſule patres!
Quid, quod & armati ceſſant, & nulla virilem
Inter tot gladios ſexum reminiſcitur ira?
Huccine noſtrorum cinctus abiere nepotum?
Sic Bruti deſpectus honos? ignoſce parenti
Romule, quod ſerus temeratis faſcibus ultor
Advenio. jam jam largis hæc gaudia faxo
Compenſent lacrymis. quid dudum inflare moraris
Tartaream, Bellona, tubam? quid ſtringere falcem,
Qua populos à ſtirpe metas? molire tumultus,
Excute delicias. Thracem Macetumque ruinæ
Tædet, & in gentes iterum ſævire ſepultas.
Damna minus conſueta movent. trans æquora ſævas
Verte faces: aliis exordia ſume rapinis.
Non tibi Rhipæis hoſtis quærendus ab oris.
Non per Caucaſias accito turbine valles
Eſt opus. Oſtrogothis colitur miſtiſque Gruthungis
Phryx ager. hos parvæ poterunt impellere cauſſæ
In ſcelus. ad mores facilis natura reverti.
Sic eat: in noſtro quando jam milite robur
Torpuit, & molli didicit parere magiſtro.
Vindicet Arctous violatas advena leges.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Barbara Romano ſuccurrant arma pudori.
Sic fatus, clipeo, quantum vix ipſe Deorum
Arbiter, infeſto cum percutit ægida nimbo,
Intonuit. reſponſat Athos, Æmuſque remugit;
Ingeminat raucum Rhodope concuſſa fragorem.
Cornua cana gelu mirantibus extulit undis
Hebrus, & exanguem glacie timor alligat Iſtrum.
Tunc adamante gravem nodiſque rigentibus haſtam,
Telum ingens nullique Deo jaculabile, torſit.
Fit late ruptis via nubibus. illa per auras
Tot freta, tot montes, uno contenta volatu
Tranſilit, & Phrygiæ mediis affligitur arvis.
Senſit humus. gemuit Nyſæo palmite felix
Hermus, & aurata Pactolus inhorruit urna:
Totaque ſubmiſſis fleverunt Dindyma ſilvis.
Nec Dea præmiſſæ ſtridorem ſegnius haſtæ
Conſequitur, centumque vias meditata nocendi,
Tandem Targibilum (Geticæ dux improbus alæ
Hic erat.) aggreditur. viſo tum forte redibat
Eutropio vacuus donis, feritaſque dolore
Creverat, &, teneris etiam quæ crimina ſuadet
Ingeniis, Scythicum pectus flammabat egeſtas.
Huic ſeſe vultu ſimulatæ conjugis offert,
Mentitoque ferox incedens barbara greſſu,
Carbaſeos induta ſinus. poſt terga reductas
Uberibus propior mordebat fibula veſtes:
Inque orbem tereti mitra redimente capillum
Struxerat, & virides flaveſcere juſſerat angues.
Advolat, ac niveis reducem complectitur ulnis,
Infunditque animo furiale per oſcula virus.
Principe quam largo veniat, quas inde reportet
Divitias, aſtu rabiem motura requirit.
Ille iter ingratum, vanos deflere labores.
Quos ſuper eunuchi faſtus, quæ probra tuliſſet.
Continuo ſecat ungue genas, & tempore pandit
Arrepto gemitus: I nunc, devotus aratris
Scinde ſolum, poſitoque tuos mucrone ſodales
Ad raſtros ſudare doce, bene rura Gruthungus
Excolet, & certo diſponet ſidere vites.
Felices aliæ, quas debellata maritis
Oppida, quas magnis quæſitæ viribus ornant
Exuviæ: quibus Argivæ pulcræve miniſtrant
Theſſalides, famulas & quæ meruere Lacænas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Me nimium timido, nimium junxere remiſſo
Fata viro, totum qui degener exuit Iſtrum,
Qui refugit patriæ ritus, quem detinet æqui
Gloria, conceſſoque cupit vixiſſe colonus,
Quam dominus rapto. quid pulcra vocabula pigris
Prætentas vitiis? probitatis inertia nomen,
Juſtitiæ formido ſubit. tolerabis iniquam
Pauperiem, cum tela geras? & flebis inultus;
Cum pateant tantæ nullis cuſtodibus urbes?
Quippe metus pœnæ. pridem mos ille vigebat,
Ut meritos colerent, impacatiſque rebelles
Urgerent odiis. aut nunc, qui federa rumpit,
Ditatur: qui ſervat, eget. vaſtator Achivæ
Gentis, & Epirum nuper populatus inultam
Præſidet Illyrico. jam quos obſedit, amicus
Ingreditur muros, illis reſponſa daturus,
Quorum conjugibus potitur, natoſque peremit.
Sic hoſtes punire ſolent. hæc præmia ſolvunt
Excidiis. cunctaris adhuc? numerumque tuorum
Reſpicis, exiguamque manum? tu rumpe quietem.
Bella dabunt ſociós. nec te tam prona monerem,
Si contra paterere viros. nunc alter in armis
Sexus, & eunuchis ſe defenſoribus orbis
Credidit. hos Aquilæ Romanaque ſigna ſequuntur.
Incipe barbaricæ tandem te reddere vitæ.
Te quoque jam timeant, admirenturque nocentem,
Quem ſprevere pium. ſpoliis prædaque repletus,
Cum libeat, Romanus eris. ſic fata, repente
In diram ſe vertit avem, roſtroque recurvo
Turpis, & infernis tenebris obſcurior alas
Auſpicium veteri ſedit ferale ſepulcro.
Ille, pavor poſtquam reſoluto corde quievit,
Et rigidæ ſedere comæ, non diſtulit atrox
Juſſa Deæ; ſociis quæ viderit, ordine pandit,
Invitatque ſequi. conjurat barbara pubes
Nacta ducem, Latiiſque palam deſcivit ab armis.
Pars Phrygiæ, Scythicis quocunque Trionibus alget
Proxima, Bithynios: Solem quæ condit, Ionas:
Quæ levat, attingit Galatas: utrimque propinqui
Finibus obliquis Lydi, Piſidæque feroces
Continuant auſtrale latus: gens una fuere
Tot quondam populi, priſcum cognomen & unum,
Appellata Phryges, ſed quid non longa valebit
Permu-

Permutare dies? dicti poſt Mæona regem
Mæones. Ægæos inſedit Græcia portus.
Thyni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur.
Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens
Illis ante vagus tandem regionibus hæſit,
Geſaque depoſuit jam Graio mitis amictu,
Pro Rheno poturus Halyn. dat cuncta vetuſtas
Principium Phrygibus; nec rex Ægyptius ultra
Reſtitit, humani poſtquam puer uberis expers
In Phrygiam primum laxavit murmura vocem.
Hic cecidit Libycis jactata paludibus olim
Tibia, fœdatam cum reddidit umbra Minervam.
Hic & Apollinea victus teſtudine paſtor
Suſpenſa memores illuſtrat pelle Celænas.
Quatuor hinc magnis procedunt fontibus amnes
Auriferi: nec miror aquas radiare metallo,
Quæ toties lavere Midan. diverſus ad Auſtrum
Curſus & Arctoum fluviis mare. Dindyma fundunt
Sangarium, vitrei qui puro gurgite Galli
Auctus Amazonii defertur ad oſtia Ponti.
Icarium pelagus Mycalæaque litora juncti
Marſya Mæanderque petunt: ſed Marſya velox
Dum ſuus eſt, flexuque carens, jam flumine miſtus
Mollitur, Mæandre, tuo, contraria paſſus,
Quam Rhodano ſtimulatus Arar: quos inter aprica
Planities Cererique favet, denſiſque ligatur
Vitibus, & glaucæ fructus attollit olivæ,
Dives equi, felix pecorum: pretioſaque picto
Marmore, purpureis cui cedit Synnada venis.
Talem tum Phrygiam Geticis populatibus uri
Permiſere Dei. ſecuras barbarus urbes
Irrumpit, facileſque capi. ſpes nulla ſalutis:
Nulla fugæ. putribus jam propugnacula ſaxis
Longo corruerant ævo, paciſque ſenecta.
 Interea gelidæ ſecretis rupibus Idæ
Dum ſedet, & thiaſos ſpectat de more, Cybelle,
Curetumque alacres ad tympana ſuſcitat enſes;
Aurea ſanctarum decus immortale comarum
Defluxit capiti turris, ſummoque volutus
Vertice crinalis violatur pulvere murus.
Obſtupere truces omen Corybantes, & uno
Fixa metu tacitas preſſerunt Orgia buxos.
Indoluit genitrix. tunc ſic commota profatur:

Hoc mihi jampridem Lacheſis grandæva canebat
Augurium; Phrygiæ caſus veniſſe ſupremos
Delapſus teſtatur apex. heu, ſanguine qualis
Ibit Sangarius, quantaſque cadavera lenti
Mæandri paſſura moras! immobilis hæret
Terminus. hæc dudum nato placuere Tonanti.
Paret finitimis luctus; fruſtraque Lyæi
Non defenſuros implorat Lydia thyrſos.
Jamque vale Phrygiæ tellus, perituraque flammis
Mœnia, conſpicuas quæ nunc attollitis arces,
Mox campi nudumque ſolum. dilecta valete
Flumina; non veſtris ultra bacchabor in antris:
Nec juga ſulcabit noſter Berecynthia currus.
Dixit, & ad triſtes convertit tympana planctus.
Labentem patriam ſacris ululatibus Atys
Perſonat, & lacrymis torvi maduere leones.
Eutropius, quamvis nequeat metuenda taceri
Clades, & trepidus vulgaverit omnia rumor,
Ignorare tamen fingit, regnique ruinas
Diſſimulat. parvam latronum errare catervam:
In ſontes tormenta magis, quam tela, parari:
Nec duce frangendas jactat, ſed judice, vires.
Vaſta velut, Libyæ venantum vocibus ales
Cum premitur, calidas curſu tranſmittit arenas,
Inque modum veli ſinuatis flamine pennis
Pulverulenta volat; ſi jam veſtigia retro
Clara ſonent, oblita fugæ ſtat lumine clauſo
Ridendum revoluta caput, creditque latere,
Quem non ipſa videt. furtim tamen ardua mittit
Cum donis promiſſa novis, ſi forte rogatus
Deſinat. ille ſemel notæ dulcedine prædæ
Se famulo ſervire negat: nec grata timentum
Munera, militiam nullam, nec prima ſuperbus
Cingula dignari. nam quis non Conſule tali
Vilis honos? poſtquam precibus miteſcere nullis,
Non auro ceſſiſſe, videt, creberque recurrit
Nuntius incaſſum, nec ſpes jam federis extat:
Tandem concilium belli confeſſus agendi,
Ad ſua tecta vocat. juvenes venere protervi,
Laſcivique ſenes, quibus eſt inſignis edendi
Gloria, corruptaſque dapes variaſſe decorum:
Qui ventrem invitant pretio, traduntque palato
Sidereas Junonis aves, &, ſi qua loquendi

Gnara coloratis viridis defertur ab Indis,
Quæſitos trans regna cibos: quorumque profundam
Ingluviem non Ægæus, non alta Propontis,
Non freta longinquis Mæotia piſcibus æquent.
Veſtis adornatæ ſtudium, laus maxima riſum
Per vanos moviſſe ſales, minimeque viriles
Munditiæ, comti vultus, onerique vel ipſa
Serica ſi Chunus feriat, ſi Sarmata, portas,
Sollicitiſcenæ, Romam contemnere ſueti,
Mirarique ſuas, quas Boſporus alluit, ædes:
Saltandi dociles, aurigandique periti.
Pars humili de plebe duces: pars compede ſuras,
Cruraque ſignati nigro liventia ferro
Jura regunt, facies quamvis inſcripta repugnet
Seque ſuo prodat titulo. ſed prima poteſtas
Eutropium præfert, Hoſio ſubnixa ſecundo.
Dulcior hic ſane cunctis, prudenſque movendi
Juris,& admoto qui temperet omnia fumo
Fervidus; accenſam ſed qui bene decoquat iram.
Conſidunt apices gemini ditionis Eoæ,
Hic coquus, hic leno, defeſſi verbere terga,
Servitio, non arte, pares. hic ſæpius emtus,
Alter ad Hiſpanos nutritus verna penates.
Ergo ubi collecti proceres, qui rebus in arctis
Conſulerent, tantiſque darent ſolatia morbis;
Obliti ſubito Phrygiæ, belloque relicto,
Ad ſolitos cœpere jocos, & jurgia Circi
Tendere. nequidquam magna confligitur ira,
Quis melius vibrata puer vertigine molli
Membra rotet? verrat quis marmora crine ſupino?
Quis magis enodes laterum detorqueat arcus?
Quis voci digitos, oculos quis motibus aptet?
Hi tragicos meminere modos: his fabula Tereus,
His necdum commiſſa choro cantatur Agave.
Increpat Eutropius: Non hæc ſpectacula tempus
Poſcere: nunc alias armorum incumbere curas.
Se ſatis Armenio feſſum pro limite cingi,
Nec tantis unum ſubſiſtere poſſe periclis.
Ignoſcant ſenio: juvenes ad prælia mittant.
Qualis pauperibus nutrix inviſa puellis
Aſſidet, & tela communem quærere victum
Rauca monet. feſtis illæ luſiſſe diebus
Orant, & poſitis æquævas viſere penſis,

Iratæque operi jam laſſo pollice fila
Turbant, & teneros detergunt ſtamine fletus.
Emicat extemplo cunctis trepidantibus audax
Craſſa mole Leo, quem vix Cyclopia ſolum
Æquatura fames, quem non jejuna Celæno
Vinceret. hinc nomen fertur meruiſſe Leonis.
Acer in abſentes linguæ, jactator, abundans
Corporis exiguuſque animi, doctiſſimus artis
Quondam lanificæ, moderator pectinis uncti.
Non alius lanam purgatis ſordibus æque
Præbuerit calathis: ſimilis nec pinguia quiſquam
Vellera per tenues ferri producere rimas.
Tunc Ajax erat Eutropii lateque fremebat,
Non ſeptem vaſto quatiens umbone juvencos:
Sed, quam perpetuis dapibus pigroque ſedili
Inter anus interque colos oneraverat, alvum.
Exſurgit tandem, vocemque expromit anhelam:
Quis novus hic torpor, ſocii? quonã uſque ſedemus
Femineis clauſi thalamis, patimurque periclum
Gliſcere deſidia? graviorum turba malorum
Texitur, ignavis trahimus dum tempora votis.
Me petit hic ſudor, numquam mea dextera ſegnis
Ad ferrum. faveat tantum Tritonia cœptis,
Inceptum peragetur opus, jam cuncta furore
Qui gravat, efficiam leviorem pondere lanæ
Targibilum tumidum, deſertoreſque Gruthungos
Ut miſeras populabor oves, & pace relata
Priſtina reſtituam Phrygias ad ſtamina matres.
Hic dictis iterum ſedit. fit plauſus, & ingens
Concilii clamor. qualis reſonantibus olim
Exoritur caveis, quoties crinitus ephebus
Aut rigidam Nioben, aut flentem Troada, fingit.
Protinus excitis iter irremeabile ſignis
Arripit, infauſtoque jubet bubone moveri
Agmina, Mygdonias mox impletura volucres.
Pulcer & urbanæ cupiens exercitus umbræ,
Aſſiduus ludis, avidus ſplendere lavacris,
Nec ſoles imbreſve pati, multumque priori
Diſpar, ſub clipeo. Thracum qui ferre pruinas,
Dum Stilico regeret, nudoque hiemare ſub axe
Sueverat, & duris haurire bipennibus Hebrum.
Cum duce mutatæ vires. Byzantia robur
Fregit luxuries, Ancyranique triumphi.

Non peditem præcedit eques : non commoda caſtris
Eligitur regio. vicibus cuſtodia nullis
Advigilat vallo. non explorantur eundæ
Vitandæque viæ. nullo ſe cornua flectunt
Ordine. confuſi paſſim per opaca vagantur
Luſtra, per ignotas anguſto tramite valles.
Sic vacui rectoris equi, ſic orba magiſtro
Fertur in abruptum caſu, non ſidere, puppis.
Sic ruit in rupes amiſſo piſce ſodali
Bellua, ſulcandas qui prævius edocet undas,
Immenſumque pecus parvæ moderamine caudæ
Temperat, & tanto conjungit fœdera monſtro.
Illa natat rationis inops, & cæca profundi
Jam brevibus deprenſa vadis, ignara reverti
Palpitat, & vanos ſcopulis illidit hiatus.
Targibilus ſimulare fugam, flatuſque Leonis
Spe nutrire leves, improviſuſque repente,
Dum gravibus marcent epulis, hoſtique catenas
Inter vina crepant, largo ſopita Lyæo
Caſtra ſubit, pereunt alii, dum membra cubili
Tarda levant : alii leto junxere ſoporem :
Aſt alios vicina palus ſine more ruentes
Excipit, & cumulis immanibus aggerat undas.
Ipſe Leo dama cervoque fugacior ibat
Sudanti tremebundus equo : qui pondere poſtquam
Decidit implicitus limo, cunctantia pronus
Per vada reptabat cœno ſubnixa tenaci.
Mergitur, & pingui ſuſpirat corpore moles,
More ſuis ; dapibus qui jam devota futuris
Turpe gemit, quoties Hoſius mucrone coruſco
Armatur, cingitque ſinus, ſecumque volutat,
Quas figat verubus partes, quæ fruſta calenti
Mandet aquæ, quantoque cutem diſtendat echino.
Flagrat opus : crebro pulſatus perſtrepit ictu.
Contexit varius penetrans Chalcedona nidor.
Ecce levis frondes à tergo concutit aura :
Credit tela Leo. valuit pro vulnere terror,
Implevitque vicem jaculi, vitamque nocentem
Integer, & ſola formidine ſaucius, efflat.
Quis tibi tractandos pro pectine, degener, enſes,
Quis ſolio campum præponere ſuaſit avito?
Quam bene texentem laudabas carmina tutus,
Et matutinis pellebas frigora menſis!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Hic miſerande jaces: hic, dum tua vellera vitas,
Tandem fila tibi neverunt ultima Parcæ.
Jam vaga pallentem denſis terroribus aulam
Fama quatit: ſtratas acies, deleta canebat
Agmina, Mæonios fœdari cædibus agros,
Pamphylos Piſidaſque rapi. metuendus ab omni
Targibilus regione tonat. modo tendere curſum
In Galatas, modo Bithynis incumbere fertur.
Sunt qui per Cilicas rupto deſcendere Tauro,
Sunt qui correptis ratibus, terraque marique
Adventare ferant. geminantur vera pavoris
Ingenio. longe ſpectari è puppibus urbes
Accenſas, lucere fretum, ventoque citatas
Omnibus in pelago velis hærere favillas.
Hos inter ſtrepitus funeſtior advolat alter
Nuntius, armatam rurſus Babylona minari
Rege novo: reſides Parthos, ignava peroſos
Otia, Romanæ jam finem quærere paci.
Rarus apud Medos regum cruor, unaque cuncto
Pœna manet generi, quamvis crudelibus æque
Paretur dominis. ſed quid non audeat annus
Eutropii? ſocium nobis fidumque Saporem
Perculit, & Perſas in regia vulnera movit;
Rupturaſque fidem, leto pars ne qua vacaret,
Eumenidum tædas trans flumina Tigridis egit.
Tum vero cecidere animi, tantiſque procellis
Deficiunt, ſepti latrantibus undique bellis
Infenſos tandem Superos & Conſulis omen
Agnovere ſui. nec jam revocabile damnum
Eventu rerum ſtolido didicere magiſtro.
Namque ferunt geminos uno de ſemine fratres
Japetionidas generis primordia noſtri
Diſſimili finxiſſe manu. quoſcumque Prometheus
Excoluit, multoque innexuit æthera limo;
Hi longe ventura notant, dubiiſque parati
Caſibus occurrunt fabro meliore politi.
Deteriore luto parvus quos condidit auctor,
Quem merito Graii perhibent Epimethea vates,
Et nihil ætherii ſparſit per membra vigoris;
Hi pecudum ritu non impendentia vitant,
Nec res ante vident: accepta clade queruntur,
Et ſeri tranſancta gemunt. jam ſola renidet
In Stilicone ſalus, & cujus ſemper acerbum,
Ingra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Ingratumque ſibi factorum conſcius horror
Credidit adventum; quem ſi procedere tantum
Alpibus audiſſent, mortem pœnaſque tremebant;
Jam cuncti veniſſe volunt, ſcelerumque priorum
Pœnitet, hunc tantis bellorum ſidus in undis
Sperant. hunc pariter juſti ſonteſque precantur.
Ceu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
Devehit, intenti ludo, ſtudiiſque ſoluti,
Lætius amoto paſſim cuſtode vagantur
Si gravis auxilio vacuas invaſerit ædes
Vicinus, laribuſque ſuis proturbet inultos,
Tum demum patrem implorant, & nomen inani
Voce cient, fruſtraque oculos ad litora tendunt.
Omnes ſupplicio dignos letoque fatentur,
Qui ſe tradiderint famulis, Stilicone relicto.
Mutati ſtupuere diu, ſenſuque reducto
Paullatim proprii mirantur monſtra furoris,
Advertuntque oculos. projectis faſcibus horret
Lictor, & infames labuntur ſponte ſecures.
Quales Aonio Thebas de monte reverſæ
Mænades, infectis Pentheo ſanguine thyrſis,
Cum patuit venatus atrox, matrique rotatum
Conſpexere caput, greſſus caligine figunt,
Et rabiem deſiſſe dolent. quin protinus ipſa
Tendit ad Italiam ſupplex Aurora potentem,
Non radiis redimita comam, nec flammea vultum,
Nec croceum veſtita diem. ſtat livida luctu:
Qualis erat, Phrygio tegeret cum Memnona buſto.
Quam ſimul agnovit Stilico, nec cauſſa latebat,
Reſtitit. illa manum victricem amplexa moratur,
Altaque vix lacrymans inter ſuſpiria fatur.
Tantane te noſtri ceperunt tædia mundi?
Sic me ludibrium famulis riſumque relinquis,
Dux quondam rectorque meus, ſolamque tueris
Heſperiam? domiti nec te poſt bella tyranni
Cernere jam licuit? ſic te victoria nobis
Eripuit, Galliſque dedit? Rufinus origo
Prima mali. geminas inter diſcordia partes
Hoc auctore fuit. ſed jam majora moventi
Occurrit juſta rediens exercitus ira,
Fortis adhuc, ferrique memor. brevis inde reluxit,
Falſaque libertas. rurſum Stiliconis habenis
Sperabam me poſſe regi. proh cæca futuri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Gaudia. fraterno conjungi cœperat orbis
Imperio, (quis enim tanto terrore recentis
Exempli paribus ſeſe committeret auſis ?)
Cum ſubito monſtroſa lues, turpiſque relatu
Fabula, Rufini caſtratus proſilit heres :
Et ſimiles iterum luctus fortuna reduxit ,
Ut ſolum domini ſexum mutaſſe videret.
Hic primum thalami clauſtris delicta tegebat,
Clam timideque jubens. erat invidioſa poteſtas ,
Sed tamen eunuchi. necdum ſibi publica jura
Sumere, nec totas audebat vertere leges.
At poſtquam pulſiſque bonis & fæce retenta
Pejores legit ſocios, dignuſque ſatelles
Hinc Hoſius ſtetit, inde Leo : fiducia crevit,
Regnandique palam flagravit aperta libido.
Patricius Conſul maculat, quos vendit, honores.
Plus maculat, quos ipſe gerit. jam ſigna tubæque
Molleſcunt. ipſos ignavia fluxit in enſes.
Inſultant merito gentes, faciliſque volentum
Præda ſumus. jam Biſtoniis Æmoque nivali
Vaſtior expulſis oriens ſqualebit aratris.
Hei mihi, quas urbes, & quanto tempore Martis
Ignaras, uno rapuerunt prælia curſu !
Nuper ab extremo veniens equitatus Araxe
Terruit Antiochi muros, ipſumque decoræ
Pene caput Syriæ flammis hoſtilibus arſit.
Utque gravis ſpoliis, nulloque obſtante profunda
Lætus cæde redit, ſequitur mucrone ſecundo
Continuum vulnus. nec jam mihi Caucaſus hoſtes ,
Nec mittit gelidus Phaſis. naſcuntur in ipſo
Bella ſinu. legio pridem Romana Gruthungi ,
Jura quibus victis dedimus, quibus arva domoſque
Præbuimus, Lydos Aſiæque uberrima vaſtant ,
Ignibus & ſi quid tempeſtas prima reliquit ,
Nec duce, nec numero, freti : ſed inertia nutrit ,
Proditioque ducum, quorum per crimina miles
Captivis dat terga ſuis, quos teſte ſubegit
Danubio, partemque timet, qui reppulit omnes.
Aula choris epuliſque vacat, nec perdita curant ,
Dum ſupereſt aliquid. ne quid tamen orbe reciſo
Venditor amittat, provincia quæque ſuperſtes
Dividitur, geminumque duplex paſſura tribunal
Cogitur alterius pretium ſarcire peremptæ.

Sic

Sic mihi reſtituunt populos. hac arte reperta
Rectorum numerum terris pereuntibus augent.
In te jam ſpes una mihi. pro fronde Minervæ
Has tibi protendo lacrymas. ſuccurre ruenti.
Eripe me tandem ſervilibus, eripe, regnis.
Neve adeo cunctos paucorum crimine damnes:
Nec nova tot meritis offenſa prioribus obſtet.
Jam jam flecte animum. ſuprema piacula ſemper
Dant veniam culpæ. quamvis iratus & exſul
Pro patriæ flammis non diſtulit arma Camillus.
Non te ſubtrahimus Latio. defenſor utrique
Sufficis. armorum liceat ſplendore tuorum
In commune frui, clipeus nos protegat idem,
Unaque pro gemino deſudet cardine virtus.

CL. CLAUDIANI
DE
LAUDIBUS STILICONIS
LIBER I.

Continuant Superi pleno Romana ſavore
Gaudia, ſucceſſuſq; novis ſucceſſibus urgent.
Connubii necdum feſtivos regia cantus
Sopierat, cecinit fuſo Gildone triumphos;
Et calidis thalami ſucceſſit laurea ſertis,
Sumeret ut pariter princeps nomenque mariti,
Victoriſque decus. Libyæ poſt prælia crimen
Concidit Eoum, rurſumque, Oriente ſubacto,
Conſule deſenſæ ſurgunt Stilicone ſecures.
Ordine vota meant. equidem ſi carmen in unum
Tantarum ſperem cumulos advolvere rerum,
Promptius imponam glaciali Pelion Oſſæ.
Si partem tacuiſſe velim, quodcumque relinquam,
Majus erit. veteres actus, primamque juventam
Proſequar? ad ſeſe mentem præſentia ducunt.
Narrem juſtitiam? reſplendet gloria Martis.
Armati referam vires? plus egit inermis:
Quod floret Latium, Latio quod reddita ſervit
Africa, vicinum quod neſcit Iberia Maurum,
Tuta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.

An gelidam Thracen decertatoſque labores,
Hebro teſte, canam? magnum mihi panditur æquor,
Ipſaque Pierios laſſant proclivia currus
Laudibus innumeris. etenim mortalibus ex quo
Tellus cœpta coli, nunquam ſincera bonorum
Sors ulli conceſſa viro. quem vultus honeſtat,
Dedecorant mores: animus quem pulcrior ornat,
Corpus deſtituit. bellis inſignior ille,
Sed pacem fœdat vitiis. hic publica felix,
Sed privata minus. partitum ſingula quemque
Nobilitant: hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum ſollertia juris,
Hunc ſoboles caſtique tori. ſparguntur in omnes,
In te miſta fluunt, &, quæ diviſa beatos
Efficiunt, collecta tenes. quid facta revolvam
Militiamque patris? cujus producere famam,
Si nihil egiſſet clarum, nec fida Valenti
Dextera duxiſſet rutilantes crinibus alas,
Sufficeret natus Stilico. mens ardua ſemper
A puero, teneriſque etiam fulgebat in annis
Fortunæ majoris honos. erectus & acer,
Nil breve moliri, nullis hærere potentum
Liminibus, fatiſque loqui jam digna futuris.
Jam tum conſpicuus, jam tum venerabilis, ibas:
Spondebatque ducem celſi nitor igneus oris,
Membrorumque modus, qualem nec carmina fingunt
Semideis. quacumque alte gradereris in urbe,
Dedentes ſpatiis aſſurgenteſque videbas,
Quamvis miles adhuc. taciti ſuffragia vulgi
Jam tibi detulerant quidquid mox debuit aula.
Vix primævus eras, paci cum mitteris auctor
Aſſyriæ. tanta fedus cum gente ferire
Commiſſum juveni. Tigrin tranſgreſſus & altum
Euphraten, Babylona petis. ſtupuere ſeveri
Parthorum proceres, & plebs pharetrata videndi
Flagravit ſtudio, defixæque hoſpite pulcro
Perſides arcanum ſuſpiravere calorem.
Turis odoratæ cumulis & meſſe Sabæa
Pacem conciliant aræ. penetralibus ignem
Sacratum rapuere adytis, rituque juvencos
Chaldæo ſtravere Magi. Rex ipſe micantem
Inclinat dextra pateram, ſecretaque Beli,
Et vaga teſtatur volventem ſidera Mithram.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Si quando ſociis tecum venatibus ibant,
Quis Stilicone prior ferro penetrare leones
Cominus, aut longe virgatas figere tigres?
Flectenti faciles Medus tibi ceſſit habenas.
Torquebas refugum Parthis mirantibus arcum.
Nubilis interea maturæ virginis ætas
Urgebat patrias ſuſpenſo principe curas:
Quem ſimul imperioque ducem, natæque maritum
Proſpiceret. dubius toto quærebat ab axe
Dignum conjugio generum thalamiſque Serenæ.
Judicium virtutis erat. per caſtra, per urbes,
Per populos animi cunctantis libra cucurrit.
Tu legeris, tantoſque viros, quos obtulit orbis,
Intra conſilium vincis ſenſumque legentis,
Et gener Auguſtis, olim ſocer ipſe futurus,
Accedis. radiis auri Tyriaque ſuperbit
Majeſtate torus. comitata parentibus exit
Purpureis virgo. ſtabat pater inde tropæis
Inclitus: inde pium matris Regina regebat
Obſequium, gravibus ſubnectens flammea gemmis.
Tunc & Solis equos, tunc exultaſſe choreis
Aſtra ferunt, melliſque lacus, & flumina lactis
Erupiſſe ſolo, cum floribus æquora vernis
Boſporus indueret, roſeiſque evincta coronis
Certantes Aſiæ tedas Europa levaret.
Felix arbitrii princeps, qui congrua mundo
Judicat, & primus cenſet quod cernimus omnes.
Talem quippe virum natæque adjunxit & aulæ,
Cui neque luxuries bello, nec blanda periclis
Otia, nec lucis fructus pretioſior unquam
Laude fuit. quis enim Myſos in plauſtra feroces
Reppulit, aut ſæva Promoti cæde tumentes
Baſtarnas una potuit delere ruina?
Pallantis jugulum Turno moriente piavit
Æneas, tractuſque rotis ultricibus Hector
Irato vindicta fuit vel quæſtus Achilli.
Tu neque veſano raptas venalia curru
Funera, nec vanam corpus meditatus in unum
Sævitiam, turmas equitum peditumque catervas,
Hoſtileſque globos tumulo proſternis amici.
Inferiis gens tota datur. nec Mulciber auctor
Mendacis clipei, fabricataque vatibus arma,
Conatus juvere tuos. tot barbara ſolus

Millia

Millia jam pridem miſeram vaſtantia Thraceſſ
Finibus exiguæ vallis concluſa tenebas.
Non te terriſonus ſtridor venientis Alani,
Nec vaga Chunorum feritas, non falce Gelonus,
Non arcu pepulere Getæ, non Sarmata conto.
Exſtinctique forent penitus, ni more maligno
Falleret Auguſtas occultus proditor aures,
Obſtrueretque moras, ſtrictumq; reconderet enſem,
Solveret obſeſſos, præberet fœdera captis.
Aſſiduus caſtris aderat, rariſſimus urbi,
Si quando trepida princeps pietate vocaret:
Vixque ſalutatis Laribus, vix conjuge viſa,
Deterſo necdum repetebat ſanguine campum.
Nec ſtetit, Eucherii dum carperet oſcula ſaltem
Per galeam. patris ſtimulos igneſque mariti
Vincit cura ducis, quoties ſub pellibus egit
Edonas hyemes, & tardi flabra Bootæ
Sub dio Rhipæa tulit: cumque igne propinquo
Frigora vix ferrent alii, tunc triſte rigentem
Danubium calcabat eques, nivibuſque profundum
Scandebat criſtatus Athon, lateque coruſco
Curvatas glacie ſilvas umbone ruebat.
Nunc prope Cimmerii tendebat litora Ponti:
Nunc dabat hibernum Rhodope nimboſa cubile,
Vos Æmi gelidæ valles, quas ſæpe cruentis
Stragibus æquavit Stilico, vos Thracia teſtor
Flumina, quæ largo mutaſtis ſanguine fluctus.
Dicite Biſaltæ, vel qui Pangæa juvencis
Scinditis, offenſo quantæ ſub vomere putres
Diſſiliant glebis galeæ, vel qualia raſtris
Oſſa peremtorum reſonent immania Regum.
Singula complecti cuperem: ſed denſior inſtat
Geſtorum ſeries, laudumque ſequentibus undis
Obruimur. Genitor cæſi poſt bella tyranni
Jam tibi commiſſis conſcenderat æthera terris.
Ancipites rerum ruituro culmine lapſus
Æquali cervice ſubis. ſic Hercule quondam
Suſtentante polum, melius librata pependit
Machina, nec dubiis titubavit ſignifer aſtris,
Perpetuaque ſenex ſubductus mole parumper
Obſtupuit proprii ſpectator ponderis Atlas.
Nulli barbariæ motus, nil turbida rapto
Ordine tentavit novitas, tantoque remoto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Principe mutatas orbis non ſenſit habenas.
Nil inter geminas acies, ceu libera frenis,
Auſa manus certe. nec tantis diſſona linguis
Turba, nec armorum cultu diverſior umquam
Confluxit populus. totam pater undique ſecum
Moverat Auroram. miſtis hic Colchus Iberis,
Hic mitra velatus Arabs, hic crine decoro
Armenius, hic picta Saces, fucataque Medus,
Hic gemmata niger tentoria fixerat Indus.
Hic Rhodani procera cohors, hic miles Alanus.
Oceani ductor Stilico tot gentibus unus,
Quot vel progrediens vel conſpicit occiduus Sol,
In quo tam vario vocum generumque tumultu
Tanta quies, juriſque metus ſervator honeſti
Te moderante fuit, nullis ut vinea furtis,
Vel ſeges exſecta fraudarit meſſe colonum:
Ut nihil aut ſævum rabies, aut turpe libido
Suaderent: placidi ſervirent legibus enſes.
Scilicet in vulgus manant exempla regentum;
Utque ducum lituos, ſic mores, caſtra ſequuntur.
Denique victrices aquilas quocumque moveres,
Arebant tantis epoti millibus amnes.
Illyricum peteres, campi monteſque latebant.
Vexillum navale dares, ſub puppibus ibat
Ionium. nullis ſuccincta Ceraunia nimbis,
Nec juga Leucatæ feriens ſpumantia fluctu
Deterrebat hyems. tu ſi glaciale juberes
Veſtigare fretum, ſecuro milite ducti
Stagna reluctantes quaterent Saturnia remi.
Si deſerta Noti, fontem ſi quærere Nili,
Æthiopum medios penetraſſent vela vapores.
Te memor Eurotas, te ruſtica Muſa Lycæi,
Te paſtorali modulantur Mænala cantu,
Partheniumque nemus, quo te pugnante reſurgens
Ægra caput mediis erexit Græcia flammis.
Plurima Parrhaſius tunc inter corpora Ladon
Hæſit: & Alpheus Geticis anguſtus acervis
Tardior ad Siculos etiam num pergit amores.
Miramur rabidis hoſtem ſuccumbere bellis,
Cum ſolo terrore ruant? num claſſica Francis
Intulimus? jacuere tamen. num Marte Suëvos
Contudimus, queis jura damus? quis credere poſſit?
Ante tubam nobis audax Germania ſervit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Cedant, Druſe, tui, cedant, Trajane, labores.
Veſtra manus dubio quidquid diſcrimine geſſit,
Tranſcurrens egit Stilico, totidemque diebus
Edomuit Rhenum, quot vos potuiſtis in annis.
Quem ferro, alloquiis, quem vos cum milite, ſolus
Impiger à primo deſcendens fluminis ortu
Ad bifidos tractus, & juncta paludibus ora,
Fulmineum præſtrinxit iter. ducis impetus undas
Vincebat celeres, & pax à fonte profecta
Cum Rheni creſcebat aquis. ingentia quondam
Nomina, crinigero flaventes vertice Reges,
Qui nec principibus, donis precibuſve vocati,
Paruerant, juſſi properant, ſegnique verentur
Offendiſſe mora. tranſvecti lintribus amnem
Occurſant ubicumque velis. nec fama fefellit
Juſtitiæ. videre pium, videre fidelem,
Quem veniens timuit, rediens Germanus amavit.
Illi terribiles, quibus otia vendere ſemper
Mos erat; & fœda requiem mercede paciſci;
Natis obſidibus pacem tam ſupplice vultu
Captivoque rogant, quam ſi poſt terga revincti
Tarpeias preſſis ſubeant cervicibus arces.
Omne, quod Oceanum fonteſque interjacet Iſtri,
Unius incurſu tremuit. ſine cæde ſubactus
Servitio Boreas, exarmatique Triones.
Tempore tam parvo tot prælia ſanguine nullo
Perficis, & Luna nuper naſcente profectus,
Ante redis, quam plena fuit; Rhenumque minacem
Cornibus infractis adeo miteſcere cogis,
Ut Salius jam rura colat, flexoſque Sicambri
In falcem curvent gladios, geminaſque viator
Cum videat ripas, quæ ſit Romana requirat.
Ut jam trans fluvium non indignante Caüco
Paſcat Belga pecus, mediumque ingreſſa per Albim
Gallica Francorum montes armenta pererrent.
Ut procul Hercyniæ per vaſta ſilentia ſilvæ
Venari tuto liceat, lucoſque vetuſta
Relligione truces, & robora Numinis inſtar
Barbarici noſtræ feriant impune bipennes.
Ultro quinetiam devota mente tuentur,
Victorique favent. quoties ſociare catervas
Oravit, jungique tuis Alamania ſignis!
Nec doluit contempta tamen, ſpretoque receſſit
Auxi-

Auxilio laudata fides. provincia miſſos
Expellet citius faſces, quam Francia Reges,
Quos dederis. acie nec jam pulſare rebelles,
Sed vinclis punire licet. ſub judice noſtro
Regia Romanus diſquirit crimina carcer.
Marcomeres, Sonnoq; docent. quorum alter Etruſcum
Pertulit exilium: cum ſe promitteret alter
Exulis ultorem, jacuit mucrone ſuorum.
Res avidi concire novas, odioque furentes
Pacis, & ingenio ſcelerumque cupidine fratres
Poſt domitas Arctos alio prorumpit ab axe
Tempeſtas, & ne qua tuis intacta tropæis
Pars foret, Auſtralis ſonuit tuba. moverat amens
Maurorum Gildo populos, quibus imminet Atlas,
Et quos interior nimio plaga ſole relegat:
Quos vagus humectat Cinyps, & proximus hortis
Heſperidum Triton, & Gir notiſſimus amnis
Æthiopum, ſimili mentitus gurgite Nilum.
Venerat & parvis redimitus Nuba ſagittis,
Et velox Garamas: nec quamvis triſtibus Ammon
Reſponſis alacrem potuit Naſamona morari.
Stipantur Numidæ campi. ſtant pulvere Syrtes
Gætulæ. Pœnus jaculis obtexitur aër.
Hi virga moderantur equos; his fulva leones
Velamenta dabant, ignotarumque ferarum
Exuviæ, vaſtis Meroë quas nutrit arenis.
Serpentum geſtant patulos pro caſſide rictus.
Splendent vipereæ ſquamoſa pelle pharetræ.
Non ſic intremuit Simoïs, cum montibus Idæ
Nigra coloratus produceret agmina Memnon:
Non Ganges, cum, tela procul vibrantibus Indis,
Immanis medium vectaret bellua Porum.
Porus Alexandro, Memnon proſtratus Achilli;
Gildo nempe tibi. nec ſolum fervidus Auſtrum,
Sed partes etiam Mavors agitabat Eoas,
Quamvis obſtreperet pietas. his ille regendæ
Tranſtulerat nomen Libyæ, ſcelerique profano
Fallax legitimam regni prætenderat umbram.
Surgebat varia geminum formidine bellum.
Hoc armis, hoc triſte dolis, hoc Africa ſævis
Cinxerat auxiliis, hoc conjuratus alebat
Inſidiis Oriens. illinc edicta meabant
Corruptura duces: hinc frugibus atra negatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Urgebat, trepidamque fames obſederat urbem.
Exitiale palam Libycum; civile pudoris
Obtentu tacitum. tales utrimque procellæ
Cum fremerent, lacerumque alternis ictibus anceps
Imperium pulſaret hyems, nil feſſa remiſit
Officii virtus, contraque minantia fata
Pervigil, eventuſque ſibi latura ſecundos,
Major in adverſis micuit; velut arbiter alni,
Nubilus Ægæo quam turbine vexat Orion,
Exiguo clavi flexu declinat aquarum
Verbera, nunc recta, nunc obliquante, carina
Callidus, & pelagi cælique obnititur iræ.
Quid primum mirer, Stilico? quod cautus ad omnes
Reſtiteris fraudes, ut te nec noxia furto
Litera, nec pretio manus inflammata laterent?
Quod nihil in tanto rerum terrore locutus
Indignum Latio? reſponſa quod ardua ſemper
Eois dederis, quæ mox effecta probaſti?
Securus, quamvis & opes, & rura tenerent,
Inſigneſque domos. levis hæc jactura: nec umquam
Publica privatæ ceſſerunt commoda cauſſæ.
Dividis ingentes curas, teque omnibus unum
Objicis, inveniens animo quæ mente gerenda,
Efficiens patranda manu. dictare paratus,
Quæ ſcriptis peragenda forent. quæ brachia centum,
Quis Briareus, aliis numero creſcente lacertis,
Tot ſimul objectis poſſent confligere rebus?
Evitare dolos; veteres firmare cohortes,
Explorare novas: duplices diſponere claſſes?
Quæ fruges vel bella ferant, aulæque tumultum,
Et Romæ lenire famem? quot nube ſoporis
Immunes oculi, per tot diſcurrere partes,
Tot loca ſufficerent, & tam longinqua tueri?
Argum fama canit centeno lumine centum
Corporis excubiis unam ſervaſſe juvencam.
Unde tot allatæ ſegetes? quæ ſilva carinas
Texuit? unde rudis tanto tirone juventus
Emicuit, ſenioque iterum vernante reſumpſit
Gallia bis fractas Alpino vulnere vires?
Non ego delectu, Tyrii ſed vomere Cadmi
Tam ſubitas acies conceptas dente draconis
Exſiluiſſe reor. Dircæis qualis in arvis
Meſſis cum proprio mox bellatura colono

Cogna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Cognatos ſtrinxit gladios, cum ſemine jacto
Terrigenæ galea matrem naſcente ferirent,
Armiger & viridi floreret milite ſulcus.
Hoc quoque non parva fas eſt cum laude relinqui,
Quod non ante fretis exercitus adſtitit ultor,
Ordine quam priſco cenſeret bella Senatus.
Neglectum Stilico per tot jam ſecula morem
Rettulit, ut ducibus mandarent prælia Patres,
Decretoque togæ felix legionibus iret
Teſſera. Romuleas leges remeaſſe fatemur,
Cum procerum juſſis famulantia cernimus arma.
Tyrrhenum poteras junctis tranſmittere ſignis,
Et ratibus Syrtes, Libyam complere maniplis.
Conſilio ſtetit ira minor; ne territus ille
Te duce, reſpecto Martis graviore paratu,
Aut in arenoſos æſtus zonamque rubentem
Tenderet, aut Solis fugiens tranſiret in ortus:
Miſſuruſve ſibi certæ ſolatia mortis,
Oppida dirueret flammis. res mira relatu;
Ne timeare, times; &, quem vindicta manebat,
Deſperare vetas. quantum fiducia nobis
Profuit hoſtilis! ſalvæ Carthaginis arces,
Illæſis Tyrii gaudent cultoribus agri,
Quos potuit vaſtare fuga: ſpe captus inani,
Nec ſe ſurripuit pœnæ, noſtriſque pepercit
Demens: qui numero tantum, non robore, menſos
Romanos, rapidis ibat ceu protenus omnes
Calcaturus equis; & quod jactare ſolebat,
Solibus effetos merſurus pulvere Gallos.
Sed didicit non Æthiopum geminata venenis
Vulnera, non fuſum crebris haſtilibus imbrem,
Non equitum Latiis nimbos obſiſtere pilis.
Sternitur ignavus Naſamon. nec ſpicula ſupplex
Jam torquet Garamas. repetunt deſerta fugaces
Autololes. pavidus projectat miſſile Mazax.
Cornipedem Maurus nequidquam hortatur anhelum.
Prædonem lembo profugum, ventiſque repulſum,
Suſcepit merito fatalis Tabraca portu:
Expertum, quod nulla tuis elementa paterent
Hoſtibus, & lætæ paſſurum jurgia plebis,
Fracturumque reos humili ſub judice vultus.
Nil tribuat fortuna ſibi, ſic proſpera ſemper
Illa quidem. ſed non uni certamina pugnæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Credidimus, totis nec conſtitit alea caſtris
Nutatura ſemel. ſi quid licuiſſet iniquis
Caſibus, inſtabant aliæ poſt terga biremes.
Venturus dux major erat. victoria nulla
Clarior, aut hominum votis optatior unquam
Contigit. an quiſquam Tigranen, armaque Ponti,
Vel Pyrrhum Antiochiq; fugam, vel vincla Jugurthæ
Conferat, aut Perſen debellatumque Philippum?
Hi propagandi fuerant pro limite regni:
Hic ſtabat Romana ſalus. ibi tempora tutas
Traxerunt dilata moras. hic vincere tarde
Vinci pene fuit. diſcrimine Roma ſupremo
Inter ſupplicium populi deforme pependit;
Et tanto Libyam fructu majore recepit,
Quam peperit, quanto graviorem amiſſa dolorem,
Quam necdum quæſita, movent. quis Punica geſta,
Quis vos, Scipiadæ, quis te jam, Regule, noſſet?
Quis lentum caneret Fabium, ſi jure peremto
Inſultaret atrox famula Carthagine Maurus?
Hæc omnes veterum revocavit adorea lauros.
Reſtituit Stilico cunctos tibi, Roma, triumphos.

CL. CLAUDIANI DE LAUDIBUS STILICONIS

LIBER II.

HActenus armatæ laudes. nunc qualibus orbem
Moribus, & quanto frenet metuendus amore,
Quo tandem flexus trabeas auctore rogantes
Induerit, faſtiſque ſuum conceſſerit annum,
Mitior incipias fidibus jam Muſa remiſſis.
Principio magni cuſtos Clementia mundi,
Quæ Jovis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cælicolum, (nam prima Chaos Clementia ſolvit
Congeriem miſerata rudem, vultuque ſereno
Diſcuſſis tenebris in lucem ſecula fudit.)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Hæc Dea pro templis, & ture calentibus aris
Te fruitur, poſuitque ſuas hoc pectore ſedes.
Hæc docet, ut pœnis hominum vel ſanguine paſci
Turpe ferumque putes: ut ferrum Marte cruentum,
Siccum pace, premas: ut non infenſus alendis
Materiam præſtes odiis: ut ſontibus ultro
Ignoviſſe velis: deponas ocius iram,
Quam moveas: precibus nunquã implacabilis obſtes.
Obvia proſternas, proſtrataque more leonum
Deſpicias; alacres ardent qui frangere tauros,
Tranſiliunt prædas humiles. hac ipſe magiſtra
Das veniam victis. hac exorante calores
Horrificos, & quæ nunquam nocitura timentur
Jurgia, contentus ſolo terrore, coërces;
Ætherii patris exemplo: qui cuncta ſonoro
Concutiens tonitru, Cyclopum ſpicula differt
In ſcopulos & monſtra maris, noſtrique cruoris
Parcus in OEtæis exercet fulmina ſilvis.
Huic Divæ germana Fides, eademque ſorori,
Corde tuo delubra tenens, ſeſe omnibus actis
Inſerit. hæc nullo docuit liveſcere fuco:
Numquam falſa loqui, numquam promiſſa morari,
Inviſos odiſſe palam: non virus in alto
Condere, non lætam ſpeciem prætendere fraudi,
Sed certum mentique parem componere vultum.
Occulto ſævire vetat, prodeſſe remittit.
Hæc & amicitias longo poſt tempore firmat,
Manſuroque adamante ligat: nec mobile mutat
Ingenium; parvæ ſtrepitu nec vincula noxæ
Diſſolvi patitur; nec faſtidire priorem
Allicitur veniente novo: benefacta tenere,
Reſpuere offenſas facilis, pariterque minoris
Officii magnique memor, ſuperare laborat:
Utque hoſtes armis, meritis ſic vincit amicos.
Hæc fovet abſentes; hæc longe ſola remotis
Conſulit; hæc nullis avidam rumoribus aurem
Pandit, ut ignarum numquam læſura clientem
Inſidioſa tuos alienent murmura ſenſus.
Nec vivis annexus amor meminiſſe ſepultos
Deſinit: in prolem tranſcurrit gratia patrum.
Hac tu Theudoſium, tenuit dum ſceptra, colebas:
Hac etiam poſt fata colis: nec pignora curas
Plus tua, quam natos, dederat quos ille monendos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Tutandoſque tibi. juſtos nimiumque fideles
Fama putat, qui cum poſſent commiſſa negare,
Maluerint nullo violati reddere quæſtu.
At Stilico non divitias, aurique relictum
Pondus, ſed geminos axes, tantumque reſervat
Depoſitum teneris, quantum Sol igneus ambit.
Quid non intrepidus credas, cui regia tuto
Creditur? hoc clipeo munitus Honorius altum
Non gemuit patrem; vitæque & lucis in ipſo
Limine, contemtus nunquam, dat jura ſubactis
Gentibus, & ſecum ſentit creviſſe triumphos.
Quem tu ſic placida formas, ſic mente ſevera,
Ut neque deſidiæ tradas, dum pronus ad omne,
Quod libet, obſequeris; nec contra nixus ovantem
Confringas animum; ſecretus conſona regno
Ceu juvenem doceas, moles quid publica poſcat;
Ceu ſanctum venerere ſenem, patriiſque gubernes
Imperium monitis, dominum ſubmiſſus adores;
Obſequiis moderere ducem, pietate parentem.
Hinc fuit, ut primos in conjuge diſceret ignes,
Ordirique virum non luxuriante juventa,
Sed cum lege tori, caſto cum fœdere, vellet.
Principe tu felix genero: felicior ille
Te ſocero. fratrem levior nec cura tuetur
Arcadium: nec, ſi quid iners atque impia turba,
Prætendens proprio nomen regale furori,
Audeat, adſcribis juveni: diſcordia quippe
Cum fremeret, numquam Stilico ſic canduit ira
Sæpe laceſſitus probris, gladiiſque petitus,
Ut bello furias ultum, quas pertulit, iret
Illicito, cauſſamque daret civilibus armis,
Cujus fulta fide mediis diſſenſibus aulæ
Intemeratorum ſtabat reverentia fratrum.
Quin & Sidonias chlamydes, & cingula baccis
Aſpera, gemmataſque togas, videſque ſmaragdo
Loricas, galeaſque renidentes hyacinthis,
Geſtatoſque patri capulis radiantibus enſes,
Et vario lapidum diſtinctas igne coronas,
Dividis ex æquo; ne non Auguſta ſupellex,
Ornatuſque pares geminis heredibus eſſent.
Mittitur & miles, quamvis certamine partes
Jam tumeant. hoſtem muniri robore mavis,
Quam peccare fidem: permittis juſta petenti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Idque negas ſolum, cujus mox ipſe repulſa
Gaudeat, & quidquid fuerat deforme mereri.
Omnes præterea, puro quæ crimina pellunt.
Ore Deæ, junxere choros, unoque receptæ
Pectore diverſos tecum cinguntur in uſus.
Juſtitia utilibus rectum præponere ſuadet,
Communeſque ſequi leges, injuſtaque numquam
Largiri ſociis: durum Patientia corpus
Inſtruit, ut nulli cupiat ceſſiſſe labori:
Temperies, ut caſta petas: Prudentia, ne quid
Inconſultus agas: Conſtantia, futile ne quid
Infirmumque geras. procul importuna fugantur
Numina, monſtriferis quæ Tartarus edidit antris,
Ac primam ſcelerum matrem, quæ ſemper habendo
Plus ſitiens patulis rimatur faucibus aurum,
Trudis Avaritiam: cujus fœdiſſima nutrix
Ambitio, quæ veſtibulis foribuſque potentum
Excubat, & pretiis commercia paſcit honorum,
Pulſa ſimul. nec te gurges corruptior ævi
Traxit ad exemplum: quod jam firmaverat annis
Crimen, & in legem rapiendi verterat uſus.
Denique non dives ſub te pro rure paterno,
Vel laribus pallet: non inſidiator oberrat
Fracturus quemcumque reum: non obruta virtus
Paupertate latet. lectos ex omnibus oris
Evehis, & meritum, non quæ cunabula, quæris;
Et qualis, non unde ſatus. ſub teſte benigno
Vivitur: egregios invitant præmia mores.
Hinc priſcæ redeunt artes: felicibus inde
Ingeniis aperitur iter, deſpectaque Muſæ
Colla levant: opibuſque fluens, & pauper eodem
Nititur ad fructum ſtudio, cum cernat uterque,
Quod nec inops jaceat probitas, nec inertia ſurgat
Divitiis. nec te jucunda fronte fefellit
Luxuries prædulce malum, quæ dedita ſemper
Corporis arbitriis hebetat caligine ſenſus,
Membraque Circæis effeminat acrius herbis,
Blanda quidem vultus, ſed qua non tetrius ulla
Ultrices fucata genas, & amicta doloſis
Illecebris torvos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis:
Te numquam conata capit. non prava libido
Stupris advigilat: non tempora ſomnus agendi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Fruſtratur: nullo citharæ convivia cantu,
Non pueris laſciva ſonant. quis cernere curis
Te vacuum potuit? quis tota mente remiſſum,
Aut indulgentem dapibus, ni cauſſa juberet
Lætitiæ? non indecores æraria laſſant
Expenſæ: parvo non improba littera libro
Abſentum condemnat opes. à milite parcus
Diligeris; neque enim neglectas pace cohortes
Tunc ditas, cum bella fremunt. ſcis nulla placere
Munera, quæ metuens illis, quos ſpreverit, offert
Serus, & incaſſum ſervati prodigus auri.
Antevenis tempus non expectantibus ultro
Munificus, menſæque adhibes, & nomine quemque
Compellas clari, quod ſub te geſſerit olim,
Admonitor facti; figendaque ſenſibus addis
Verba, quibus magni geminatur gratia doni.
Nec ſi quid tribuas, jactatum ſæpius idem
Exprobrare ſoles: nec quos promoveris, alto
Turgidus alloqueris faſtu: nec proſpera flatus
Attollunt nimios. quin ipſa ſuperbia longe
Diſceſſit, vitium rebus ſolenne ſecundis,
Virtutumque ingrata comes. contingere paſſim,
Affarique licet. non inter pocula ſermo
Captatur, pura ſed libertate loquendi
Seria quiſque jocis nulla formidine miſcet.
Quem videt Auguſti ſocerum regnique parentem,
Miratur conviva parem; cum tanta poteſtas
Civem lenis aget. te doctus priſca loquentem,
Te matura ſenex audit, te fortia miles:
Adſperſis ſalibus, quibus haud Amphiona quiſquam
Præferat Aonios meditantem carmine muros,
Nec velit Orpheo migrantes pectine ſilvas.
Hinc amor, hinc veris & non fallacibus omnes
Pro te ſolliciti votis: hinc nomen ubique
Plauſibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Quæ non incudes ſtreperent? quæ flamma vacaret
Fabrilis? quantis fluerent fornacibus æra
Effigies ductura tuas? quis devius eſſet
Angulus, aut regio, quæ non pro numine vultus
Dilectos colerent, talem ni ſemper honorem
Reſpueres? decus hoc rapiat, quem falſa timentum
Munera decipiunt, qui ſe diffidit amari.
Hoc ſolus ſpreviſſe poteſt, qui jure meretur.

Undi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Undique legati properant, generique ſub ore
In tua centenas optant præconia voces.
Grates Gallus agit, quod limite tutus inermi,
Et metuens hoſtile nihil, nova culmina totis
Ædificet ripis, & ſævum gentibus amnem
Tibridis in morem domibus prævallet amœnis.
Hinc Pœni cumulant laudes, quod rura tyranno
Libera poſſideant. hinc obſidione ſolutus
Pannonius, potorque Savi, quod clauſa tot annis
Oppida laxatis auſos jam pandere portis
Rurſum cote novat nigras rubigine falces,
Exeſóſque ſitu cogit ſplendere ligones:
Agnoſcitque caſas, & collibus oſcula notis
Figit, & impreſſo glebis non credit aratro.
Exſectis, inculta dabant quas ſecula, ſilvis
Reſtituit terras, & opacum viribus Iſtrum
Conſerit, & patrium vectigal ſolvere gaudet,
Immunis qui clade fuit. te ſoſpite fas eſt
Vexatum laceri corpus juveneſcere regni.
Sub tot principibus quæcumque amiſimus olim
Tu reddis. ſolo poterit Stilicone medente
Creſcere Romanum vulnus tectura cicatrix,
Inque ſuos tandem fines redeunte colono,
Illyricis iterum ditabitur aula tributis.
Nec tamen humano cedit cæleſte favori
Judicium. cingunt Superi concordibus unum
Præſidiis, hoſteſque tuos aut litore produnt,
Aut totum oppoſiti claudunt fugientibus æquor,
Aut in ſe vertunt furiis, aut militis enſe
Bacchati laniant Pentheo corpora ritu.
Inſidias retegunt, & in ipſa cubilia fraudum
Ducunt, ceu tenera venantem nare moloſſi.
Ominibus ventura notant, aut alite monſtrant,
Aut monitos certa dignantur imagine ſomnos.
Pro quibus innumeræ trabearum inſignia terræ
Certatim petiere tibi. poſcentibus ipſe
Reſtiteras, & mens aliorum prona favori,
Judex dura ſui, facibus ſuccenſa pudoris,
Tarda verecundis excuſat præmia cauſſis.
Ergo avidæ, tantoſque novi ſpe Conſulis annos
Eluſæ, dominæ pergunt ad limina Romæ:
Si minus annueris precibus, vel cogere certæ
Cunctantem, votoque moras auferre paratæ

Conve-

Conveniunt ad tecta Deæ, quæ candida lucent
Monte Palatino. glaucis tum prima Minervæ
Nexa comam foliis, fulvaque intexta micantem
Veſte Tagum, tales profert Hiſpania voces :
Cuncta mihi ſemper Stilico, quæcumque popoſci
Conceſſit, tantumque ſuos invidit honores.
Auguſti potuit ſoceri contemnere faſces :
Jam negat & genero. ſi non ut ductor, ab orbe,
Quem regit, accipiat ſaltem cognatus ab aula.
Exiguumne putet, quod ſic amplexus Iberam
Progeniem noſtros immoto jure nepotes
Suſtinet, ut patrium commendet purpura Bætin?
Quod pulcro Mariæ fecundet germine regnum?
Quod dominis ſperatur avus? Tum flava repexo
Gallia crine ferox, evinctaque torque decoro,
Binaque geſa tenens, animoſo pectore fatur.
Qui mihi Germanos ſolus, Francoſque ſubegit,
Cur nondum legitur faſtis? cur pagina tantum
Neſcit adhuc nomen, quod jam numerare decebat?
Uſqueadeone levis pacati gloria Rheni?
Inde Caledonio velata Britannia monſtro,
Ferro picta genas, cujus veſtigia verrit
Cærulus, Oceanique æſtum mentitur amictus,
Me quoque vicinis pereuntem gentibus, inquit,
Me juvit Stilico, totam cum Scotus Iernen
Movit, & infeſto ſpumavit remige Tethys.
Illius effectum curis, ne tela timerem
Scotica, ne Pictum tremerem, ne litore tuto
Proſpicerem dubiis venturum Saxona ventis.
Tum ſpicis & dente comas illuſtris eburno,
Et calido rubicunda die, ſic Africa fatur:
Sperabam nullas trabeïs Gildone perempto
Naſci poſſe moras. etiam nunc ille repugnat,
Et tanto dubitat faſces præbere triumpho?
Qui mihi Maurorum penitus lacrymabile nomen
Ignorare dedit, poſt has OEnotria lentis
Vitibus intorquens ederas, & palmite largo
Vina fluens, Si vos adeo Stilicone curules
Augeri flagratis, ait, quas ſola juvare
Fama poteſt: quanto me dignius incitet ardor,
Ut præſente fruar, conſcendentemque tribunal
Proſequar, atque anni pandentem clauſtra ſalutem?
Talibus alternant ſtudiis. Romamque precantes

Pro cunctis hortantur eat. nec ſegnius illa
Paruit officio, ſed raptis protinus armis
Ocior excuſſo per nubila ſidere tendit.
Tranſvehitur Tuſcos, Appenninuſque volatu
Stringitur: Eridanus clipei jam fulgurat umbra.
Conſtitit ante ducem, tetrica nec Pallade vultum
Deterior, nec Marte minor. tremit orbe coruſco
Jam domus, & ſummæ tergunt laquearia criſtæ.
Tum prior attonitum gratis affata querelis:
Servatas, Stilico, per te, venerande, curules,
Ornatas necdum, fateor. quid profuit anni
Servilem pepuliſſe notam? defendis honorem,
Quem fugis; & ſpernis, tanta quem mole tueris;
Reſpuis oblatum, pro quo labente reſiſtis?
Quænam cauſſa moræ? quo me cunctabere rurſus
Ingenio? nullus Boreæ metus, omnis & Auſtri
Ora ſilet. cecidit Maurus, Germania ceſſit,
Et Janum pax alta ligat. te Conſule necdum
Digna feror? titulumne levem, parvique nitoris
Credimus, Auguſti quem ſe decorare fatentur?
Sub juga quo gentes captivis Regibus egi?
Num, ſi prodigiis caſus natura futuros
Signat, polluimur macula? quod reris, Eois
Omen erat. quamquam nullis mihi cognita rebus
Fabula. vix tanto riſit de crimine rumor.
Opprobriis ſtat nulla fides, nec litera venit
Vulgatura neſas: in quo vel maxima virtus
Eſt tua, quod, noſtros qui conſulis omnia Patres,
De monſtris taceas. pellendi denique nulla
Dedecoris ſanctum violant oracula cœtum.
Nec mea funeſtum verſavit Curia nomen.
Pars ſceleris dubitaſſe fuit. quæcumque profana
Pagina de primo veniſſet limite Phœbi,
Ante fretum deleta mihi, ne turpia caſtis
Auribus Italiæ fatorum exempla nocerent.
Publicus ille furor (quantum tua cura peregit!)
Secretum meruit. lætetur quiſquis Eous
Scribere deſierit: faſtos portenta Gabinos
Iſta latent. propriam labem terſiſſe laborent.
Cur ego, quem numquam didici ſenſive creatum,
Gratuler exemtum? delicti pœnitet illos:
Nos nec credidimus. fuerit tamen omnibus unum
Crimen, & ad noſtros manaverit uſque ſecures:

Plus ideo ſumenda tibi faſtigia juris,
Ne pereat tam priſcus honos, qui portus honorum
Semper erat. nullo ſarciri Conſule damnum,
Excepto Stilicone, poteſt. bene præſcia tempus
Mens tua diſtulerat. titulo tunc creſcere poſſes,
Nunc per te titulus. Conſul ſuccurre gravatis
Conſulibus. quicumque fuit, quicumque futurus,
Annum redde tuum, quem mox ſecura ſequatur
Poſteritas, nec jam doleat defenſa vetuſtas.
Sit trabeis ultor Stilico, Brutuſque repertor.
Libertas populi primo tunc Conſule Bruto
Reddita per faſces: hic faſcibus expulit ipſis
Servitium. inſtituit ſublimem Brutus honorem:
Aſſeruit Stilico. plus eſt ſervaſſe repertum,
Quam quæſiſſe novum. quid tardius ore rubenti
Annuis, & ſolitus frontem circumfluit ignis?
Tandem vince tuum, qui vincis cuncta, pudorem.
Hos etiam, quamvis corrumpi munere nullo
Te certum eſt, mirare libens, ac ſuſcipe cinctus,
Quos tibi divino mecum Tritonia duxit
Pectine. tincta ſimul repetito murice fila
Contulimus penſis, & eodem nevimus auro,
Aurea quo Lacheſis ſub te mihi ſecula texit.
Hic ego promiſſam ſobolem, ſperataque mundo
Pignora præluſi. veram mox ipſe probabis
Me vatem, noſtræque fidem venientia telæ
Fata dabunt. dixit, gremioque rigentia profert
Dona, graves auro trabeas. inſigne Minervam
Spirat opus. rutilis hic pingitur aula columnis,
Et ſacri Mariæ partus. Lucina labores
Solatur: reſidet fulgente puerpera lecto.
Sollicitæ juxta palleſcunt gaudia matris.
Suſceptum puerum redimitæ tempora Nymphæ
Auri fonte lavant. teneros in ſtamine riſus,
Vagituſque audire putes. jam creverat infans
Ore ferens patrem. ſed avus maturior ævi
Martia recturo tradit præcepta nepoti.
Parte alia ſpumis fucantem Serica frena
Sanguineis, primæ ſignatus flore juventæ,
Eucherius flectebat equum, jaculiſque vel arcu
Aurea purpureos tollentes cornua cervos
Aureus ipſe ferit. Venus hic invecta columbis
Tertia regali jungit connubia nexu,

Penna-

Pennatique nurum circumſtipantur Amores
Progenitam Auguſtis, Auguſtorumque ſororem.
Eucherius trepido jam flammea ſublevat ore
Virginis: arridet læto Thermantia fratri.
Nam domus hæc utroque petit diademata ſexu,
Reginaſque parit, Reginarumque maritos.
Talibus invitat donis, dextræque gerendum
Diva ſimul porrexit ebur. ſolennibus urnam
Commovet auſpiciis, avibuſque incepta ſecundat.
Tunc habiles; armis humeros Dea veſtibus ambit
Romuleis. Latii ſederunt pectore cultus,
Loricæque locum decuit toga. talis ab Iſtro,
Vel Scythico victor rediens Gradivus ab axe,
Depoſito mitis clipeo, candentibus urbem
Ingreditur trabeatus equis: ſpatioſa Quirinus
Frena regit, currumque patris Bellona cruentum
Ditibus exuviis, tendens ad ſidera quercum,
Præcedit: lictorque Metus cum fratre Pavore
Barbara ferratis innectunt colla catenis,
Velati galeas lauro: propiuſque jugales
Formido ingentem vibrat ſuccincta ſecurim.
Vidit ut optato ſe Conſule Roma potitam,
Nunc, ait, Elyſii lucos irrumpere campi,
Nunc libet; ut tanti Curiis miracula voti
Fabriciiſque feram, famæ qui vulnere nuper
Calcatam flevere togam. jam prata choreis
Pulſent, nec rigidos pudeat luſiſſe Catones.
Audiat hoc ſenior Brutus, Pœniſque tremendi
Scipiadæ, geminis tandem quod libera damnis
Unius auxilio faſces Libyamque recepi.
Quod ſupereſt, unum precibus, fortiſſime Conſul,
Adde meis, Urbique tuum largire parumper,
Quem rogat, adventum: quam tu belloque fameque
Depulſam terris iterum regnare dediſti.
Splendida ſuſcipiant alium te Roſtra Camillum.
Ultorem videant ſervatoremque Quirites.
Et populus, quem ductor ames: quibus Africa per te,
Nec prius auditas Rhodanus jam donat ariſtas:
Ut mihi vel Maſſyla Ceres, vel Gallica proſit
Fertilitas, meſſeſque vehant nunc humidus Auſter,
Nunc Aquilo: cunctis diteſcant horrea ventis.
Quæ tunc Flaminiam ſtipabunt millia vulgi!
Fallax ô quoties pulvis deludet amorem

Suſpen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Suſpenſum, veniens omni dum crederis hora?
Spectabunt cupidæ matres, ſpargentur & omnes
Flore viæ, ſuperes cum Pythia culmina Conſul
Arduus, antiqui ſpecies Romana Senatus.
Pompeiana dabunt quantos proſcenia plauſus?
Ad cælum quoties vallis tibi Murtia ducet
Nomen, Aventino Pallanteoque receſſu!
Nunc te conſpiciam caſtris, permitte, relictis,
Mox & cum genero trabeis viſura ſecundis.
Hæc dum Roma refert, jam fama loquacibus ales
Pervolat Oceanum linguis, & mille citatos
Feſtinare jubet proceres: nullique ſenectus,
Non iter, hibernis obſtant nec flatibus Alpes.
Vincit amor meriti pridem, clarique vetuſtis
Faſcibus ad ſocii properant & vindicis annum.
Sic ubi fecunda reparavit morte juventam,
Et patrios idem cineres, collectaque portat
Unguibus oſſa piis, Niliquc ad litora tendens,
Unicus extremo Phœnix procedit ab Euro;
Conveniunt aquilæ, cunctæque ex orbe volucres
Ut Solis mirentur avem. procul ignea lucet
Ales, odorati redolent cui cinnama buſti.
Nec minor in cælo chorus eſt. exſultat uterque
Theudoſius, Divique tui. Sol ipſe quadrigis
Vere coronatis dignum tibi præparat annum.
Eſt ignota procul, noſtræque impervia menti
Vix adeunda Deis, annorum ſqualida mater,
Immenſi ſpelunca ævi, quæ tempora vaſto
Suppeditat revocatque ſinu. complectitur antrum,
Omnia qui placido conſumit numine, ſerpens,
Perpetuumque viret ſquamis, caudamque reducto
Ore vorat, tacito relegens exordia lapſu.
Veſtibuli cuſtos vultu longæva decoro
Ante fores Natura ſedet, cunctiſque volantes
Dependent membris animæ. manſura verendus
Scribit jura ſenex, numeros qui dividit aſtris,
Et curſus ſtabileſque moras, quibus omnia vivunt
Ac pereunt fixis cum legibus. ille recenſet
Incertum quid Martis iter, certumque Tonantis
Proficiat mundo; quid velox ſemita Lunæ,
Pigraque Saturni: quantum Cytherea ſereno
Curriculo, Phœbique comes Cyllenius, erret.
Illius ut Phœbus ad limen conſtitit antri,

Occurrit Natura potens, ſeniorque ſuperbis
Canitiem inclinat radiis. tunc ſponte recluſos
Laxavit poſtes adamas. penetrale profundum
Panditur, & ſedes ævique arcana pateſcunt.
Hic habitant vario faciem diſtincta metallo
Secula certa locis: illic glomerantur aëna.
Hic ferrata rigent, illic argentea candent.
Eximia regione domus, contingere terris
Difficiles, ſtabant rutili grex aureus anni:
Quorum præcipuum pretioſo corpore Titan
Signandum Stilicone legit. tunc imperat omnes
Pone ſequi. dictiſque ſimul compellat euntes.
En, cui diſtulimus melioris ſecla metalli;
Conſul adeſt. ite optati mortalibus anni.
Ducite virtutes, hominum floreſcite rurſus
Ingeniis, hilares Baccho frugumque feraces.
Non inter geminos Anguis glaciale Triones
Sibilet, immodico nec frigore ſæviat Urſa.
Non torvo fremat igne Leo, nec brachia Cancri
Urat atrox æſtas, madidæ nec prodigus urnæ
Semina prærupto diſſolvat Aquarius imbre.
Phrixeus roſeo producat fertile cornu
Ver Aries: pingues nec grandine tundat olivas
Scorpios. autumni maturet germina Virgo.
Lenior & gravidis allatret Sirius uvis.
Sic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
Ingreditur, vallemque ſuam, quam flammeus ambit
Rivus, & irriguis largum jubar ingerit herbis,
Quas Solis paſcuntur equi. fragrantibus inde
Cæſariem ſertis, & lutea lora jubaſque
Subligat alipedum. gelidas hinc Lucifer ornat.
Hinc Aurora comas. juxtaque arridet habenis
Aureus, & nomen prætendit Conſulis, annus;
Inque novos iterum revoluto cardine curſus,
Scribunt æthereis Stiliconem ſidera faſtis.

CL. CLAUDIANI
DE
LAUDIBUS STILICONIS
LIBER III.

Præfatio.

MAjor Scipiades, Italis qui ſolus ab oris
In proprium vertit Punica bella caput,
Non ſine Pieriis exercuit artibus arma.
Semper erat vatum maxima cura duci.
Gaudet enim virtus teſtes ſibi jungere Muſas.
Carmen amat, quiſquis carmine digna gerit.
Ergo ſeu patriis primævus manibus ultor
Subderet Hiſpanum legibus Oceanum,
Seu Tyrias certa fracturus cuſpide vires
Inferret Libyco ſigna tremenda mari;
Hærebat doctus lateri; caſtriſque ſolebat
Omnibus in medias Ennius ire tubas.
Illi poſt lituos pedites favere canenti,
Laudavitque nova cæde cruentus eques.
Cumque triumpharet gemina Carthagine victa,
(Hanc vindex patris vicerat, hanc patriæ.)
Cum longi Libyam tandem poſt funera belli
Ante ſuas mœſtam cogeret ire rotas;
Advexit reduces ſecum victoria Muſas,
Et ſertum vati Martia laurus erat.
Noſter Scipiades Stilico, quo concidit alter
Hannibal, antiquo ſævior Annibale.
Te mihi poſt quinos annorum, Roma, recurſus
Reddidit, & votis juſſit adeſſe ſuis.

QUem populi plauſu, procerum quem voce petebas,
Adſpice, Roma, virum. jam tempora deſine longæ
Dinumerare viæ, viſoque aſſurgere ſemper
Pulvere: non dubiis ultra torquebere votis.
Totus adeſt oculis, aderat qui mentibus olim,
Spe major, fama melior. venerare curulem,
Quæ tibi reſtituit faſces. complectere dextram,
Sub juga quæ Pœnos iterum Romana redegit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur
Imperii, cujus libratur ſenſibus orbis.
Os ſacrum, quod in ære colis, miraris in auro,
Cerne libens. hic eſt felix bellator ubique,
Defenſor Libyæ, Rheni pacator & Iſtri.
Oſtentare ſuos priſco ſi more labores,
Et gentes cuperet vulgo mónſtrare ſubactas:
Certarent utroque pares à cardine laurus.
Hæc Alamanorum ſpoliis, Auſtralibus illa
Ditior exuviis. illinc flavente Sicambri
Cæſarie, nigris hinc Mauri crinibus irent.
Ipſe albis veheretur equis, currumque ſecutus
Laurigerum, feſto fremuiſſet carmine, miles.
Hi famulos traherent Reges: hi facta metallo
Oppida, vel montes captivaque flumina ferrent.
Hinc Libyci fractis lugerent cornibus amnes:
Inde catenato gemeret Germania Rheno.
Sed non immodicus proprii jactator honoris
Conſul, Roma, tuus. non illum præmia tantum,
Quam labor ipſe juvat. ſtrepitus faſtidit inanes,
Inque animis hominum pompa meliore triumphat.
Non alium certe Romanæ clarius arces
Suſcepere ducem, nec cum cedente rediret
Fabricius Pyrrho, nec cum Capitolia curru
Pellææ domitos Paullus conſcenderet aulæ.
Nec ſimilis Latias pateſecit gloria portas,
Poſt Numidas Mario, poſt claſſica Martis Eoi
Pompejo. nulli pars æmula defuit umquam,
Quæ gravis obſtreperet laudi, ſtimuliſque malignis
Facta ſequebatur, quamvis ingentia, livor.
Solus hic invidiæ fines virtute reliquit,
Humanumque modum. quis enim liveſcere poſſit,
Quod numquam pereant ſtellæ? quod Jupiter altum
Poſſideat cælum? quod noverit omnia Phœbus?
Eſt aliquod meriti ſpatium, quod nulla furentis
Invidiæ menſura capit. ductoribus illis
Præterea diviſus erat favor. æquior ille
Patribus, inviſus plebi: popularibus illi
Munito ſtudiis languebat gratia Patrum.
Omnis in hoc uno variis diſcordia ceſſit
Ordinibus. lætatur Eques, plauditque Senator,
Votaque patricio certant plebeja favori.
O felix, ſervata vocat quem Roma parentem!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

O mundi communis amor, cui militat omnis
Gallia, quem Regum thalamis Hiſpania nectit,
Cujus & adventum crebris petiere Quirites
Vocibus, & genero meruit præſtante Senatus!
Non ſic virginibus flores, non frugibus imbres,
Proſpera non laſſis optantur flamina nautis,
Ut tuus adſpectus populo. quæ numine tanto
Litora fatidicas attollunt Delia lauros,
Venturi quoties affulget Apollinis arcus?
Quæ ſic aurifero Pactoli fonte tumeſcit
Lydia, cum domitis apparuit Evius Indis?
Nonne vides, & plebe vias, & tecta latere
Matribus? ut, Stilico, cunctis inopina reluxit
Te victore ſalus! ſeptem circumſpice montes,
Qui ſolis radios auri fulgore laceſſunt,
Indutoſque arcus ſpoliis, æquataque templa
Nubibus, & quidquid tanti ſtruxere triumphi.
Quantum profueris, quantam ſervaveris urbem,
Attonitis metire oculis. hæc fabula certe
Cuncta forent, ſi Pœnus adhuc incumberet Auſtro
Mos erat in veterum caſtris, ut tempora quercu
Velaret, validis qui fuſo viribus hoſte
Caſurum morti potuit ſubducere civem.
At tibi quæ poterit pro tantis civica reddi
Mœnibus? aut quantæ penſabunt facta coronæ?
Nec ſolam populi vitam debere fatetur
Armis Roma tuis; ſed, quo jucundior eſſet
Lucis honoratæ fructus, venerabile famæ
Pondus, & amiſſas vires & regna recepit.
Jam non prætumidi ſupplex Orientis ademtam
Legatis poſcit Libyam, famuloſve precatur,
Dictu turpe, ſuos: ſed robore freta Gabino
Te duce Romana tandem ſe vindicat ira.
Ipſa jubet ſignis, bellaturoque togatus
Imperat, expectant aquilæ decreta Senatus.
Ipſa tibi trabeas ultro dedit: ipſa curulem
Obtulit. hæc ultro faſtos ornare coëgit.
Nil perdit decoris priſci, nec libera quærit
Secula, cum donet faſces, cum prælia mandet.
Seque etiam creviſſe videt. quis Gallica rura,
Quis meminit Latio Senonum ſerviſſe ligones?
Aut quibus exemplis fecunda Tibris ab Arcto
Vexit Lingonico ſudatas vomere meſſes?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Illa ſeges non auxilium modo præbuit Urbi,
Sed fuit indicio, quantum tibi, Roma, liceret.
Admonuit Dominæ gentes, inſtarque tropæi
Rettulit ignotum gelidis vectigal ab oris.
Hoc quoque majeſtas augeſcit plena Quirini,
Rectores Libyæ populo quod judice pallent:
Et poſt emeritas moderator quiſque ſecures
Diſcrimen letale ſubit: quod Pœnus arator
Intulerit, madidus quantum tranſmiſerit Auſter.
Ardua qui late terris reſponſa dedere,
Hinc trepidant humiles. tremuit quos Africa nuper,
Cernunt Roſtra reos. cani virtutibus ævi
Materiem pandit Stilico, populumque vetuſti
Culminis immemorem dominandi rurſus in uſum
Excitat, ut magnos calcet metuendus honores,
Pendat juſtitia crimen, pietate remittat
Errorem, puroſque probet, damnetque nocentes,
Et patrias iterum clemens exerceat artes.
Fallitur, egregio quiſquis ſub principe credit
Servitium. numquam libertas gratior extat,
Quam ſub Rege pio. quos præficit ipſe regendis
Rebus, ad arbitrium plebis patrumque reducit:
Conceditque libens, meritis ſeu præmia poſcant,
Seu punire velint. poſito jam purpura faſtu
De ſe judicium non indignatur haberi.
Sic docuit regnare ſocer: ſic cauta juventæ
Frena dedit: teneros his moribus induit annos
Verior Auguſti genitor, fiducia belli,
Pacis conſilium; per quem ſqualore remoto
Priſtina Romuleis infloruit arcibus ætas:
Per quem fracta diu, tranſlataque pene poteſtas,
Non oblita ſui, ſervilibus exulat arvis;
In proprium ſed ducta Larem, victricia reddit
Fata ſolo, fruiturque iterum, quibus hæſerat olim,
Auſpiciis, capitique errantia membra reponit.
   Proxime Dis Conſul, qui tantæ proſpicis Urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther:
Cujus nec ſpatium viſus, nec corda decorem,
Nec laudem vox ulla capit: quæ luce metalli
Æmula vicinis faſtigia conſerit aſtris.
Quæ ſeptem ſcopulis zonas imitatur Olympi,
Armorum legumque parens: quæ fundit in omnes
Imperium, primique dedit cunabula juris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Hæc eſt, exiguis quæ finibus orta tetendit
In geminos axes, parvaque à ſede profectas
Diſperſit cum Sole manus. hæc obvia fatis,
Innumeras uno gereret cum tempore pugnas,
Hiſpanas caperet, Siculas obſideret urbes,
Et Gallum terris proſterneret, æquore Pœnum,
Numquam ſuccubuit damnis, & territa nullo
Vulnere, poſt Cannas major Trebiamque fremebat
Et cum jam premerent flammæ, murumque ferire
Hoſtis, in extremos aciem mittebat Iberos.
Nec ſtetit Oceano: remiſque ingreſſa profundum
Vincendos alio quæſivit in orbe Britannos.
Hæc eſt, in gremium victos quæ ſola recepit,
Humanumque genus communi nomine fovit,
Matris, non dominæ, ritu: civeſque vocavit,
Quos domuit, nexuque pio longinqua revinxit.
Hujus pacificis debemus moribus omnes,
Quod veluti patriis regionibus utitur hoſpes:
Quod ſedem mutare licet: quod cernere Thulen
Luſus, & horrendos quondam penetrare receſſus:
Quod bibimus paſſim Rhodanum, potamus Orontē
Quod cuncti gens una ſumus. nec terminus umquam
Romanæ ditionis erit, nam cetera regna
Luxuries vitiis, odiiſque ſuperbia, vertit.
Sic male ſublimes fregit Spartanus Athenas:
Atque idem Thebis cecidit. ſic Medus ademit
Aſſyrio, Medoque tulit moderamina Perſes.
Subjecit Macedo Perſen, ceſſurus & ipſe
Romanis. hæc auguriis firmata Sibyllæ,
Hæc ſacris animata Numæ. huic fulmina vibrat
Juppiter: hanc tota Tritonia Gorgone velat.
Arcanas huc Veſta faces, huc Orgia Bacchus
Tranſtulit, & Phrygios genitrix turrita leones.
Huc defenſurus morbos Epidaurius hoſpes
Reptavit placido tractu, vectumque per undas
Inſula Pæonium texit Tiberina draconem.
Hanc tu cum Superis, Stilico præclare, tueris.
Protegis hanc clipeo matrem regumque ducumque,
Præcipueque tuam. dedit hæc exordia lucis
Eucherio, puerumque ferens hic regia mater
Auguſto monſtravit avo: lætatus at ille
Suſtulit in Tyria reptantem veſte nepotem.
Romaque venturi gaudebat præſcia fati,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Quod te jam tanto meruiſſet pignore civem.
Nec tamen ingratum, nec qui benefacta referre
Neſciat, hunc credas populum. ſi volvere priſcos
Annales libeat, quoties hic prælia ſumpſit
Pro ſociis, quoties dono conceſſit amicis
Regibus Auſonio quæſitas ſanguine terras!
Publica ſed numquam tanto ſe gratia fudit
Aſſenſu: quis enim princeps hoc omnibus egit
Obſequiis, dominum ſeſe patremque vocari,
Quod tibi continuis reſonant convexa diebus?
Macte novis Conſul titulis, Mavortia plebes
Te dominum, Bruto non indignante, fatetur.
Et quod adhuc nullo potuit terrore ſubacta
Libertas Romana pati, Stiliconis amori
Detulit: exultant avidi quocumque decorus
Conſpiciare loco, nomenque ad ſidera tollunt.
Nec vaga dilecto ſatiantur lumina vultu.
Seu circum trabeïs fulgentibus aureus intres:
Seu celebres ludos: ſolio ſeu fultus eburno
Cingas jure forum: denſi ſeu turbine vulgi
Circumfuſa tuæ conſcendant Roſtra ſecures.
Quæ vero procerum voces, quam certa fuere
Gaudia, cum totis exurgens ardua pennis
Ipſa duci ſacras Victoria panderet ædes!
O palma viridi gaudens, & amicta tropæis,
Cuſtos imperii virgo, quæ ſola mederis
Vulneribus, nullumque doces ſentire laborem:
Seu tibi Dictææ placuerunt aſtra Coronæ:
Seu magis æſtivo ſedes vicina Leoni:
Seu ſceptrum ſublime Jovis, ſeu Pallados ambis
Ægida: ſeu feſſi mulces ſuſpiria Martis:
Adſis perpetuum Latio, votiſque Senatus
Annue, Diva, tui. Stilico tua ſæpius ornet
Limina, teque ſimul rediens in caſtra reducat.
Hunc bellis comitare favens: hunc redde togatum
Conſiliis. ſemper placidis te moribus egit,
Servavitque piam victis, nec polluit umquam
Laurum ſævitia, cives nec fronte ſuperba
Deſpicit, aut trepidam vexat legionibus Urbem.
Sed verus patriæ Conſul, ceſſantibus armis,
Contentus lictore venit, nec inutile quærit
Ferri præſidium, ſolo munitus amore:
Magnarum nec parcus opum geminare profundas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Diſtulit impenſas, ſed poſt miracula caſtris
Edita vel genero, Romæ majora reſervat.
Auratos Rhodus imbres, naſcente Minerva,
Indulſiſſe Jovem perhibent, Bacchoque paternum
Jam pulſante femur, mutatus palluit Hermus
In pretium, votique famem paſſurus avari
Ditabat rutilo, quidquid Mida tangeret, auro:
Fabula, ſeu verum, canitur; tua copia vincit
Fontem Hermi, tactumq; Midæ, pluviamq; Tonantis.
Obſcurat veteres, obſcurabitque futuras
Par donis armiſque manus. ſi ſolveret ignis,
Quas dedit immanes vili ſub pondere, maſſas:
Argenti potuere lacus & flumina fundi.
Nec tibi, quæ pariter ſilvis dominaris & aſtris,
Exiguam Stilico movit, Latonia, curam.
Tu quoque nobilibus ſpectacula noſtra laboras
Illuſtrare feris, ſummoque in vertice rupis
Alpinæ ſocias arcu ceſſante pudicas,
Et pharetratarum comitum inviolabile cogis
Concilium. veniunt humeros & brachia nudæ,
Armatæque manus jaculis, & terga ſagittis;
Incomtæ, pulcræque tamen. ſudoribus ora
Pulverulenta rubent. ſexum nec cruda fatetur
Virginitas. ſine lege comæ. duo cingula veſtem
Crure tenus pendere vetant. præcedit amicas
Flava Leontodame. ſequitur nutrita Lycæo
Nebrophone, teliſque domat quæ Mænala Thero.
Ignea Cretæa properat Britomartis ab Ida,
Et curſu Zephyris numquam ceſſura Lycaſte.
Jungunt ſe geminæ metuenda feris Hecaërge:
Et ſoror, optatum numen venantibus, Opis,
Progenies Scythiæ. Divas nemorumque potentes
Fecit Hyperboreis Delos prælata pruinis.
Hæ ſeptem venere duces. exercitus alter
Nympharum incedunt, acies formoſa Dianæ
Centum Taygeti, centum de vertice Cynthi,
Et totidem caſto genuit quas flumine Ladon.
Has ubi collectas vidit, ſic Delia cœpit.
O ſociæ, mecum thalami quæ jura peroſæ
Virgineo gelidos percurritis agmine montes,
Cernitis ut Latio Superi communibus ornent
Hunc annum ſtudiis? quantos Neptunus equorum
Donet ab orbe greges? laudi quam nulla canendæ

Fratris

Fratris plectra vacent: noſtram quoque ſentiat idem,
Quam meritis debemus, opem. non ſpicula poſcit
Iſte labor; maneant clauſis nunc ſicca pharetris:
Omnis & à ſolitis noſter venatibus arcus
Temperet, in ſolam cruor hic ſervetur arenam.
Retibus, & clathris dilata morte tenendæ
Ducendæque feræ. cupidas arcete ſagittas.
Conſulis in plauſum caſuris parcite monſtris.
Acceleret diviſa manus. mihi curſus anhelas
Tenditur ad Syrtes. mecum Dictæa Lycaste
Et comes Opis eat. ſteriles juvat ire per æſtus.
Namque feras aliis tellus Mauruſia donum
Præbuit: huic ſoli debet, ceu victa, tributum.
Dum nos horribiles Libyæ ſcrutamur alumnos,
Europæ vos interea perquirite ſaltus,
Et ſcopulos. poſita ludat formidine paſtor,
Securiſque canat Stiliconem fiſtula ſilvis.
Pacet muneribus montes qui legibus urbes.
Dixit, & extemplo frondoſa fertur ab Alpe
Trans pelagus. cervi currum ſubire jugales,
Quos decus eſſe Deæ primi ſub limine cæli
Roſcida fecundis concepit Luna cavernis.
Par nitor intactis nivibus. frons diſcolor auro
Germinat, & ſpatio ſummas æquantia fagos
Cornua ramoſo ſurgunt procera metallo.
Opis frena tenet. fert retia rara Lycaste,
Aurataſque plagas: immortaleſque Moloſſi
Latrantes mediis circum juga nubibus ibant.
Quinque aliæ paribus (Phœbe ſic juſſerat) armis
Diverſa regione ruunt; ducuntque cohortem
Quæque ſuam. variæ formis & gente ſequuntur
Ingenioque canes. illæ gravioribus aptæ
Morſibus: hæ pedibus celeres: hæ nare ſagaces;
Hirſutæque fremunt Creſſæ, tenueſque Lacænæ,
Magnaque taurorum fracturæ colla Britannæ.
Dalmatiæ lucos abruptaque brachia Pindi
Sparſa comam Britomartis agit. tu Gallica cingis
Luſtra, Leontodame, Germanorumque paludes
Eruis, & ſi quis defenſus arundine Rheni
Vaſtus aper nimio dentes curvaverit ævo.
Nubiferas Alpes, Apenninique receſſus,
Garganique nives Hecaërge promta fatigat.
Speluncas canibus Thero rimatur Iberas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Informeſque cavis urſos detrudit ab antris,
Quorum ſæpe Tagus manantes ſanguine rictus
Non ſatiavit aquis, & quos jam frigore ſegnes
Pyrenæa tegit latebroſis frondibus ilex.
Cyrneis Siculiſque jugis venata virago
Nebrophone, cervos aliaſque in vincula cogit
Non ſævas pecudes, ſed luxuriantis arenæ
Delicias, pompam nemorum: quodcumque tremendũ
Dentibus, aut inſigne jubis, aut nobile cornu,
Aut rigidum ſetis. capitur decus omne timorque
Silvarum. non cauta latent: non mole reſiſtunt
Fortia: non volucri fugiunt pernicia curſu.
Hæc laqueis innexa gemunt: hæc clauſa feruntur
Ilignis domibus. fabri nec tigna polire
Sufficiunt. rudibus fagis texuntur & ornis
Frondentes caveæ. ratibus pars ibat onuſtis
Per freta, per fluvios. exanguis dextera torpet
Remigis, & propriam metuebat navita mercem.
Per terram pars ducta rotis, longoque morantur
Ordine plauſtra vias, montani plena triumphi.
Et fera ſollicitis vehitur captiva juvencis,
Explebat quibus ante famem: quotieſque reflexi
Conſpexere boves, pavidi temone recedunt.
Jamque pererratis Libyæ flagrantibus oris,
Legerat eximios Phœbi germana leones,
Heſperidas qui ſæpe fugant, ventoque citatis
Terrificant Atlanta jubis, armentaque longe
Vaſtant Æthiopum, quorumque impune fragoſa
Murmura paſtorum numquam venere per aures.
Non illos tædæ ardentes, non ſtrata ſuperne
Lapſuro virgulta ſolo, non vocibus hœdi
Pendentis ſtimulata fames, non foſſa fefellit.
Ultro ſe voluere capi, gaudentque videri
Tantæ præda Deæ. reſpirant paſcua tandem.
Agricolæ reſerant jam tuta mapalia Mauri.
Tum virides pardos & cetera colligit Auſtri
Prodigia, immaneſque ſimul Latonia dentes,
Qui ſecti ferro in tabulas, auroque micantes,
Inſcripti rutilum cælato Conſule nomen
Per proceres & vulgus eant, ſtupor omnibus Indis.
Plurimus ereptis elephas inglorius errat
Dentibus. inſedit nigra cervice gementum,
Et fixum Dea quaſſat ebur, penituſque cruentis
Stirpi-

Stirpibus avulſis patulos exarmat hiatus.
Ipſos quinetiam nobis miracula vellet
Ducere: ſed pigra cunctari mole veretur.
Tyrrhenas fœtus Libycos amplexa per undas
Claſſica turba ſonat, caudamque à puppe retorquens
In proram jacit uſque leo. vix ſublevat unum
Tarda ratis. fremitus ſtagnis auditur in imis,
Cunctaque proſiliunt cete, terrenaque Nereus
Confert monſtra ſuis: & non æquare fatetur.
Æquora ſic victor quoties per rubra Lyæus
Navigat, intorquet clavum Silenus, & acres
Aſſudant tonſis Satyri, taurinaque pulſu
Baccharum Bromios invitant tympana remos.
Tranſtra ligant ederæ. malum circumflua veſtit
Pampinus. antennis illabitur ebria ſerpens,
Perque mero madidos currunt ſaliuntque rudentes
Lynces, & inſolitæ mirantur carbaſa tigres.

CL. CLAUDIANI
DE
BELLO GETICO
LIBER.

Præfatio.

POſt reſides annos longo velut excita ſomno
 Romanis fruitur noſtra Thalia choris.
Optatos renovant eadem mihi culmina cœtus,
 Perſonat & noto Pythia vate domus.
Conſulis hic faſces cecini, Libyamque receptam.
 Hic mihi proſtratis bella canenda Getis.
Sed prior effigiem tribuit ſucceſſus ahenam,
 Oraque patricius noſtra dicavit honos.
Annuit hunc princeps titulum poſcente Senatu,
 Reſpice; judicium quam grave, Muſa, ſubis!
Ingenio minuit merces properata favorem.
 Carminibus veniam præmia tanta negant:
Et magis intento ſtudium cenſore laborat,
 Quod legimur medio conſpicimurque foro.
Materies tamen ipſa juvat, ſolitumque timoris
 Dicturo magna ſedula parte levat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Nam mihi conciliat gratas impenſius aures
Vel meritum belli, vel Stiliconis amor.

INtacti cum clauſtra freti coëuntibus æquor
Armatum ſcopulis audax irrumperet Argo,
Æetam Colchoſque petens; propiore periclo
Omnibus attonitis ſolus poſt Numina Tiphys
Incolumem tenui damno ſervaſſe carinam,
Fertur, & ancipitem montis vitaſſe ruinam,
Deceptoque vagæ concurſu rupis in altum
Victricem duxiſſe ratem. ſtupuere ſuperba
Arte viri domitæ Symplegades; & nova paſſæ
Jura ſoli, cunctis faciles jam puppibus hærent,
Ut vinci didicere ſemel. quod ſi ardua Tiphyn
Navis ob innocuæ meritum ſic gloria vexit;
Quæ tibi pro tanti pulſo diſcrimine regni
Sufficiant laudes, Stilico? licet omnia vates
In majus celebrata ferant, ipſamque ſecandis
Argois trabibus jactent ſudaſſe Minervam;
Nec nemoris tantum junxiſſe carentia ſenſu
Robora, ſed cæſo Tmarii Jovis augure luco,
Arbore præſaga tabulas animaſſe loquaces.
Plurima ſed quamvis variis miracula monſtris
Ingeminent teneras vincturo carmine mentes,
Harpyiaſque truces, inſopitiſque refuſum
Tractibus aurati cuſtodem velleris anguem,
Et juga taurorum rapidis ambuſta favillis,
Et virides galeis ſulcos, fœtaſque novales
Martis, & in ſegetem creſcentis ſemina belli;
Nil veris æquale dabunt. prohibere rapaces
Scilicet Harpyias, unaque excludere menſa
Nobilior titulus, quam tot potuiſſe paratas
In Latii prædam Geticas avertere fauces?
Anne ego terrigenas potius mirabor in ipſis
Procubuiſſe ſatis, vitæ quibus attulit idem
Principium finemque dies, quam cæſa Getarum
Agmina, quos tantis aluit Bellona tropæis,
Totaque ſub galeis Mavortia canuit ætas?
Per te namque unum mediis exuta tenebris
Imperio ſua forma redit, clauſtriſque ſolutæ
Triſtibus exangues audent procedere leges.
Jamque poteſtates priſcus diſcriminat ordo
Juſtitiæ, quas ante pares effecerat una

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Nube timor. tua nos urgenti dextera leto
Eripuit, tectiſque ſuis redduntur & agris
Damnati fato populi, virtute renati.
Jam non in pecorum morem formidine clauſi
Proſpicimus ſævos campis ardentibus ignes:
Alta nec incertis metimur flumina votis
Excidio latura moram: non poſcimus amnes
Undoſam ſervare fidem, nubeſque fugaces,
Aut conjuratum querimur ſplendere ſerenum.
Ipſa quoque internis furiis exercita plebis
Securas jam Roma levat tranquillior arces.
Surge, precor, veneranda parens, & certa ſecundis
Fide Deis, humilemque metum depone ſenectæ,
Urbs æquæva polo. tum demum ferrea fumet
Jus in te Lacheſis, cum ſic mutaverit axem
Federibus natura novis, ut flumine verſo
Irriget Ægyptum Tanaïs, Mæotida Nilus,
Eurus ab occaſu; Zephyrus ſe prodat ab Indis;
Caucaſiiſque jugis calido nigrantibus Auſtro
Getulas Aquilo glacie conſtringat arenas.
Fatales hucuſque manus, crebriſque notatæ
Prodigiis abiere minæ: nec ſidera pacem
Semper habent, ipſumque Jovem turbante Typhœo,
Si fas eſt, tremuiſſe ferunt, cum brachia centum
Montibus armaret totidem, ſpiramque retorquens
Lamberet attonitas erectis anguibus Arctos.
Quid mirum, ſi regna labor mortalia vexat?
Cum gemini fratres, genuit quos aſper Aloëus,
Martem ſubdiderint vinclis, & in aſtra negatas
Tentarint munire vias, ſteteritque revulſis
Pene tribus ſcopulis cœleſti machina bello.
Sed caret eventu nimius furor. improba numquam
Spes lætata diu: nec pervenere juventæ
Robur Aloïdæ dum vellere Pelion Otus
Nititur, occubuit Phœbo, morienſque Ephialtes
In latus obliquam projecit languidus Oſſam.
  Adſpice, Roma. tuum jam vertice celſior hoſtem:
Adſpice quam rarum referens inglorius agmen
Italia detruſus eat, quantumque priori
Diſſimilis, qui cuncta ſibi ceſſura ruenti
Pollicitus, patrii numen juraverat Iſtri,
Non niſi calcatis loricam ponere Roſtris.
O rerum fatique vices! qui fœda parabat

Roma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Romanas ad ſtupra nurus, ſua pignora vidit
Conjugibus permiſta trahi. qui mente profunda
Hauſerat Urbis opes, ultro victoribus ipſe
Præda fuit. noſtri quondam qui militis auro
Aggreſſus tentare fidem, deſertus ab omni
Gente ſua manibuſque redit truncatus & armis.
Hoc quoque quod veniam leti valuere mereri,
Si poſitis pendas odiis, ignoſcere pulcrum
Jam miſero, pœnæque genus vidiſſe precantem.
Quæ vindicta prior, quam cum formido ſuperbos
Flectit, & aſſuetum ſpoliis affligit egeſtas?
Sed magis ex aliis fluxit clementia cauſſis,
Conſulitur dum, Roma, tibi. tua cura coëgit
Incluſis aperire fugam, ne pejor in arcto
Sæviret rabies venturæ conſcia mortis.
Nec tanti nomen ſtirpemque abolere Getarum,
Ut propius peterere, fuit. procul arceat altus
Jupiter, ut delubra Numæ, ſedemque Quirini
Barbaries oculis ſaltem temerare profanis
Poſſit, & arcanum tanti deprendere regni.
Quamquam, ſi veterum certamina rite recordor;
Tunc etiam, pulcra cum libertate vigerent,
Et proprio late florerent milite Patres,
Semper ab his famæ petiere inſignia bellis,
Quæ diverſa procul tuto trans æquora vices
Exercere dabant. currus regumque catervæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ.
At vero Italiam quoties circumſtetit atrox
Tempeſtas, ipſumque caput læſura pependit;
Non illis vani ratio ventoſa favoris,
Sed graviter ſpectata ſalus: ductorque placebat,
Non qui præcipiti traheret ſimul omnia caſu,
Sed qui maturo vel læta vel aſpera rerum
Conſilio momenta regens, nec triſtibus impar,
Nec pro ſucceſſu nimius, ſpatiumque morandi,
Vincendique modum mutatis noſſet habenis.
Cautius ingentes morbos, & proxima cordi
Ulcera Pæoniæ tractat ſolertia curæ,
Parcendoque ſecat, ferro ne largius acto
Irrevocandus eat ſectis vitalibus error.
Sublimi certe Curium canit ore vetuſtas,
Æaciden Italo pepulit qui littore Pyrrhum.
Nec magis inſignis Pauli Mariique triumphus,

Qui captos niveis reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi quam vincla Jugurthæ.
Et quamvis gemina feſſum jam clade fugarit,
Poſt Decii lituos, & nulli pervia culpæ
Pectora Fabricii donis invicta vel armis,
Plena datur Curio pulſi victoria Pyrrhi.
Quanto majus opus ſolo Stilicone peractum
Cernimus! hic validam gentem, quam dura nivoſis
Educat Urſa plagis, non Chaonas atque Moloſſos,
Quos Epirus alit, nec Dodonæa ſubegit
Agmina, fatidicam fruſtra jactantia quercum.
Primus fulmineum lento luctamine Pœnum
Compreſſit Fabius. campo poſt auſus aperto
Marcellus vinci docuit. ſed tertia virtus
Scipiadæ Latiis tandem deterruit oris.
Unus in hoc Stilico diverſis artibus hoſte
Tres potuit ſuperare duces, fregitque furentem
Cunctando, vicitque manu, victumque relegat.
Atque hæc tanta brevi miſcentem incendia Pyrrhum
Suſtinuit toto mœrens OEnotria luſtro.
Et prope ter ſenas Itali per graminis herbas
Maſſylus Pœno ſonipes vaſtante cucurrit,
Hannibalemque ſenem vix ad ſua reppulit arva
Vindex ſera patrum poſt bellum nata juventus.
Hic celer effecit, bruma ne longior una
Eſſet hyems rerum. primis ſed meſſibus æſtas
Temperiem cælo pariter belloque referret.
Sed quid ego Hannibalem contra, Pyrrhumque tot annis
Certatum memorem? cum vilis Spartacus omne
Per latus Italiæ ferro bacchatus & igni,
Conſulibuſque palam toties congreſſus, inertes
Exuerit caſtris dominos, & ſtrage pudenda
Fuderit imbelles aquilas ſervilibus armis.
Nos terrorum expers, & luxu mollior ætas
Deficimus queruli, ſi bos abductus aratro,
Si libata ſeges. non hanc ergaſtula nobis
Immiſere manum, nec conjurantis arenæ
Turba fuit. qualem Stilico dejecerit hoſtem,
Thraces & Æmonii poterunt Mœſique fateri.
Frigida terdecies nudatum frondibus Æmum
Tendit hyems veſtire gelu; totidemque ſolutis
Ver nivibus viridem monti reparavit amictum,

Ex quo jam patrios gens hæc oblita Triones,
Atque Iſtrum tranſvecta ſemel veſtigia fixit
Threïcio funeſta ſolo, ſeu fata vocabant,
Seu gravis ira Deum, ſeriem meditata ruinis.
Ex illo, quocumque vagos impegit Erinnys,
Grandinis aut morbi ritu per devia rerum
Præcipites, per clauſa, ruunt. nec contigit ullis
Amnibus, aut ſcopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil vaſtus Athos, nil profuit Æmus
Odryſiis. facili contemtum Strymona ſaltu,
Et fruſtra rapidum damnant Aliacmona Beſſi.
Nubibus intactum Macedo miratur Olympum
More pererratum campi. gemit irrita Tempe
Theſſalus, & domitis irriſam cautibus Oeten.
Sperchiuſque, & virginibus dilectus Enipeus
Barbaricas lavere comas. non objice Pindi
Servati Dryopes: nec nubifer Actia texit
Litora Leucates. ipſæ, qua durius olim
Reſtiterant Medis, primo conamine ruptæ
Thermopylæ. vallata mari Scironia rupes,
Et duo continuo connectens æquora muro
Iſthmos, & anguſti patuerunt clauſtra Lechæi.
Nec tibi Parrhaſios licuit munire colonos
Frondoſis, Erymanthe, jugis, equitataque ſummi
Culmina Taygeti trepidæ vidiſtis Amyclæ.
Tandem ſupplicium cunctis pro montibus Alpes
Exegere Getas. tot tandem flumina victor
Vindicat Eridanus. docuit nunc exitus, alte
Fatorum ſecreta tegi. quiſquamne recluſis
Alpibus ulterius Latii fore credidit umbram?
Nonne velut capta rumor miſerabilis urbe
Trans freta, trans Gallos, Pyrenæumque cucurrit;
Famaque nigrantes ſuccincta pavoribus alas
Secum cuncta trahens à Gadibus uſque Britannum
Terruit Oceanum, & noſtro procul axe remotam
Inſolito belli tremefecit murmure Thulen?
Mandemuſne Noti flabris, quoſcumque timores
Pertulimus, feſtæ doleant ne triſtibus aures?
An potius meminiſſe juvat, ſemperque viciſſim
Gaudia præmiſſi cumulant inopina dolores?
Utque ſub occidua jactatis Pleïade nautis
Commendat placidum maris inclementia portum;
Sic mihi tunc major Stilico, cum læta periclis

Metior, atque illi redeunt in corda tumultus.
Nonne videbantur, quamvis adamante rigentes,
Turribus invalidis fragiles, procumbere muri,
Ferratæque Getis ultro ſe pandere portæ?
Nec vallum denſæque ſudes arcere volantes
Cornipedum ſaltus. jam jam conſcendere puppes,
Sardooſque habitare ſinus, & in hoſpita Cyrni
Saxa parant, vitamque freto ſpumante tueri.
Ipſa etiam diffiſa brevi Trinacria ponto,
Si rerum natura ſinat, diſcedere longe
Optat, & Ionium refugo laxare Peloro.
Fultaque deſpiciens auro laquearia dives,
Tutior Æoliis mallet vixiſſe cavernis.
Jamque oneri creduntur opes, tandemque libido
Hæſit avaritiæ gravioribus obruta curis.
Utque eſt ingenioque loquax, & plurima fingi
Permittens credique timor; tum ſomnia vulgo
Narrari; tum monſtra Deûm, monituſque ſiniſtri
Quid meditentur aves, quid cum mortalibus æther
Fulmineo velit igne loqui, quid carmine poſcat
Fatidico cuſtos Romani carbaſus ævi.
Territat aſſiduus Lunæ labor, atraque Phœbe
Noctibus æriſonas crebris ululata per urbes.
Nec credunt vetito fraudatam Sole ſororem
Telluris ſubeunte globo: ſed caſtra ſecutas
Barbara Theſſalidas patriis lunare venenis
Inceſtare jubar. tunc anni ſigna prioris,
Et ſi quod fortaſſe quies neglexerit omen,
Addit cura novis: lapidoſos grandinis ictus,
Molitaſque examen apes, paſſimque crematas
Perbacchata domos nullis incendia cauſſis,
Et numquam cælo ſpectatum impune cometen,
Qui primum roſeo Phœbi prolatus ab ortu,
Qua micat aſtrigera ſenior cum conjuge Cepheus,
Inde Lycaonia paullatim expulſus ab Arcto
Crine vago Getici fœdavit ſidera plauſtri,
Donec in exiguum moriens vaneſceret ignem.
Sed gravius mentes cæſorum oſtenta luporum
Horrificant. duo quippe lupi ſub principis ora,
Dum campis exercet equos, violenter adorti
Agmen, & excepti telis, immane relatu
Prodigium miramque notam duxere futuri.
Num ſimul humano geminas de corpore palmas

Utraque perfoſſis emiſit bellua coſtis:
Illo læva tremens, hoc dextera, ventre latebant
Intentis ambæ digitis, & ſanguine vivo.
Scrutari ſi vera velis, fera nuntia Martis
Ora ſub Auguſti caſurum prodidit hoſtem.
Utque manus utero virides patuere retecto,
Romula poſt raptas ſic virtus emicat Alpes.
Sed maltis interpres rerum metus omne trahebat
Augurium pejore via, truncataque membra,
Nutricemque lupam, Romæ regnoque minari.
Tunc reputant annos, interceptoque volatu
Vulturis, incidunt properatis ſecula metis.
Solus erat Stilico, qui deſperantibus augur
Sponderet meliora manu: dubiæque ſalutis
Dux idem vateſque fuit. durate parumper,
Inquit, &, excuſſis muliebribus ore querelis,
Fatorum toleremus onus. nil nautica proſunt
Turbatæ lamenta rati: nec ſegnibus undæ
Planctibus, aut vanis miteſcunt flamina votis.
Nunc iuſtare manu, toto nunc robore niti
Communi pro luce decet; ſuccurrere velis,
Exhaurire fretum, varios aptare rudentes,
Omnibus & docti juſſis parere magiſtri.
Non ſi perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere Getæ, noſtras dum Rhætia vires
Occupat, atque alio deſudant Marte cohortes,
Iccirco ſpes omnis abit. mirabile poſſet
Eſſe mihi, ſi fraude nova, vel calle reperto
Barbarus ignotas invaderet inſcius Alpes.
Nunc vero geminis clades repetita tyrannis
Famoſum vulgavit iter. nec nota fefellit
Semita præſtructum bellis civilibus hoſtem.
Per ſolitas venere vias, adituſque ſequendos
Barbarico Romana dedit diſcordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita ſeclis.
Sæpe laceſſitam, ſed non impune, fatemur
Auſoniam. hæc Senonũ reſtinxit ſanguine flammas.
Hæc & Teutonico quondam patefacta furori
Colla catenati vidit ſqualentia Cimbri.
Vile decus, quod non erexit prævius horror.
Ingentes geminant diſcrimina magna triumphos.
Quid turpes jam mente fugas, quid Gallica rura
Reſpicitis, Latioque libet poſt terga relicto
Lon-

Longinquum profugis Ararim præcingere caſtris ?
Scilicet Arctois conceſſa gentibus Urbe
Conſidet regnum Rhodano, capitique ſuperſtes
Truncus erit. veſtros ſtimulant ſi pignora ſenſus,
Me quoque non impar naturæ cura remordet.
Nec ferro ſic corda rigent, ut noſſe recuſem,
Quam ſanctum ſoceri nomen, quam dulce mariti,
Quantus prolis amor. ſed numquam oblita decoris
Obſcœnam latebram pietas ignava requiret.
Nec vobis fortis monitor, mihi cautior uni.
Hic conjux, hic progenies, hic carior omni
Luce gener. pars nulla mei ſubducta procellæ.
Accipe tu noſtræ, tellus OEnotria, mentis
Vincula communes tecum ſubeuntia caſus.
Exiguamque moram muris impende tuendis,
Dum redeo lectum referens in claſſica robur.
His dictis pavidi firmavit inertia vulgi
Pectora migrantiſque fugam compeſcuit aulæ.
Auſaque tum primum tenebris emergere pulſis
Heſperia, ut ſecum junxiſſe pericula vidit
Auguſtum, tantoque ſui ſtetit obſide fati.
Protinus, umbroſa veſtit qua litus oliva
Larius, & dulci mentitur Nerea fluctu,
Parva puppe lacum prætervolat. ocius inde
Scandit inacceſſos brumali ſidere montes,
Nil hyemis calive memor. ſic ille relinquens
Jejunos antro catulos immanior exit
Hiberna ſub nocte leo, tacituſque per altas
Incedit furiale nives. ſtant colla pruinis
Aſpera. flaventes adſtringit ſtiria ſetas.
Nec meminit leti, nimboſve aut frigora curat,
Dum natis alimenta parat. ſublimis in Arcton
Prominet Hercyniæ confinis Rhætia ſilvæ:
Quæ ſe Danubii jactat Rhenique parentem,
Utraque Romuleo prætendens flumina regno.
Primo fronte breves, alto mox gurgite regnant,
Et fluvios cogunt unda coëunte minores
In nomen tranſire ſuum. te Cimbrica Tethys
Diviſum bifido conſumit, Rhene, meatu.
Thracia quinque vadis Iſtrum vorat Amphitrite.
Ambo habiles remis, ambo glacialia ſecti
Terga rotis; ambo Boreæ Martique ſodales.
Sed latus, Heſperiæ quo Rhætia jungitur oræ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Præruptis ferit aſtra jugis, panditque terendam
Vix ætate viam. multi ceu Gorgone viſa
Obriguere gelu. multos hauſere profundæ
Vaſta mole nives, cumque ipſis ſæpe juvencis
Naufraga candenti merguntur plauſtra barathro
Interdum glacie ſubitam labente ruinam
Mons dedit, & tepidis fundamina ſubruit Auſtris
Pendenti malefida ſolo. per talia tendit
Frigoribus mediis Stilico loca. nulla Lyæi
Pocula; rara Ceres. raptos contentus in armis
Delibaſſe cibos, madidoque oneratus amictu
Algentem pulſabat equum. nec mollia feſſo
Strata dedere torum. tenebris ſi cæca repreſſit
Nox iter, aut ſpelæa ſubit metuenda ferarum,
Aut paſtorali jacuit ſub culmine fultus
Cervicem clipeo. ſtat pallidus hoſpite magno
Paſtor, & ignoto præclarum nomine vultum
Ruſtica ſordenti genitrix oſtendit alumno.
Illa ſub horrendis prædura cubilia ſilvis,
Illi ſub nivibus ſomni, curæque laborque
Pervigil, hanc requiem terris, hæc otia rebus
Inſperata dabant. illæ tibi, Roma, ſalutem
Alpinæ peperere caſæ, jam fœdera gentes
Exuerant, Latiique audita clade feroces
Vindelicos ſaltus, & Norica rura tenebant.
Ac veluti famuli, mendax quos mortis herilis
Nuntius in luxum falſo rumore reſolvit,
Dum marcent epulis, atque inter vina choroſque
Perſultat vacuis effrena licentia tectis;
Si reducem dominum fors improviſa revexit,
Hærent attoniti, libertatemque peroſus
Conſcia ſervilis præcordia concutit horror.
Sic ducis adſpectu cuncti ſtupuere rebelles,
Inque uno princeps Latiumque & tota refulſit
Roma viro. frons læta parum, non triſtior æquo,
Non dejecta malis, miſta ſed nobilis ira:
Qualis in Herculeo quoties infanda jubebat
Euryſtheus, fuit ore dolor: vel qualis in atram
Sollicitus nubem mœſto Jove cogitur æther.
Tantane vos, inquit, Getici fiducia belli
Erigit? hinc animo fruſtra tumuiſtis inani?
Non ita Romanum fati violentia nomen
Opprimit; ut veſtros nequeat punire tumultus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Parte ſui. neu vos longe ſermone petito
Demorer, exemplum veteris cognoſcite facti.
Cum ferus Auſonias perfringeret Hannibal arces,
Et Trebiam ſævo geminaſſent funere Cannæ,
Ne quidquam Emathiũ pepulit ſpes vana Philippũ,
Ut velut afflictos ferro tentaret inerti.
Romanos commovit atrox injuria Patres,
Urgerent majora licet; graviterque tulere
Urbibus inter ſe claris de culmine rerum
Congreſſis, aliquid gentes audere minores.
Nec pœnam differre placet; ſed bella gerenti
Punica Levino Regis quoque prælia mandant.
Paruit imperiis Conſul; fuſuſque Philippus
(Vilia dum gravibus populis interſerit arma,)
Prætereunte manu, d dicit non eſſe potentum
Tentandas, mediis quamvis in luctibus, iras.
Hoc monitu pariter naſcentia bella repreſſit,
Et bello quæſivit opes, legitque precantes
Auxilio, menſus numerum, qui congruus eſſet,
Nec gravis Italiæ, formidanduſve regenti.
Nec minus accepto noſtræ rumore cohortes
(Sic ducis urget amor) properantibus undique ſignis
Conveniunt; viſoque animi Stilicone recepti,
Singultus varios lacrymoſaque gaudia miſcent.
Sic armenta boum, quæ vaſtis turbida ſilvis
Spargit hyems, cantus ac ſibila nota magiſtri
Certatim repetunt, & avitæ paſcua vallis;
Inque vicem ſe voce regunt, gaudentque fideles
Reddere mugitus; & qua ſonus attigit aurem,
Rara per obſcuras apparent cornua frondes.
Accurrit vicina manus, quam Rhætia nuper
Vindelicis auctam ſpoliis defenſa probavit.
Venit & extremis legio prætenta Britannis,
Quæ Scoto dat frena truci, ferroque notatas
Perlegit exangues Picto moriente figuras.
Agmina quinetiam flavis objecta Sicambris,
Quæque domant Cattos, immanſuetoſq; Cheruſcos,
Huc omnes vertere minas, tutumque remotis
Excubiis Rhenum ſolo terrore relinquunt.
Ullane poſteritas credat? Germania quondam
Illa ferox populis, quæ vix inſtantibus olim
Principibus tota poterat cum mole teneri,
Tam ſeſe placidam præſtat Stiliconis habenis,

Ut nec præſidiis nudato limite tentet
Expoſitum calcare ſolum, nec tranſeat amnem,
Incuſtoditam metuens attingere ripam.
Celſior ô cunctis, unique æquande Camillo!
Veſtris namque armis Alarici fracta quievit
Ac Brenni rabies. confuſis rebus uterque
Divinam tribuiſtis opem. ſed tardior ille
Jam captæ vindex patriæ; tu ſoſpitis ultor.
O quantum mutata tuo fortuna regreſſu!
Ut ſeſe pariter diffudit in omnia regni
Membra vigor, vivuſque redit color urbibus ægris
  Creditur Herculeis lucem renovaſſe lacertis
Femina dilecti fatis impenſa mariti.
Et juvenem ſpretæ laniatum fraude novercæ
Non ſine Circæis Latonia reddidit herbis.
Cretaque, ſi verax narratur fabula, vidit
Minoum rupto puerum prodire ſepulcro:
Quem ſenior vates avium clangore repertum
Gramine reſtituit: miræ nam munere ſortis
Dulcia mella necem, vitam dedit horridus anguis.
At tuus adventus non unum corpus ab umbris,
Sed tot communi populos ſub morte jacentes,
Totaque tartareis è faucibus oppida traxit.
Ipſo Roma die, nec adhuc oſtenditur auctor,
Perſonuit veniſſe ducem, lætiſque Quirites
Vocibus auſpicium certi plauſere triumphi,
Muniti Stilicone ſuo. quis gaudia vero
Principis, amplexus alacris quis diſſerat aulæ?
Pulveris ambiguam nubem ſpeculamur ab altis
Turribus, incerti, ſocios apportet an hoſtes
Ille globus. mentem ſuſpenſa ſilentia librant:
Donec pulvereo ſub turbine ſideris inſtar
Emicuit Stiliconis apex, & cognita fulſit
Canities. gaviſa repens per mœnia clamor
Tollitur, Ipſe venit. portas ſecura per omnes
Turba ſalutatis effunditur obvia ſignis.
Non jam delectus miſeri, nec falce per agros
Depoſita jaculum vibrans ignobile meſſor.
Nec tentat clipeum projectis ſumere raſtris
Bellona ridente Ceres, humiliſque novorum
Seditio clamoſa ducum: ſed vera juventus,
Verus ductor adeſt, & vivida Martis imago,
Proſpera ſed quantum noſtræ ſpes addita menti,

Tantum exempta Getæ: qui vertice proximus aſtris
Poſt Alpes jam cuncta ſibi promiſit apertas,
Nil ſupereſſe ratus. poſtquam tot flumina pulſus,
Cinctaque fluminibus crebris tot mœnia cernit;
Tot ſubitos pedites, equitum tot conſpicit alas,
Seque velut clauſum laqueis, ſub pectore furtim
Æſtuat, & nimium prono fervore petitæ
Jam piget Italiæ, ſperataque Roma teneri
Viſa procul. magni ſubeunt jam tædia cœpti.
Occultat tamen ore metum, primoſque ſuorum
Conſultare jubet bellis anniſque verendos.
Crinigeri ſedere patres, pellita Getarum
Curia: quos plagis decorat numeroſa cicatrix,
Et tremulos regit haſta gradus, & nititur altis
Pro baculo contis non exarmata ſenectus.
Hic aliquis gravior natu, cui plurima dicti
Conſiliique fides, defixus lumina terræ,
Concutienſque comam, capuloque acclinis eburno,
Si numero non fallor, ait, triceſima currit
Bruma fere, rapidum poſtquam tranavimus Iſtrum,
Romanamque manum tantis eludimus annis.
Sed numquam Mavors adeo conſtrinxit in arctum
Res, Alarice, tuas. per tot certamina ducto
Crede ſeni, qui te tenero vice patris ab ævo
Geſtatum parva ſolitus donare pharetra,
Atque aptare breves humeris puerilibus arcus.
Sæpe quidem fruſtra monui, ſervator ut icti
Federis Emathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidæ rapuit te flamma juventæ,
Nunc ſaltem, ſi cura tibi manet ulla tuorum,
His clauſtris evade, precor. dumque agmina longe,
Dum licet, Heſperiis præceps elabere terris,
Ne nova prædari cupiens, & parta reponas,
Paſtorique lupus ſcelerum delicta priorum
Intra ſepta luas. quid palmitis uber Etruſci,
Quid mihi neſcio quam proprio cum Tibride Romã
Semper in ore geris? referunt ſi vera parentes,
Hanc urbem inſano nullus qui Marte petivit
Lætatus violaſſe redit. nec Numina ſedem
Deſtituunt. jactata procul dicuntur in hoſtem
Fulmina, divinique volant pro mœnibus ignes:
Seu cælum, ſeu Roma, tonat. ſi temnis Olympum,
A magno Stilicone cave, qui ſemper iniquos

Fortuna famulante premit. ſcis ipſe perosis
Arcadiæ quam denſa rogis cumulaverit oſſa:
Sanguine quam largo Graios calefecerit amnes.
Extinctuſque fores, ni te ſub nomine legum
Proditio regnique favor texiſſet Eoi.
Talia grandævum flammata fronte loquentem
Obliquiſque tuens oculis non pertulit ultra;
Sed rupit rabidas accenſa ſuperbia voces:
Si non mentis inops fraudataque ſenſibus ætas
Præberet veniam, numquam hæc opprobria linguæ
Turpia Danubius me ſoſpite ferret inultus.
Anne, tot Auguſtos Hebro qui teſte fugavi,
Te patiar ſuadente fugam, cum ceſſerit omnis
Obſequiis natura meis? ſubſidere noſtris
Sub pedibus montes, areſcere vidimus amnes.
Non ita Dii Getici faxint Maneſque parentum,
Ut mea converſo relegam veſtigia curſu.
Hanc ego vel victor regno, vel morte tenebo
Victus humum. per tot populos urbeſque cucurri,
Fregi Alpes, galeiſque Padum victricibus hauſi.
Quid reſtat niſi Roma mihi? gens robore noſtra
Tunc quoque pollebat, nullis cum fideret armis.
At nunc Illyrici poſtquam mihi tradita jura,
Meque ſuum fecere ducem; tot tela, tot enſes,
Tot galeas multo Thracum ſudore paravi,
Inque meos uſus vectigal vertere ferri
Oppida legitimo juſſu Romana coëgi.
Sic me fata fovent. ipſi, quos omnibus annis
Vaſtabam ſervire dati. nocitura gementes
Arma dabant, flammiſque diu mollitus & arte
In ſua damna chalybs fabro lugente rubebat.
Hortantes his adde Deos. non ſomnia nobis,
Nec volucres; ſed clara palam vox edita luco eſt:
Rumpe omnes, Alarice, moras. hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad Urbem.
Huc iter uſque datur. quis jam poſt talia ſegnis
Ambigat, aut cælo dubitet parere vocanti?
Sic ait, hortatuſque ſuos belloque viæque
Inſtruit. attollunt vanos oracula faſtus.
O ſemper tacita ſortes ambage malignæ,
Eventuque patens & neſcia vatibus ipſis
Veri ſera fides! Ligurum regione ſuprema
Pervenit ad fluvium (miri cognominis) Urbem.

Atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Atque illic domitus vix tandem interprete caſu
Agnovit dubiis illuſa vocabula fatis.
Nec non & Stilico pugnam poſcentia movit
Pleno caſtra gradu, dictiſque inſtigat euntes.
Nunc ô nunc, Socii, temeratæ ſumite tandem
Italiæ pœnas. obſeſſi Principis armis
Excuſate nefas. deploratumque Timavo
Vulnus, & Alpinum gladiis abolete pudorem.
Hic eſt, quem toties campis fudiſtis Achivis;
Quem diſcors odiiſque anceps civilibus orbis,
Non ſua vis tutata diu, dum fœdera fallax
Ludit, & alternæ perjuria venditat aulæ.
Credite nunc omnes, quas dira Britannia, gentes,
Quas Iſter, quas Rhenus alit, pendere paratas
In ſpeculis. uno tot prælia vincite bello.
Romanum reparate decus, molemque labantis
Imperii fulcite humeris. hic omnia campus
Vindicat: hæc mundo pacem victoria ſancit.
Non in Threïciis Æmi decernimus oris:
Nec ſuper Alpheas umbrantia Mænala ripas
Conſtitimus. non hic Tegeen Argoſque tuemur.
Viſceribus mediis, ipſoque in corde videtis
Bella geri. patrem clipeis defendite Tibrin.
Talia, nunc pediti, turmæ nunc miſtus equeſtri,
Dicta dabat: ſimul externis præcepta ferebat
Auxiliis. ibat patiens ditionis Alanus,
Qua noſtræ juſſere tubæ: mortemque petendam
Pro Latio docuit gentis præclarus Alanæ;
Cui natura breves animis ingentibus artus
Finxerat, immanique oculos infecerat ira.
Vulneribus pars nulla vacat, reſciſſaque contis
Gloria fœdati ſplendet jactantior oris.
Ille tamen mandante procul Stilicone citatis
Acceleravit equis, Italamque momordit arenam;
Felix, Elyſiiſque plagis & carmine dignus,
Qui male ſuſpectam nobis impenſius arſit
Vel leto purgare fidem: qui judice ferro
Diluit immeritum laudato ſanguine crimen.
Morte viri turbatus eques flectebat habenas:
Totaque præciſo nutaſſent agmina cornu,
Ni celer inſtructa Stilico legione ſecutus
Subſidiis peditum pugnam inſtauraſſet equeſtrem.
Quis Muſis ipſoque licet Pæane recepto
Enar-

Enarrare queat, quantum Gradivus in illa
Luce ſuæ dederit fundator originis urbi?
Altius haud umquam toto deſcendimus enſe
In jugulum Scythiæ: tanta nec clade ſuperbum
Contudimus Tanaïn, vel cornua fregimus Iſtri.
Inviſum miles ſitiens haurire cruorem
Per varias veſtes, onerataque plauſtra metallo
Tranſit, & argenti cumulos; & cædis avarus
Contemtas proculcat opes. pretioſior auro
Sanguis erat. paſſim neglecti prodiga lucri
Ira furens ſtrictis odium mucronibus explet.
Purpureos cultus, abſumptique igne Valentis
Exuvias, miſeriſque graves crateras ab Argis,
Raptaque flagranti ſpirantia ſigna Corintho
Callidus ante pedes venientibus objicit hoſtis
Incaſſum; neque enim feralis præda moratur,
Sed juſtos præbent ſtimulos monumenta doloris.
Aſſeritur ferro captivum vulgus, & omnes
Diverſæ vocis populi, quos traxerat hoſtis
Servitio, tandem dominorum ſtrage redempti
Blanda cruentatis affigunt oſcula dextris,
Deſertoſque Lares & pignora læta reviſunt.
Miratur ſua quemque domus, cladeſque renarrans
Ordine, tum grati referunt miracula belli.
Quis tibi nunc, Alarice, dolor, cum Marte perirent
Divitiæ, ſpoliiſque diu quæſita ſupellex,
Pulſaretque tuas ululatus conjugis aures;
Conjugis invicto quæ dudum freta marito
Demens Auſonidum gemmata monilia matrum,
Romanaſque alta famulas cervice petebat?
Scilicet Argolicas Ephyreïadaſque puellas
Cœperat & pulcras jam faſtidire Lacænas.
Sed Dea quæ nimiis obſtat Rhamnuſia votis,
Ingemuit flexitque rotam. domat aſpera victos
Pauperies, unoque die Romana rependit
Quidquid ter denis acies amiſimus annis.
O celebranda mihi cunctis Pollentia ſeclis!
O meritum nomen felicibus apta triumphis!
Virtutis fatale ſolum; memorabile buſtum
Barbariæ! nam ſæpe locis ac finibus illis
Plena laceſſito rediit vindicta Quirino.
Illic Oceani ſtagnis excita ſupremis
Cimbrica tempeſtas, aliaſque immiſſa per Alpes
Hiſdem

Hiſdem procubuit campis. jam protinus ætas
Adveniens geminæ gentis permiſceat oſſa,
Et duplices ſignet titulos commune tropæum:
Hic Cimbros forteſque Getas, Stilicone peremtos
Et Mario claris ducibus, tegit Itala tellus.
Diſcite veſanæ Romam non temnere gentes.

CL. CLAUDIANI DE SEXTO CONSULATU HONORII AUGUSTI PANEGYRIS.

Præfatio.

Omnia quæ ſenſu volvuntur vota diurno,
  Pectore ſopito reddit amica quies.
Venator defeſſa toro cum membra reponit,
  Mens tamen ad ſilvas & ſua luſtra redit.
Judicibus lites, aurigæ ſomnia currus,
  Vanaque nocturnis meta cavetur equis.
Furto gaudet amans, permutat navita merces,
  Et vigil elapſas quærit avarus opes.
Blandaque largitur fruſtra ſitientibus ægris
  Irriguus gelido pocula fonte ſopor.
Me quoque Muſarum ſtudium ſub nocte ſilenti
  Artibus aſſuetis ſollicitare ſolet.
Namque poli media ſtellantis in arce videbar
  Ante pedes ſummi carmina ferre Jovis.
Utque favet ſomnus, plaudebant numina dictis,
  Et circumfuſi ſacra corona chori.
Enceladus mihi carmen erat, vinctuſque Typhœeus:
  Hic ſubit Inarimen, hunc gravis Ætna domat.
Quam lætum poſt bella Jovem ſuſceperit æther,
  Phlegrææ referens præmia militiæ.
Additur ecce fides, nec me mea luſit imago,
  Irrita nec falſum ſomnia miſit ebur.
En Princeps, en orbis apex æquatus Olympo.
  En, quales memini, turba verenda, Deos.
Fingere nil majus potuit ſopor; altaque vati
  Conventum cælo præbuit aula parem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

AUrea Fortunæ Reduci ſi templa priores
Ob reditum vovere ducum, num dignius umquam
Hæc Dea pro meritis amplas ſibi poſceret ædes,
Quam ſua cum pariter trabeis reparetur & Urbi
Majeſtas? nec enim campus ſolennis & urna
Luditur in morem: ſpecies nec diſſona cœtu,
Aut peregrina nitet ſimulati juris imago.
Indigenas habitus nativa Palatia ſumunt,
Et, patriis plebem caſtris ſociante Quirino,
Mars Auguſta ſui renovat ſuffragia campi.
Qualis erit terris, quem mons Evandrius offert
Romanis avibus, quem Tibris inaugurat, annus?
Quamquam omnes, quicumque tui cognominis, anni
Semper inoffenſum dederint ſucceſſibus omen,
Sintque tropæa tuas ſemper comitata ſecures;
Hic tamen ante omnes miro promittitur ortu
Urbis & Auguſti geminato nomine felix.
Namque velut ſtellas Babylonia cura ſalubres
Optima tunc ſpondet mortalibus edere fata,
Cælicolæ cum celſa tenent, ſummoque feruntur
Cardine, nec radios humili ſtatione recondunt:
Haud aliter Latiæ ſublimis ſignifer aulæ,
Imperii ſidus propria cum ſede locavit,
Auget ſpes Italas: & certius omina ſurgunt,
Victrici concepta ſolo. cum pulcer Apollo
Luſtrat Hyperboreas Delphis ceſſantibus aras,
Nil tum Caſtaliæ rivis communibus undæ
Diſſimiles, vili nec diſcrepat arbore laurus:
Antraque mœſta ſilent, inconſultique receſſus.
At ſi Phœbus adeſt, & frenis grypha jugalem
Riphæo tripodas repetens detorſit ab axe,
Tunc ſilvæ, tunc antra loqui, tunc vivere fontes,
Tunc ſacer horror aquis, adytiſque effunditur Echo
Clarior, & doctæ ſpirant præſagia rupes.
Ecce Palatino crevit reverentia monti,
Exſultatque habitante Deo, potioraque Delphis
Supplicibus late populis oracula pandit,
Atque ſuas ad ſigna jubet revireſcere lauros.
Non alium certe decuit rectoribus orbis
Eſſe larem, nulloque magis ſe colle poteſtas
Æſtimat, & ſummi ſentit faſtigia juris.

Attol-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Attollens apicem ſubjectis regia roſtris
Tot circum delubra videt, tantiſque Deorum
Cingitur excubiis. juvat infra tecta Tonantis
Cernere Tarpeia pendentes rupe Gigantes,
Cælataſque fores, mediiſque volantia ſigna
Nubibus, & denſum ſtipantibus æthera templis,
Æraque veſtitis numeroſa puppe columnis
Conſita, ſubnixaſque jugis immanibus ædes,
Naturam cumulante manu; ſpoliiſque micantes
Innumeros arcus. acies ſtupet igne metalli,
Et circumfuſo trepidans obtunditur auro.
Agnoſciſne tuos, Princeps venerande, Penates?
Hæc ſunt, quæ primis olim miratus in annis,
Patre pio monſtrante, petis. nil optimus ille
Divorum toto meruit felicius ævo,
Quam quod Romuleis victor ſub mœnibus egit
Te conſorte dies, cum ſe melioribus addens
Exemplis, civem gereret terrore remoto,
Alternos cum plebe jocos dilectaque paſſus
Jurgia, patriciaſque domos privataque paſſim
Viſere depoſito dignatus limina faſtu.
Publicus hinc ardeſcit amor, cum moribus æquis
Inclinat populo regale modeſtia culmen.
Teque rudem vitæ, quamvis diademate necdum
Cingebare comas, ſocium ſumebat honorum,
Purpureo fotum gremio, parvumque triumphis
Induit, & magnis docuit præludere fatis.
Te linguis variæ gentes, miſſique rogatum
Federa Perſarum proceres, cum Patre ſedentem
Hac quondam videre domo, poſitoque tiaram
Submiſere genu. tecum prælarga vocavit
Ditandas ad dona tribus: fulgentia tecum
Collecti trabeatus adit delubra Senatus,
Romano puerum gaudens offerre favori,
Ut novus imperio jam tunc aſſueſceret heres.
Hinc tibi concreta radice tenacius hæſit,
Et penitus totis inolevit Roma medullis,
Dilectæque urbis tenero conceptus ab ungue
Tecum crevit amor: nec te mutare reverſum
Evaluit propria nutritor Boſporus arce.
Et quoties optare tibi, quæ mœnia malles,
Alludens genitor regni pro parte dediſſet,
Divitis Auroræ ſolium ſortemque paratam

Sponte remittebas fratri. regat ille volentes
Aſſyrios. habeat Pharium cum Tigride Nilum:
Contingat mea Roma mihi. nec vota fefellit
Eventus. Fortuna novum molita tyrannum,
Jam tibi quærebat Latium; belloque ſecundo
Protinus Eoa velox accitus ab aula
Suſcipis Heſperiam patrio bis Marte receptam.
Ipſa per Illyricas urbes Oriente relicto
Ire Serena comes, nullo deterrita caſu,
Materna te mente fovens, Latioque futurum
Rectorem, generumque ſibi. ſeniore ſupernas
Jam repetente plagas, illo ſub cardine rerum
Sedula ſervatum per tot diſcrimina pignus
Reſtituit ſceptris patrui, caſtriſque mariti.
Certavit pietate domus, fideque reductum
Conjugis officio Stiliconis cura recepit.
Felix ille parens, qui te ſecurus Olympum
Succedente petit. quam lætus ab æthere cernit
Se factis creviſſe tuis! duo namque fuere
Europæ Libyæque hoſtes. Mauruſius Atlas
Gildonis furias, Alaricum barbara Peuce
Nutrierat: qui ſæpe tuum ſprevere profana
Mente patrem. Thracum venientem finibus alter
Hebri clauſit aquis; alter præcepta vocantis
Reſpuit; auxiliiſque ad proxima bella negatis
Abjurata palam Libyæ poſſederat arva.
Quorum nunc meritam repetens non immemor iram
Suppliciis fruitur, natoque ultore triumphat.
Enſe Thyeſtiadæ pœnas exegit Oreſtes:
Sed miſtum pietate nefas, dubitandaque cædis
Gloria, materno laudem cum crimine penſat.
Pavit Iuleos inviſo ſanguine Manes
Auguſtus. ſed falſa pii præconia ſumſit,
In luctum patriæ civili ſtrage parentans.
At tibi cauſſa patris rerum conjuncta ſaluti
Bellorum duplicat lauros, iiſdemque tropæis
Reddita libertas orbi, vindicta parenti.
Sed mihi jam pridem captum Parnaſſia Maurum
Pieriis egit fidibus chelys. arma Getarum
Nuper apud ſocerum plectro celebrata recenti.
Adventus nunc ſacra tui libet edere Muſis,
Grataque patratis exordia ſumere bellis.
Jam Pollentini tenuatus funere campi,

Con-

Conceſſaque ſibi (rerum ſic admonet uſus)
Luce, tot amiſſis ſociis, atque omnibus una
Direptis opibus, Latio diſcedere juſſus
Hoſtis, & immenſi revolutus culmine fati,
Turpe retexit iter, qualis piratica puppis,
Quæ, cunctis infenſa fretis, ſcelerumque referta
Divitiis, multaſque diu populata carinas,
Incidit in magnam bellatricemque triremem;
Dum prædam de more parat, viduataque cæſis
Remigibus, ſciſſis velorum debilis alis,
Orba gubernaclis, antennis ſaucia fractis,
Ludibrium pelagi vento jactatur & unda,
Vaſtato tandem pœnas luitura profundo.
Talis ab Urbe minas retro flectebat inanes
Italiam fugiens, & quæ venientibus ante
Prona fuit, jam difficilis, jam dura reverſis.
Clauſa putat ſibi cuncta pavor, retroque relictos,
Quos modo temnebat, rediens exhorruit amnes.
Undoſa tum forte domo vitreiſque ſub antris
Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas
Volvebat pater Eridanus, quis bella maneret
Exitus: imperiumne Jovi, legeſque placerent,
Et vitæ Romana quies, an jura peroſus
Ad priſcos pecudum damnaret ſecula ritus.
Talia dum ſecum movet anxius, advolat una
Naiadum, reſoluta comam; complexaque patrem,
En Alaricus, ait, non qualem nuper ovantem
Vidimus. exangues, genitor, mirabere vultus.
Percenſere manum, tantaque ex gente juvabit
Relliquias numeraſſe breves. jam deſine mœſta
Fronte queri, Nymphaſque choris jam redde ſorores.
Dixerat. ille caput placidis ſublime fluentis
Extulit, & totis lucem ſpargentia ripis
Aurea rotanti micuerunt cornua vultu.
Non illi madidum vulgaris arundine crinem
Velat honos. rami caput umbravere virentes
Heliadum, totiſque fluunt electra capillis.
Palla tegit latos humeros, curruque paterno
Intextus Phaëthon glaucos incendit amictus.
Fultaque ſub gremio cælatis nobilis aſtris
Æthereum probat urna decus. namque omnia luctus
Argumenta ſui Titan ſignavit Olympo,
Mutatumque ſenem plumis, & fronde ſorores,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Et fluvium, nati qui vulnera lavit anheli.
Stat gelidis auriga plagis: veſtigia fratris
Germanæ ſervant Hyades, Cycnique ſodalis
Lacteus extentas aſpergit circulus alas.
Stelliger Eridanus ſinuatis flexibus errans
Clara Noti convexa rigat, gladioque tremendum
Gurgite ſidereo ſubterluit Oriona.
Hoc Deus effulgens habitu proſpectat euntes
Dejecta cervice Getas. tunc talia fatur.
Siccine mutatis properas, Alarice, reverti
Conſiliis? Italæ ſic te jam pœnitet oræ?
Nec jam cornipedem Tiberino gramine paſcis,
Ut rebare, tuum? Tuſcis nec figis aratrum
Collibus? ô cunctis Erebi digniſſime pœnis,
Tunc Giganteis urbem tentare Deorum
Aggreſſus furiis? nec te meus, improbe, ſaltem
Terruit exemplo Phaëthon, qui fulmina præceps
In noſtris efflavit aquis, dum flammea cæli
Flectere terrenis meditatur frena lacertis,
Mortalique diem ſperat diffundere vultu?
Crede mihi, ſimili bacchatur crimine, quiſquis
Adſpirat Romæ ſpoliis, aut Solis habenis.
Sic fatus, Ligures Venetoſque erectior amnes
Magna voce ciet. frondentibus humida ripis
Colla levant, pulcer Ticinus, & Addua viſu
Cærulus, & velox Atheſis, tarduſque meatu
Mincius, inque novem conſurgens ora Timavus.
Inſultant omnes profugo, pacataque lætum
Invitant ad prata pecus. jam Pana Lycæum,
Jam Dryadas revocant, jam ruſtica numina Faunos.
Tu quoque non parvum Getico, Verona, triumpho
Adjungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
Contulit Auſoniis, aut mœnia vindicis Aſtæ.
Hic rurſus, dum pacta movet, damniſque coactus
Extremo mutare parat præſentia caſu,
Nil ſibi perjurum ſenſit prodeſſe furorem,
Converti nec fata loco; multiſque ſuorum
Diras pavit aves, inimicaque corpora volvens
Ionios Atheſis mutavit ſanguine fluctus.
Oblatum Stilico violato fœdere Martem
Omnibus arripuit votis, ubi Roma periclo
Jam procul, & belli medio Padus arbiter ibat.
Jamque opportunam motu ſtrepuiſſe rebelli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Gaudet perfidiam, præbenſque exempla labori
Suſtinet accenſos æſtivo pulvere ſoles.
Ipſe manu metuendus adeſt, inopinaque cunctis
Inſtruit arma locis, &, qua vocat uſus, ab omni
Parte venit. feſſo ſi deficit agmine miles,
Utitur auxiliis damni ſecurus, & aſtu
Debilitat ſævum cognatis viribus Iſtrum,
Et duplici lucro committens prælia vertit
In ſe barbariem nobis utrimque cadentem.
Ipſum te caperet, letoque, Alarice, dediſſet,
Ni calor incauti male feſtinatus Alani
Diſpoſitum turbaſſet opus. prope captus anhelum
Verbere cogis equum. nec te vitaſſe dolemus.
I potius genti reliquus, tantiſque ſuperſtes
Danubii populis, i, noſtrum vive tropæum.
Non tamen ingenium tantis ſe cladibus atrox
Dejicit: occulto tentabat tramite montes,
Si qua per ſcopulos ſubitas exquirere poſſet
In Rhætos Galloſque vias. ſed fortior obſtat
Cura ducis. quis enim divinum fallere pectus
Poſſit, & excubiis vigilantia lumina regni?
Cujus conſilium non umquam repperit hoſtis,
Nec potuit texiſſe ſuum. ſecreta Getarum
Noſſe prior, celerique dolis occurrere ſenſu.
Omnibus excluſus cœptis confidit in uno
Colle tremens: frondeſque licet depaſtus amaras
Arboreo figat ſonipes in cortice morſus,
Et tetris collecta cibis annique vapore
Sæviat aucta lues, & miles probra ſuperbus
Ingerat obſeſſo, captivaque pignora monſtret:
Non tamen aut morbi tabes, aut omne periclum
Docta ſubire fames, aut prædæ luctus ademtæ,
Aut pudor, aut dictis movere procacibus iræ,
Ut male tentato toties ſe credere campo
Cominus auderet. nulla eſt victoria major,
Quam quæ confeſſos animo quoque ſubjugat hoſtes.
Jamque frequens rarum decerpere transfuga robur
Cœperat, inque dies numerus decreſcere caſtris:
Nec jam ſeditio paucis occulta parari,
Sed cunei totæque palam diſcedere turmæ.
Conſequitur, vanoque fremens clamore retentat,
Cumque ſuis jam bella gerit: mox nomina ſupplex
Cum fletu precibuſque ciet, veterumque laborum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Admonet, & fruſtra jugulum parcentibus offert:
Defixoque malis animo ſua membra ſuaſque
Cernit abire manus. qualis Cybeleïa quaſſans
Hyblæus procul æra ſenex revocare fugaces
Tinnitu conatur apes, quæ ſponte relictis
Deſcivere favis; ſonituque exhauſtus inani
Raptas mellis opes, ſolitæque oblita latebræ
Perfida deplorat vacuis examina ceris.
Ergo ubi præcluſæ voci laxata remiſit
Frena dolor, notas oculis humentibus Alpes
Adſpicit, & nimium diverſi ſtamine fati
Præſentes reditus, fortunatoſque revolvit
Ingreſſus. ſolo peragens tum murmure bellum,
Protento leviter frangebat mœnia conto,
Irridens ſcopulos: nunc deſolatus & exſpes
Debita pulſato reddit ſpectacula monti.
Tunc ſic Auſonium reſpectans æthera fatur:
Heu regio funeſta Getis, heu terra ſiniſtris
Auguriis calcata mihi, ſatiare nocentum
Cladibus, & tandem noſtris inflectere pœnis!
En ego, qui toto ſublimior orbe ferebar,
Ante tuum felix aditum, ceu legibus exul,
Addictuſque reus flatu propiore ſequentum
Terga premor. quæ prima miſer, quæ funera dictis
Poſteriora querar? non me Pollentia tantum,
Nec captæ cruciaſtis opes. hoc aſpera fati
Sors tulerit, Martiſque vices. non funditus armis
Conciderat. ſtipatus adhuc, equitumque catervis
Integer, ad montes reliquo cum robore ceſſi,
Quos Apenninum perhibent. hunc eſſe ferebat
Incola, qui Siculum porrectus aduſque Pelorum
Finibus ab Ligurum populos complectitur omnes
Italiæ, geminumque latus ſtringentia longe
Utraque perpetuo diſcriminat æquora tractu.
Huc ego continuum ſi per juga tendere curſum,
Ut prior iratæ fuerat ſententia menti,
Jam deſperata valuiſſem luce, quid ultra?
Omnibus oppeterem fama majore peruſtis:
Et certe moriens propius te, Roma, viderem.
Ipſaque per cultas ſegetes mors noſtra ſecuto
Victori damnoſa foret. ſed pignora nobis
Romanus, caraſque nurus prædamque, tenebat.
Hoc magis exertum raperem ſuccinctior agmen.

Heu,

Heu, quibus inſidiis, qua me circumdedit arte
Fatalis ſemper Stilico! dum parcere fingit,
Rettulit hoſtiles animos, bellumque remenſo
Evaluit transferre Pado. proh fœdera ſævo
Deteriora jugo! tunc vis extincta Getarum.
Tunc mihi, tunc letum pepigi. violentior armis
Omnibus expugnat noſtram clementia gentem.
Mars gravior ſub pace latet, capiorque viciſſim
Fraudibus ipſe meis. quis jam ſolatia feſſo
Conſiliumve ferat? ſocius ſuſpectior hoſte.
Atque utinam cunctos licuiſſet perdere bello!
Nam quiſquis duro cecidit certamine, numquam
Deſiit eſſe meus. melius mucrone perirent,
Auferretque mihi luctu leviore ſodales
Victa manus, quam læſa fides. nullusne clientum
Permanet? inſenſi comites: odere propinqui.
Quid moror inviſam lucem? qua ſede recondam
Naufragii fragmenta mei? quæve arva requiram,
In quibus haud umquam Stilico, nimiumque potentis
Italiæ noſtras nomen circumſonet aures?
Hæc memorans inſtante fugam Stilicone tetendit
Expertas horrens Aquilas. comitatur euntem
Pallor, & atra Fames, & ſaucia lividus ora
Luctus, & inferno ſtridentes agmine Morbi.
  Luſtralem ſic rite facem, cui lumen odorum
Sulfure cæruleo nigroque bitumine fumat,
Circum membra rotat doctus purganda ſacerdos,
Rore pio ſpargens, & dira fugantibus herbis
Numina purificumque Jovem Triviamque precatus,
Trans caput averſis manibus jaculatur in Auſtrum
Secum rapturas cantata piacula tædas.
  Acrior interea viſendi Principis ardor
Accendit cum plebe patres, & ſæpe negatum
Flagitat adventum. nec tali publica vota
Conſenſu tradunt atavi caluiſſe per Urbem,
Dacica bellipotens cum fregerat Ulpius arma,
Atque indignantes in jura redegerat Arctos,
Cum faſces cinxere Hypanin, mirataque leges
Romanum ſtupuit Mæotia terra tribunal.
Nec tantis patriæ ſtudiis ad templa vocatus
Clemens, Marce, redis cum gentibus undiq; cinctam,
Exuit Heſperiam paribus Fortuna periclis.
Laus ibi nulla ducum: nam flammeus imber in hoſtē

Decidit: hunc dorſo trepidum flammante ferebat
Ambuſtus ſonipes: hic tabeſcente ſolutus
Subſidit galea, liquefactaque fulgure cuſpis
Canduit, & ſubitis fluxere vaporibus enſes.
Tunc contenta polo mortalis neſcia teli
Pugna fuit: Chaldæa mago ſeu carmina ritu
Armavere Deos: ſeu, quod reor, omne Tonantis
Obſequium Marci mores potuere mereri.
Nunc quoque præſidium Latio non deeſſet Olympi,
Deficeret ſi noſtra manus, ſed providus æther
Noluit humano titulos auferre labori,
Ne tibi jam, Princeps, ſoceri ſudore paratam,
Quam meruit virtus, ambirent fulmina laurum.
Jam toties miſſi proceres reſponſa morandi
Rettulerant, donec, differri longius Urbis
Communes non paſſa preces, penetralibus altis
Proſiliit, vultuſque palam confeſſa coruſcos
Impulit ipſa ſuis cunctantem Roma querelis:
Diſſimulata diu triſtes in amore repulſas
Veſtra parens, Auguſte, queror. quonam uſque tenebit
Prælatus mea vota Ligus, vetitumque propinqua
Luce frui, ſpatiis diſcernens gaudia parvis,
Torquebit Rubicon vicino nomine Tibrin?
Nonne ſemel ſpreviſſe ſat eſt, cum reddita bellis
Africa venturi luſit ſpe Principis Urbem?
Nec duras tantis precibus permovimus aures?
Aſt ego frenabam geminos, quibus altior ires,
Electi candoris equos, & nominis arcum
Jam molita tui, per quem radiante decorus
Ingrederere toga, pugnæ monumenta dicabam,
Defenſam titulo Libyam teſtata perenni.
Jamque parabantur pompæ ſimulacra futuræ
Tarpeio ſpectanda Jovi, cælata metallo
Claſſis ut auratos ſulcaret remige fluctus,
Ut Maſſyla tuos anteirent oppida currus,
Palladiaque comas innexus arundine Triton
Edomitis veheretur equis, & in ære trementem
Succinctæ famulum ferrent Atlanta cohortes.
Ipſe Jugurthinam ſubiturus carcere pœnam
Præberet fera colla jugo, vi captus & armis,
Non Bocchi Syllæve dolis. ſed prima remitto.
Num præſens etiam Getici me laurea belli
Declinare poteſt? ſedeſne capacior ulla

Tantæ

Tantæ laudis erit? tua te benefacta morantem
Conveniunt, meritiſque tuis obnoxia virtus
Quod ſervavit amat. jam flaveſcentia centum
Meſſibus æſtivæ detondent Gargara falces,
Spectandoſque iterum nulli celebrantia ludos
Circumflexa rapit centenus ſecula conſul.
His annis, qui luſtra mihi bis dena recenſent,
Noſtra ter Auguſtos intra pomœria vidi,
Temporibus variis: eadem ſed cauſa tropæis
Civilis diſſenſus erat. venere ſuperbi,
Scilicet ut Latio reſperſos ſanguine currus
Adſpicerem? quiſquamne piæ lætanda parenti
Natorum lamenta putet? periere tyranni,
Sed nobis periere tamen. cum Gallica vulgo
Prælia jactaret, tacuit Pharſalica, Cæſar.
Namque inter ſocias acies cognataque ſigna
Ut vinci miſerum, numquam viciſſe decorum.
Reſtituat priſcum per te jam gloria morem
Verior, & fructum ſinceræ laudis ab hoſte
Deſuetæ jam redde mihi, fultoſque furoris
Externi ſpoliis ſontes abſolve triumphos.
Quem, precor, ad finem Laribus ſejuncta poteſtas
Exulat, imperiumque ſuis à ſedibus errat?
Cur mea, quæ cunctis tribuere Palatia nomen,
Neglecto ſqualent ſenio? nec creditur orbis
Illinc poſſe regi? medium non deſerit umquam
Cæli Phœbus iter, radiis tamen omnia luſtrat.
Segnius an veteres Iſtrum Rhenumque tenebant,
Qui noſtram coluere domum? leviuſne tremebant
Tigris & Euphrates, cum federa Medus & Indus
Hinc peteret, pacemque mea ſperaret ab arce?
Hic illi manſere viri, quos mutua virtus
Legit & in nomen Romanis rebus adoptans
Judicio pulcram ſeriem, non ſanguine, duxit.
Hic proles atavum deducens Ælia Nervam,
Tranquillique Pii, bellatoreſque Severi.
Hoc civis dignare forum, conſpectaque dudum
Ora refer, pompam recolens ut mente priorem,
Quem tenero patris comitem ſuſceperat ævo,
Nunc duce cum ſocero juvenem te Tibris adoret.
Orantem medio Princeps ſermone refovit:
Numquam aliquid fruſtra per me voluiſſe dolebis,
O Dea, nec legum fas eſt occurrere matri.

Sed nec poſt Libyam (falſis ne perge querelis
Incuſare tuos) patriæ mandata vocantis
Sprevimus. advectæ miſſo Stilicone curules,
Ut noſtras tibi, Roma, vices pro principe conſul
Impleret, generoque ſocer. vidiſtis in illo
Me quoque, ſic credit pietas; non ſanguine ſolo,
Sed claris potius factis, experta parentem.
Cuncta quidem centũ nequeam perſtringere linguis,
Quæ pro me mundoque gerit: ſed ab omnibus unum,
Si fama necdum patuit, te, Roma, docebo,
Subjectum noſtris oculis, & cujus agendi
Spectator vel cauſſa fui. populator Achivæ
Biſtoniæque plagæ, crebris ſucceſſibus amens,
Et ruptas animis ſpirans immanibus Alpes,
Jam Ligurum trepidis admoverat agmina muris,
Tutior auxilio brumæ, (quo gentibus illis
Sidere conſueti favet inclementia cœli)
Meque minabatur calcato obſidere vallo,
Spem vano terrore fovens, ſi forte, remotis
Præſidiis, urgente metu, qua vellet, obirem
Conditione fidem: nec me timor impulit ullus,
Et duce venturo fretum, memoremque tuorum
Roma ducum, quibus haud unquam vel morte paratæ
Fœdus lucis amor pepigit diſpendia famæ.
Nox erat, & late ſtellarum more videbam
Barbaricos ardere focos. jam claſſica primos
Excierant vigiles, gelida cum pulcer ab Arcto
Adventat Stilico. medius ſed clauſerat hoſtis
Inter me ſocerumque viam, pontemque tenebat,
Addua quo ſciſſas ſpumoſior incitat undas.
Quid faceret? differret iter? diſcrimina nullas
Noſtra dabant adeunda moras. perrumperet agmen?
Sed paucis comitatus erat. nam plurima retro,
Dum nobis properat ſuccurrere, liquerat arma
Extera, vel noſtras acies. hoc ille locatus
Ancipiti, longum ſocias tardumque putavit
Expectaſſe manus, & noſtra pericula tendit
Poſthabitis pulſare ſuis, mediumque per hoſtem
Flammatus virtute pia, propriæque ſalutis
Immemor, & ſtricto proſternens obvia ferro,
Barbara fulmineo ſecuit tentoria curſu.
Nunc mihi Tydiden attollant carmina vatum,
Quod juncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
Indi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Indicio, dapibuſque ſimul, religataque ſomno
Thracia ſopiti penetraverit agmina Rhœſi,
Grajaque rettulerit captos ad caſtra jugales.
Quorum, ſi qua fides augentibus omnia Muſis,
Impetus exceſſit Zephyros, candorque pruinas.
Ecce virum, taciti qui nulla fraude ſoporis
Enſe palam ſibi pandit iter, remeatque cruentus,
Et Diomedeis tantum præclarior auſis,
Quantum lux tenebris, manifeſtaque prælia furtis.
Adde quod & ripis ſteterat munitior hoſtis,
Et cui nec vigilem fas eſt componere Rhœſum,
Thrax erat: hic Thracum domitor. non tela retardant,
Objice non hæſit fluvii. ſic ille minacem
Tyrrhenam labente manum pro ponte repellens
Trajecit clipeo Tibrin, quo texerat Urbem
Tarquinio mirante Cocles, mediiſque ſuperbus
Porſennam reſpexit aquis. celer Addua noſtro
Sulcatus ſocero. ſed cum tranaret, Etruſcis
Ille dabat tergum, Geticis hic pectora, bellis.
Exere nunc doctos tantæ certamina laudis
Roma choros, & quanta tuis facundia pollet
Ingeniis, noſtrum digno ſonet ore parentem.
Dixit, & antiquæ muros egreſſa Ravennæ
Signa movet; jamque ora Padi, portuſque relinquit
Flumineos, certis ubi legibus advena Nereus
Æſtuat, & pronas puppes nunc amne fecundo,
Nunc redeunte, vehit; nudataque litora fluctu
Deſerit, Oceani lunaribus æmula damnis.
Lætior hinc Fano recipit Fortuna vetuſto,
Deſpiciturque vagus prærupta valle Metaurus,
Qua mons arte patens vivo ſe perforat arcu,
Admittitque viam ſectæ per viſcera rupis,
Exſuperans delubra Jovis, ſaxoque minantes
Apenninigenis cultas paſtoribus aras.
Quin & Clitumni ſacras victoribus undas,
Candida quæ Latiis præbent armenta triumphis,
Viſere cura fuit. nec te miracula fontis
Prætereunt: tacito paſſu quem ſi quis adiret,
Lentus erat: ſi voce gradum majore citaſſet,
Commiſtis fervebat aquis. cumque omnibus una
Sit natura vadis, ſimiles ut corporis umbras
Oſtendant: hæc ſola novam jactantia ſortem
Humanos properant imitari flumina mores.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Celſa dehinc patulum proſpectans Narnia campum
Regali calcatur equo, rarique coloris
Non procul amnis abeſt; urbi qui nominis auctor
Ilice ſub denſa ſilvis arctatus opacis
Inter utrumque jugum totis anfractibus albet.
Inde, ſalutato libatis Tibride lymphis,
Excipiunt arcus, operoſaque ſemita vaſtis
Molibus, & quidquid tantæ præmittitur urbi.
Ac velut officiis trepidantibus ora puellæ
Spe propiore tori mater ſollertior ornat
Adveniente proco, veſteſque & cingula comit
Sæpe manu, viridique anguſtat jaſpide pectus,
Subſtringitque comam gemmis, & colla monili
Circuit, & baccis onerat candentibus aures:
Sic oculis placitura tuis, inſignior auctis
Collibus, & nota major ſe Roma videndam
Obtulit. addebant pulcrum nova mœnia vultum,
Audito perfecta recens rumore Getarum.
Profecitque opifex decori timor, &, vice mira,
Quam pax intulerat, bello diſcuſſa ſenectus;
Erexit ſubitas turres, cinctoſque coëgit
Septem continuo montes juveneſcere muro.
Ipſe favens votis, ſolitoque decentior aër,
Quamvis aſſiduo noctem fœdaverit imbri,
Principis & Solis radiis deterſa removit
Nubila. namque ideo pluviis turbaverat omnes
Ante dies, lunamque rudem madefecerat Auſter,
Ut tibi ſervatum ſcirent convexa ſerenum.
Omne, Palatino quod pons à colle recedit
Mulvius, & quantum licuit conſurgere tectis,
Una replet turbæ facies. undare videres
Ima viris, altas effulgere matribus ædes.
Exultant juvenes æquævi Principis annis:
Temnunt priſca ſenes, & in hunc ſibi proſpera fati
Gratantur duraſſe diem. moderataque laudant
Tempora, quod clemens aditu, quod pectore, ſolus
Romanos vetuit currum præcedere Patres:
Cum tamen Eucherius, cui regius undique ſanguis,
Atque Auguſta ſoror, fratri præberet ovanti
Militis obſequium: ſic illum dura parentis
Inſtituit pietas in ſe vel pignora parci;
Quique neget nato, procerum quod præſtet honori.
Hæc ſibi cura ſenum, maturaque comprobat ætas:
Idque

Idque inter veteris ſpeciem præſentis & aulæ
Judicat, hunc civem, dominos veniſſe priores.
Conſpicuas tum flore genas, diademate crinem,
Membraque gemmato trabeæ viridantia cinctu,
Et fortes humeros, & certatura Lyæo
Inter Erythræas ſurgentia colla ſmaragdos
Mirari ſine fine nurus: ignaraque virgo,
Cui ſimplex calet ore pudor, per ſingula cernens
Nutricem conſultat anum, quid fixa draconum
Ora velint, ventis fluitent, an vera minentur
Sibila ſuſpenſum rupturi faucibus hoſtem.
Ut chalybem indutos equites, & in ære latentes
Vidit cornipedes; quanam de gente rogabat
Ferrati venere viri? quæ terra metallo
Naſcentes informat equos? num Lemnius auctor
Addidit hinnitum ferro, ſimulacraque belli
Viva dedit? gaudet metuens, & pollice monſtrat,
Quod picturatas galeæ Junonia criſtas
Ornet avis, vel quod rigidos vibrata per armos
Rubra ſubaurato criſpentur ſerica dorſo.
Tum tibi magnorum mercem Fortuna laborum
Perſolvit, Stilico; curru cum vectus eodem
Urbe triumphantem generum florente juventa
Conſpiceres, illumque diem ſub corde referres,
Quo tibi confuſa dubiis formidine rebus
Infantem genitor moriens commiſit alendum.
Virtutes variæ fructus ſenſere receptos:
Depoſitum ſervaſſe Fides: Conſtantia parvum
Præfeciſſe orbi: Pietas foviſſe propinquum.
Hic eſt ille puer, qui nunc ad Roſtra Quirites
Evocat, & ſolio fultus genitoris eburno
Geſtarum Patribus cauſſas ex ordine rerum,
Eventuſque refert: veterumque exempla ſecutus
Digerit imperii ſub judice fata Senatu.
Nil cumulat, verbiſque nihil fiducia celat.
Fucati ſermonis opem mens conſcia laudis
Abnuit. agnoſcunt proceres, habituque Gabino
Principis, & ducibus circumſtipata togatis
Jure paludatæ jam curia militat aulæ.
Adfuit ipſa ſuis ales Victoria templis
Romanæ tutela togæ: quæ divite pompa
Patricii reverenda fovet ſacraria cœtus,
Caſtrorumque eadem comes indefeſſa tuorum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Nunc tandem fruitur junctis, atque omne futurum
Te Romæ ſeſeque tibi promittit in ævum.
Hinc te jam patriis Laribus via nomine vero
Sacra refert. flagrat ſtudiis concordia vulgi,
Quam non illecebris diſperſi colligis auri;
Nec tibi venales captant æraria plauſus
Corruptura fidem. meritis offertur inemtus
Pura mente favor. nam munera carior omni
Obſtringit ſua quemque ſalus. procul ambitus erret.
Non quærat pretium, vitam qui debet amori.
O quantum populo ſecreti muneris addit
Imperii præſens genius, quantamque rependit
Majeſtas alterna vicem, cum regia Circi
Convexum gradibus veneratur purpura vulgus,
Aſſenſuſque cavæ ſublatus in æthera vallis,
Plebis adoratæ reboat fragor, unaque totis
Intonat Auguſtum ſeptenis arcibus Echo.
Nec ſolis hic curſus equis: aſſueta quadrigis
Cingunt arva trabes, ſubitæque adſpectus arenæ
Diffundit Libycos aliena valle cruores.
Hæc & belligeros exercuit area luſus.
Armatos hic ſæpe choros, certaque vagandi
Textas lege fugas, inconfuſoſque recurſus,
Et pulcras errorum acies, jucundaque Martis
Cernimus: inſonuit cum verbere ſigna magiſter,
Mutatoſque edunt pariter tot pectora motus,
In latus alliſis clipeis, aut rurſus in altum
Vibratis. grave parma ſonat mucronis acuti
Murmure, & umbonum pulſu modulante reſultans,
Ferreus alterno concentus clauditur enſe.
Una omnis ſubmiſſa phalanx, tantæque ſalutant
Te, princeps, galeæ. partitis inde catervis
In varios docto diſcurritur ordine gyros,
Quos neque ſemiferi Gortynia tecta juvenci,
Flumina nec crebro vincant Mæandria flexu.
Diſcreto revoluta gradu torquentur in orbes
Agmina, perpetuiſque immoto cardine clauſtris
Janus bella premens, lætæ ſub imagine pugnæ,
Armorum innocuos paci largitur honores.
Jamque novum faſtis aperit felicibus annum
Ore coronatus gemino. jam Tibris in uno
Et Bruti cernit trabeas, & ſceptra Quirini.
Conſule lætatur poſt plurima ſecula viſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Pallanteus apex. agnoſcunt Roſtra curules
Auditas quondam proavis, deſuetaque cingit
Regius auratis fora faſcibus Ulpia lictor:
Et ſextas Getica prævelans fronde ſecures
Colla triumphati proculcat Honorius Iſtri.
Exeat in populos cunctis illuſtrior annus,
Natus fonte ſuo: quem non aliena per arva
Induit hoſpes honos: cujus cunabula fovit
Curia: quem primi tandem videre Quirites:
Quem domitis auſpex peperit Victoria bellis.
Hunc & privati titulis famulantibus anni,
Et quos armipotens genitor, retroque priores
Diverſis geſſere locis, ceu Numen, adorent.
Hunc & quinque tui, vel quos habiturus in Urbe
Poſt alios, Auguſte, colant: licet unus in omnes
Conſul eas, magno ſextus tamen iſte ſuperbit
Nomine, præteritis melior, venientibus auctor.

CL. CLAUDIANI

LAUS SERENÆ REGINÆ,

UXORIS STILICONIS.

Dic mihi, Calliope, cur tanto tempore differs
Pierio meritam ſerto redimire Serenam?
Vile putas donum, ſolitam conſurgere gemmis,
Et rubro radiare mari, ſi floribus ornes
Reginæ Regina comam? ſi floribus illis,
Quos neque frigoribus Boreas, nec Sirius urit
Æſtibus, æterno ſed veris honore rubentes
Fons Aganippea Permeſſius educat unda:
Unde piæ paſcuntur apes, & prata legentes
Tranſmittunt ſeclis Heliconia mella futuris.
Dignius an vates alios exercuit unum
Femineæ virtutis opus? conſorte redemto
Caſta maritali ſucceſſit Theſſala fato,
Inque ſuos migrare virum non abnuit annos.
Hoc Graji memorant. Latiis movet ora Camenis
Præſcia fatorum Tanaquil, rediensque per undas
Clœlia

Clœlia Tibrinas, & eodem flumine ducens
Claudia virgineo cunctantem crine Cybellen.
Anne aliud toto molitur carminis actu
Mæonii mens alta ſenis? quod ſtagna Charybdis
Armarit, quod Scylla canes, quod pocula Circe:
Antiphatæ vitata fames, ſurdoque carina
Remige Sirenum cantus tranſvecta tenaces:
Lumine fraudatus Cyclops, contemta Calypſo:
Penelopæ decus atque viri, cui tanta paratur
Scena pudicitiæ: terræ pelagique labores,
Et totidem ſævi bellis, quot fluctibus, anni,
Conjugii docuere fidem. ſit Claudia felix
Teſte Dea, caſtoſque probet ſub Numine mores;
Abſolvens puppiſque moras crimenque pudoris:
Penelope trahat arte procos, fallatque furentes
Stamina nocturnæ relegens ſollertia telæ;
Non tamen audebunt titulis certare Serenæ.
Quod ſi nobilitas cunctis exordia pandit
Laudibus, atque omnes redeunt in ſemina cauſſæ,
Quis venerabilior ſanguis? quæ major origo,
Quam regalis, erit? non hoc privata dedere
Limina, nec tantum poterat contingere Numen
Anguſtis Laribus. patruo te Principe celſam
Bellipotens illuſtrat avus: qui ſigna Britanno
Intulit Oceano, Gætulaque reppulit arma.
Claram Scipiadum taceat Cornelia gentem,
Seque minus jactet Libycis dotata tropæis.
Cardine tu gemino lauros prætendis avitas
Inde Caledoniis, Auſtralibus inde parentum
Cingeris exuviis. necdum moderamina mundi
Sumſerat illa domus, cum te Lucina beatis
Adderet aſtrorum radiis. ô maxima rerum
Gloria! poſt genitam didicit regnare Serenam.
Quid dignum memorare tuis, Hiſpania, terris
Vox humana valet? primo levat æquore Solem
India: tu feſſos exacta luce jugales
Proluis, inque tuo reſpirant ſidera fluctu.
Dives equis, frugum facilis, pretioſa metallis,
Principibus fecunda piis. tibi ſecula debent
Trajanum: ſeries his fontibus Ælia fluxit.
Hinc ſenior pater; hinc juvenum diademata fratrum.
Namque aliæ gentes, quas federe Roma recepit,
Aut armis domuit, varios aptantur in uſus
Impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Imperii: Phariæ ſegetes, & Punica meſſis
Caſtrorum devota cibo: dat Gallia robur
Militis: Illyricis ſudant equitatibus alæ.
Sola novum Latiis vectigal Iberia rebus
Contulit Auguſtos. fruges, æraria, miles
Undique conveniunt, totoque ex orbe leguntur:
Hæc generat, qui cuncta regant, nec laude virorum
Cenſeri contenta fuit, niſi matribus æque
Vinceret, &, gemino certatim ſplendida ſexu,
Flaccillam Mariamque daret pulcramque Serenam.
Te naſcente ferunt per pinguia culta tumentem
Divitiis undaſſe Tagum. Gallæcia riſit
Floribus, & roſeis formoſus Duria ripis
Vellera purpureo paſſim mutavit ovili.
Cantaber Oceanus vicino litore gemmas
Expuit: effoſſis nec pallidus Aſtur oberrat
Montibus. oblatum ſacris natalibus aurum
Vulgo vena vomit. Pyrenæiſque ſub antris
Ignea flumineæ legere Ceraunia nymphæ.
Quæque relabentes undas æſtumque ſecutæ
In refluos venere palam Nereïdes amnes;
Confeſſæ plauſu dominam, cecinere futuris
Auſpicium thalamis. alio tum parvus in axe
Creſcebat Stilico, votique ignarus agebat,
Debita cui longe conjux, penituſque remoto
Orbe parabatur tanti concordia fati.
Nec tua mortalis meruit cunabula nutrix.
Ubera prima dabant gremiis redolentibus Horæ,
Ternaque te nudis innectens Gratia membris
Afflavit docuitque loqui. quacumque per herbam
Reptares, fluxere roſæ. candentia naſci
Lilia. ſi placido ceſſiſſent lumina ſomno,
Purpura ſurgebat violæ fractura cubile
Gramineum, vernanſque tori regalis imago.
Omina non audet genitrix tam magna fateri,
Succeſſuſque ſuos arcani conſcia voti
Spe trepidante tegit. geſtabat Honorius arcto
Te pater amplexu: quoties ad limina præceps
Theudoſius privatus adhuc fraterna veniret,
Oſcula libabat, teque ad ſua tecta ferebat
Lætior. in matrem teneris converſa querelis,
Quid me de propriis auferre Penatibus, inquis,
Imperat hic ſemper? præſagia luſerat error,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Et dedit augurium regnis infantia linguæ.
Defuncto genitore tuo ſublimis adoptat
Te patruus, magnique animo ſolatia luctus
Reſtituens, propius, quam ſi genuiſſet, amavit
Defuncti fratris ſobolem. nec carior olim
Mutua Ledæos devinxit cura Laconas.
Addidit & proprio germana vocabula nato:
Quaque datur, fratris ſpeciem ſibi reddit ademti.
Denique cum rerum ſummas electus habenas
Suſciperet, non ante ſuis impendit amorem
Pignoribus, quam te pariter fidamque ſororem
Litus ad Eoum terris acciret Iberis.
Deſeritur jam ripa Tagi, Zephyrique relictis
Sedibus Auroræ famulas properatur in urbes.
Incedunt geminæ proles fraterna puellæ;
Inde Serena minor, prior hinc Thermantia natu,
Expertes thalami, quarum Cythereïa necdum
Sub juga cervices niveas Hymenæus adegit.
Utraque luminibus tumidum micat: utraque pulcras
Excitat ore faces. qualis Latonia virgo,
Et ſolo Jove nata ſoror: cum forte reviſunt
Æquorei ſortem patrui, ſpumantia cedunt
Æquora, caſtarum greſſus venerata Dearum.
Non ludit Galatea procax, non improbus audet
Tangere Cymothoën Triton, totoque ſeveros
Indicit mores pelago pudor, ipſaque Proteus
Arcet ab amplexu turpi Neptunia monſtra.
Tales ſceptriferi viſuræ tecta parentis
Limen Honoriades penetrant regale ſorores.
Ambas ille quidem patrio complexus amore:
Sed merito pietas in te proclivior ibat.
Et quoties, rerum moles ut publica cogit,
Triſtior, aut ira tumidus flagrante redibat,
Cum patrem nati fugerent, atque ipſa timeret
Commotum Flaccilla virum, tu ſola frementem
Frangere, tu blando poteras ſermone mederi.
Alloquiis hærere tuis. ſecreta fideli *.
Priſca puellares reverentia tranſilit annos.
Non talem Triviæ confert laudator Homerus
Alcinoo genitam: quæ, dum per litora veſtes
Explicat, & famulas exercet læta choreas
Auratam jaculata pilam, poſt naufraga ſomni
Otia, progreſſum foliis expavit Ulyſſem.

Pierius labor, & veterum tibi carmina vatum
Ludus erant: quos Smyrna dedit, quos Mantua, libros
Percurrens, damnas Helenen, nec parcis Eliſſæ.
Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
Laodamia ſequens remeantem rurſus ad umbras
Phylaciden, & prona ruens Capaneïa conjux
Communes ardente viro miſtura favillas,
Et gravis incumbens caſto Lucretia ferro,
Vulnere quæ proprio, facinus teſtata tyranni,
Armavit patriæ juſtos in bella dolores,
Exule Tarquinio; memorandaque concidit uno
Ulta pudicitiam libertatemque cruore.
Talia facta libens non tu virtute minori,
Sed fato meliore, legis. jam nubilis ætas
Principe ſollicito votis erexerat aulam
Incertis, quem tanta tori fortuna maneret.
Antiquos loquitur Muſarum pagina reges,
Quod dira ſub lege procos certare juberent
Emturos thalamum dubii diſcrimine leti,
Et ſua crudeles gauderent pignora mortis
Ambitione peti. curru Piſæa marito
Fugit tela Pelops. nam perfidus objice regis
Prodidit OEnomai deceptum Myrtilus axem.
Hippomenes trepidus curſu ferroque ſecutam
Aurato volucrem flexit Schœneïda pomo.
Herculeas vidit fluvio luctante palæſtras
Mœnibus ex altis Calydon, pretiumque labori
Deïanira fuit, cum pectora victor anhelo
Alcides premeret, retroque Acheloïus iret
Decolor. attonitæ ſtringebant vulnera Nymphæ.
Saucia truncato pallebant flumina cornu.
Te non Heſperidum pomis, non amne ſubacto,
Non ſocerum fallente rota, ſed judice dignus
Auguſto, variis Stilico ſpectatus in armis
Accipit, & regni dotes virtute paravit.
Sæpe duces meritas bello tribuere coronas.
Hunc cingit muralis honos: hunc civica quercus
Nexuit: hunc domitis ambit roſtrata carinis.
Solus militiæ mira mercede jugalem
Promeruit Stilico, ſocero referente, coronam.
Agnovit patrui ſimilem Thermantia curam:
Nupſit & illa duci. ſed longe fata ſororis
Inferiora tuis, alio tibi lumine tedas

Accen-

Accendit Romana Salus, magnuſque coronis
Conjugium ſit cura tuum. dilectus equorum,
Quos Phrygiæ matres, Argeaque gramina paſtæ
Semine Cappadocum ſacris præſepibus edunt,
Primus honos. gemino mox idem culmine duxit
Agmina, commiſſoſque labor ſic geſſit honores,
Ut ſemper merito princeps cum magna dediſſet,
Deberet majora tamen. ſi bellica nubes
Ingrueret, quamvis annis & jure minori.
Cedere grandævos equitum peditumque magiſtros
Adſpiceres, totumque palam permittere Martem.
Nec gradus ætatiſve pudor ſenioribus obſtat,
Ne juveni parere velint. ceu flamine molli
Tranquilliſque fretis clavum ſibi quiſque regendum
Vindicat: incumbat ſi turbidus Auſter, & unda
Pulſet utrumque latus: poſito certamine nautæ
Contenti meliore manu, ſeſeque ratemque
Unius imperiis tradunt, artemque pavore
Confeſſis finem ſtudiis fecere procellæ.
Haud aliter Stilico, fremuit cum Thracia belli
Tempeſtas, cunctis pariter cedentibus, unus
Eligitur ductor: ſuffragia quippe peregit
Judex vera timor. victus ratione ſalutis
Ambitus, & pulſus tacuit formidine livor.
Quis tibi tunc per membra tremor, quantæque ca-
debant
Ubertim lacrymæ, cum ſæva vocantibus arma
Jam lituis, madido reſpectans limina vultu,
Optares reducem, galeæque inſerta minaci
Oſcula criſtati raperes feſtina mariti?
Gaudia quæ rurſus, cum poſt victricia tandem
Claſſica ſidereas ferratum pectus in ulnas
Exciperes; caſtæ tuto per dulcia noctis
Otia pugnarum ſeriem narrare juberes?
Non illo nitidos umquam bellante capillos
Comere: non ſolitos gemmarum ſumere cultus.
Numinibus votiſve vacas, & ſupplice crine
Verris humum teritur neglectæ gratia formæ
Cum proprio reditura viro: nec deſide cura
Segnis marcet amor. laudem prudentia belli
Feminea pro parte ſubit dum gentibus ille
Confligit, vigili tu proſpicis omnia ſenſu:
Ne quid in abſentem, virtutibus obvia ſemper,
Audeat

Audeat invidiæ rabies, neu rumor iniquus;
Ne qua procul poſitis furto ſubſederit armis
Calliditas nocitura domi. tu ſedula quondam
Rufino meditante nefas, cum quæreret artes
In ducis exitium, conjuratoſque foveret
Contra pila Getas, motus rimata latentes,
Mandatis tremebunda virum ſcriptiſque monebas.

* * *

Reliqua deſiderantur.

CL. CLAUDIANI
EPITHALAMIUM
PALLADII ET CELERINÆ.

Præfatio.

CArmina per thalamum, quamvis feſtina, negare
 Nec volui genero, nec potui ſocero.
Hic ſocius, dux ille mihi; noſtrique per aulam
 Ordinis hic conſors emicat, ille prior.
Hunc mihi conjungit ſtudiis communibus ætas;
 Hunc mihi præponit vel ſenium, vel honos.
Carmen amor generi, ſoceri reverentia poſcit,
 Officio vatis, militis obſequio.

FOrte Venus blando quæſitum frigore ſomnum
Denſaque ſidereos per gramina fuderat artus,
Acclinis florum cumulo. criſpatur opaca
Pampinus, & mites undatim ventilat uvas.
Ora decet neglecta ſopor, faſtidit amictum
Æſtus, & exuto tranſlucent pectore frondes.
Idaliæ juxta famulæ, triplexque viciſſim
Nexa ſub ingenti requieſcit Gratia quercu.
Pennati paſſim pueri, quo quemque vocavit
Umbra, jacent. fluitant arcus, ramiſque propinquis
Pendentes placido ſuſpirant igne pharetræ.
Pars vigiles ludunt, aut per virgulta vagantur.
Scrutantur nidos avium, vel roſcida læti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Mala legunt donum Veneris, flexuſque ſequuntur
Palmitis, & ſummas pennis librantur in ulmos.
Defendunt alii lucum; Dryadaſque procaces
Spectandi cupidas & ruſtica Numina pellunt,
Silveſtreſque Deos. longeque tuentibus antrum
Flammea laſcivis intendunt ſpicula Faunis.
Cum ſubito varius vicina clamor ab urbe,
Et fauſti juvenum plauſus, miſtæque choreis
Auditæ per rura lyræ, Celerina per omnes
Italiæ canitur montes, omniſque maritum
Palladium reſonabat ager. pervenit ad aures
Vox jucunda Deæ, ſtrepituque excita reſedit,
Et reliquum nitido deterſit pollice ſomnum.
Utque erat interjecta comas, turbata capillos,
Mollibus exurgit ſtratis, interque ſuorum
Agmen, & innumeros Hymenæum poſcit Amores.
Hunc Muſa genitum legit Cytherea, ducemque
Præfecit thalamis: nullum junxiſſe cubile
Hoc ſine, nec primas fas eſt attollere tedas.
Conſpicitur tandem. platano namque ille ſub alta
Fuſus inæquales cera texebat avenas,
Mænalioſque modos, & paſtoralia labris
Murmura tentabat relegens, oriſque recurſu
Diſſimilem tenui variabat arundine ventum.
Reſtitit, ut vidit Venerem, digitiſque remiſſis
Ad terram tacito defluxit fiſtula lapſu.
Dulce micant oculi. niveas infecerat igni
Solque pudorque genas: dubiam lanuginis umbram
Cæſaries intonſa tegit. prior ipſa ſilentem
Compellat: Numquamne, puer, dilecta relinques
Carmina? maternis numquam ſatiabere donis,
Dedite Muſarum ſtudio, nimiumque parentis
Æmule? quid medio tecum modularis in æſtu?
Jamne tibi ſordent citharæ? jam luſtra Lycæi,
Atque pecus cordi, redituraque rupibus Echo?
Huc ades, & tantæ nobis ediſſere cauſſas
Lætitiæ. cui pompa toro tam clara reſultet.
Quæ nova dotetur virgo, patriamque genuſque
Pande, quibus terris orti, quo ſemine ducti.
Haud ignarus enim: nec te connubia fallunt
Ulla. tuo primæ libantur fœdere noctes.
Ille refert: Equidem dudum te, Diva, morantem
Mirabar, quod adhuc tanti ſecura maneres

Con

Conjugii. non parva tibi mandatur origo.
Faſcibus inſignes, & legum culmine fultæ
Convenere domus, & qui lectiſſimus orbi
Sanguis erat. rubris quæ fluctibus inſula latrat,
Quis locus Æthiopum, quæ ſic impervia famæ
Seceſſit regio, quo non rumore ſecundo
Palladii penetravit amor, mentiſque benignæ
Temperies, doctique ſales, & grata ſenectus?
Per cunctos iit ille gradus, aulæque labores
Emenſus, tenuit ſummæ faſtigia ſedis,
Eoum ſtabili moderatus jure Senatum.
Hic ſplendor juveni. cunabula prima puellæ
Danubius, vetereſque Tomi. Mavortia matris
Nobilitas ſpoliis armiſque exultat avitis,
Immenſamque trahit Celerini robore lucem,
Qui quondam Meroën juſſus Nilumque tueri,
Cum ſibi poſt domitas ad Parthica flumina Carras
Sceptra daret miles, rebuſque imponere vellet,
Deſpexit fremitus, & prætulit otia regno.
Reſpuit ingeſtum, quod vi, quod poſcere ferro
Poſthabita pietate ſolent. tum purpura primum
Inferior virtute fuit, meruitque repulſam
Obvia majeſtas. doluit Fortuna minorem
Se conceſſa viro. magnum delata poteſtas
Majorem contemta probat. cognomina ſumſit
Plena ducum genitor. paulatim vectus ad altum
Princeps militiæ, qua non illuſtrior extat
Altera: cunctorum tabulas aſſignat honorum,
Regnorum tractat numeros, cuneoſque recenſet,
Sparſas imperii vires conſtringit in unum.
Diſpoſita quæ Sarmaticis cuſtodia ripis,
Quæ ſævis objecta Getis, quæ Saxona frenat
Vel Scotum legio. quantæ cinxere cohortes
Oceanum: quanto pacatur milite Rhenus.
Caſta domus, ſincera fides, induſtria ſollers.
Elegit Stilico. nihil ultra laudibus addi
Judiciove poteſt. tali nubente puella
Nonne tibi ceſſare nefas? duc protinus omnes,
Duc age. marcentes cupio quaſſare coronas,
Et vibrare faces, & noctem ducere ludo.
Hæc quoque non vilē mihi fiſtula commodat uſum,
Reſponſura choris. vix hæc Hymenæus. at illa
Fontibus abluitur gelidis, legemque capillo

Reddit, & ornatum formæ: prælisque ſolutæ
Mira Dionææ ſumit velamina telæ.
Floribus exſtruitur currus: juga floribus halant.
Florea purpureas adnectunt frena columbas.
Undique concurrunt volucres, quæcunque fremente
Permulcent Atheſin cantu, quas Larius audit,
Quas Benacus alit, quas excipit amne quieto
Mincius. ereptis obmutuit unda querelis.
Eridani ripas, & raucæ ſtagna Paduſæ
Diffugiens nudavit olor. lætantur Amores,
Frenatiſque truces avibus per nubila vecti
Oſtentant ſe quiſque Deæ, magnoque tumultu
Confligunt; pronique manus in verbera tendunt;
Atque impune cadunt. lapſus meliore volatu
Conſequitur, vincitque ſuos auriga jugales.
Ut thalami tetigere fores, tum vere rubentes
Deſuper invertunt calathos, largoſque roſarum
Imbres, & violas plenis ſparſere pharetris
Collectas Veneris prato, quibus ipſe pepercit
Sirius, & teneras clementi ſidere fovit.
Gemmatis alii per totum balſama tectum
Effudere cadis, duro quæ ſaucius ungue
Niliacus pingui deſudat vulnere cortex.
Aggreditur Cytherea nurum, flentemque pudico
Detraxit matris gremio. matura tumeſcit
Virginitas, ſuperatque nives ac lilia candor,
Et patrium flavis teſtatur crinibus Iſtrum.
Tum dextram complexa viri, dextramque puellæ
Tradit, & his ultro ſancit connubia dictis:
Vivite concordes, & noſtrum diſcite munus.
Oſcula mille ſonent. liveſcant brachia nexu;
Labra ligent animas. neu tu virtute paterna
Confidas, juvenis. non eſt terrore domanda,
Sed precibus pacanda tibi. concede marito
Tu quoque, neu Scythicas infenſis unguibus iras
Exercere velis. vinci patiare rogamus.
Sic uxor, ſic mater eris. quid lumina tingis,
Virgo? crede mihi, quem nunc horreſcis, amabis.
Dixit: & aligera geminos arcuque manuque
Præſtantes è plebe vocat. puer ilicet Æthon,
Et pyrois rutilas reſperſi murice plumas
Proſiliunt, puroque imbutis melle ſagittis,
Hic nuptam petit, ille virum. ſonuere reducta

Cornua. certa Notos pariter ſulcavit arundo,
Et pariter fixis hæſerunt tela medullis.

CL. CLAUDIANI
DE
RAPTU PROSERPINÆ
LIBER I.

Præfatio.

INventa ſecuit qui primus nave profundum,
Et rudibus remis ſollicitavit aquas:
Qui dubiis auſus committere flatibus alnum,
Quas natura negat, præbuit arte vias.
Tranquillis primum trepidus ſe credidit undis,
Litora ſecuro tramite ſumma legens:
Mox longos tentare ſinus, & linquere terras,
Et leni cœpit pandere vela Noto.
Aſt ubi paullatim præceps audacia crevit,
Cordaque languentem dedidicere metum:
Jam vagus exſultat pelago, cælumque ſecutus;
Ægeas hyemes Ioniaſque domat.

INferni raptoris equos, afflataque curru
Sidera Tænario, caligantesque profundæ
Junonis thalamos audaci prodere cantu
Mens congeſta jubet. greſſus removete, profani.
Jam furor humanos noſtro de pectore ſenſus
Expulit, & totum ſpirant præcordia Phœbum.
Jam mihi cernuntur trepidis delubra moveri
Sedibus, & claram diſpergere culmina lucem,
Adventum teſtata Dei, jam magnus ab imis
Auditur fremitus terris, templumque remugit
Cecropium, ſanctaſque faces attollit Eleuſin.
Angues Triptolemi ſtridunt, & ſquamea curvis
Colla levant attrita jugis, lapſuque ſereno
Erecti roſeas tendunt ad carmina criſtas.
Ecce procul ternas Hecate variata figuras
Exoritur, leniſque ſimul procedit Iacchus

Crinali florens edera, quem Parthica velat
Tigris, & auratos in nodum colligit ungues.
Ebria Mæonius firmat veſtigia thyrſus.
Dii, quibus in numerum vacui famulantur Averni
Vulgus iners, opibus quorum donatur avaris
Quicquid in orbe perit, quos Styx liventibus ambit
Interfuſa vadis, & quos fumantia torquens
Æquora vorticibus Phlegethon perluſtrat anhelis:
Vos mihi ſacrarum penetralia pandite rerum,
Et veſtri ſecreta poli, qua lampade Ditem
Flexit amor, quo ducta ferox Proſerpina raptu
Poſſedit dotale Chaos; quantaſque per oras
Sollicito genitrix erraverit anxia curſu.
Unde datæ populis leges, & glande relicta
Ceſſerit inventis Dodonia quercus ariſtis.
Dux Erebi quondam tumidas exarſit in iras
Prælia moturus ſuperis, quod ſolus egeret
Connubii, ſterileſque diu conſumeret annos,
Impatiens neſcire torum, nullaſque mariti
Illecebras, nec dulce patris cognoſcere nomen.
Jam quæcumque latent ferali monſtra barathro
In turmas aciemque ruunt, contraque Tonantem
Conjurant Furiæ: crinitaque ſontibus hydris
Tiſiphone, quatiens infauſto lumine pinum,
Armatos ad caſtra vocat pallentia Manes.
Pene reluctatis iterum pugnantia rebus
Rupiſſent elementa fidem, penituſque revulſo
Carcere laxatis pubes Titania vinclis
Vidiſſet cæleſte jubar, rurſuſque cruentus
Ægæon poſitis arcto de corpore nodis
Obvia centeno vexaſſet fulmina motu.
Sed Parcæ vetuere minas, orbique timentes
Ante pedes ſoliumque ducis fudere ſeveram
Canitiem, genibuſque ſuas cum ſupplice vultu
Admovere manus, quarum ſub jure tenentur
Omnia, quæ ſeriem fatorum pollice ducunt,
Longaque ferratis evolvunt ſecula penſis.
Prima fero Lacheſis clamabat talia regi,
Incultas diſperſa comas: O maxime noctis
Arbiter, umbrarumque potens, cui noſtra laborant
Stamina; qui finem cunctis & ſemina præbes,
Naſcendique vices alterna morte rependis:
Qui vitam letumque regis. nam quidquid ubique
Gignit

Gignit materies, hoc te donante creatur,
Debeturque tibi, certiſque ambagibus ævi
Rurſus corporeos animæ mutantur in artus.
Ne pete firmatas pacis diſſolvere leges,
Quas dedimus, nevitque colus: neu fœdera fratrum
Civili converte tuba. cur impia tollis
Signa? quid inceſtis aperis Titanibus auras?
Poſce Jovem, dabitur conjux. vix illa: pepercit,
Erubuitque preces, animuſque relanguit atrox,
Quamvis indocilis flecti. ceu turbine rauco
Cum gravis armatur Boreas, glacieque nivali
Hiſpidus & Getica concretus grandine pennas
Bella cupit, pelagus, ſilvas, campoſque ſonoro
Flamine rapturus: ſi forte adverſus aënos
Æolus objecit poſtes, vaneſcit inanis
Impetus & fractæ redeunt in clauſtra procellæ.
  Tum Maja genitum, qui fervida dicta reportet,
Imperat acciri. Cyllenius adſtitit ales,
Somniferam quatiens virgam, tectuſque galero.
Ipſe rudi fultus ſolio, nigraque verendus
Majeſtate ſedet. ſqualent immania fœdo
Sceptra ſitu; ſublime caput mœſtiſſima nubes
Aſperat, & diræ riget inclementia formæ.
Terrorem dolor augebat. tunc talia celſo
Ore tonat: (tremefacta ſilent dicente tyranno
Atria; latratum triplicem compeſcuit ingens
Janitor, & preſſo lacrymarum fonte reſedit
Cocytos, tacitiſque Acheron obmutuit undis,
Et Phlegethonteæ requierunt murmura ripæ:)
  Atlantis Tegeæe nepos, commune profundis
Et ſuperis numen, qui fas per limen utrumque
Solus habes, geminoque facis commercia mundo,
I celeres proſcinde Notos, & juſſa ſuperbo
Redde Jovi. Tantumne tibi, ſæviſſime fratrum,
In me juris erit? ſic nobis noxia vires
Cum cælo Fortuna tulit? num robur & arma
Perdidimus, ſi rapta dies? an forte jacentes
Ignavoſque putas, quod non Cyclopia tela
Stringimus, aut vanas tonitru deludimus aures?
Nonne ſatis viſum, quod grati luminis expers
Tertia ſupremæ patior diſpendia ſortis,
Informeſque plagas; cum te lætiſſimus ornet
Signifer, & vario cingant ſplendore Triones?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Sed thalamis etiam prohibes? Nereïa glauco
Neptunum gremio complectitur Amphitrite.
Te conſanguineo recipit poſt fulmina feſſum
Juno ſinu, quid enim narrem Latonia furta?
Quid Cererē, magnamq; Themin? tibi tanta creandi
Copia. te felix natorum turba coronat.
Aſt ego deſerta mœrens inglorius aula
Implacidas nullo ſolabor pignore curas?
Non adeo toleranda quies. primordia teſtor
Noctis, & horrendæ ſtagna intemerata paludis,
Si dicto parere negas, patefacta ciebo
Tartara. Saturni veteres laxabo catenas.
Obducam tenebris lucem. compage ſoluta
Fulgidus umbroſo miſcebitur axis Averno.
Vix ea fatus erat, jam nuntius aſtra tenebat.
Audierat mandata pater, ſecumque volutat
Diverſos ducens animos, quæ tale ſequatur
Conjugium, Stygioſve velit pro Sole receſſus.
Certa requirenti tandem ſententia ſedit.
  Hennææ Cereri proles optata virebat
Unica; nec tribuit ſobolem Lucina ſecundam,
Feſſaque poſt primos hæſerunt viſcera partus
Infecunda quidem; ſed cunctis altior extat
Matribus, & numeri damnum Proſerpina penſat.
Hanc fovet hanc ſequitur. vitulā non blandius ambit
Torva parens; pedibus quæ nondum proterit arva,
Nec nova lunatæ curvavit germina frontis.
Jam vicina toro plenis adoleverat annis
Virginitas: tenerum jam pronuba flamma pudorem
Sollicitat: miſtaque tremit formidine votum.
Perſonat aula procis. pariter pro virgine certant
Mars clipeo melior, Phœbus præſtantior arcu.
Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas,
Et Delon Clarioſque lares. hinc æmula Juno,
Hinc poſcit Latona nurum. deſpexit utramque
Flava Ceres; raptuſque timens (heu cæca futuri!)
Commendat Siculis furtim ſua gaudia terris,
Ingenio confiſa loci. Trinacria quondam
Italiæ pars una fuit: ſed pontus & æſtus
Mutavere ſitum. rupit confinia Nereus
Victor, & abſciſſos interluit æquore montes:
Parvaque cognatas prohibent diſcrimina terras.
Nunc illam ſocia raptam tellure triſulcam

Opponit natura mari. caput inde Pachini
Reſpuit Ionias prætentis rupibus iras.
Hinc latrat Gætula Thetis, Lilybæaque pulſat
Brachia conſurgens, hinc dedignata teneri
Concutit objectum rabies Tyrrhena Pelorum.
In medio ſcopulis ſe porrigit Ætna peruſtis:
Ætna Giganteos numquam tacitura triumphos,
Enceladi buſtum, qui ſaucia terga revinctus
Spirat inexhauſtum flagranti pectore ſulphur.
Et quoties detrectat onus cervice rebelli
In dextrum, lævumve latus: tunc inſula fundo
Vellitur, & dubiæ nutant cum mœnibus urbes.
Ætnæos apices ſolo cognoſcere viſu,
Non aditu tentare, licet. pars cetera frondet
Arboribus. teritur nullo cultore cacumen.
Nunc vomit indigenas nimbos, piceaque gravatum
Fœdat nube diem: nunc molibus aſtra laceſſit
Terrificis, damniſque ſuis incendia nutrit.
Sed, quamvis nimio fervens exuberet æſtu,
Scit nivibus ſervare fidem, pariterque favillis
Dureſcit glacies tanti ſecura vaporis,
Arcano defenſa gelu, fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.
Quæ ſcopulos tormenta rotant? quæ tanta cavernas
Vis glomerat? quo fonte ruit Volcanius amnis?
Sive quod objicibus diſcurrens ventus opertis,
Offenſo per ſaxa furit rimoſa meatu,
Dum ſcrutatur iter, libertatemque repoſcens
Putria multivagis populatur flatibus antra.
Seu mare ſulfurei ductum per viſcera montis
Oppreſſis igneſcit aquis, & pondera librat.
Hic ubi ſervandum mater fidiſſima pignus
Abdidit, ad Phrygios tendit ſecura penates,
Turrigeramque petit Cybelen, ſinuoſa draconum
Membra regens, volucri qui pervia nubila tractu
Signant, & placidis humectant frena venenis.
Frontem criſta tegit: pingunt maculoſa virentes
Terga notæ: rutilum ſquamis intermicat aurum.
Nunc ſpiris Zephyros tranant: nunc arva volatu
Inferiore ſecant. cano rota pulvere labens
Sulcatam fecundat humum. flaveſcit ariſtis
Orbita ſurgentes condunt veſtigia culmi.
Veſtit iter comitata ſeges. jam linquitur Ætna,

Totaque decreſcit refugo Trinacria viſu.
Heu quoties præſaga mali violavit oborto
Rore genas! quoties oculos ad tecta retorſit.
Talia voce movens! Salve, gratiſſima tellus,
Quam nos prætulimus cælo. tibi gaudia noſtri
Sanguinis, & caros uteri commendo labores.
Præmia digna manent. nullos patiere ligones,
Et nullo rigidi verſabere vomeris ictu.
Sponte tuus florebit ager. ceſſante juvenco
Ditior oblatas mirabitur incola meſſes.
Sic ait, & fulvis ſerpentibus attigit Iden.
Hic ædes auguſta Deæ, templique colendi
Relligioſa ſilex, denſis quam pinus opacat
Frondibus, & nulla lucos agitante procella.
Stridula coniferis modulatur carmina ramis.
Terribiles intus Thiaſi, veſanaque miſto
Concentu delubra gemunt. ululatibus Ide
Bacchatur. timidas inclinant Gargara ſilvas.
Poſtquam viſa Ceres, mugitum tympana frenant.
Conticuere chori. Corybas non impulit enſem.
Non buxus, non æra ſonant: blandaſque leones
Summiſere jubas. adytis gaviſa Cybelle
Exſilit, & pronas intendit ad oſcula turres.
Viderat hæc dudum ſumma ſpeculatus ab arce
Jupiter, ac Veneri mentis penetralia nudat.
Curarum ſecreta tibi, Cytherea, fatebor
Candida Tartareo nuptum Proſerpina regi
Jam dudum decreta dari. ſic Atropos urget:
Sic cecinit longæva Themis. nunc matre remota
(Rem peragi tempus) fines invade Sicanos,
Et Cereris prolem patulis illudere campis,
Craſtina puniceos cum lux detexerit ortus,
Coge tuis armata dolis; quibus urere cuncta,
Me quoque ſæpe, ſoles. cur ultima regna quieſcunt?
Nulla ſit immunis regio, nullumque ſub umbris
Pectus inaccenſum Veneri. jam triſtis Erinnys
Sentiat ardores: Acheron, Ditiſque ſeveri
Ferrea laſcivis molleſcant corda ſagittis.
Accelerat præcepta Venus: juſſuque parentis
Pallas, & inflexo quæ terret Mænala cornu,
Addunt ſe comites. divino ſemita greſſu
Claruit. augurium qualis laturus iniquum
Præpes ſanguineo dilabitur igne cometes

Prodigiale rubens. non illum navita tuto,
Non impune vident populi: ſed crine minaci
Nuntiat aut ratibus ventos, aut urbibus hoſtes.
Devenere locum, Cereris quo tecta nitebant
Cyclopum firmata manu. ſtant ardua ferro
Mœnia; ferrati poſtes: immenſaque nectit
Clauſtra chalybs. nullum tanto ſudore Pyracmon,
Nec Steropes, conſtruxit opus: nec talibus umquam
Spiravere notis animæ: nec flumine tanto
Incoctum maduit laſſa fornace metallum.
Atria veſtit ebur: trabibus ſolidatur aënis
Culmen, & in celſas ſurgunt electra columnas.
Ipſa domum tenero mulcens Proſerpina cantu
Irrita texebat rediture munera matri.
Hic elementorum ſeriem ſedeſque paternas
Inſignibat acu: veterem qua lege tumultum
Diſcrevit Natura parens, & ſemina juſtis
Diſceſſere locis. quidquid leve, fertur in altum:
In medium graviora cadunt. incanduit æther:
Egit flamma polum: fluxit mare: terra pependit.
Nec color unus ineſt. ſtellas accendit in auro,
Oſtro fundit aquas, attollit litora gemmis,
Filaque mentitos jam jam cælantia fluctus
Arte tument. credas illidi cautibus algam,
Et raucum bibulis inſerpere murmur arenis.
Addit quinque plagas. mediam ſubtemine rubro
Obſeſſam fervore notat. ſqualebat aduſtus
Limes, & aſſiduo ſitiebant ſtamina ſole.
Vitales utrimque duas; quas mitis oberrat
Temperies habitanda viris. tum fine ſupremo
Torpentes traxit geminas, brumaque perenni
Fœdat, & æterno contriſtat frigore telas.
Nec non & patrui pingit ſacraria Ditis,
Fataleſque ſibi Manes. nec defuit omen.
Præſcia nam ſubitis maduerunt fletibus ora.
Cœperat & vitreis ſummo jam margine texti
Oceanum ſinuare vadis: ſed cardine verſo
Senſit adeſſe Deas, imperfectumque laborem
Deſerit, & niveos infecit purpura vultus
Per liquidas ſuccenſa genas: caſtæque pudoris
Illuxere faces. non ſic decus ardet eburnum,
Lydia Sidonio quod femina tinxerit oſtro.
Merſerat unda diem. ſparſo nox humida ſomno
Lan-

Languida cæruleis invexerat otia bigis.
Jamque viam Pluton ſuperas molitur ad auras
Germani monitu. torvos inviſa jugales
Alecto temone ligat, qui paſcua mandunt
Cocyti, ſpatiiſque Erebi nigrantibus errant,
Stagnaque tranquillæ potantes marcida Lethes
Ægra ſoporatis ſpumant oblivia linguis.
Orphnæus crudele micans, Æthonque ſagitta
Ocior, & Stygii ſublimis gloria Nycteus
Armenti, Ditiſque nota ſignatus Alaſtor,
Stabant ante fores juncti, ſævumque fremebant
Craſtina venturæ ſpectantes gaudia prædæ.

CL. CLAUDIANI
DE
RAPTU PROSERPINÆ, AD FLORENTINUM,
LIBER II.

Præfatio.

OTia ſopitis ageret cum cantibus Orpheus,
Neglectumque diu ſepoſuiſſet ebur;
Lugebant erepta ſibi ſolatia Nymphæ,
Lugebant dulces flumina mœſta modos.
Sæva feris natura redit, metuenſque leonum
Implorat cytharæ vacca tacentis opem.
Illius & duri flevere ſilentia montes,
Silvaque Biſtoniam ſæpe ſecuta chelyn.
Sed poſtquam Inachiis Alcides miſſus ab Argis
Thracia pacifero contigit arva pede,
Diraque ſanguinei vertit præſepia Regis,
Et Diomedeos gramine pavit equos:
Tum patriæ feſto lætatus tempore vates
Deſuetæ repetit fila canora lyræ,
Et reſides lævi modulatus pectine nervos,
Pollice feſtino mobile duxit ebur.
Vix auditus erat: venti frenantur & undæ.
Pigrior adſtrictis torpuit Hebrus aquis.

Porre-

Porrexit Rhodope ſitientes carmina rupes,
  Excuſſit gelidas pronior Oſſa nives.
Ardua nudato deſcendit populus Æmo,
  Et comitem quercum pinus amica trahit.
Cirrhæaſque Dei quamvis deſpexerit artes,
  Orpheis laurus vocibus acta venit.
Securum blandi leporem fovere Moloſſi,
  Vicinumque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
  Maſſylam cervi non timuere jubam.
Ille novercales ſtimulos actuſque canebat
  Herculis, & forti monſtra ſubacta manu,
Qui timidæ matri preſſos oſtenderit angues,
  Intrepiduſque fero riſerit ore puer.
Te neque Dictæas quatiens mugitibus urbes
  Taurus, nec Stygii terruit ira canis:
Non leo ſidereos cæli rediturus ad axes,
  Non Erymanthei gloria montis aper.
Solvis Amazonios cinctus, Stymphalidas arcu
  Appetis; occiduo ducis ab orbe greges:
Tergeminique ducis numeroſos dejicis artus,
  Et toties uno victor ab hoſte redis.
Non cadere Antæo, non creſcere profuit Hydræ:
  Non cervam volucres eripuere pedes.
Caci flamma perit: rubuit Buſiride Nilus:
  Proſtratis rubuit Nubigenis Pholoë.
Te Libyci ſtupuere ſinus: te maximus Atlas
  Horruit, impoſito cum premerere polo.
Firmior Herculea mundus cervice pependit.
  Luſtrarunt humeros Phœbus & aſtra tuos.
Thracius hæc vates. ſed tu Tyrinthius alter,
  Florentine, mihi. tu mea plectra moves.
Antraque Muſarum longo torpentia ſomno
  Excutis, & placidos ducis in orbe choros.

IMpulit Ionios præmiſſo lumine fluctus
Nondum pura dies: tremulis vibravit in undis
Ardor, & errantes ludunt per cærula flammæ.
Jamque audax animi, fidæque oblita parentis,
Fraude Dionæa riguos Proſerpina ſaltus
(Sic Parcæ voluere) petit. ter cardine verſo
Præſagum cecinere fores. ter conſcia fati

Flebi-

Flebile terrificis gemuit mugitibus Ætna.
Nullis illa tamen monſtris, nulloque tenetur
Prodigio. comites greſſum junxere ſorores.
Prima dolo gaudens, & tanti callida voti
It Venus, & raptus metitur corde futuros,
Jam durum flexura Chaos, jam, Dite ſubacto,
Ingenti famulos Manes ductura triumpho.
Illi multifidos crinis ſinuatur in orbes
Idalia diviſus acu. ſudata marito
Fibula purpureos gemma ſuſpendit amictus.
Candida Parrhaſii poſt hanc regina Lycæi,
Et Pandionias quæ cuſpide protegit arces,
Utraque virgo, ruunt: hæc triſtibus aſpera bellis;
Hæc metuenda feris. Tritonia caſſide fulva
Cælatum Typhona gerit, qui, ſumma peremtus,
Ima parte viget, moriens & parte ſuperſtes.
Haſtaque terribili ſurgens per nubila gyro
Inſtar habet ſilvæ. tantum tridentia colla
Gorgonos obtentu pallæ fulgentis inumbrat.
At Triviæ lenis ſpecies, & multus in ore
Frater erat, Phœbique genas & lumina Phœbi
Eſſe putes, ſoluſque dabat diſcrimina ſexus.
Brachia nuda nitent: levibus projecerat auris
Indociles errare comas, arcuque remiſſo
Otia nervus agit. pendent poſt terga ſagittæ.
Criſpatur gemino veſtis Gortynia cinctu
Poplite fuſa tenus, motoque in ſtamine Delos
Errat, & aurato trahitur circumflua ponto.
Quas inter Cereris proles, nunc gloria matris,
Mox dolor, æquali tendit per gramina paſſu,
Nec membris nec honore minor; potuitque videri
Pallas, ſi clipeum, ſi ferret ſpicula, Phœbe.
Collectæ tereti nodantur iaſpide veſtes.
Pectinis ingenio numquam felicior arti
Contigit eventus. nullæ ſic conſona telæ
Fila, nec in tantum veri duxere figuram.
Hic Hyperionio Solem de ſemine naſci
Fecerat, & pariter, ſed formâ diſpare, Lunam,
Auroræ noctiſque duces. cunabula Tethys
Præbet, & infantes gremio ſolatur anhelos,
Cæruleuſque ſinus roſeis radiatur alumnis.
Invalidum dextro portat Titana lacerto
Nondum luce gravem, nec pubeſcentibus alte

Criſtatum radiis. primo clementior ævo
Fingitur, & tenerum vagitu deſpuit ignem.
Læva parte ſoror vitrei libamina potat
Uberis, & parvo ſignatur tempora cornu.
Tali luxuriat cultu. comitantur euntem
Naïdes, & ſocia ſtipant utrinque corona,
Quæ fontes, Criniſe, tuos, & ſaxa rotantem
Pantagiam, nomenque Gelan qui præbuit urbi,
Concelebrant: quas pigra vado Camarina paluſtri,
Quas Arethuſæi latices, quas advena nutrit
Alpheus. Cyane totum ſupereminet agmen.
Qualis Amazonidum peltis exultat aduncis
Pulcra cohors, quoties Arcton populata virago
Hippolyte niveas ducit poſt prælia turmas;
Seu flavos ſtravere Getas, ſeu forte rigentem
Thermodontiaca Tanaïn fregere ſecuri.
Aut quales referunt Baccho ſolennia Nymphæ
Mæoniæ, quas Hermus alit, ripaſque paternas
Percurrunt auro madidæ; lætatur in antro
Amnis, & undantem declinat prodigus urnam.
Viderat herboſo ſacrum de vertice vulgus
Henna parens florum, curvaque in valle ſedentem
Compellat Zephirum: Pater ô gratiſſime veris,
Qui mea laſcivo regnas per prata meatu
Semper, & aſſiduis irroras flatibus annum,
Reſpice Nympharum cœtus, & celſa Tonantis
Germina, per noſtros dignantia ludere campos.
Nunc adſis faveaſque, precor: nunc omnia fetu
Pubeſcant virgulta velis, ut fertilis Hybla
Invideat, vincique ſuos non abnuat Hortos.
Quidquid turiferis ſpirat Panchaïa ſilvis,
Quidquid odoratus longe blanditur Hydaſpes,
Quidquid ab extremis ales longæva Sabæis
Colligit, optato repetens exordia buſto,
In venas diſperge meas, & flamine largo
Rura fove, merear divino pollice carpi,
Et noſtris cupiant ornari numina ſertis.
Dixerat. ille novo madidantes nectare pennas
Concutit, & glebas fecundo rore maritat,
Quaque volat, vernus ſequitur rubor. omnis in herbas
Turget humus, medioque patent convexa ſereno:
Sanguineo ſplendore roſas, vaccinia nigro
Induit, & dulci violas ferrugine pingit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Parthica quæ tantis variantur cingula gemmis
Regales vinctura ſinus? quæ vellera tantum
Ditibus Aſſyrii ſpumis fucantur aëni?
Non tales volucer pandit Junonius alas.
Nec ſic innumeros arcu mutante colores
Incipiens redimitur hyems, cum tramite flexo
Semita diſcretis interviret humida nimbis.
Forma loci ſuperat flores: curvata tumore
Parvo planities, & mollibus edita clivis
Creverat in collem. vivo de pumice fontes
Roſcida mobilibus lambebant gramina rivis.
Silvaque torrentes ramorum frigore ſoles
Temperat, & medio brumam ſibi vindicat æſtu.
Apta fretis abies, bellis accommoda cornus,
Quercus amica Jovi, tumulos tectura cupreſſus,
Ilex plena favis, venturi præſcia laurus.
Fluctuat hic denſo criſpata cacumine buxus,
Hic ederæ ſerpunt, hic pampinus induit ulmos.
Haud procul inde lacus (Pergum dixere Sicani)
Panditur, & nemorum frondoſo margine cinctus
Vicinis palleſcit aquis. admittit in altum
Cernentes oculos, & late pervius humor
Ducit inoffenſos liquido ſub gurgite viſus,
Imaque perſpicui prodit ſecreta profundi.
  Huc elapſa cohors gaudent per florea rura.
Hortatur Cytherea, legant. nunc ite, ſorores,
Dum matutinis præſudat ſolibus aër:
Dum meus humectat flaventes Lucifer agros,
Rotanti prævectus equo. ſic fata, doloris
Carpit ſigna ſui. varios tum cetera ſaltus
Invaſere cohors. credas examina fundi
Hyblæum raptura thymum, cum cerea reges
Caſtra movent, fagique cava dimiſſus ab alvo
Mellifer electis exercitus, obſtrepit herbis.
Pratorum ſpoliatur honos. hæc lilia fuſcis
Intexit violis: hanc mollis amaracus ornat:
Hæc graditur ſtellata roſis; hæc alba liguſtris.
Te quoque flebilibus mœrens, Hyacinthe, figuris,
Narciſſumque metunt, nunc inclita germina veris,
Præſtantes olim pueros. tu natus Amyclis:
Hunc Helicon genuit. te diſci perculit error:
Hunc fontes decepit amor. te fronte retuſa
Delius, hunc fracta Cephiſſus arundine luget.

Æſtuat ante alias avido fervore legendi
Frugiferæ ſpes una Deæ. nunc vimine texto
Ridentes calathos ſpoliis agreſtibus implet:
Nunc ſociat flores, ſeſeque ignara coronat.
Augurium fatale tori. quin ipſa tubarum
Armorumque potens, dextram, qua fortia turbat
Agmina; qua ſtabiles portas & mœnia vellit,
Jam levibus laxat ſtudiis, haſtamque reponit,
Inſolitiſque docet galeam miteſcere ſertis.
Ferratus laſcivit apex, horrorque receſſit
Martius, & criſtæ pacato fulgure vernant.
Nec, quæ Parthenium canibus ſcrutatur odorem,
Aſpernata choros, libertatemque comarum
Injecta tantum voluit frenare corona,
Talia virgineo paſſim dum more geruntur,
Ecce repens mugire fragor, confligere turres,
Pronaque vibratis radicibus oppida verti.
Cauſſa latet. dubios agnovit ſola tumultus
Diva Paphi, miſtoque metu perterrita gaudet.
Jamque per anfractus animarum rector opacos
Sub terris quærebat iter, gravibuſque gementem
Enceladum calcabat equis. immania findunt
Membra rotæ, preſſaque gigas cervice laborat,
Sicaniam cum Dite ferens, tentatque moveri
Debilis, & feſſis ſerpentibus impedit axem.
Fumida ſulfureo prælabitur orbita dorſo.
Ac velut occultus ſecurum prodit in hoſtem
Miles, & effoſſi ſubter fundamina campi
Tranſilit eluſos arcano limite muros,
Turbaque deceptas victrix erumpit in arces,
Terrigenas imitata viros: ſic tertius heres
Saturni latebroſa vagis rimatur habenis
Devia, fraternum cupiens exire ſub orbem.
Janua nulla patet. prohibebant undique rupes
Oppoſitæ, duraque Deum compage tenebant.
Non tulit ille moras, indignatuſque trabali
Saxa ferit ſceptro. Siculæ tonuere cavernæ.
Turbatur Lipare, ſtupuit fornace relicta
Mulciber, & trepidus dejecit fulmina Cyclops.
Audiit; & ſi quem glacies Alpina coërcet,
Et qui te, Latiis nondum præcincte tropæis
Tibri, natat, miſſamque Pado qui remigat alnum.
Sic, cum Theſſaliam ſcopulis incluſa teneret

Peneo ſtagnante palus, & merſa negarent
Arva coli, trifida Neptunus cuſpide montes
Impulit adverſos. tum forti ſaucius ictu
Diſſiluit gelido vertex Oſſæus Olympo.
Carceribus laxantur aquæ, fractoque meatu
Redduntur fluviuſque mari telluſque colonis.
Poſtquam victa manu duros Trinacria nexus
Solvit, & immenſo late diſceſſit hiatu:
Apparet ſubitus cælo timor. aſtra viarum
Mutavere fidem. vetito ſe proluit Arctos
Æquore. præcipitat pigrum formido Booten.
Horruit Orion, audito palluit Atlas
Hinnitu. rutilos obſcurat anhelitus axes
Diſcolor; & longa ſolitos caligine paſci
Terruit orbis equos. preſſis hæſere lupatis
Attoniti meliore polo; rurſuſque verendum
In Chaos obliquo pugnant temone reverti.
Mox ubi pulſato ſenſerunt verbera tergo,
Et ſolem didicere pati: torrentius amne
Hiberno, tortaque ruunt pernicius haſta.
Quantum non jaculum Parthi, non impetus Auſtri,
Non leve ſollicitæ mentis diſcurrit acumen.
Sanguine frena calent: corrumpit ſpiritus auras
Letifer: infectæ ſpumis vitiantur arenæ.
Diffugiunt Nymphæ: rapitur Proſerpina curru,
Imploratque Deas. jam Gorgonos ora revelat
Pallas, & intento feſtinat Delia cornu:
Nec patruo cedunt. ſtimulat communis in arma
Virginitas, crimenque feri raptoris acerbat.
Ille, velut ſtabuli decus armentique juvencam
Cum leo poſſedit, nudataque viſcera fodit
Unguibus, & rabiem totos exegit in armos,
Stat craſſa turpis ſanie, nodoſque jubarum
Excutit, & viles paſtorum deſpicit iras.
Ignavi domitor vulgi, teterrime fratrum,
Pallas ait, quæ te ſtimulis facibuſque profanis
Eumenides movere? tua cur ſede relicta
Audes Tartareis cælum inceſtare quadrigis?
Sunt tibi deformes Diræ: ſunt altera Lethes
Numina: ſunt triſtes Furiæ te conjuge dignæ.
Fratris linque domos: alienam deſere ſortem:
Nocte tua contentus abi. quid viva ſepultis
Admiſces? noſtrum quid proteris advena mundum?

Talia vociferans avidos tranſire minaci
Cornipedes umbone ferit, clipeique retardat
Objice, Gorgoneiſque premens aſſibilat hydris,
Prætentaque operit criſta. libratur in ictum
Fraxinus, & nigros illuminat obvia currus.
Miſſaque pene foret, ni Jupiter æthere vulſo
Pacificas rubri torſiſſet fulminis alas,
Confeſſus ſocerum. nimbis Hymenæus hiulcis
Intonat, & teſtes firmant connubia flammæ.
Invitæ ceſſere Deæ. compeſcuit arcum
Cum gemitu, taleſque dedit Latonia voces.
  Sis memor, ô, longumque vale. reverentia patris
Obſtitit auxilio. nec nos defendere contra
Poſſumus. imperio vinci majore fatemur.
In te conjurat genitor, populoque ſilenti
Traderis, heu, cupidas non adſpectura ſorores,
Æqualemque chorum. quæ te fortuna ſupernis
Abſtulit, & tanto damnavit ſidera luctu?
Jam neque Partheniis innectere retia luſtris,
Nec pharetram geſtare libet, ſecurus ubique
Spumet aper, ſævumque fremant impune leones.
Te juga Taygeti, poſito te Mænala flebunt
Venatu, mœſtoque diu lugebere Cyntho.
Delphica quin etiam fratris delubra tacebunt.
  Interea volucri fertur Proſerpina curru
Cæſariem diffuſa Noto, planctuque lacertos
Verberat, & queſtus ad nubila rumpit inanes.
  Cur non torſiſti manibus fabricata Cyclopum
In nos tela, pater? ſic me crudelibus umbris
Tradere, ſi toto placuit depellere mundo?
Nullane te flectit pietas? nihilumne paternæ
Mentis ineſt? tantas quo crimine movimus iras?
Non ego cum rapido ſæviret Phlegra tumultu,
Signa Deis adverſa tuli: non robore noſtro
Oſſa pruinoſum vexit glacialis Olympum.
Quod conata nefas, aut cujus conſcia noxæ
Exul ad immanes Erebi detrudor hiatus?
O fortunatas, alii quaſcumque tulere
Raptores! ſaltem communi ſole fruuntur.
Sed mihi virginitas pariter cœlumque negatur:
Eripitur cum luce pudor: terriſque relictis
Servitum Stygio ducor captiva tyranno.
O male dilecti flores, deſpectaque matris

Conſilia: ô Veneris deprenſæ ſerius artes!
Mater, io, ſeu te Phrygiis in vallibus Idæ
Mygdonio buxus circumſonat horrida cantu,
Seu tu ſanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis, & ſtrictos Curetum reſpicis enſes,
Exitio ſuccurre meo: compeſce furentem:
Comprime ferales torvi prædonis habenas.
Talibus ille ferox dictis fletuque decoro
Vincitur, & primi ſuſpiria ſentit amoris.
Tunc ferrugineo lacrymas detergit amictu,
Et placida mœſtum ſolatur voce dolorem:
Deſine funeſtis animum, Proſerpina, curis,
Et vano vexare metu. majora dabuntur
Sceptra, nec indigni tedas patiere mariti.
Ille ego Saturni proles, cui machina rerum
Servit & immenſum tendit per inane poteſtas.
Amiſſum ne crede diem. ſunt altera nobis
Sidera; ſunt orbes alii; lumenque videbis
Purius, Elyſiumque magis mirabere ſolem,
Cultoreſque pios. illic pretioſior ætas,
Aurea progenies, habitant: ſemperque tenemus,
Quod Superi meruere ſemel. nec mollia deſunt
Prata tibi. Zephyris illic melioribus halant
Perpetui flores, quos nec tua protulit Henna.
Eſt etiam lucis arbor prædives opacis,
Fulgentes viridi ramos curvata metallo.
Hæc tibi ſacra datur. fortunatumque tenebis
Autumnum, & fulvis ſemper ditabere pomis.
Parva loquor. quidquid liquidus complectitur aër,
Quidquid alit tellus, quidquid ſalis æquora verrunt,
Quod fluvii volvunt, quod nutrivere paludes,
Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis
Lunari ſubjecta globo, qui ſeptimus auras
Ambit, & æternis mortalia ſeparat aſtris.
Sub tua purpurei venient veſtigia reges,
Depoſito luxu, turba cum paupere miſti.
Omnia mors æquat. tu damnatura nocentes:
Tu requiem latura piis: te judice ſontes
Improba cogentur vitæ commiſſa fateri.
Accipe Lethæo famulas cum gurgite Parcas.
Sit fatum quodcumque voles. Hæc fatus ovantes
Exhortatur equos, & Tænara mitior intrat.
Conveniunt animæ, quantas truculentior Auſter
Decu

Decutit arboribus frondes, aut nubibus imbres
Colligit, aut frangit fluctus, aut torquet arenas.
Cunctaque præcipiti ſtipantur ſecula curſu
Inſignem viſura nurum. mox ipſe ſerenus
Ingreditur facili paſſus molleſcere riſu,
Diſſimiliſque ſui. dominis intrantibus ingens
Aſſurgit Phlegethon. flagantibus hiſpida rivis
Barba madet, totoque fluunt incendia vultu.
Occurrunt properi lecta de plebe miniſtri.
Pars altos revocant currus, freniſque ſolutis
Vertunt emeritos ad paſcua nota jugales.
Pars aulæa tenent. alii prætexere ramis
Limina, & in thalamis cultas extollere veſtes.
Reginam caſto cinxerunt agmine matres
Elyſiæ, teneroque levant ſermone timores,
Et ſparſos religant crines, & vultibus addunt
Flammea ſollicitum prævelatura pudorem.
Pallida lætatur regio, genteſque ſepultæ
Luxuriant, epuliſque vacant genialibus Umbræ.
Grata coronati peragunt convivia Manes.
Rumpunt inſoliti tenebroſa ſilentia cantus.
Sedantur gemitus. Erebi ſe ſponte relaxat
Squalor, & æternam patitur rareſcere noctem:
Urna nec incertas verſat Minoïa ſortes,
Verbera nulla ſonant, nulloque frementia luctu
Impia dilatis reſpirant Tartara pœnis.
Non rota ſuſpenſum præceps Ixiona torquet:
Non aqua Tantaleis ſubducitur invida labris.
[Solvitur Ixion, invenit Tantalus undas.]
Et Tityos tandem ſpatioſos erigit artus:
Squalentiſque novem detexit jugera campi.
Tantus erat. lateriſque piger ſulcator opaci
Invitus trahitur laſſo de pectore vultur,
Abreptaſque dolet jam non ſibi creſcere fibras.
Oblitæ ſcelerum formidatique furoris
Eumenides cratera parant, & vina feroci
Crine bibunt. flexiſque minis jam lene canentes
Extendunt ſocios ad pocula plena ceraſtas,
Ac feſtas alio ſuccendunt lumine tedas.
Tunc & peſtiferi pacatum flumen Averni
Innocuæ tranſiſtis aves, flatumque repreſſit
Amſanctus: tacuit fixo torrente vorago.
Tunc Acheronteos mutato gurgite fontes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Lacte novo tumuiſſe ferunt, ederiſque virentem
Cocyton dulci perhibent undaſſe Lyæo.
Stamina nec rupit Lacheſis, nec turbida ſacris
Obſtrepitant lamenta choris. mors nulla vagatur
In terris, nullæque rogum planxere parentes.
Navita non it oritur fluctu, non cuſpide miles.
Oppida funerei pollent immunia leti.
Impexamque ſenex velavit arundine frontem
Portitor, & vacuos egit cum carmine remos.
Jam ſuus inferno proceſſerat Heſperus orbi.
Ducitur in thalamum virgo. ſtat pronuba juxta
Stellantes Nox picta ſinus, tangenſque cubile
Omina perpetuo genitalia fœdere ſancit.
Exultant cum voce pii, Ditiſque ſub aula
Talia pervigili ſumunt exordia plauſu.
Noſtra parens Juno, tuque ô germane Tonantis.
Et gener, unanimi conſortia diſcite ſomni,
Mutuaque alternis innectite colla lacertis.
Jam felix oritur proles: jam læta futuros
Expectat Natura Deos. nova numina rebus
Addite, & optatos Cereri proferte nepotes.

CL. CLAUDIANI
DE
RAPTU PROSERPINÆ
LIBER III.

Jupiter interea cinctam Thaumantida nimbis
Ire jubet, totoque Deos arceſſere mundo.
Illa colorato Zephyros prælapſa volatu
Numina conclamat pelagi, Nymphaſque mo-
rantes
Increpat, & fluvios humentibus evocat antris.
Ancipites trepidique ruunt, quæ cauſſa quietos
Excierit, tanto quæ res agitanda tumultu.
Ut patuit ſtellata domus, conſidere juſſi.
Nec confuſus honos. Cæleſtibus ordine ſedes
Prima datur. tractum proceres tenuere ſecundum
Æquorei, placidus Nereus, & lucida Phorci
Canities. Glaucum ſeries extrema biformem

Accipit, & certo manſurum Protea vultu.
Nec non & ſenibus fluviis conceſſa ſedendi
Gloria. plebejo ſtat cetera more juventus,
Mille amnes. liquidis incumbunt patribus udæ
Naïdes, & taciti mirantur ſidera Fauni.
Tum gravis ex alto genitor ſic orſus Olympo:
Abduxere meas iterum mortalia curas,
Jam pridem neglecta mihi, Saturnia poſtquam
Otia & ignavi ſenium cognovimus ævi;
Sopitoſque diu populos torpore paterno
Sollicitæ placuit ſtimulis impellere vitæ,
Incultis ne ſponte ſeges grandeſceret arvis,
Undaret neu ſilva favis, neu vina tumerent
Fontibus, & totæ fremerent in pocula ripæ.
Haud equidem invideo; (nec enim liveſcere fas eſt,
Vel nocuiſſe Deos) ſed quid diſſuaſor honeſti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes?
Provocet ut ſegnes animos, rerumque remotas
Ingenioſa vias paullatim exploret egeſtas?
Utque artes pariat ſollertia, nutriat uſus?
Nunc mihi cum magnis inſtat Natura querelis
Humanum relevare genus, durumque tyrannum
Immitemque vocat, regnataque ſecula patri
Commemorat, parcumque Jovem ſe divite clamat.
Cur campos horrere ſitu, dumiſque repleri
Rura velim, & nullis exornem fructibus annum?
Se jam, quæ genitrix mortalibus ante fuiſſet,
In diræ ſubito mores tranſiſſe novercæ.
Quid mentem traxiſſe polo, quid profuit altum
Erexiſſe caput, pecudum ſi more pererrant
Avia, ſi frangunt communia pabula glandes?
Hæccine vita juvat ſilveſtribus abdita luſtris,
Indiſcreta feris? tales cum ſæpe parentis
Pertulerim queſtus, tandem clementior orbi
Chaonio ſtatui gentes avertere victu.
Atque adeo Cererem, quæ nunc ignara malorum
Verberat Idæos torva cum matre leones,
Per mare, per terras avido diſcurrere luctu
Decretum, natæ donec lætata repertæ
Indicio, tribuat fruges, curruſque feratur
Avius. ignotas populis ſparſurus ariſtas,
Et juga cærulei ſubeant Actæa dracones.
Quod ſi quis Cereri raptorem prodere Divûm

Audeat: imperii molem, pacemque profundam
Obteſtor rerum, natus licet ille, ſororve,
Vel conjux fuerit, natarumve agminis una,
Se licet ille meo conceptum vertice jactet,
Sentiet iratam procul ægida, ſentiet ictum
Fulminis, & genitum divina ſorte pigebit,
Optabitque mori: tunc vulnere languidus ipſi
Tradetur genero, paſſurus prodita regna,
Et ſciet an propriæ conſpirent Tartara cauſſæ,
Hoc ſanctum. manſura fluant hoc ordine fata.
Dixit, & horrendo concuſſit ſidera motu.
At procul armiſoni Cererem ſub rupibus antri
Securam placidamque diu jam certa peracti
Terrebant ſimulacra mali, noctesque timorem
Ingeminant, omnique perit Proſerpina ſomno.
Namque modo adverſis invadi viſcera telis,
Nunc ſibi mutatas horret nigreſcere veſtes,
Nunc ſteriles mediis frondere penatibus ornos.
Stabat præterea luco dilectior omni
Laurus, virgineos quæ quondam fronde pudica
Umbrabat thalamos. hanc ima ſtirpe reciſam
Vidit, & incomtos fœdari pulvere ramos.
Quærentique nefas Dryades dixere gementes,
Tartarea furias debellaviſſe bipenni.
 Sed tunc ipſa, ſui jam non ambagibus ullis
Nuntia, materno facies ingeſta ſopori.
Namque videbatur tenebroſo obtecta receſſu
Carceris, & ſævis Proſerpina vincta catenis,
Non qualem Siculis olim mandaverat arvis,
Nec qualem roſeis nuper convallibus Ætnæ
Suſpexere Deæ. ſqualebat pulcrior auro
Cæſaries, & nox oculorum infecerat ignes.
Exhauſtuſque gelu pallet rubor. ille ſuperbi
Flammeus oris honos, & non ceſſura pruinis
Membra colorantur picei caligine regni.
Ergo hanc ut dubio vix tandem agnoſcere viſu
Evaluit: cujus tot pœnæ criminis? inquit.
Unde hæc informis macies? cui tanta facultas
In me ſævitiæ eſt? rigidi cur vincula ferri
Vix aptanda feris molles meruere lacerti?
Tu, mea tu proles? an vana fallimur umbra?
 Illa refert: Heu dira parens, natæque peremtæ
Immemor, heu fulvas animo tranſgreſſa leænas,

Tantane te noſtri tenuere oblivia? tantum
Unica deſpicior? certe Proſerpina nomen
Dulce tibi, tali quæ nunc, ut cernis, hiatu
Suppliciis incluſa teror. tu ſæva choreis
Indulges, Phrygiaſque etiamnum interſtrepis urbes.
Quod ſi non omnem pepuliſti pectore matrem,
Si tu nota Ceres, & non me Caſpia tigris
Edidit: his oro miſeram defende cavernis,
Inque ſuperna refer. prohibent ſi fata reverti:
Vel ſaltem viſura veni. Sic fata trementes
Tendere conatur palmas. vis improba ferri
Impedit, & motæ ſomnum excuſſere catenæ.
Obriguit viſis. gaudet non vera fuiſſe
Complexu caruiſſe dolet. penetralibus amens
Proſilit, & tali compellat voce Cybellen.
Jam non ulterius Phrygia tellure morabor,
Sancta parens. revocat tandem cuſtodia cari
Pignoris, & cunctis objecti fraudibus anni.
Non mihi Cyclopum quamvis extructa caminis,
Culmina fida ſatis. timeo, ne fama latebras
Prodiderit, leviuſque meum Trinacria celet
Depoſitum. terret nimium vulgata locorum
Nobilitas. aliis ſedes obſcurior oris
Exquirenda mihi. gemitu flammiſque propinquis
Enceladi nequeunt umbracula noſtra taceri.
Somnia quinetiam variis infauſta figuris
Sæpe monent, nulluſque dies non triſte minatur
Augurium, quoties flaventia ſerta comarum
Sponte cadunt: quoties exundat ab ubere ſanguis
Larga vel invito prorumpunt flumina vultu,
Injuſſæque manus mirantia pectora tundunt!
Si buxos inflare velim, ferale gemiſcunt:
Tympana ſi quatiã, planctus mihi tympana reddunt.
Ah vereor, ne quid portendant omina veri!
Heu longæ nocuere moræ! Procul irrita venti
Dicta ferant, ſubicit Cybele: non tanta Tonanti
Segnities, ut non pro pignore fulmina mittat.
I tamen, & nullo turbata revertere caſu.
Hæc ubi, digreditur templis. ſed nulla ruenti
Mobilitas. tardos queritur non ire jugales.
Immeritaſque movens alterno verbere pennas
Sicaniam quærit, cum necdum abſconderit Iden.
Cuncta pavet, ſperatque nihil. ſic æſtuat ales,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Quæ teneros humili fetus commiſerit orno
Allatura cibos, & plurima cogitat abſens:
Nec fragilem ventus diſcuſſerit arbore nidum:
Ne furtum pateant homini, neu præda colubris.
Ut domus excubiis incuſtodita remotis,
Et reſupinati neglecto cardine poſtes,
Flebilis & tacitæ ſpecies apparuit aulæ;
Non expectato reſpectu cladis, amictus
Conſcidit, & fractas cum crine avellit ariſtas.
Hæſerunt lacrymæ: non vox, non ſpiritus oris
Redditur, atque imis vibrat tremor oſſa medullis.
Succidui titubant greſſus, foribuſque recluſis,
Dum vacuas ſedes & deſolata pererrat
Atria, ſemirutas confuſo ſtamine telas,
Atque interceptas agnoſcit pectinis artes.
Divinus perit ille labor, ſpatiumque relictum
Audax ſacrilego ſupplebat aranea textu.
Nec deflet, plangitve malum: tamen oſcula telæ
Figit, & abrumpit mutas in fila querelas.
Attritoſque manu radios, projectaque penſa,
Cunctaque virgineo ſparſa oblectamina ludo,
Ceu natam, preſſat gremio: caſtumque cubile
Deſertoſque toros, &, ſicubi ſederit olim,
Perlegit. attonitus ſtabulo ceu paſtor inani,
Cui pecus aut rabies Pœnorum inopina leonum,
Aut populatrices infeſtavere catervæ:
Serus at ille redit, vaſtataque paſcua luſtrans
Non reſponſuros ciet imploratque juvencos.
Atque ibi ſecreta tectorum in parte jacentem
Adſpicit Electram, natæ quæ ſedula nutrix
Oceani priſcas inter notiſſima Nymphas.
Par Cereri pietas. hæc poſt cunabula dulci
Ferre ſinu, ſummoque Jovi deducere parvam
Sueverat, & genibus ludentem aptare paternis.
Hæc comes, hæc cuſtos, hæc proxima mater haberi.
Tum laceras effuſa comas & pulvere canos
Sordida ſidereæ raptus lugebat alumnæ.
Hanc aggreſſa Ceres, poſtquam ſuſpiria tandem
Laxavit frenoſque dolor, Quod cernimus, inquit,
Excidium? cui præda feror? regnatne maritus?
An cælum Titanes habent? quæ talia vivo
Auſa Tonante manus? rupitne Typhoëia cervix
Inarimen? fractane jugi compage Veſevi

Alcyoneus per ſtagna pedes Tyrrhena cucurrit?
An vicina mihi quaſſatis faucibus Ætna
Protulit Enceladum? noſtros an forte penates
Appetiit centum Briareïa turba lacertis?
Heu, ubi nunc, ubi nata mihi? quo mille miniſtræ,
Quo Cyane! volucres quæ vis Sirenas abegit?
Hæccine veſtra fides? ſic fas aliena tueri
Pignora? Contremuit nutrix, mœrorque pudori
Ceſſit, & aſpectus miſeræ non ferre parentis
Emtum morte velit, longumque immota moratur
Auctorem dubium certumque expromere funus.
Vix tamen hæc: Acies utinam veſana Gigantum
Hanc dederit cladem! levius communia tangunt:
Sed Divæ, multoque minus quod rere, ſorores
In noſtras nimium conjuravere ruinas.
Inſidias Superum, cognatæ vulnera cernis
Invidiæ. Phlegra nobis infenſior æther.
Florebat tranquilla domus, nec limina virgo
Linquere, nec virides audebat viſere ſaltus
Præceptis obſtricta tuis. telæ labor illi,
Sirenes requies; ſermonum gratia mecum,
Mecum ſomnus erat, cautique per atria ludi.
Cum ſubito (quonam dubium monſtrante latebras
Reſcierit) Cytherea venit, ſuſpectaque nobis
Ne foret, hinc Phœben comites, hinc Pallada junxit.
Protinus effuſo lætam ſe fingere riſu,
Nec ſemel amplecti, nomenque iterare ſororis,
Et dura de matre queri, quæ tale receſſu
Maluerit damnare decus, vetitoque Dearum
Colloquio patriiſque procul mandaverit aſtris.
Noſtra rudis gaudere malis, & nectare largo
Inſtaurare dapes. nunc arma habitumque Dianæ
Induitur, digitiſque attentat mollibus arcum.
Nunc crinita jubis galeam laudante Minerva
Implet, & ingentem clipeum geſtare laborat.
Prima Venus campos Hennæaque rura maligno
Ingerit afflatu. vicinos callida flores
Ingeminat, meritumque loci, velut inſcia, quærit.
Nec credit, quod bruma roſas innoxia ſervet,
Quod gelidi rubeant alieno germine menſes,
Vena nec iratum timeant virgulta Booten.
Dum loca miratur, ſtudio dum flagrat eundi,
Perſuadet. teneris, heu, lubrica moribus ætas!
Quos

Quos ego nequidquam planctus, quas irrita fudi
Ore preces? ruit illa tamen confiſa ſororum
Præſidio. famulæ longo poſt ordine Nymphæ.
Itur in æterno veſtitos gramine campos,
Et prima ſub luce legunt, cum rore ſerenus
Albet ager; ſparſoſque bibunt violaria ſuccos.
Sed poſtquam medio Sol inſtitit altior axi,
Ecce polum nox fœda rapit, tremefactaque nutat
Inſula cornipedum ſtrepitu, pulſuque rotarum.
Noſſe nec aurigam licuit: ſeu mortifer æſtus,
Seu mors ipſa fuit. luror permanat in herbas.
Deficiunt rivi. ſqualent rubigine prata,
Et nihil afflatum vivit. pallere liguſtra,
Expirare roſas, decreſcere lilia vidi.
Ut rauco reduces tractu detorſit habenas,
Nox ſua proſequitur currum; lux redditur orbi,
Perſephone nuſquam. voto rediere peracto,
Nec manſere Deæ. mediis invenimus arvis
Exanimem Cyanen. cervix redimita jacebat,
Et caligantes marcebant fronte coronæ.
Aggredimur ſubitæ, & caſus ſcitamur heriles
(Nam propior cladi ſteterat), quis vultus equorum?
Quis regat? illa nihil: tacito ſed læſa veneno
Solvitur in laticem. ſubrepit crinibus humor.
Liquitur, in roremque pedes & brachia manant,
Noſtraque mox lambit veſtigia perſpicuus fons.
Diſcedunt aliæ. rapidis Acheloïdes alis
Sublatæ Siculi latus obſedere Pelori,
Accenſæque malo jam non impune canoras
In peſtem vertere lyras. vox blanda carinas
Alligat. audito frenantur carmine remi.
Sola domi luctu ſenium tractura relinquor.
  Hæret adhuc ſuſpenſa Ceres, & ſingula demens,
Ceu nondum tranſacta timet: mox lumina torquens
Ultro in cælicolas furiato pectore ferri.
Arduus Hyrcana quatitur ſic matre Niphates,
Cujus Achæmenio regi ludibria natos
Avexit tremebundus eques. fremit illa marito
Mobilior Zephyro, totamque virentibus iram
Diſpergit maculis, jamjamque hauſura profundo
Ore virum, vitreæ tardatur imagine formæ.
Haud aliter toto genitrix bacchatur Olympo;
Reddite, vociferans: non me vagus edidit amnis:

Non

Non Dryadum de plebe ſumus: turrita Cybelle
Me quoque Saturno genuit. quo jura Deorum,
Quo leges abiere poli? quid vivere recte
Proderit? en audet noti Cytherea pudoris
Oſtentare ſuos poſt Lemnia vincula vultus.
Hos animos bonus ille ſopor caſtumque cubile
Præbuit? amplexus hoc promeruere pudici?
Nec mirum, ſi turpe nihil poſt talia ducit.
Quid vos expertes thalami? tantumne relictus
Virginitatis honos? tantum mutata voluntas?
Jam Veneri, & ſociis junctæ raptoribus itis?
O templis Scythiæ, atque hominum ſitientibus aris
Utraque digna coli! tanti quæ cauſa furoris?
Quam mea vel dicto tenui Proſerpina læſit?
Scilicet aut caris pepulit te, Delia, ſilvis:
Aut tibi commiſſas rapuit, Tritonia, pugnas.
An gravis alloquio? veſtros an forte petebat
Importuna choros? atqui Trinacria longe,
Eſſet ne vobis oneri, deſerta colebat.
Quid latuiſſe juvat? rabiem livoris acerbi
Nulla poteſt placare quies. his increpat omnes
Vocibus. aſt illæ (prohibet reverentia patris)
Aut reticent, aut noſſe negant, reſponſaque matrî
Dant lacrymas. quid agat? rurſus ſe victa remittit
Inque humiles demiſſa preces, Ignoſcite, ſi quid
Intumuit pietas: ſi quid flagrantius actum
Quam decuit miſeram. ſupplex, dejectaque veſtris
Advolvor genibus. liceat cognoſcere ſortem.
Hoc tantum. liceat certos habuiſſe dolores.
Scire peto quæ forma mali: quamcumque dediſtis
Fortunam, ſi nota, feram, fatumque putabo,
Non ſcelus. adſpectum, precor, indulgete parenti.
Non repetam. quæſita manu ſecurus habeto
Quiſquis es. affirmo prædam. deſiſte vereri.
Quod ſi nos aliquo prævenit federe raptor;
Tu certe, Latona, refer. confeſſa Diana
Forte tibi. noſti quid ſit Lucina, quis horror
Progenitis, & quantus amor. partuſque tuliſti
Tu geminos: hæc una mihi. ſic crine fruaris
Semper Apollineo, ſic me felicior ævum
Mater agas. largis tunc imbribus ora madeſcunt.
Quid tantum eſt dignum fieri, dignumque taceri?
Hei mihi, diſcedunt omnes. quid vana moraris
Ulte-

Ulterius? non bella palam cæleſtia ſentis?
Quin potius natam pelago terriſque requiris?
Accingat luſtrare diem. per devia rerum
Indefeſſa ferar. nulla ceſſabitur hora.
Non requies, non ſomnus erit, dum pignus ademtum
Inveniam, gremio quamvis mergatur Iberæ
Tethyos, & rubro jaceat vallata profundo.
Non Rheni glacies, non me Rhipæa tenebunt
Frigora: non dubio Syrtis cunctabitur æſtu.
Stat fines penetrare Noti, Boreæque nivalem
Veſtigare domum. primo calcabitur Atlas
Occaſu, facibuſque meis lucebit Hydaſpes,
Impius errantem videat per rura per urbes
Jupiter. extincta ſatietur pellice Juno.
Inſultate mihi: cælo regnate ſuperbi.
Ducite præclarum Cereris de ſtirpe triumphum.
Sic fatur, notæque jugis illabitur Ætnæ,
Noctivago tedas informatura labori.

Lucus erat prope flavum Acin, quem candida præfert
Sæpe mari, pulcroque ſecat Galatea natatu:
Denſus, & innexis Ætnæa cacumina ramis.
Qua libet uſque, tegens. illic poſuiſſe cruentam
Ægida, captivamque pater poſt prælia prædam
Advexiſſe datur. Phlegræis ſilva ſuperbit
Exuviis, totumque nemus victoria veſtit.
Hic patuli rictus: hic prodigioſa Gigantum
Tergora dependent, & adhuc crudele minantur;
Affixæ truncis facies, immaniaque oſſa
Serpentum paſſim cumulis exanguibus albent,
Et rigidæ multo ſuſpirant fulmine pelles,
Nullaque non magni ſe jactat nominis arbor.
Hæc centumgemini ſtrictos Ægeonis enſes
Curvata vix fronte levat. liventibus illa
Exultat Cœi ſpoliis. hæc arma Mimantis
Suſtinet. hos onerat ramos exutus Ophion.
Altior at cunctis abies umbroſaque late
Ipſius Enceladi fumantia geſtat opima
Summi terrigenûm Regis, caderetque gravata
Pondere, ni laſſam fulciret proxima quercus.
Inde timor numenque loco, nemoriſque ſenectæ
Parcitur, ætheriiſque nefas nocuiſſe tropæis.
Paſcere nullus oves, nec robora lædere Cyclops
Audet, & ipſe fugit ſacra Polyphemus ab umbra.

Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Non tamen hoc tardata Ceres. accenditur ultro
Relligione loci, vibratque incerta ſecurim,
Ipſum etiam per itura Jovem. ſuccidere pinus,
Et magis enodes properat proſternere cedros,
Exploratque habiles truncos, rectique tenorem
Stipitis, & certo prætentat brachia niſu.
Sic qui vecturam longinqua per æquora merces
Molitur tellure ratem, vitamque procellis
Objectare parat; fagos metitur & alnos,
Et varium rudibus ſilvis accommodat uſum.
Quæ longa eſt, tumidis præbebit cornua velis:
Quæ fortis, malo potior: quæ lenta, favebit
Remigio: ſtagni patiens aptanda carinæ.
Tollebant geminæ capita inviolata cupreſſus
Ceſpite vicino; quales non rupibus Idæ
Miratur Simoïs; quales non divite ripa
Lambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
Germanas adeo credas: ſic frontibus æquis
Adſtant, & ſocio deſpectant vertice lucum.
Hæ placuere faces. pernix invadit utramque
Cincta ſinus, exerta manus, armata bipenni:
Alternaſque ferit, totiſque obnixa trementes
Viribus impellit. pariter traxere ruinam,
Et pariter poſuere comam, campoque recumbunt,
Faunorum Dryadumque dolor. complectitur ambas,
Sicut erant, alteque levat, retroque ſolutis
Crinibus adſcendit faſtigia montis anheli,
Exuperatque æſtus, & nulli pervia ſaxa,
Atque indignantes veſtigia calcat arenas.
Qualis peſtiferas animare ad crimina taxos
Torva Megæra ruit; Cadmi ſeu mœnia poſcat;
Sive Thyeſteis properet ſævire Mycenis.
Dant tenebræ Maneſque locum, plantiſque reſultant
Tartara ferratis: donec Phlegethontis ad undam
Conſtitit, & plenos excepit lampade fluctus.
Poſtquam perventum ſcopuli flagrantis in ora;
Protinus arſuras adverſa fronte cupreſſus
Faucibus injecit mediis, lateque cavernas
Texit, & undantem flammarum obſtruxit hiatum.
Compreſſo mons igne tonat, clauſuſque laborat
Mulciber. obducti nequeunt hærere vapores.
Coniferi micuere apices. crevitque favillis
Ætna novis. ſtridunt admiſſo ſulfure rami.

Tum,

Tum, ne deficerent tantis erroribus ignes,
Semper inocciduos inſopitoſque manere
Juſſit, & arcano perfudit robora ſucco;
Quo Phaëthon irrorat equos, quo Luna juvencos.
Jamque ſoporiferas nocturna ſilentia terris
Explicuere vices. laniato pectore longas
Inchoat illa vias, & ſic ingreſſa profatur.
Non tales geſtare tibi, Proſerpina, tedas
Sperabam: ſed vota mihi communia matrum
Et thalami feſtæque faces, cæloque canendus
Ante oculos Hymenæus erat. ſic Numina fatis
Volvimur, & nullo Lacheſis diſcrimine ſævit?
Quam nuper ſublimis eram, quantiſque procorum
Cingebar ſtudiis! quæ non mihi pignus ob unum
Cedebat numeroſa parens? tu prima voluptas,
Tu poſtrema mihi: per te fecunda videbar.
O decus, ô requies, ô grata ſuperbia matris:
Qua geſſi florente Deam: qua ſoſpite nuſquam
Interior Junone fui: nunc ſqualida, vilis.
Hoc placitum patri. cur autem adſcribimus illum
His lacrymis? ego te, fateor, crudelis ademi,
Quæ te deſerui, ſolamque inſtantibus ultro
Hoſtibus expoſui. raucis ſecura fruebar
Nimirum thiaſis, & læta ſonantibus arvis
Jungebam Phrygios, cum tu raperere, leones.
Accipe, quas merui, pœnas. en ora fatiſcunt
Vulneribus, grandeſque rubent in pectore ſulci.
Immemor en uterus crebro contunditur ictu.
Qua te parte poli, quo te ſub cardine quæram?
Quis monſtrator erit? quæ me veſtigia ducent?
Quis currus? ferus ipſe quis eſt? terræne mariſne
Incola? quæ volucrum deprendam ſigna rotarum.
Ibo, ibo quocumque pedes, quocumque jubebit
Caſus. ſic Venerem quærat deſerta Dione.
Efficietne labor? rurſus te, nata, licebit
Amplecti? manet ille decor? manet ille genarum
Fulgor? an infelix talem fortaſſe videbo,
Qualis nocte venis? qualem per ſomnia vidi?
Sic ait, & prima greſſus molitur ab Ætna;
Exitiique reos flores, ipſumque rapinæ
Deteſtata locum ſequitur diſperſa viarum
Indicia, & pleno rimatur lumine campos,
Inclinatque faces. omnis perit orbita fletu.

Omnibus admugit, quacumque it in æthere, ſulcis.
Annatat umbra fretis, extremaque lucis imago
Italiam Libyamque ferit. clareſcit Etruſcum
Litus, & accenſo reſplendent æquore Syrtes.
Antra procul Scyllæa petit, canibuſque reductis
Pars ſtupefacta ſilet, pars nondum exterrita latrat.

* * *

Reliqua deſiderantur.

CL. CLAUDIANI
GIGANTOMACHIA.

Terra parens quondã cæleſtibus invida regnis,
Titanumque ſimul crebros miſerata dolores,
Omnia monſtrifero complebat Tartara fetu,
Inviſum genitura nefas: Phlegramque retexit
Tanta prole tumens, & in æthera protulit hoſtes.
Fit ſonus: erumpunt Erebo, necdumque creati
Jam dextras in bella parant, ſuperoſque laceſſunt,
Stridula volventes gemino veſtigia lapſu.
Palleſcunt ſubito ſtellæ, flectitque rubentes
Phœbus equos, docuitque timor revocare meatus.
Oceanum petit Arctos, inocciduique Triones
Occaſum didicere pati. tum fervida natos
Talibus hortatur genitrix in prælia dictis:
O pubes domitura Deos, quodcumque videtis,
Pugnando dabitur. præſtat victoria mundum.
Sentiat ille meas tandem Saturnius iras.
Agnoſcat, quid Terra poteſt. ſic viribus ullis
Vincor? cur Cybele nobis meliora creavit?
Cur nullus Telluris honos? cur ſemper acerbis
Me damnis urgere ſolet? quæ forma nocendi
Defuit? hinc volucrem vivo ſub pectore paſcit
Infelix Scythica fixus convalle Prometheus.
Hinc Atlantis apex flammantia pondera fulcit,
Et per canitiem glacies aſperrima durat.
Quid dicam Tityon, cujus, ſub vulture ſævo,
Viſcera naſcuntur gravibus certantia pœnis?
Sed vos, ô tandem veniens exercitus ultor,
Solvite Titanas vinclis; defendite matrem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Sunt freta, ſunt montes. noſtris ne parcite membris
In Jovis exitium telum non eſſe recuſo.
Ite, precor; miſcete polum, reſcindite turres
Sidereas. rapiat fulmen ſceptrumque Typhœeus.
Enceladi juſſis mare ſerviat. alter habenas
Auroræ pro Sole regat. Te Delphica laurus
Stringat Porphyrion, Cirrhæaque templa teneto.
His ubi conſiliis animos eluſit inanes;
Jam credunt viciſſe Deos, mediiſque revinctum
Neptunum traxiſſe fretis. hic ſternere Martem
Cogitat, hic Phœbi laceros divellere crines.
Hic ſibi promittit Venerem. ſperatque Dianæ
Conjugium, caſtamque cupit violare Minervam.
Interea Superos prænuntia convocat Iris,
Qui fluvios, qui ſtagna colunt. cinguntur & ipſi
Auxilio Manes. nec te, Proſerpina, longe
Umbroſæ tenuere fores. Rex ille ſilentum
Lethæo vehitur curru, lucemque timentes
Inſolitam mirantur equi, trepidoque volatu
Spiſſas cæruleis tenebras è naribus efflant.
Ac, velut hoſtilis cum machina terruit urbem,
Undique concurrunt arcem defendere cives:
Haud ſecus omnigenis coëuntia numina formis
Ad patrias venere domos. tum Jupiter inſit:
O numquam peritura cohors. ô debita ſemper
Cælo progenies, nulliſque obnoxia fatis;
Cernitis ut noſtrum Tellus conjuret in orbem
Prole nova, dederitque alios interrita partus?
Ergo, quot dederit natos, tot funera matri
Reddamus. longo maneat per ſecula luctu,
Tanto pro numero paribus damnata ſepulcris.
Jam tuba nimborum ſonuit: jam ſigna ruendi
His æther, his terra dedit: confuſaque rurſus
Pro domino Natura timet. diſcrimina rerum
Miſcet turba potens. nunc inſula deſerit æquor:
Nec ſcopuli latuere mari. quot litora reſtant
Nuda? quot antiquas mutarunt flumina ripas?
Hic rotat Æmonium præduris viribus OEten:
Hic juga connixis manibus Pangæa coruſcat.
Hunc armat glacialis Athos: hoc Oſſa movente
Tollitur. hic Rhodopen Hebri cum fonte revellit,
Et ſocias truncavit aquas, ſummaque levatus
Rupe Giganteos humeros irrorat Enipeus.

Subſi-

Subſidit patulis tellus ſine culmine campis,
In natos diviſa ſuos. horrendus ubique
It fragor, & pugnæ ſpatium diſcriminat aër.
Primus terrificum Mavors non ſegnis in agmen
Odryſios impellit equos, quibus ille Gelonos,
Sive Getas turbare ſolet. ſplendentior igni
Aureus ardeſcit clipeus, galeamque nitentes
Arrexere jubæ. tunc concitus enſe Pelorum
Tranſigit adverſo, femorum qua fine volutus
Duplex ſemiferis connectitur ilibus anguis,
Atque uno ternas animas interfinit ictu.
Tum ſuperinſultans avidus languentia curru
Membra terit, multumque rotæ ſparſere cruorem.
Occurrit pro fratre Mimas, Lemnumque calentem
Cum Lare Volcani ſpumantibus eruit undis.
Et prope torſiſſet, ſi non Mavortia cuſpis
Ante revelato cerebrum fudiſſet ab ore.
Ille viro toto moriens, ſerpentibus imis
Vivit adhuc ſtridore ferox, & parte rebelli
Victorem poſt fata petit. Tritonia virgo
Proſilit, oſtendens rutila cum Gorgone pectus,
Adſpectu contenta ſuo, non utitur haſta.
Nam ſatis eſt vidiſſe ſemel. primumque furentem
Longius in faciem ſaxi Pallanta reformat.
Ille, procul ſubitis fixus ſine vulnere nodis,
Ut ſe letifero ſenſit dureſcere viſu,
(Et ſteterat jam pæne lapis) Quo vertimur? inquit:
Quæ ſerpit per membra ſilex? qui torpor inertem
Marmorea me peſte ligat? vix pauca locutus,
Quod timuit, jam totus erat, ſævuſque Damaſtor,
Ad depellendos jaculum dum quæreret hoſtes,
Germani rigidum miſit pro rupe cadaver.
Hic vero interitum fratris miratus Echion,
Inſcius auctorem dum vult tentare nocendo,
Te, Dea, reſpexit, ſolam quam cernere nulli
Bis licuit. meruit ſublata audacia pœnas,
Et didicit cum morte Deam. ſed turbidus ira
Palleneus oculis adverſa tuentibus atrox,
Ingreditur, cæcaſque manus in Pallada tendit.
Hunc mucrone ferit Dea cominus: ac ſimul angues
Gorgoneo riguere gelu, corpuſque per unum
Pars moritur ferro, partes periere videndo.
Ecce autem medium ſpiris dilapſus in æquor

Porphyrion trepidam conatur rumpere Delon,
Scilicet ad ſuperos ut torqueat improbus axes.
Horruit Ægæus: ſtagnantibus exilit antris
Longævo cum patre Thetis, deſertaque manſit
Regia Neptuni, famulis veneranda profundis.
Exclamant placidæ Cynthi de vertice Nymphæ:
Nymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere ſagittis
Errantes agitare feras, primumque gementi
Latonæ ſtruxere torum, cum lumina cæli
Parturiens geminis ornaret fœtibus orbem.
Implorat Pæana ſuum conterrita Delos,
Auxiliumque rogat, Si te gratiſſima fudit
In noſtros Latona ſinus, ſuccurre precanti.
En iterum convulſa feror.

* * *

Reliqua deſiderantur.

ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ

ἐκ τοῦ γιγαντομαχίας.

Κύπρις δ' οὔτε βέλος φέρεν, οὐθ' ὅπλον· ἀλλ' ἐκόμιζεν
Ἀγαΐην θεμένη γὰρ ἐπ' ὄμμασιν ἄγγελον αὐδήν.
Πρῶτα μὲν ἀπλεκέας περόνῃ διακρίνατο χαίτας,
Καὶ πλεκτὰς ἔσφιγξε πυκνῷ περιπλέγματι σειρὰς,
Στίλβει δ' ὀφθαλμῶν ἐρατοὺς ὑπογράψατο κανθοὺς,
Λεκτὰς εὐανέμοιο ῥαφὰς χαλάσασα χιτῶνας.
Πορφυρέων δ' οὐ κρύπτεν ὑφ' εἵμασιν ἄνθεα μάζων,
Ὄμματος εἰς ἄγρην ὡπλισμένη· εἶχε γὰρ αὐτὴ
Πλέγμα κόρυν, δόρυ μαζὸν, ὀφρῦν βέλος, ἀσπίδα κάλλος,
Ὅπλα μέλη, θελγήτρον ἐν ἄλγεσιν· εἰ δέ τις αὐτῇ
Ὄμμα βάλῃ, δέδμητο.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

CL. CLAUDIANI EPISTOLÆ.

Deprecatio ad Hadrianum, Præfectum Prætorio.

USque adeone tuæ producitur impetus iræ?
Nullus erit finis lacrymis? ſubitiſne favorem
Permutas odiis? quo mens ignara nocendi,
Quo ſenſus abiere pii? tantumne licebit
Invidiæ? tantum ſtrepitus valuere maligni?
Me dolor incautum, me lubrica duxerit ætas,
Me tumor impulerit, me devius egerit ardor:
Te tamen haud decuit paribus concurrere telis.
Humanæ Superos numquam tetigere querelæ,
Nec vaga ſecurum penetrant convitia cælum.
Exceſſit jam pœna modum. concede jacenti.
En adſum, & veniam, confeſſus crimina, poſco.
Manibus Hectoreis atrox ignovit Achilles.
Ultrices Furias matris placavit Oreſtes.
Reddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces.
Pellæum juvenem Regum flexere ruinæ;
Darium famulis manibus doluiſſe peremptum
Fertur, & ingenti ſolatus fata ſepulcro:
Tradita captivo ſpatioſior India Poro.
Conditor hic patriæ. ſic hoſtibus ille pepercit.
Hunc virtus tua digna ſequi. quemcumque Deorum
Læſimus, inſultet jugulo, paſcatque furorem.
Gratia defluxit. ſequitur feralis egeſtas.
Deſolata domus. caris ſpoliamur amicis.
Hunc tormenta necant: hic undique truditur exul.
Quid ſupereſt damnis? quæ ſæva pericula reſtant?
Prætereunt ſubjecta feræ: mortiſque facultas
Emollit rabiem prædæ: torvique leones,
Quæ ſtraviſſe calent, eadem proſtrata relinquunt.
Nec niſi bellantis gaudet cervice juvenci
Nobiliore fames. ſecuit naſcentia fata
Livor, & ingeſto turbavit gaudia luctu.
Jam jam ſuppliciis feſſos, humileſque ſerenus
Reſpice. quid tanta dignaris mole clientem?
In brevibus numquam ſeſe probat Æolus antris:

Nec capit anguſtus Boreæ certamina collis.
Alpes ille quatit, Rhodopeïa culmina laſſat.
Incubuit numquam cæleſtis flamma ſalictis,
Nec parvi frutices iram meruere Tonantis.
Ingentes quercus: annoſas fulminat ornos.
Hoc pro ſupplicibus ramis, pro fronde Minervæ,
Hoc carmen pro ture damus. miſerere tuorum.
Me, precor, heu, me redde mihi! gravibuſque medere
Vulneribus, vitamque jube famamque reverti.
Quæ per te cecidit, per te fortuna reſurgat.
Sanus Achillea remeavit Telephus haſta;
Cujus pertulerat vires, & ſenſit in uno
Letalem placidamque manum. medicina per hoſtem
Contigit, & pepulit, quos fecerat ipſe, dolores.
Quod ſi nec precibus, fletu nec frangeris ullo,
Eripe calcatis non proſpera cingula Muſis.
Eripe militiam. comitem me peſle ſodalis.
Scilicet inſignes de paupere vate triumphos!
Scilicet egregiis ornabere victor opimis!
Irruat in miſeros cognata potentia cives.
Audiat hoc commune ſolum, longeque carinis
Nota Pharos, flentemque attollens gurgite vultum
Noſtra gemat Nilus numeroſis funera ripis.

Ad Serenam.

ORphea cum primæ ſociarent lumina tedæ,
  Ruraque compleret Thracia feſtus Hymen:
Certavere feræ picturatæque volucres,
  Dona ſuo vati quæ potiora darent.
Quippe antri memores, cautes ubi ſæpe ſonoræ
  Præbuerant dulci mira theatra lyræ,
Caucaſeo cryſtalla ferunt de vertice lynces,
  Gryphes Hyperborei pondere fulva ſoli.
Furatæ Veneris prato per inane columbæ
  Florea connexis ſerta tulere roſis,
Fractaque nobilium ramis electra ſororum
  Cycnus oloriferi vexit ab amne Padi.
Et Nilo Pygmæa grues poſt bella remenſo
  Ore legunt rubri germina cara maris.
Venit & extremo Phœnix longævus ab Euro,
  Apportans unco cinnama rara pede.
Nulla avium pecudumque fuit, quæ ferre negaret
Vecti-

Vectigal meritæ connubiale lyræ.
Tunc opibus, totoque Heliconis ſedula regno
Ornabat propriam Calliopea nurum.
Ipſam præterea dominam ſtellantis Olympi
Ad nati thalamos auſa rogare parens.
Nec ſprevit Regina Deum, vel matris honore,
Vel juſto vatis ducta favore pii.
Qui ſibi carminibus toties luſtraverat aras,
Junonis blanda numina voce canens,
Præliaque altiſoni referens Phlegræa mariti,
Titanum fractas Enceladique minas.
Ilicet adventu noctem dignata jugalem
Addidit augendis munera ſacra toris:
Munera mortales non admittentia cultus:
Munera, quæ ſolos fas habuiſſe Deos.
Sed quod Threïcio Juno placabilis Orphei,
Hoc poteris votis eſſe, Serena, meis.
Illius expectent famulantia ſidera nutum:
Sub pedibus regitur terra fretumque tuis.
Non ego, cum peterem ſolenni more procorum,
Promiſi gregibus paſcua plena meis:
Nec quod mille mihi lateant ſub palmite colles,
Fluctuet & glauca pinguis oliva coma:
Nec quod noſtra Ceres numeroſa falce laboret,
Auratæque ferant culmina celſa trabes.
Suffecit mandaſſe Deam, tua litera nobis
Et pecus, & ſegetes, & domus ampla, fuit.
Inflexit ſoceros, & majeſtate petendi
Texit pauperiem nominis umbra tui.
Quid non perficeret ſcribentis voce Serenæ
Vel genius regni, vel pietatis amor?
Atque utinam ſub luce tui contingeret oris,
Conjugis & caſtris, & ſolio generi,
Optatum celebrare diem! me jungeret auſpex
Purpura; me ſancto cingeret aula choro!
Et, mihi quam ſcriptis deſponderat ante, puellam
Conjugiis eadem pronuba dextra daret!
Nunc medium quoniam votis majoribus æquor
Invidet, & Libycæ diſſidet ora plagæ:
Saltem abſens, Regina, fave, redituſque ſecundos
Annue ſidereo læta ſupercilio.
Terrarum tu pande vias: tu mitibus Euris
Æquora pacari proſperiora jube.

Ut tibi Pierides, doctumque fluens Apanippe,
Debita ſervato vota cliente canant.

Ad Olybrium.

QUid rear, affatus quod non mihi dirigis ullos,
Nec redit alterno pollice ducta ſalus?
Scribendine labor? ſed quæ tam prona facultas,
Carmina ſeu fundis, ſeu Cicerona tonas?
Cedere divitiis animi fortuna fatetur,
Et tantas oris copia vincit opes.
An rarus, qui ſcripta ferat? quin tempore nullo
Ceſſant Flaminiæ pulverulenta viæ.
Cum fluat ingenium, cum ſit qui dicta reportet;
Quæ, niſi contemnor, cauſſa relicta tibi?
Deſpicis ergo tuum, ſi fas eſt credere, vatem;
Perfidus & ſpatio debilitatur amor?
Excidimuſne tibi? lucem jam condet Hydaſpes,
Et Tarteſſiaco, Sol, oriere vado:
Candeſcet Geticis Meroë converſa pruinis,
Claraque ſe vetito proluet Urſa mari:
Et ſi jam noſtros faſtidit Olybrius ignes,
Conſtat Oreſteam nil valuiſſe fidem.
Quin, age, rumpe moras, remoraturuſque ſodalem
Abſens eloquio fertiliore doce.
Crebraque fecundos feſtinet littera curſus,
Labris atque animis inſinuanda meis.
Dignatus tenui Cæſar ſcripſiſſe Maroni
Et tibi dedecori non mea Muſa. Vale.

Ad Probinum, ut ſcribat.

QUem precor inter nos habitura ſilentia finem
Quando dabit caras littora grata vices?
Me timidum, vel te potius dixiſſe ſuperbum
Convenit? alterius crimen utrumque tenet.
Transfluxere dies, & dum ſcripſiſſe priorem
Pœnitet, æternas itur in uſque moras.
Sed quid agam? cœpiſſe vetat reverentia veſtri.
Hinc amor hortatur ſcribere: vincat amor.
Fors juvat audentes, Ceï ſententia vatis.
Hac duce non dubitem te reticente loqui.
Audax ut, ſiquidem penitus peccaſſe videbor,
Arguar, ingrati non ſubiturus onus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Romanos bibimus primum te Conſule fontes,
Et Latiæ ceſſit Graia Thalia togæ;
Incipienſque tuis à faſcibus omnia cœpi,
Fataque debebo poſteriora tibi.
Ergo laceſſitus tandem reſcribe roganti;
Et patria florens ſorte, Probine, vale.

Ad Gennadium ex Proconſule.

ITaliæ commune decus, Rubiconis amœni
Incola, Romani fama ſecunda fori;
Grajorum populis, & noſtro cognite Nilo.
Utraque gens faſces horret, amatque tuos.
Carmina jejunas poſcis ſolantia fauces?
Teſtor amicitiam, nulla fuiſſe domi.
Nam mihi mox nidum pennis confiſa relinquunt,
Et Lare contemto non reditura volant.

CL. CLAUDIANI
EIDYLLIA.

Phœnix.

OCeani ſummo circumfluus æquore lucus
Trans Indos Eurumque viret, qui primus anhelis
Sollicitatur equis, vicinaque verbera ſentit,
Humida roranti reſonant cum limina curru,
Unde rubet ventura dies, longeque coruſcis
Nox afflata rotis refugo palleſcit amictu.
Hæc fortunatus nimium Titanius ales
Regna colit, ſoluſque plaga defenſus iniqua
Poſſidet intactas ægris animalibus oras;
Sæva nec humani patitur contagia mundi:
Par volucer Superis: Stellas qui vividus æquat
Durando, membriſque terit redeuntibus ævum,
Non epulis ſaturare famem, non fontibus ullis
Aſſuetus prohibere ſitim: ſed purior illum
Solis fervor alit, ventoſaque pabula libat
Tethyos, innocui carpens alimenta vaporis.
Arcanum radiant oculi jubar. igneus ora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Cingit honos. rutilo cognatum vertice ſidus
Attollit criſtatus apex, tenebraſque ſerena
Luce ſecat: Tyrio pinguntur crura veneno.
Antevolant Zephyros pennæ, quas cærulus ambit
Flore color, ſparſoque ſuper diteſcit in auro.
Hic neque concepto fetu, nec ſemine ſurgit:
Sed pater eſt proleſque ſui, nulloque creante
Emeritos artus fecunda morte reformat,
Et petit alternam totidem per funera vitam.
Namque ubi mille vias longinqua retorſerit æſtas,
Tot ruerint hyemes, toties ver curſibus actum,
Quas tulit autumnus, dederit cultoribus umbras:
Tum multis gravior tandem * ſubjungitur annis,
Luſtrorum numero victus. ceu laſſa procellis
Ardua Caucaſio nutat de vertice pinus
Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
Pars cadit aſſiduo flatu: pars imbre pereſa
Rumpitur: arripuit partem vitioſa vetuſtas.
Jam breve decreſcit lumen, languetque ſenili
Segnis ſtilla gelu: qualis cum forte tenetur
Nubibus, & dubio vaneſcit Cynthia cornu.
Jam ſolitæ medios alæ tranſcurrere nimbos,
Vix ima tolluntur humo. tunc conſcius ævi
Defuncti, reduciſque parans exordia formæ,
Arentes tepidis de collibus eligit herbas,
Et cumulum texens pretioſa fronde Sabæum
Componit buſtumque ſibi partumque futurum.
Hic ſedet, & blando Solem clangore ſalutat
Debilior, miſcetque preces, ac ſupplice cantu
Præſtatura novas vires incendia poſcit.
Quem procul adductis vidit cum Phœbus habenis,
Stat ſubito, dictiſque pium ſolatur alumnum:
O ſenium poſiture rogo, falſiſque ſepulcris
Natales habiture vices, qui ſæpe renaſci
Exitio, proprioque ſoles pubeſcere leto,
Accipe principium rurſus, corpuſque coactum
Deſere. mutata melior procede figura.
Hæc fatus, propere flavis è crinibus unum
Concuſſa cervice jacit, miſſoque volentem
Vitali fulgore ferit. jam ſponte crematur,
Ut redeat, gaudetque mori feſtinus in ortum.
Fervet odoratus telis cæleſtibus agger,
Conſumitque ſenem. nitidos ſtupefacta juvencos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Luna premit, pigroſque polus non concitat axes.
Parturiente rogo curis natura laborat,
Æternam ne perdat avem, flammaſque fideles
Amovet, ut rerum decus immortale remittant.
Continuo diſperſa vigor per membra volutus
Æſtuat, & venas recidivus ſanguis inundat.
Victuri cineres nullo cogente moveri
Incipiunt, plumaque rudem veſtire favillam.
Qui fuerat genitor, natus nunc proſilit idem,
Succeditque novus. geminæ confinia vitæ
Exiguo medius diſcrimine ſeparat ignis.
Protinus ad Nilum Manes ſacrare paternos,
Auctoremque globum Phariæ telluris ad oras
Ferre juvat velox alienum tendit in orbem,
Portans gramineo clauſum velamine funus.
Innumeræ comitantur aves, ſtipantque volantem
Alituum ſuſpenſa cohors. exercitus ingens
Obnubit vario late convexa meatu.
Nec quiſquam tantis è millibus obvius audet
Ire duci: ſed regis iter fragrantis adorant.
Non ferus accipiter, non armiger ipſe Tonantis
Bella movent. commune facit reverentia fedus.
Talis barbaricas flavo de Tigride turmas.
Ductor Parthus agit: gemmis & divite cultu
Luxurians ſertis apicem regalibus ornat.
Auro frenat equum, perfuſam murice veſtem
Aſſyria ſignatur acu, tumiduſque regendo
Celſa per famulas acies ditione ſuperbit.
Clara per Ægyptum placidis notiſſima ſacris
Urbs Titana colit, centumque accline columnis
Invehitur templum Thebæo monte revulſis.
Illic; ut perhibent, patriam de more reponit
Congeriem, vultumque Dei veneratus herilem
Jam flammæ commendat onus: jam deſtinat aris
Semina relliquiaſque ſui. myrrhata relucent
Limina. divino ſpirant altaria fumo.
Et Peluſiacas productus aduſque paludes
Indus odor penetrat nares, completque ſalubri
Tempeſtate viros, & nectare dulcior aura
Oſtia nigrantis Nili ſeptena vaporat.
O felix, hereſque tui. quo ſolvimur omnes,
Hoc tibi ſuppeditat vires. præbetur origo
Per cinerem. moritur te non pereunte ſenectus.

Vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Vidiſti quodcumque fuit. te ſecula teſte
Cuncta revolvuntur. noſti quo tempore pontus
Fuderit elatas ſcopulis ſtagnantibus undas:
Quis Phaëthonteis erroribus arſerit annus.
Et clades te nulla rapit, ſoluſque ſuperſtes
Edomita tellure manes. non ſtamina Parcæ
In te dura legunt: non jus habuere nocendi.

Hyſtrix.

AUdieram, memorande, tuas, Stymphale, volucres
Spicula vulnifico quondam ſparſiſſe volatu:
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
Viſa diu. datur ecce fides, & cognitus Hyſtrix
Herculeas affirmat aves. os longius illi
Aſſimilat porcum. mentitæ cornua ſetæ
Summa fronte rigent. oculis rubet igneus ardor.
Parva ſub hirſuto catuli veſtigia dorſo.
Hanc tamen exiguam miro natura tueri
Præſidio dignata feram. ſtat corpore toto
Silva minax, jaculiſque rigens in prælia creſcit
Picturata ſeges, quorum cute fixa tenaci
Altera ſubtraxit, alternanteſque colorum
Tincta vices, ſpatiis internigrantibus, exit
In ſolidæ ſpeciem pinnæ, tenuataque furtim
Lævis in extremum ſeſe producit acumen.
Sed non hæc acies ritu ſilveſtris echini
Fixa manet. crebris propugnat jactibus ultro,
Et longe ſua membra tegit, tortumque per auras
Evolat excuſſo nativum miſſile tergo.
Interdum fugiens Parthorum more ſequentem
Vulnerat. interdum, poſitis velut ordine caſtris,
Terrificum denſa mucronem verberat unda,
Et conſanguineis haſtilibus aſperat armos.
Militat omne feræ corpus, vibrataque rauco
Terga fragore ſonant. ſtimulis accenſa tubarum
Agmina collatis credas confligere ſignis.
Tantus in anguſto ſtrepitus furit. additur armis
Calliditas, parcuſque ſui tumor, iraque numquam
Prodiga telorum, caute contenta minari,
Nec niſi ſervandæ jactus impendere vitæ.
Error abeſt, certum ſollertia deſtinat ictum,
Nil ſpatio fallente modum: ſervatque tenorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Mota cutis, doctique regit conamina niſus.
Quid labor humanus tantum ratione ſagaci
Proficit? eripiunt trucibus Gortynia capris
Cornua. ſubjectis eadem lenteſcere cogunt
Ignibus. intendunt taurino viſcere nervos.
Inſtruitur pinnis, ferroque armatur arundo.
Ecce brevis propriis munitur bellua telis,
Externam nec quærit opem. fert omnia ſecum.
Se pharetra, ſeſe jaculo, ſeſe utitur arcu.
Unum animal cunctas bellorum poſſidet artes.
Quod ſi omnes noſtræ paullatim induſtria vitæ
Fluxit ab exemplis;quidquid procul appetit hoſtem,
Hinc reor inventum: morem hinc traxiſſe Cydonas
Bellandi, Parthoſque retro didiciſſe ferire
Prima ſagittiferæ pecudis documenta ſecutos.

Torpedo.

QUis non indomitam diræ Torpedinis artem
Audiit, & merito ſignatas nomine vires?
Illa quidem mollis, ſegnique obnoxia tractu
Reptat, & attritis vix languida ſerpit arenis.
Sed latus armavit gelido natura veneno.
Et frigus, quo cuncta rigent animata, medullis
Miſcuit, & proprias hyemes per viſcera duxit.
Naturam juvat ipſa dolis, & conſcia fortis
Utitur ingenio, longeque extenta per algas
Hac confiſa jacet, ſucceſſu læta reſurgit,
Et vivos impune ferox depaſcitur artus.
Si quando veſtita cibis incautior æra
Hauſerit, & curvis frenari ſenſerit hamis;
Non fugit, aut vano conatur vellere morſu;
Sed propius nigræ jungit ſe callida ſetæ,
Et meminit captiva ſui, longeque per undas
Pigra venenatis effundit flamina venis.
Per ſetam vis alta meat, fluctuſque relinquit
Abſentem tentura virum. metuendus ab imis
Emicat horror aquis, & pendula fila ſecutus
Tranſit arundineos arcano frigore nodos,
Victricemque ligat concreto ſanguine dextram.
Damnoſum piſcator onus, prædamque rebellem
Jactat, & amiſſa redit exarmatus avena.

Nilus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Nilus.

FElix, qui Pharias proſcindit vomere terras.
Nubila non ſperat tenebris condentia cælum;
Nec graviter flantes pluviali frigore Coros
Invocat, aut arcum variata luce rubentem.
Ægyptos ſine nube ferax, imbreſque ſerenos
Sola tenet, ſecura poli, non indiga venti:
Gaudet aquis, quas ipſa vehit, Niloque redundant:
Qui rapido tractu mediis elatus ab antris,
Flammigeræ patiens zonæ Cancrique calentis,
Fluctibus ignotis noſtrum procurrit in orbem,
Secreto de fonte cadens, qui ſemper inani
Quærendus ratione latet; nec contigit ulli
Hoc vidiſſe caput. fertur ſine teſte creatus,
Flumina profundens alieni conſcia cæli.
Inde vago lapſu Libyam diſperſus in omnem
Æthiopum per mille ruit nigrantia regna,
Et loca continuo Solis damnata vapore
Irrorat, populiſque ſalus ſitientibus errat,
Per Meroën, Blemyaſque feros, atramque Syenen.
Hunc bibit infrenis Garamas, domitorque ferarum
Girrhæus, qui vaſta colit ſub rupibus antra,
Qui ramos ebeni, qui dentes vellit eburnos;
Et gens compoſitis crinem vallata ſagittis.
Nec vero ſimiles cauſſas creſcentibus undis,
Aut tempus, meruit glacie non ille ſoluta,
Nec circumfuſo ſcopulis exuberat imbre.
Nam cum triſtis hyems alias produxerit undas,
Tunc Nilum retinent ripæ. cum languida ceſſant
Flumina, tunc Nilus mutato jure tumeſcit.
Quippe quod ex omni fluvio ſpoliaverit æſtas,
Hoc Nilo natura refert, totumque per orbem
Collectæ partes unum revocantur in amnem.
Quoque die Titana Canis flagrantior armat,
Et rapit humores madidos, venaſque calore
Compeſcit. radiiſque potentibus æſtuat axis;
Nilo bruma vehit contraria tempora mundo.
Defectis ſolitum referens cultoribus æquor
Effluit Ægeo ſtagnantior, acrior alto
Ionio, ſeſeque patentibus explicat arvis.
Fluctuat omnis ager. remis ſonuere novales

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Sæpius, æſtivo jaceat cum forte ſopore,
Cernit cum ſtabulis armenta natantia paſtor.

* * *

Magnes.

QUiſquis ſollicita mundum ratione ſecutus
Semina rimatur rerum, quo Luna laborat
Defectu, quæ cauſa jubet palleſcere ſolem,
Unde rubeſcentes ferali crine cometæ,
Unde fluant venti, trepidæ quis viſcera terræ
Concutiat motus, quis fulgura ducat hiatus,
Unde tonent nubes, quo lumine floreat arcus:
Hæc mihi quærenti, ſi quid deprendere veri
Mens valet, expediam. lapis eſt cognomine Magnes,
Decolor, obſcurus, vilis. non ille repexam
Cæſariem Regum, nec candida virginis ornat
Colla, nec inſigni ſplendet per cingula morſu:
Sed nova ſi nigri videas miracula ſaxi,
Tum pulcros ſuperat cultus, & quidquid Eois
Indus litoribus rubra ſcrutatur in alga.
Nam ferro meruit vitam, ferrique rigore
Veſcitur. hoc dulces epulas, hoc pabula novit.
Hinc proprias renovat vires: hinc fuſa per artus
Aſpera ſecretum ſervant alimenta vigorem.
Hoc abſente perit. triſti morientia torpent
Membra fame, venaſque ſitis conſumit apertas.
Mavors, ſanguinea qui cuſpide verberat urbes,
Et Venus, humanas quæ laxat in otia curas,
Aurati delubra tenent communia templi.
Effigies non una Deis: ſed ferrea Martis
Forma nitet, Venerem magnetica gemma figurat.
Illis connubium celebrat de more ſacerdos.
Ducit flamma choros. feſta frondentia myrto
Limina cinguntur, roſeiſque cubilia ſurgunt
Floribus, & thalamum dotalis purpura velat.
Hic mirum conſurgit opus. Cytherea maritum
Sponte rapit, cælique toros imitata priores
Pectora laſcivo flatu Mavortia nectit,
Et tantum ſuſpendit onus, galeæque lacertos
Implicat, & vivis totum complexibus ambit.
Ille laceſſitus longo ſpiraminis actu
Arcanis trahitur gemma de conjuge nodis.

Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Pronuba ſit natura Deis, ferrumque maritat
Aura tenax. ſubitis ſociantur Numina furtis.
Quis calor infundit geminis alterna metallis
Federa? quæ duras jungit concordia mentes?
Flagrat anhela ſilex, & amicam ſaucia ſentit
Materiam, placidoſque chalybs cognoſcit amores.
Sic Venus horrificum belli compeſcere Regem,
E vultu mollire ſolet, cum ſanguine præceps
Æſtuat, & ſtrictis mucronibus aſperat iras.
Sola feris occurrit equis, ſolvitque tumorem
Pectoris, & blando præcordia temperat igni.
Pax animo tranquilla datur, pugnaſque calentes
Deſerit, & rutilas declinat in oſcula criſtas.
Quæ tibi, ſæve puer, non eſt permiſſa poteſtas?
Tu magnum ſuperas fulmen, cæloque relicto
Fluctibus in mediis cogis mugire Tonantem.
Jam gelidas rupes, vivoque carentia ſenſu
Membra feris. jam ſaxa tuis obnoxia telis,
Et lapides ſuus ardor agit, ferrumque tenetur
Illecebris, rigido regnant in marmore flammæ.

Aponus.

FOns, Antenoreæ vitam qui porrigis urbi,
  Fataque vicinis noxia pellis aquis,
Cum tua vel mutis tribuant miracula vocem,
  Cum tibi Phœbeus carmina dictet honos,
Et ſit nulla manus, cujus non pollice ductæ
  Teſtentur memores proſpera vota notæ;
Nonne reus Muſis pariter Nymphiſque tenebor,
  Si tacitus ſoli prætereare mihi?
Indictum neque enim fas eſt tacitumque relinqui
  Hunc, qui tot populis pervolat ora, locum.
Alto colle minor: planis erectior arvis,
  Conſpicuo clivus molliter orbe tumet.
Ardentis fecundus aquæ, quacumque cavernas
  Perforat, offenſo truditur igne, latex.
Spirat putre ſolum, concluſaque ſubter anhelo
  Pumice limoſas perforat unda vias.
Humida flammarum regio, Vulcania terræ
  Ubera, ſulfureæ fervida regna plagæ.
Quis ſterilem non credat humum? fumantia vernant
  Paſcua: luxuriat gramine cocta ſilex.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Et cum ſic rigidæ cautes fervore liqueſcant,
Contemtis audax ignibus herba viret.
Præterea grandes effoſſo marmore ſulci
Saucia longinquo limite ſaxa ſecant.
Herculei (ſic fama refert) monſtratur aratri
Semita, vel caſus vomeris egit opus.
In medio pelagi late flagrantis imago,
Cærulus immenſo panditur ore lacus,
Ingenti fuſus ſpatio: ſed major in altum
Intrat, & arcanæ rupis inane ſubit
Denſus nube ſua, tactuque immitis, & hauſtu;
Sed vitreis idem lucidus uſque vadis.
Conſuluit natura ſibi, ne merſa lateret,
Admiſitque oculos, quo vetat ire calor.
Turbidus impulſu venti cum ſpargitur aër,
Glaucaque fumiferæ terga ſerenat aquæ.
Tunc omnem liquidi vallem mirabere fundi:
Tunc veteres haſtæ regia dona micant:
Quas inter nigræ tenebris obſcurus arenæ
Diſcolor abruptum flumen hiatus agit.
Apparent infra latebræ, quas gurges opacus
Implet, & abſtruſus ducit in antra ſinus.
Tunc montis ſecreta patent; qui flexus in arcum
Æquora pendenti margine ſumma ligat.
Viva coronatos adſtringit ſcena vapores,
Et levis exili cortice terra natat,
Calcantumque oneri numquam ceſſura virorum
Suſtentat trepidum fida ruina pedem.
Facta manu credas, ſic leves circuit oras
Ambitus, & tenuis perpetuuſque riget.
Hærent ſtagna lacu plenas æquantia ripas,
Præſcriptumque timent tranſiluiſſe modum:
Quod ſuperat, fluvius devexa rupe volutus
Egerit, & campi dorſa recurva petit.
Devehit exceptum nativo ſpina meatu.
In patulas plumbi labitur inde vias.
Nullo cum ſtrepitu madidiſque infecta favillis
Deſpumat niveum fiſtula cana ſalem.
Multifidas diſpergit opes, artemque ſecutus
Qua juſſere manus, mobile torquet iter,
Et junctos rapido pontes ſubtermeat æſtu,
Afflatoſque vago temperat igne tholos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Acrior interius rauci cum murmure ſaxi
  Spumeus eliſo pellitur amne vapor.
Hinc pingues repetunt feſſi ſudore lacunas:
  Frigora aquis longæ blanda dedere moræ.
Salve Pæoniæ largitor nobilis undæ:
  Dardanii ſalve gloria magna ſoli:
Publica morborum requies, commune medentum
  Auxilium, præſens numen, inemta ſalus.
Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis,
  Et noſtro Phlegethon devius orbe calet:
Sulfuris in venas gelidus ſeu decidit amnis,
  Accenſuſque fluit, quod manifeſtat odor.
Sive pari flammas undarum lance rependens,
  Arbiter in fedus mons elementa vocat:
Ne cedant ſuperata ſibi; ſed legibus æquis
  Alterius vires poſſit utrumque pati:
Quidquid erit cauſſæ, quocumque emitteris ortu,
  Non ſine conſilio currere certa fides.
Quis caſum meritis adſcribere talibus audet?
  Quis negat auctores hæc ſtatuiſſe Deos?
Ille pater rerum, qui ſecula dividit aſtris,
  Inter prima poli te quoque ſacra dedit,
Et fragilem noſtri miſeratus corporis uſum
  Telluri medicas fundere juſſit aquas,
Parcarumque colos exoratura ſeveras
  Flumina laxatis emicuere jugis.
Felices, proprium qui te meruere, coloni,
  Fas quibus eſt Aponon juris habere ſui.
Non illis terrena lues, corrupta nec Auſtri
  Flamina, nec ſævo Sirius igne nocet.
Sed quamvis Lacheſis letali ſtamine damnet,
  Inde ſibi fati proſperiora petunt.
Quod ſi forte malus membris exuberat humor,
  Languida vel nimio viſcera felle virent,
Non venas reſerant, nec vulnere vulnera ſanant,
  Pocula nec triſti gramine miſta bibunt.
Amiſſum lymphis reparant impune vigorem,
  Pacaturque ægro luxuriante dolor.

De piis fratribus, & eorum ſtatuis, quæ ſunt apud Catinam.

ADſpice ſudantes venerando pondere fratres,
Divino meritos ſemper honore coli.
Juſta quibus rapidæ ceſſit reverentia flammæ,
Et mirata vagas reppulit Ætna faces.
Complexi manibus fultos cervice parentes,
Attollant vultus, accelerentque gradus.
Grandævi gemina ſublimes prole feruntur,
Et cara natos implicuere mora.
Nonne vides, ut ſæva ſenex incendia monſtret?
Ut trepido genitrix invocet ore Deos?
Erexit formido comam, perque omne metallum
Fuſus in attonito palluit ore tremor.
In juvenum membris animoſus cernitur horror,
Atque oneri metuens, impavidusque ſui.
Rejectæ vento chlamydes. dextram exerit ille,
Contentus læva ſuſtinuiſſe patrem.
Aſt illi duplices in nodum colligit ulnas
Cautior in ſexu debiliore labor.
Hoc quoque præteriens oculis ne forte relinquas,
Artificis tacitæ quod meruere manus.
Nam conſanguineos eadem cum forma figuret,
Hic propior matri ſit tamen, ille patri.
Diſſimiles animos ſolertia temperat artis.
Alter in alterius redditur ore parens.
Et nova germanis paribus diſcrimina præbens,
Diviſit vultus cum pietate faber.
O bene naturæ memores, documenta ſupernæ
Juſtitiæ, juvenum lumina, vota ſenum:
Qui ſpretis opibus medios properaſtis in ignes
Nil præter ſanctam tollere canitiem.
Haud equidem immerito tanta virtute repreſſas
Enceladi fauces obriguiſſe reor.
Ipſe redundantem frenavit Mulciber Ætnam,
Læderet exempli ne monumenta pii.
Senſerunt elementa fidem. pater affuit æther,
Terraque maternum ſedula juvit onus.
Quod ſi notus amor provexit in aſtra Laconas,
Æneam Phrygio raptus ab igne pater;

Si vetus Argolicos illuſtrat gloria fratres,
Qui ſua materno colla dedere jugo;
Cur non Amphinomo, cur non tibi, fortis Anapi,
Æternum Siculus templa dicavit honos?
Plura licet ſummæ dederit Trinacria laudi,
Noverit hoc majus ſe genuiſſe nihil:
Nec doleat damnis, quæ devius intulit ardor:
Nec gemat exuſtas igne furente domos.
Non potuit pietas flamma ceſſante probari.
Emtum eſt ingenti clade perenne decus.

EPIGRAMMATA.

De Mulabus Gallicis.

ADſpice morigeras Rhodani torrentis alumnas
Imperio nexas, imperioque vagas,
Diſſona quam varios flectant ad murmura curſus,
Et certas adeant voce regente vias:
Quamvis quæque ſibi longis diſcurrat habenis,
Et pateant duro libera colla jugo;
Ceu conſtricta tamen ſervit patienſque laborum
Barbaricos docili concipit aure ſonos.
Abſentis longinqua valent præcepta magiſtri
Frenorumque vicem lingua virilis agit.
Hæc procul anguſta ſparſas, ſpargitque coactas,
Hæc ſiſtit rapidas; hæc properare facit.
Læva jubet? lævo deducunt limite greſſum.
Mutavit ſtrepitum? dexteriora petunt.
Nec vinclis famulæ, nec libertate feroces,
Exutæ laqueis, ſub ditione tamen.
Conſenſuque pares, & fulvis pellibus hirtæ
Eſſeda concordes multiſonora trahunt.
Miraris, ſi voce feras pacaverit Orpheus,
Cum pronas pecudes Gallica verba regant?

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

De ſene Veronenſi, qui ſuburbium nunquam egreſſus eſt.

FElix, qui patriis ævum tranſegit in agris,
Ipſa domus puerum quem videt, ipſa ſenem:
Qui baculo nitens, in qua reptavit arena,
Unius numeret ſecula longa caſæ.
Illum non vario traxit fortuna tumultu,
Nec bibit ignotas mobilis hoſpes aquas.
Non freta mercator tremuit, non claſſica miles:
Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, vicinæ neſcius urbis
Adſpectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis, non Conſule, computat annum:
Autumnum pomis, ver ſibi flore notat.
Idem condit ager Soles, idemque reducit,
Metiturque ſuo ruſticus orbe diem.
Ingentem meminit parvo qui germine quercum,
Æquævumque videt conſenuiſſe nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
Benacumque putat litora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ vires, firmiſque lacertis
Ætas robuſtum tertia cernit avum.
Erret, & extremos alter ſcrutetur Iberos.
Plus habet hic vitæ, plus habet ille viæ.

De Apro, & Leone.

TOrvus aper, fulvuſque leo coïere ſuperbis
Viribus: hic ſeta, ſævior ille juba.
Hunc Mars, hunc Cybele laudat. dominatur uterque
Montibus. Herculeus ſudor uterque fuit.

Deſcriptio armenti; Fragmentum.

NOn tales quondam ſpecies tulit armentorum
Tellus tergemino ſubdita Geryoni.
Non tales, Clitumne, lavas in gurgite tauros,
Tarpeio referunt quos pia vota Jovi.
Non talis Tyrias ſparſiſſe juvencus arenas
Dicitur, optatum quando revexit onus.
Non Cretæus ager, nec amati conſcia tauri
Gnoſſos, nec ſimiles paverit Ida feras.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Ipſe & diſpariles monſtro commiſſus in artus;
Qui crimen matris prodidit ore novo.
Cres puer haud talem potuiſſet reddere formam,
Præſtarent totum ſi fera membra patrem.

Concha.

TRansferat huc liquidos fontes Heliconia Naïs,
Et patulo conchæ divitis orbe fluat.
Namque latex, doctæ qui laverit ora Serenæ,
Ultra Pegaſeas numen habebit aquas.

De Cryſtallo, cui aqua inerat.

POſſedit glacies naturæ ſigna prioris:
Et fit parte lapis, frigora parte negat.
Sollers luſit hyems, imperfectoque rigore
Nobilior, vivis gemma tumeſcit aquis.

De eodem.

LYmphæ, quæ tegitis cognato corpore lymphas,
Et quæ nunc eſtis, quæque fuiſtis aquæ,
Quod vos ingenium vinxit? qua frigoris arte
Torpuit, & maduit prodigioſa ſilex?
Quis tepor incluſus ſecuras vindicat undas?
Interior glacies quo liquefacta Noto?
Gemma quibus clauſtris arcano mobilis æſtu
Vel concreta fuit, vel reſoluta gelu?

De eodem.

SOlibus indomitum glacies Alpina rigorem
Sumebat nimio jam pretioſa gelu.
Nec potuit toto mentiri corpore gemmam:
Sed medio manſit proditor orbe latex.
Auctus honos, liquidi creſcunt miracula ſaxi;
Et conſervatæ plus meruiſtis aquæ.

De eodem.

ADſpice porrectam ſplendenti fragmine venam,
Qua trahitur limes lucidiore gelu.
Hic nullum Boream, nec brumam ſentit opacus
Humor, ſed varias itque reditque vias.

Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Non illum conſtrinxit hyems, non Sirius ardens:
Ætatis ſpatium non tenuavit edax.

De eodem.

CLauditur immunis convexo tegmine rivus,
Duratiſque vagus fons operitur aquis.
Nonne vides, propriis ut ſpumet gemma lacunis,
Et refluos ducant pocula viva ſinus,
Udaque pingatur radiis obſtantibus Iris,
Secretas hyemes ſollicitante die?
Mira ſilex, miruſque latex qui flumina vincit,
Nec lapis eſt merito, quod fluit, & lapis eſt.

De eodem.

DUm cryſtalla puer contingere lubrica gaudet,
Et gelidum tenero pollice verſat onus;
Vidit perſpicuo deprenſas marmore lymphas,
Dura quibus ſolis parcere novit hyems:
Et ſiccum relegens labris ſitientibus orbem
Irrita quæſitis oſcula figit aquis.

De eodem.

MArmoreum ne ſperne globum. ſpectacula tranſit
Regia, nec rubro vilior iſte mari.
Informis glacies, ſaxum rude, nulla figuræ
Gratia: ſed raras inter habetur opes.

ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Χιονέη κρύσταλλος ὑπ' ἀνέρος ἀσκηθεῖσα
Δεῖξεν ἀκηρασίοιο πανάιολον εἰκόνα κόσμου
Οὐρανὸν ἀγκὰς ἔχοντα βαρύκτυπον ἔνδοθι πόντου

ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Εἶπ' ἄγε μοι κρύσταλλε, λίθω πεπυκασμένον ὕδωρ,
Τίς πῆξεν; Βορέης. ἢ τίς ἔλυσε; Νότος.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

ΕΙ'Σ ΜΙΜΑ'ΔΑ ΓΗΡΑ'ΣΑΣΑΝ.

Μαχλὰς εὐκροτάλοισιν ἀνευάζουσα χορείαις,
Αἴζυγα παλλομένοισι τινάγμασι χαλκὸν ἀράσσει,
Τῆς μὲν ὑποκλέπτων πολιὴν τρίχα γείτονα μοίρης,
Ἠλεμάτοις ἀκτῖσι χαράσσεται ὄμματος αὔρη.
Ψευδομένων δ' ἐρύθημα κατέγραφεν ἄχρος αἰδὼς,
Ἀγλαΐῃ στέψασα νόθῃ κεκαλυμμένα μῆλα.

Εἰς δοῦλον τυπτηθέντα παρ' αὐτοῦ.

Ἔδρην χαλκεόπεζον ἐπὶ προθύροις Ἑλικῶνος
Ἑστήκει θεράπων τις ὑπὲρ νώτοιο μεμαρπὼς,
Οὐδ' ἔθελε μεγέοντι πορεῖν ἐπιβάθρον, ἀοιδάς.
Τοὔνεκά μοι θώρηξεν ἰὸν πολύμητις ἀνάγκη.

In Spharam Archimedis.

JUpiter in parvo cum cerneret æthera vitro,
Riſit, & ad Superos talia dicta dedit:
Huccine mortalis progreſſa potentia curæ?
Jam meus in fragili luditur orbe labor.
Jura poli, rerumque fidem, legeſque Deorum,
Ecce Syracuſius tranſtulit arte ſenex.
Incluſus variis famulatur ſpiritus aſtris,
Et vivum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitus Signifer annum,
Et ſimulata novo Cynthia menſe redit.
Jamque ſuum volvens audax induſtria mundum
Gaudet, & humana ſidera mente regit.
Quid falſo inſontem tonitru Salmonea miror?
Æmula naturæ parva reperta manus.

De Polycaſte, & Perdice.

QUid non ſævus amor flammarum numine cogat?
Sanguinis affectu mater amare timet.
Pectore dum niveo puerum tenet anxia nutrix,
Illicitos ignes jam fovet ipſa parens.
Ultrices pharetras tandem depone Cupido.
Conſule jam Venerem, forſan & ipſa dolet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

De zona equi regii, miſſa Honorio Aug. à Serena.

ACcipe parva tuæ, Princeps venerande, ſororis
Munera, quæ manibus texuit ipſa ſuis.
Dumque auro phaleræ, gemmis dum frena renident,
Hac uterum zona cinge frementis equi.
Sive illum Armeniis aluerunt gramina campis;
Turbidus Argæa ſeu nive lavit Halys;
Sanguineo virides morſu vexare ſmaragdos,
Et Tyrio dignum terga rubere toro.
O quantum formæ ſibi conſcius erigit armos,
Spargit & excuſſis colla ſuperba jubis!
Augeſcit brevitas doni pietate Serenæ,
Quæ volucres etiam fratribus ornat equos.

De zona ab eadem miſſa Arcadio Aug.

STamine reſplendens, & mira textilis arte
Balteus alipedis regia terga liget,
Quem decus Eoo fratri, pignuſque propinqui
Sanguinis Heſperio miſit ab orbe ſoror.
Hoc latus adſtringi velox optaret Arion;
Hoc proprium vellet cingere Caſtor equum.

De chlamyde & frenis.

NOn ſemper clipei metuendum gentibus orbem
Dilecto ſtudioſa parens fabricabat Achilli:
Lemnia nec ſemper ſupplex ardentis adibat
Antra Dei nato galeam factura comantem:
Sed placidos etiam cinctus, & mitia pacis
Ornamenta dabat, bello quibus ille peracto
Conſpicuus Reges inter fulgeret Achivos.
Ipſa manu chlamydes oſtro texebat & auro,
Frenaque, quæ volucrem Xanthum Baliumque decerent,
Æquore quæſitis onerabat ſedula gemmis.
At tibi diverſis, Princeps altiſſime, certant
Obſequiis ſoceri. Stilico Mavortia confert
Munera, barbaricas ſtrages, Rhenique triumphos.

Reginæ contenta modum ſervare Serena,
In tua ſollicitas urget velamina telas.

De freno, phaleris, & cingulo equi Honorii, à Serena miſſis.

O Felix ſonipes, cui tanti frena mereri
Numinis, ſacris licuit ſervire lupatis:
Seu tua per campos vento juba luſit Iberos:
Seu te Cappadocum gelida ſub valle natantem
Argææ lavere nives: ſeu læta ſolebas
Theſſaliæ rapido perſtringere paſcua curſu:
Accipe regales cultus, & crine ſuperbus
Erecto virides ſpumis perfunde ſmaragdos.
Luxurient tumido gemmata monilia collo.
Nobilis auratos jam purpura veſtiat armos,
Et medium te Zona liget variata colorum
Floribus, & caſtæ manibus ſudata Serenæ,
Perſarum gentile decus. ſic quippe laborat
Maternis ſtudiis, nec dedignatur equeſtres
Moliri phaleras genero latura decorem.

Deprecatio ad Alethium quæſtorem.

SIc non Æthiopum campos æſtate pererrem,
Nec Scythico brumam ſub Jove nudus agam:
Sic non imbriferam noctem ducentibus Hædis
Ionio credam turgida vela mari:
Sic non Tartareo Furiarum verbere pulſus
Irati lædam carmina grammatici:
Nulla meos traxit petulans audacia ſenſus,
Liberior ſolito nec mihi lingua fuit.
Verſiculos, fateor, non cauta voce notavi,
Heu miſer ignorans quam grave crimen erat!
Orpheos alii libros impune laceſſunt,
Nec tua ſecurum te, Maro, fama vehit.
Ipſe parens vatum princeps Heliconis Homerus
Judicis excepit tela ſevera notæ.
Sed non Virgilius, ſed non accuſat Homerus.
Neuter enim quæſtor, pauper uterque fuit.
En moveo plauſus, en pallidus omnia laudo;
Et clarum repeto terque quaterque ſophos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Ignoſcat placidus tandem, flatuſque remittat,
Et tuto recitet quod libet ore: placet.

In Curetium.

FAllaces vitreo ſtellas componere mundo,
Et vaga Saturni ſidera ſæpe queri,
Venturumque Jovem paucis promittere nummis,
Cureti genitor noverat Uranius.
In prolem dilata ruunt perjuria patris,
Et pœnam merito filius ore luit.
Nam ſpurcos avidæ lambit meretricis hiatus,
Conſumens luxu, flagitiiſque domum.
Et quas fallacis collegit lingua parentis,
Has eadem nati lingua refundit opes.

In eundem.

SI tua, Cureti, penitus cognoſcere quæris
Sidera, patre tuo certius ipſe loquar.
Quod furis, adverſi dedit inclementia Martis:
Quod procul à Muſis, debilis Arcas erat:
Quod turpem pateris jam cano podice morbum,
Femineis ſignis Luna, Venuſque fuit.
Attrivit Saturnus opes. hoc prorſus in uno
Hæreo, quæ cunnum lambere cauſa facit.

In Jacobum, Magiſtrum equitum.

PEr cineres Pauli, per cani limina Petri,
Ne laceres verſus, dux Jacobe, meos:
Sic tua pro clipeo ſuſtentet pectora Thomas,
Et comes ad bellum Bartholomæus eat:
Sic ope ſanctorum non barbarus irruat Alpes:
Sic tibi det vires ſancta Suſanna ſuas.
Sic quicumque ferox gelidum tranaverit Iſtrum,
Mergatur; volucres ceu Pharaonis equi:
Sic Geticas ultrix feriat rhomphæa catervas,
Romanaſque regat proſpera Teda manus:
Sic tibi det magnum moriens conviva triumphum,
Atque tuam vincant dolia fuſa ſitim:
Sic nunquam hoſtili maculetur ſanguine dextra.
Ne laceres verſus, dux Jacobe, meos.

Ri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Rimanti telum ira facit.

IN jaculum quodcumque gerit dementia mutat.
Omnibus armatur rabies pro cuſpide ferri.
Cuncta volant, dum dextra ferox in vulnera ſævit.
Pro telo geritur, quidquid ſuggeſſerit ira.

In Podagrum.

QUæ tibi cum pedibus ratio? quid carmina culpas?
Scandere qui neſcis, verſiculos laceras.
Claudicat hic verſus, hæc, inquit, ſyllaba nutat,
Atque nihil prorſus ſtare putat podager.

De Theodoro, & Hadriano.

MAllius indulget ſomno noctesque dieſque.
Inſomnis Pharius ſacra, profana, rapit.
Omnibus hoc, Italæ gentes, expoſcite votis,
Mallius ut vigilet, dormiat ut Pharius.

Ad Æternalem.

QUidquid Caſtalio de gurgite Phœbus anhelat;
Quidquid fatidico mugit cortina receſſu,
Carmina ſunt: ſed verba negant communia Muſæ.
Carmina ſola loquor. ſic me meus implet Apollo.

Ad Maximum, qui mel miſit.

DUlcia dona mihi tu mittis, Maxime, ſemper,
Et quidquid mittis, mella putare decet.

De Locuſta; Fragmentum.

HOrret apex capitis: medio fera lumina ſurgunt
Vertice. cognatus dorſo dureſcit amictus.
Armavit natura cutem, dumique rubentes
Cuſpidibus parvis multos acuere rubores.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

De Balneis Quintianis.

FOntibus in liquidis paullum requieſce, viator,
Atque tuum rurſus carpe refectus iter.
Lympharum dominum nimium miraberis, hoſpes,
Inter dura viæ balnea qui poſuit.

Deſcriptio Portus Smyrnenſis.

URbs in conſpectu montana cacumina velat,
Tranquillo prætenta mari. ducentia portum
Cornua pacatas removent Aquilonibus undas.
Hic exarmatum terris cingentibus æquor
Clauditur, & placidam diſcit ſervare quietem.

Eſt in conſpectu longe locus.

ESt procul ingenti regio ſummota receſſu
Inſula, quæ reſides fluctus miteſcere cogit,
In longum producta latus; fractaſque per undas
Ardua tranquillo curvantur brachia portu.

De Quadriga marmorea.

QUis dedit innumeros uno de marmore vultus?
Surgit in aurigam currus, paribuſque lupatis
Unanimes frenantur equi. quos forma diremit,
Materies cognata tenet, diſcrimine nullo.
Vir redit in currum: ducuntur ab axe jugales:
Ex alio ſe quiſque facit. quæ tanta poteſtas?
Una ſilex tot membra ligat, ductuſque per artem
Mons patiens ferri varios mutatur in artus.

Fragmentum.

SOrdidus ex humeris nodo dependet amictus,
Exercentur equis, & colla comantia pectunt.

De Paupere amante.

PAupertas me ſæva domat, diruſque Cupido.
Sed toleranda fames, non tolerandus amor.

De

De eodem.

ESuriens pauper telis incendor amoris.
Inter utrumque malum diligo pauperiem.

In ſepulcrum Specioſæ.

PUlcris ſtare diu Parcarum lege negatur.
Magna repente ruunt: ſumma cadunt ſubito.
Hic formoſa jacet Veneris ſortita figuram,
Egregiumque decus invidiam meruit.

De Birro Caſtoreo.

NOminis umbra manet veteris. nam dicere Birrũ,
* Si Caſtor niteat, Caſtoreum nequeo. *
Sex emtus ſolidis, quid ſit, jam ſcire poteſtis.
Si mihi nulla fides, credite vel pretio.

CARMEN PASCHALE.

CHriſte potens rerum redeuntis conditor ævi,
Vox ſummi ſenſuſque Dei: quem fudit ab alta
Mente Pater, tantique dedit conſortia regni.
Impia qui noſtræ domuiſti crimina vitæ,
Paſſus corporea mndi veſtire figura,
Affarique palam populos, hominemque fateri:
Quemque utero incluſum Mariæ, mox numine viſo
Virginei tumuere ſinus, innuptaque Mater
Arcano ſtupuit compleri viſcera partu,
Auctorem paritura ſuum. mortalia corda
Artificem texere poli, mundique repertor
Pars fuit humani generis; latuitque ſub uno
Pectore, qui totum late complectitur orbem;
Et, qui non ſpatiis terræ, non æquoris unda,
Non capitur cælo, parvos confluxit in artus.
Quin & ſupplicii nomen, nexuſque ſubiſti,
Ut nos ſubriperes leto, mortemque fugares
Morte tua: mox ætherias evectus in auras,
Purgata repetis lætum tellure parentem.
Auguſtum foveas, feſtis ut ſæpe diebus
Annua ſinceri celebret jejunia ſacri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Εἰς τὸν Σωτῆρα.

Ὦ πυρὸς ἀενάοιο σοφὴν ὠδῖνα φυλάσσων,
Ἐμβεβαὼς κόσμοιο παλινδίνητον ἀνάγκην,
Χειρὶ θεορρήτοιο βίου φυτίζοε πηγὴ,
Πατρὸς ἀσημάντοιο θεοῦ πρωτόσπορε φωνὴ,
Ὃς μέγα μητρῴων τοκετῶν ἐϊκύμονα φόρτον,
Καὶ γόνον αὐτοτέλεστον ἀνυμφεύτων ὑμεναίων
Στήσας ἀσσυρίης γενεῆς ἑτερόφρονα λύσσαν,
Ὄργια δ' εἰδώλων κενεῶν ψευδώνυμα λύσας,
Αἰθέρος ἀμφιβέβηκας ἐφ' ἑπτάζωνον ὀχῆα,
Ἀγγελικαῖς πτερύγεσσιν ἐν ἀρρήτοισι θαάκων.
Ἵλαθι παγγενέταο θεοῦ πρεσβήϊον ὄμμα.
Φερβὲ βίου, σῶτερ μερόπων, αἰῶνος ἀνάσσων.

Εἰς τὸν Δεσπότην Χριστόν.

Ἀρτιφανὲς πολιοῦχε, παλαιγενὲς, υἱὲ νεοττέ,
Αἰώνων προεόντα, ὑπέρτατε, ὕστατε Χριστὲ
Ἀθανάτοιο πατρὸς, καὶ ὁμόχρονε, πάμπαν ὅμοιε.

Laus Chriſti.

PRoles vera Dei cunctiſque antiquior annis,
Nunc genitus, qui ſemper eras, luciſque repertor
Ante tuæ, matriſque parens: quem miſit ab aſtris
Æquævus Genitor, verbique in ſemina fuſum
Virgineos habitare ſinus, & corporis arcti
Juſſit inire vias, parvaque in ſede morari:
Quem ſedes non ulla capit: qui lumine primo
Vidiſti quidquid mundo naſcente crearas.
Ipſe opifex, opus ipſe ſui, dignatus iniquas
Ætatis ſentire vices, & corporis hujus
Diſſimiles perferre modos, hominemque ſubire,
Ut poſſis monſtrare Deum, ne lubricus error,
Et decepta diu varii ſollertia mundi,
Pectora tam multis ſineret mortalia ſeclis
Auctorem neſcire ſuum. te conſcia partus
Mater, & attoniti pecudum ſentere timores.
Te nova ſollicito luſtrantes ſidera viſu
In cælo videre prius, lumenque ſecuti,
Invenere Magi. tu noxia pectora ſolvis,
Elapſaſque animas in corpora functa reducis,

Et vitam remeare jubes. tu lege recepti
Muneris, ad Manes penetras, mortiſque latebras
Immortalis adis. naſci tibi nam fuit uni
Principium, finiſque mori: ſed nocte refuſa,
In cælum, Patremque redis, rurſuſque perenni
Ordine purgatis adimis contagia terris.
Tu ſolus, Patriſque comes: tu Spiritus inſons,
Et toties unus, triplicique in nomine ſimplex.
Quid, niſi pro cunctis, aliud? quis credere poſſit,
Te potuiſſe mori, poteras qui reddere vitam?

Miracula Chriſti.

ANgelus alloquitur Mariam, quo præſcia verbo
 Concipiat, ſalva virginitate, Deum.
Dant tibi Chaldæi prænuntia munera Reges,
 Myrrham homo, rex aurum, ſuſcipe tura Deus.
Permutat lymphas in vina liquentia Chriſtus:
 Quo primum facto ſe probat eſſe Deum.
Quinque explent panes, piſces duo, millia quinque;
 Et Deus ex parvo plus ſupereſſe jubet.
Editus ex utero cæcus nova lumina ſenſit,
 Et ſtupet ignotum ſe meruiſſe diem.
Lazarus è tumulo, Chriſto inclamante, reſurgit,
 Et duræ mortis lex reſoluta perit.
Nutantem quatit unda Petrum: cui Chriſtus in alto
 Et dextra greſſus firmat, & ore fidem.
Exanguis Chriſti contingit femina veſtem;
 Stat cruor in venis: fit medicina fides.
Juſſus poſt multos graditur paralyticus annos,
 Mirandum, lecti portitor ipſe ſui.

In Sirenas.

DUlce malum pelago Siren, volucreſque puellæ,
Scyllæos inter fremitus, avidamque Charybdin,
Muſica ſaxa fretis habitabant dulcia monſtra.
Blanda pericla maris; terror quoque gratus in undis.
Delatis licet huc incumberet aura carinis,
Impleſſentque ſinus venti de puppe ferentes,
Figebat vox una ratem: nec tendere certum
Delectabat iter reditus, odiumque juvabat:
Nec dolor ullus erat. mortem dabat ipſa voluptas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

ANONYMI POETÆ LAUDES HERCULIS.

PIeridum columen, cujus Parnaſſia magno
Numine templa ſonant, læto, precor, hoc age, Phœbe,
Te conjunge choro: penetralia facta ſororum,
Et nova Caſtalios latices per rura petentum
Hippocrenæum victorem inſiſtere fontem
Me fac. namq; tuam non nunc novus advena turbam
Ingredior, lauroſque gerens, & florea ſertis
Tempora vincta tuis, doctorum munera vatum.
Teſtor adhuc veteres quamvis deſuetus honores.
Alcides mihi carmen erit. germana Tonantis
Progenies, dignus credi poſt viſcera Numen,
Semper ob immenſos invicti roboris æſtus.
Nec naſci potuiſſe vacat. nam lucis in ipſis,
Inclite, principiis, tardo vix editus ortu
Feciſti de patre fidem. ſed cur mihi lentis
Ludis adhuc Cyrrhea modis, tenerumque reſultans
Luxuriante leves impellis pollice chordas?
Pone habitum, quo mollis amas: & frondis amatæ
Linque nemus, mollique exutus tempora lauro
Populea mecum carmen luctare ſub umbra.
Jam grave plus etiam, quam ventris tempora vel- (lent,
Alcmenam tendebat onus. ſed regia Juno
Impedit, & partus prohibet, naſcique vetabat,
Ut metus ipſe Deum monſtret. nec vivida cæli
Semina mortales norunt ſentire latebras,
Nec poſſunt ſufferre moras. datur inde novercæ
Materies, gravibuſque odiis augmenta miniſtrat,
Quod vinci cœpiſſe pudet. mox improba binos
In tua membra jubet, dum naſceris, ire dracones.
Incumbunt celeres illi, ſquamoſaque juſſus
Armat colla furor: nec quamvis maxima tractu
Tardantur ſpiris. ſequitur pars cetera pectus.
Triſtis Tartarea vibratur ſibilus aura.
Morte rubent oculi, trifidiſque horrentia linguis
Ora ſonant, nigrumque fremens levat ira venenum.
Quid nunc invictis fraudes innectere fatis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Cælicolum Regina, juvat? cur objicis angues?
Cur parvo geminos? anne unum poſſe necari
Jam ſtrato Pythone times? licet omnia mundi
Monſtra voces, ipſamque armes ſerpentibus Hydram,
Defendet natura Deum, patremque probabit,
Quod non vis conſtare, Jovem. jamque irrita tetri
Juſſa parant implere angues, miſeroque furore
In tua fata tument. cernit tua membra petentes,
Horreſcitque parens, numenque ignara creaſſe
Mortali pietate timet. Nil ſancta ſuperbæ
Pellicis inſidias cælo modo freta tremiſcas,
Neve hæc monſtra tibi faciant, Alcmena, pavorem.
Sic mater potes eſſe Dei. jam tolle ſerenum
Læta animum, tantoque libens hæc adſpice vultu,
Ut deceat genuiſſe Jovem. depone timorem
Indignum partu, natum quæ exemplar habebas.
Cui metuis, nil ipſe timet. nam numine recto
Ridebas tu, Dive, truceſque, animoſque ſuperbos
De genitore tenes, votiſque aptiſſimus orbis
Gaudebas tantam jam tum meruiſſe novercam.
Corripis exiguis mox grandia guttura palmis,
Et quamvis teneris, cogens in brachia pondus,
Corripis, illidens prenſos tellure dracones.
Efferat æthereum quantum volet orbis in axem
Latoidas, veroſque probet ſua fabula Divos,
Quod Delo jam ſtare licet. non æqua laborum
Gloria, nec parili ſerpentes ſorte necarunt.
Illi unum ferro: geminos hic inermis, & unus.
His cœptis non ulla parat cunabula partus
Diva tibi. ſed cum totis jam bruma rigeret
Imbribus, & ſolidis hærerent flumina lymphis,
Nudum prægelidis durando firmat in undis.
Utque rudis primo tentaſti robore greſſus,
Frondoſæ deſerta vagus penetralia ſilvæ
Secura jam matre petis, teliſque tremendis
Ludis, & ætherias adducto dejicis arcu,
Aut funda violenter aves, noctemque ſub aſtris
Exigis, & puram fractis bibis amnibus undam.
Immanem interea Nemeæ per luſtra leonem
Ipſa Chimæræa cretum de gente noverca
In tua depaſtis armabat vota juvencis,
Augebatque fero vires, rabiemque juvabat,
Naturam minus eſſe putans. heu quanta virorum
Fune-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Funera! quam multos ſtravit cum dentibus apros!
Non illum magnæ viduatis montibus urbes
Armorum fregere minis, Martique domando
Aſſuetas morſu fudit graviore catervas.
Hunc gravis Euryſtheus (nam, te quocumq; levares,
Imperium duri voluit ſufferre tyranni,
Sic mundo fortuna favens) hunc ſternere leto
Imperat. At nullum virtus reticenda per ævum,
Dignaque ſidereos poſt membra intrare receſſus
Poſſe mori quam vile putat: namque impiger ultro
Vadis & immenſæ ſcrutatus devia ſilvæ
In nova ſanguineos armantem vulnera rictus,

* * * * * * * * *

Admonita feritate juba, viſuque cruentus
Excuſſis movet arma toris, dubiumque reſidens
Infremit, invadis trepidum, ſoliſque lacertis
Grandia corripiens eliſo guttura morſu,
Imbellem fractis proſternis faucibus hoſtem.
Tunc & flavicomis radiantia tergora villis,
Ceu ſpolium fuſo victor rapis. emicat omnis
In laudes mox turba tuas, longoque relicta
Currit in arva metu. juvat ire, & libera rura,
Defenſoſque videre locos, ſilvamque juvencis
Jam facilem, & nullis reſonantes fletibus agros.
Mænalium petis inde nemus, fletamque colonis
Arcadiam, & ſteriles raro jam robore ſilvas.
Namque hic immenſa membrorum mole cruentus
Indomitus regnabat aper, ſoloque tremendus
Corpore lunatis fundebat dentibus ornos,
Sternebatque ſuos lugentia rura colonos.
Horrebant trifidis nigrantia corpora ſetis,
Duratoſque armos ſcopulis, totoſque per artus
Difficilis potuiſſe mori. non ſpicula in illum,
Nodoſumve rapis * gravato pondere robur.
Armati viduatur honos. nec vulnera virtus
Extemplo tibi facta timet. jamque arripis ultro
Spumantem, cogiſque diem ſufferre tuendo,
Atque ſupinato mirantem lumine vinci
Argolici victor portas ſub tecta Tyranni.
Fama celer toto victorem ſparſerat orbe,
Auxiliumque Dei poſcebat Creta cruento
Victa malo. taurus medio nam ſidere Lunæ
Progenitus Dictæa Jovis poſſederat arva.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Fulmen ab ore venit, flammiſque furentibus ardet
Spiritus, & terram, non cæli flamma perurit,
Sed flatus monſtri. * dextro jam Siria ceſſent
Sidera, Solque licet glaciali frigore victus
Abſtruſum mundo claudat jubar, aurea condens
Lumina, & ignifluo ſtupefactus in orbe tepeſcat.
Æſtus habet Cretam, pereunt ſilvæque, lacuſque,
Gráminaque, & fontes ſacri, monteſque perurit
Flamma ferox. Idam Superis ſpectantibus ignis
Diſſipat, & magno cunabula grata Tonanti
Igne ſuum monſtrum, ſi fas eſt dicere, vincit.
Tandem fama celer Dictæa ad litora magnum
Duxerat Alciden, cum Taurum dira minantem
Excipit, & ſævum cornu, flammaſque vomentem
Corripit, atque artus conſtringens fortibus ulnis
Ignifluos flatus, animamque in pectore clauſit.

* * *

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27

2708

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 B 27